

NESİMİ
HATAYİ
FUZULİ
YEMİNİ
VİRANİ
PİR SULTAN ABDAL
KUL HİMMET

Kitapların yakıldığı yerde insanlar da yakılır.

HEINRICH HEINE

Symphonic

ALİ CELALETTİN ULUSOY

25 Şubat 1922 de Hacibektaş'da doğmuştur. Babası son Hacı Bektaş Veli dergâhı postni şini ve vakıf mütevellisi Veliyettin Celebi (Ulusoy), anası Saide Ulusoydur.

A Celalettin Ulusoy, Hacibektaş Kurtuluş İlk okulunu bitirdikten sonra orta tahsilin Yozgat lisesinde tamamlamıştır. 1944 yılında Ankere Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Bir süre Hacibektaş'da avukatlık yaptıktan sonra Ankere Baro'suna kaydolan A. Celalettin Ulusoy Ankara'da serbest avukatlık yapmış 1966-1974 yılları arasında Milli Prodüktivite Merkezinde Hukuk Müşaviri olarak çalışmıştır.

Meslek çalışmaları dışında Ankere'da kurulan Hacibektaş Turizm ve Tanıtma derneğinin Genel Başkanlığında bulunmuş ve bu yıllarda Hacı Bektaş Veli ile ilgili çok sayıda konferans vermiş ve aynı konuda çeşitli gazete ve dergilerde makaleleri yayımlanmıştır.

NESÎMÎ

NESİMÎ

(1345 1418)

Ünü tüm islâm âleminde yaygın olan ve özellikle Alevî Bektaşî toplumunda kutsal bir şair olarak derin bir sevgi ve saygı ile anılan Seyyid İmâdeddîn Nesimî'nin yaşantısı hakkında belgelere dayalı kesin bilgi yoktur. XIV. Yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı bilinen, ahenkli, inançlı ve heyecanlı şiirleriyle tasavvuf düşüncesini büyük bir yetenekle anlatan bu güçlü şairin yaşantısı konusunda bilgi veren kaynaklar sanıldığından azdır. Nesimî'nin yaşantısının ilk yıllarında nasıl bir eğitim gördüğü bilinmemektedir. Nesimî, tasavvuf edebiyatının en lirik şairlerinden biri olmakla beraber edebiyat tarihi ve antolojilerinde hurûfiliği terennüm eden ve Fazlullah Hurûfî'nin halifesi olan bir şair olarak anlatılmaktadır. Nesimî, gerçekten de Fazlullah Hurûfî'nin "Câvidan-nâme" sinden etkilenmiş ve hurûfiliğe esrarlı ve felsefi anlam ve nitelik veren şiirler yazmıştır. Bu şiirlerde hurûflik teması alevî inancı ve tasavvuf felsefesine paralel bir doğrultuda büyük bir coşku ile işlenmiştir. Nesimî'ye göre, Allah Künt-ü kenz (gizli hazine) halinde iken mutlak olan, sonsuz olan güzelliğini görünür hale getirdi. Bu âlem içinde insan Tanrının varlığına girebilme yeteneğine sahip oldu. Tanrının güzelliğini yansıtır hale geldi. İnsanın özünü kuran sestî. Ses ise insanda söz olarak gerçekleşti. Bu itibarla Allahın ilk görünüşü "Kelâm" (dil, kur'an) suretinde oldu. Kelâm olarak ortaya çıkış harflerle belirlendi. Böylece Allah'ın diğer bir tecellisi olan kâmil insanın yüzünde kur'anın 2B harfi görüntü verdi.

Nesimî, şiirlerini inancını yaymak amacı ile yazmamış, düşüncesinin öz benliğinde uyandırdığı kabına sığmaz heyecanla inanışını açığa vurmuştur. Bu nedendir ki Nesimî'nin şiirlerinde benzeri olmayan içtenlik ve coşku vardır.

Nesimî, duygularını içli bir dille anlatan lirik bir üslûb içinde çağının klâsik dilini ve nazım kurallarını ustaca kullanmıştır. Dili açık, sade ve ahenklidir. Bu nedenle Nesimî'nin şiirleri bugün bile yaygın biçimde okunmakta ve bir bölümü şarkı ve nefes olarak bestelenmiş bulunmaktadır. Nesimî'nin Türkçe ve Farsça şiirlerinden oluşan bir divanı vardır. Büyük çoğunluğu gazel olan divanda ilâhî aşk terennüm edilmiştir

Çün beni bezm-i elestt'e eyledi ol yâr mest
Ol cihetten görünür bu çeşmime deyyar mest

Aşk-ı Sübhâni meyinden valih oldu şöyle bil
Arş mest ü ferş mest ü kevkeb-i seyyar mest

Enbiya vü evliya vü asfiya vü etkiya
Oldılar Hak meclisinde şöyle bi-hüşyar mest

Gönlümüz nur ı tecelli cismimizdür Kûh-i Tûr
Canımız didara karşı oldu Musâ var mest

Ey Nesimî sırr-u Hakk'un mahremi sensin bugün
Söyledün kudret diliyle ma'ni-i esrar mest

'O sevgili, Allahın ruhları yarattığı toplantıda beni kendimden geçirdi. Onun içindir ki gözlerime herkes sarhoş görünüyor.

Şöyle bil, Allaha sevgi şarabından içerek hayrân oldukları içindir ki yerler ve gökler sarhoş, dönen yıldızlar sarhoştur.

Peygamberler, evliyalar, erenler, günahsızlar Tanrı meclisinde akıllarını kaybedip sarhoş oldular."

Bizim gönlümüz Allah'a kavuşma nûrudur. Vücudumuz Tûr dağıdır. Canımız Allah'ın görü-

nüşü ile Mûsa gibi sarhoş olmuştur.”

“Ey Nesîmî, bu gün Tanrı sırlarını yakından bilen kişi sensin. Sen bu sırrın mânâsını kudret diliyle söylerken sarhoşsun.”

Allah aşkı, tüm varlıkların yaratıcı ile beraber buldukları ezel meclisinde başlamış, âlem içinde akibet sırrını kavrayan ermişler de ilâhî aşk şarabıyla kendilerinden geçmişlerdir.

Nesîmî, âlemin Yaratan ve yaratılan diye ikiye bölünemeyeceğini savunuyordu. Ona göre Allah'ın varlığı içinde eriyip yok olanlar Allah'dan başka bir şey göremezler. Gönülünde şüphesi olmayan kişi bilir ki varlık ancak Bir'dir. Birlik ve Ben'lik ancak Tanrıya yaraşır. biz, siz, onlar hepsi bir şey'dir. Sonsuza değin var olan Allah'dır. bu makamda yol ve yolcu birleşir. Enel-Hakk (Hakk bende) sözü bu âlemde yalnızca bir sestir. Nesîmî:

Dâim Enel-Hakk söylerem Hakk'dan çü Mansûr olmuşam
Kimdür beni berdâr iden bu şehre meşhûr olmuşam

diye başlayan ünlü gazelinde bu inancını dile getirmiştir.

KİMLİĞİ

Nesîmî'nin olgun ve bilgili san'atı ve coşkun duyguşu ile yazdığı şiirler pek çok ülkede sevilerek ve beğenilerek okunmuş ve bir çok şiirleri besteienmiştir. Azerî lehçesiyle yazdığı şiirlerinin anlam ve san'at bakımından farsça yazdığı şiirlerinden daha üstün olan Nesîmî'nin ana dilinin Türkçe olduğu anlaşılmaktadır. Ötedenberi Alevî Bektaşî toplumunda yedi büyük şair arasında sayılan ve böylesine benim-senen bu büyük şair bir çok el yazması mecmualarda "Seyyid Nesîmî" olarak adlandırılmıştır. Geleneksel olarak Hz. Muhammed'in torunu İmâm Hasan'ın soyundan gelenlere "Seyyid" İmâm Hüseyin'in soyundan gelenlere "Şerif" denilmekte idi. Giderek her iki imâmın soyundan gelenlere "Seyyid" denilmesi her tarafta yaygın bir hale gelmişti.

Nesîmî, bir şiirinde:

Seyyid Nesîmî Şâh'a kul ol tâ ki eydeler
Ahsente Bârek-Allah o akl ü kifâyete

demek suretiyle mahlasında "Seyyid" sözcüğünü kullanmakta ise de, İmâm soyu ile bağlantısı bulunduğunu kanıtlayacak bir belge henüz ele geçmiş değildir.

Başka bir şiirinde de:

Gerçi bugün Nesîmî'yem Haşimî'yem Kureşî'yem
Bundan Ulûdur âyetüm, âyetü şân'a sığmazam

diyorsa da, bu gibi sözcüklerin o çağda tarikat mensublarının manevi bakımdan On İki İmâm'a bağlılıklarını ifade etmek için kullandıkları bilinmektedir.

Nesîmî'nin soyu ne olursa olsun, tüm şiirleri tasavvuf felsefesini işleyen ve dinî inancı bu yönde yorumlayan, Ali'yi ve soyunu öven nitelikte olması düşünce yönünü ve, duygusunu yeteri kadar açıklamaktadır.

Nesîmî'nin yaşadığı çağda Hurûfî'lik bir tür şiirsel ilham gibi pek çok şair tarafından kullanılan ve kökeni arap alfabesindeki harflerin insan siması ve inancına uyarlanan bir san'at biçimi olarak yaygınlaşmıştı. Gerçi Nesîmî, diğer şairlere oranla Hurûfî'liğin kurucusu Fazlullah'ın câzibesine daha çok bağlanmış, büyük bir gönül coşkunluğu ile bu akide'yi terennüm etmiş ise de ve hatta bu nedenle öldürülmesine fetva verilmiş olsa da kanımızca tasavvuf felsefesine bağlı olarak gelişen Hurûfî'lik Nesîmî'yi sadece san'at yönünden etkilemiştir.

Hurûfî'lere göre var olan her şey sesden doğmuştur. Ses ise en gelişmiş halini söz'de bulur. Söz ise ancak insan kullanır. Söz harflerden vücud bulur. Söz'ün aslı harfdir. Kur'anda 28 harf vardır. Faz-

İlâh Hurûfî'nin farsça yazdığı câvidân nâme adlı kitabında ise 32 harf mevcuttur. Kur'anda bu fazla olan 4 harfin yerini lâm-elif almıştır. İnsan yüzünde 1 saç, 2 kaş, 4 kirpikten oluşan Yedi kıl kümesi vardır. Çocuk anadan bu 7 hat'la doğar. Erkekler ergin çağa gelince, 2 bıyık, 2 sakal, 2 burun, 1 ağız, yedi hat daha meydana gelir. İnsanın yukardan aşağı ikiye bölünmesi şeklinde ifade edilen istiva hattının iki yanında kalan hatlar 32 rakamına ulaşır. Bu itibarla insan yüzü Allah'ın cemalî'nin aynada görünen aksidir. Bu inançla secde insanadır. Böylece Kur'an Nahl sûresi'nin 49. âyetinde ve Hicr sûresi'nin 32 ve 33. âyetlerinde yazılı Tanrı buyruğu yerine getirilir.

Bazı eski mecmualarda Nesimî 'İmâdü'd-Dîn Nesimî' olarak yazılmaktadır. "Dinin direği" anlamına gelen İmâdü'd-Dîn" bir ad değil bir lakâb olarak kullanılmıştır. Zaten fazla da yaygın değildir.

Nesimî'nin çağımıza kadar gelen şiirlerinde Bektaşî'likle ilgili konulara pek rastlanmamakla beraber, Selmân Mümtaz'ın Bakü 1926 tarihli 'Nesimî Divanı' adlı eserinde ve Arapça "El-Müncid" lügatinde (s. 543). Nesimî'nin bektâşî olduğu tanımlanmaktadır.

Nesimî'nin tekke edebiyatında sayısız denecek kadar çok ozan'ı etkilediği ve bu ozanların şiirlerinin çağların akışı içinde birbirine karıştırıldığı göz önünde tutulursa ve Nesimî'nin İmâm Cafer yoluna bağlı bulunduğu düşünülürse O'nun bektâşî olduğu büyük olasılıkla kabul edilebilir. Dürülmesinden önce Suluca Karahüyük'de Pîr Dergâh'ına sığınmayı can telaşına düşmeyi nefesine yedirmede için inancını türkmen boyları içinde devam ettirmesi bunu kanıtlamaktadır.

YAŞANTISI

Nesimî'nin doğum yeri ve doğum tarihi konusunda kesin bir bilgiye sahip değiliz. 'Tuhe-i Nâil' adlı eserde ve 'Lâtîfi Tezkeresi'nde Bağdad yakınında "Nesim" köyünde doğduğu Âşık Çelebi'nin Meşârü's-Şu'arâ" ve Ali Emiri'nin 'Esâmî-i Şu'arâ'i Âmid' adlı eserlerinde Diyarbakır'lı olduğu, Abbas El - Azzâvî'nin Târihu'l - İrak isimli kitabında Tebriz'de dünyaya geldiği kabul edilmektedir. Bursalı Tahir bey, 'Osmanlı müellifleri' adlı kitabında Nesimî Nusaybinlidir demektedir ve Selmân Mümtaz da Nesimî Divanı'nda Şîrvân'da doğduğunu olası görmektedir.

Görülüyor ki, Nesimî'nin doğum yeri hakkında birleştirilmesi mümkün olmayan söylentiler vardır. Tarihde ünlü kişilerin hemen hepsinde, özellikle doğum yeri konusunda bu tür iddialar vardır. Nesimî nerede doğmuş olursa olsun şiirlerinin kanıtlandığı gerçek, O'nun bir âzerî Türk'ü olduğu ve Muhammed-Ali Soyuna içtenlikle bağlı bulunduğuudur.

Nesimî mahlası'nın doğum yeri olan Nesim köyünden alındığı söylenmekte ise de Bağdad çevresinde yapılan tüm araştırmalarda bu adı taşıyan bir köyün var olduğuna dair bir kanıt elde edilememiştir.

Nesimî'nin İran, Irak, Azerbaycan ve doğu Anadolu'da dolaştığı belâğatî ve büyüleyici üslubu ile dinleyenleri etkilediği, ününün tüm illerde yayıldığı ona uyanların ziyadesiyle çoğaldığı, Fazlîullah Hurûfî'nin başaramadığı ölçüde onun inancını yaydığı çeşitli kitaplarda yazılmıştır.

Kesin bir belge olmamakla beraber, Nesimî'nin Murad II. zamanında Konya ve Ankara'ya geldiği, daha sonra Hacıbektaş Dergâhını ziyarette Mürsel Balı ile görüştüğü de bu söylentiler arasındadır.

Nesimî'nin görüşlerinin islâm şeriatî ile bağdaşmadığını bir bakıma islamiyetin kurallarına aykırı düşünceler yaydığını söyleyenler onu dinsizlikle, kur'an hükümlerine ve şeriat ilkelerine karşı çıkmakla suçladılar. Hilâl oğlu Şihbû'd-Din'in verdiği fetva uyarınca Mısır Hükümdarı Şeyh El-Müeyyed "Derisi yüzüle, ölüsü Haleb'de 7 gün teşhir edile, yer yer durumu her canibe duyurula, Sonra vücud uzuvları parçala-na, birer parçası imânlarını taşıyır ettiği Zü'l Kadir oğlu Ali Beğ'le kardeşi Nâsurü'd-Din'e ve Kara yüzlük Dsman'a gönderile" diye ferman yolladı.

Bu fermanın infazı, başka deyimle Nesimî'ni ölümü bazı tarihçilerce 1418 yılında, bazılarının göre ise 1433 yılında vuku bulmuştur. Bu tarihin 1404 yılı olduğunu söyleyenler de var. Ancak büyük çoğunluk 1418 tarihinde birleştiklerinden kesin bilgi veren bir kayıd bulununcaya kadar bunun kabul edilmesi zorunludur.

ŞAIRLİK YÖNÜ

Nesimî'nin edebiyat tarihimizde en önemli yeri tasavvuf edebiyatındaki seçkin mevkiidir. O ahenkli, ağırbaşlı ve vakarlı lisanı ile Türk tasavvuf edebiyatının en etkin kurucularından sayılır. Ondördüncü yüzyılın en büyük Türk şairi olarak bilinen Nesimî, sadece edebiyat tarihinde değil din tarihinde de gerek doğu ülkelerinde gerekse batı ülkelerindeki yazarların önemle üzerinde durdukları ünlü bir kişidir. Nesimî'nin, düşünce ve espri yönünden Yunus Emre'ye yakın olan şiirleri, sözcüklerin kullanılması, biçim ve nitelik bakımından divân şiirleri kapsamına girmektedir. Nesimî'nin çeşitli kütüphanelerdeki divanları gerek yazılışlarındaki farklılıklar gerekse muhtevaları itibarıyla birbirinden oldukça ayrı şiirleri kapsamaktadır. Yazma divânlara Nesimî ile ilgisi olmayan şiirler de karışmıştır.

Nesimî'nin Ali Şir Nevâî, Fuzûlî, Şeyhî, Niyazî, Habîbî, Gaybî üzerinde büyük etkisi vardır.

Nesimî'nin bestelenmiş şiirlerinden bazıları:

Hicâz-kâr

Gel gel yanalım âteş-i ışka
Şu'le verelim âteş-i ışka

Nev-eser

Kem-ter kuliyam ben Ali'nin o Şâh-ı Keremdir
Hasen başımın tâcı Huseyn gözümde nemdür

Rast

Çün ki bildün mü'minin kalbinde Beytu-llâh var
Niş'e izzet itmedün şol evde ki Allah var

Hüseynî

Yüzün gördüm didüm el-hamdü li-llâh
Boyun gördüm, ohıdum kul Hüve'llâh

Hüzzâm

Süretünün safhasında gör ne yazmış ol kadim
Ohıdum ol hattı bismi-llâhi Rahmâni'r-Rahim

Nesimî'nin zamanımıza kadar korunmuş olan eserleri Türkçe ve Farsça iki divân'dır. Bu divân'lardan Türkçe olanında ki bazı şiirlerin 17. yüzyılda yaşamış Kul Nesimî adlı başka bir şaire ait olduğunu iddia edenler vardır. Bu ayırım tahminlere dayandığı çihetle biz bu konu üzerinde durmuyoruz. Bir şairin yaşantısının çeşitli aşamalarında birbirine benzemeyen şiirler yazdığı çok görülmüştür. Bu bakımdan, şiirleri kişisel görüş ve yorumlara göre şu veya bu şaire aittir diyerek ayırmak araştırmacıları yanılığa düşürebilmektedir.

Nesimî'nin

İstanbul'da Süleymaniye Kütüphanesinde 5 tanesi Türkçe 2 tanesi farsça yedi divânı
İstanbul Üniversite Kütüphanesi'nde bir divânı
Üsküdar Selim ağa Kütüphanesi'nde bir divânı
Fâtih Millet Kütüphanesi'nde bir divânı
Beyazıt Kütüphanesi'nde bir divânı
İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'nde bir divânı
Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi'nde 2 tanesi Türkçe, 1 tanesi Farsça üç divânı
Konya Koyunoğlu Kütüphanesi'nde 3 tanesi Türkçe, 1 tanesi Farsça dört divânı
Manisa Halk Kütüphanesi'nde iki Türkçe divânı

bulunmaktadır. El yazması olan bu divânlar üzerinde karşılaştırmalı incelemeler yapılmamıştır.

Yabancı ülkelerin kütüphanelerinde de Nesimî divânları vardır.

Dâim Enel-Hakk söylerem Hak'dan çû Mansûr olmuşsam
Kimdür beni ber-dâr iden bu şehre meşhûr olmuşsam

Kiblesiyem sâdıklann me'sûkiyam âşıkların
Mansûriyam layıklann çûn Beyt-i Ma'mûr olmuşam

Mûsa benem kim Hakk'ile dâim münacât eylerem
Gönlüm tecellî Tûrudur anın için Tûr olmuşam

İrdün kaşın mi'raçına kim Kâbe kavseyn oldurür
Vuslet şebinde görbeni ser tâ kadem nûr olmuşam

Bezm-i ezelde içmişem vahdet meyinün cür'asın
Şol cür'adan kim tâ ebed ser-mest ü mahmûr olmuşam

Ey mihr yüzün vedduha ve ileyi imiş saçın kara
Lâ'tin bana dâr-üş-şifâ oldur ki rencür olmuşam

Her yâna kim döner yüzüm yârî görür anda gözüm
Çün bu gâmundan gamyidüm şâdân ü mesrûr olmuşam

Ol şahid-i gaybi benem kim kâinâtın aynıyam
Ol nutk-ı Rabbanî benem kim dilde mezkûr olmuşam

Çün on sekiz bin âleme oldu vücûdum âyine
Ol suret-i Rahmân benem kim halka mestûr olmuşam

Ol gizlü gencin sırriyem kim zâhir oldu âleme
Ol gevherem kim gün gibi âlemden meşhûr olmuşam

Çün ben Nesimî gevherem gencüm size fâş eyledüm
Ben bir delü divâneylem gör kim ne ma'mûr olmuşam

★ ★ ★

Senden ırağ ey sanem şâm ü seher yanaram
Vaslını arzülaram dahi beten yanaram

Aşk ile şevkin odu cânuma kâr eyledi
Gör nice tâbende uş şems ü kamer yanaram

Senden ırağ olduğum bağırımı kan eyledi
Oldu gözümden revân hün-i çiğen yanaram

Şems-i rûhun sûreti karşuma gelmişdürür
Şa'sa'asından bana şu'le düşer yanaram

Sabr ile ârâm-ı dîlkapdı elimden gamın
Sâd-ı hevâdan değıl gamdan eğer yanaram

Çıktı içimden tütün çerhi boyadı bütün
Gör ki ateşdeem gör ne kadar yanaram

Yandığım yâr için gizlü değıl ben dahi
Her ne kadar kim anın gönlü diler yanaram

Müdde'i yanar dimiş gamda Nesimî belfi
Gamda yanar yârî yâr çünkü sever yanaram

Canım Erenlere kurban
Serim meydanda meydanda

İkrarım ezelden verdim
Çanım meydanda meydanda

Yanarım yoktur dumanım
Gönlümde yoktur gûmanım
İstersen al malım canım
Varım meydanda meydanda

Kellem koltuğuma aldım
Kan ettim kapına geldim
Ettiğime pişman oldum
Dârım meydanda meydanda

Münkir rakipden kaçın
Mümîn'im hulle biçin
Ben bülbülüm bir gül için
Zârım meydanda meydanda

Gerçek olan olur gani
Gani olan olur vefî
Nesimî'yem üzün beni
Derim meydanda meydanda

★ ★ ★

Uykudan uyanmış mahmur bakışlı
Dedim sarhoş musun söyledi yok yok
Ak elleri elvan elvan kınalı
Dedim bayram mıdır söyledi yok yok

Dedim ne gülersin dedi nazımdır
Dedim zümrüt nedir dedi gözümdür
Dedim ay mı doğdu dedi yüzümdür
Dedim gel öpeyim söyledi yok yok

Dedim aydınlık var dedi aynımda
Dedim günahım çok dedi gönlümde
Dedim mehtap nedir dedi koynumda
Dedim ki göreyim söyledi yok yok

Dedim vatanın mı dedi ilimdir
Dedim bülbül müdür, dedi gülümdür
Dedim Nesimî kim dedi kulumdur
Dedim satar mısın söyledi yok yok

Ben yitirdim ben ararım yâr benimdir kime ne
Gâh giderim öz bağırma gül dererim kime ne

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için
Gâh giderim meyhaneye dem çekerim kime ne

Sofular haram demişler bu aşkın şarabına
Ben doldurur ben içerim günâh benim kime ne

Ben melâmet hırkasını kendim takdim eynime
Âr-ı namus şişesini taşa çaldım kime ne

Hocalar secde eder mescidin mihrabına
Pir eşiği kiblegâhım yüz sürerim kime ne

Gâh çıkarım gökyüzüne hükmederim âleme
Gâh inerim yeryüzüne yâr severim kime ne

Zâhidler diyormuş ki güzel sevmek pek günâh
Ben severim sevdiğimi günâh benim kime ne

Nesîmî'ye sordular ki yârin ile hoş musun
Hoş olayım olmayayım o yâr benim kime ne

MESNEVÎ

Deryâ-yi muhit cûşa geldi;
Kevn ile mekân hurûşa geldi.

Şîr-i ezel oldu âşkârâ;
Ârif nice eylesün müdârâ?

Her zerre güneşden oldu zâhir,
Toprağa sücûd kıldı tâhir.

Nakkâş bilindi nakş içinde;
La'l oldu iyân Bedahş içinde.

Âcı su şerâb-i Kevser oldu;
Har-zehre nebât-i şekker oldu.

Tiryâk mizâcı tutdı âğû;
Lü'lü-yi müddever oldu dârû.

Küllî yer ü gök Hak oldu mutlak;
Söyler def ü çeng ü ney Ene-'l-Hak!

Ma'suk ile âşk oldu bir zât,
Mahv oldu vücûd-i nefy ü isbât

Her katre muhit-i a'zem oldu;
Her zerre Mesîh-i Meryem oldu.

Tâş ü kesek oldu verd ü nesrin,
Ferhâd ile Husrev oldu Şîrin.

Mescûd ile sâcid oldu vâhid;
Mescûd-i hakîki oldu sâcid.

Îmân ile küfr bir şey oldu;
Âcı ile datlu bir mey oldu.

Şirket aradan götürdi zahmet;
Vahdetden açıldı bâb-i rahmet.

Cân ile ten oldu bir hakikat;
Birleşdi şeriat ü tarikat.

Eşyâ ikilikden oldu hâlî,
Bâkî Ahad oldu lâ-yezâlî.

Ey tâlib eger değûlsen a'mâ,
Gör vâ'de-i Küllü men aleyhâ.

Ref' oldu hicâb-i mâ-siva-'llah;
El-kudretü ve 'l-bekâ'ü li-'llah.

Gayr oldu helâk ü vech kaldı;
Bahr oldu şu kim bu bahre daldı.

Ger açuh ise basiretün bâh;
Gör sen de Hak'ı vü gitme irâh !

Gör sende seni ne cism ü cânsen;
Maksûd-i vücûd-i "Kün fe-kan sen.

Çün mü'mine mü'min oldu mir'at,
Mir'âtuna bâh u anda gör zât!

Her kimse ki esrûdi bu meyden,
Hayy-i ebed oldu zât-i Hayy'den,

Nefsin tanıdı vü bildi Rabbi;
Tevhid yolında ekdi habbi.

Ey Hak'dan irâh olan Azâzil,
Ger div değûlsen âdemi bil!

Hak'dan sana 'Lâ-tuti'hu' geldi;
Hem "Ve' sücûd va'kterib!" deyildi.

Çalındı Kıyâmet'in nefiri;
Ey sağır eşitmedün safiri?

Haşrin günü geldi; uyhudan dür!
İnanmaz isen gözünü aç gör!

Uyhûdan uyan ki Maşer oldu;
Gör nice zemâne pür-şer oldu.

Neşr oldu, uyan! Kuruldu Mizân;
Haşr oldu, inan! Bilindi Yezdân,

Sûr ilnin eşitmedi kulâğun?
Dâyandı bu Köpriden ayâğun?

Çün mahrem-i 'Kul kefâ değûlsen,
Bigânesen âşnâ değûlsen

Yerden çıha geldi Dâbbetü'l-Arz
Uş sirrini eyledüm sana arz.

Çün sen geçesen bu istivâdan,
Âzâd olsan gam ü belâdan

Ya'ni ki bu istivâdır Hak,
Di Mâlik-i Mülk, Hayy-i mutlak.

Hak'dan bu Sirât-i Müstakim'i,
Bil-gil ki budur Hak'ın Na'im ı.

Hem hâtem ü uş elümde fermân
Ya'ni ki benem bu gün Süleymân

Müsâ benem, uş asâ elümde;
Hak'dan ezeli kılıç belümde.

Müşrikden ider muvahhidi fark;
Eyvây ana kim işi ola zerk.

★ ★ ★

Halkın eline basar âsayı;
Ya'ni ki bilün bu istivâyı.
Hem Cennet ü Hür ü hem Likadur,
Rahmân ile Arş ü İstivâdur.
Âdemde tecelli kıldı Allâh;
Kil âdeme secde, olma güm-râh!
Şeytân-i lâine uyma zinhâr!
Ânın sözine inanma ey yâr'
Yüzün bu cihetden ola beyzâ
Min-Fazli ilâhinâ teâlâ.
Âdem dükeli Hak oldu bil-gil!
Mescûd-i hakîka secde kil-gil!
Fazl ister isen hakikate var!
Sa'y eyle bu işe, kalma zinhâr!
Enfâs-i Nesîmî gör ne cândır;
Deryâ-yî muhît ü dürr-i kândır.
Bir bahre dalupdurur Nesîmî;
Ya'ni n'ider ol zer ile simî?

MESNEVİ

Ey Hak ehli, yakın imiş bu haber,
Ki bilen nefsinidür ehl-i nâzer.
Nefsini kim ki bildi, bildi Hak'î;
Nefsini bilmeyenler oldu şakî.
Ey Hak'î isteyen gel insân ol!
Kara dâş olma, la'î ü mercân ol!
Ger dilersen seâdet-i ebedî
Tamu'yu bil ki, n içün oldı yedi,
Sekiz oldı kapusu Uçmâğ'ın?
Niye dört oldı suyu ırmâğın?
Tûbi ağâcının nedür yemişi?
Hak anı er yaratdı, yohsa dişi?
Hür u gilmân neden ibârettür?
'Hüve men hü neye işârettür?
Kevser ü Setsebîl ü Mâ'-i main,
Mak'ad-i Sıdk ile Makam-i Emin.
Ne dimekdür, banâ beyân eyle!
Bu nihân sîrini iyân iyle!
Ne aseldür, ne mâ, ne hamr ü leben?
Ol ki Kur an'da Hak didi rûşen.
Buların aslını nedendür, bil!
Ger ne Şeytânsan olma eğri-dil!
Buları bilmeyen ne bilmiş ola?
Adı ânın: Evi yihılmış ola!

Kim ki bildi bu ince esrâr,
Kodı elden cihân-i gaddâr,
Fâni oldı özinden, oldı Hak;
Bildî kim cümle Hakk imiş mutlak.
İşk u ma'sûk u âşık oldı yâr;
"Leyse fi-'d-dâri gayrühü deyyâr.
Ey Nesîmî sözüdür: Âb-i Hayât;
İçmeyen âni kaldı fi-'z-Zulümât.
Ne bilür degme cân-ver cânı?
Hızr'e sor, Hızr'e Âb-i Hayvân!

NA'T-İ ŞERİF

(Hz. Muhammed'i öven şiir)

Ey Resûl ü Fahr-i âlem, seyyid-i zât ü sıfât!
Bahr-i Zât'ın gevherisen, hem sıfâtun ayn-i zât.
Ahmed ü Mahmûd u Kasim şâh ü sultân-i rüsûl;
Küntü kenz ın ma'dîni, hem keşf ü hall-i müşkilât.
Mazher-i sîr-i hakâyık, matla'-i nûr-i ezel.
Mazher-i sîr-i dekâyık, menba'-i her mu'cizât.
Vasfûni Ve'n-Necmi Ve'-ş-Şemsi 'Tebârek söyledi;
Şânuna Tâ-Hâ vü Yâ-Sin' geldi Hak'den beyyînât.
Süretün envârının her zerresi sems ü kamer;
Turre-i anber-feşânun leyli-i Kadr ü Berât.
Gevher-i deryâ-yî uşkun katresindendür yakın;
İsm ü resm ü fevk u taht ü Dört Tabâyi', Şeş Cihât.
Ey Mutahher, geldigün dem sen vücûda âneden,
Kâfirin deyrî yihıdı, ditredi Lât ü Menât.
Sensen ol âyine-i Hak, matleb-i uşşâk kim
Halka fazlünden irişdi Rûze vü Hacc ü Zekât.
Mü'min-i sâdik müvahid cân nisâr itdi sanâ;
Şübheden pâk olmadı gerçî o müşnk bi-sebât.
Kil Nesîmî'ye terahhum yâ Şeffî'a'l-Müznibîn!
Hâsılı İki-Cihân'da sensen ey pâkîze-zât!

MEDH-İ CENÂB-İ ALİ

(Hz. Ali'yi Öven Şiir)

Her kim sığındı sıdk ile Şâh-i Velâyet'e
Ayn-el-yakîn irişdi tarîk-i hidâyete.
Anlar ki münkir oldılar ol Şâha, şöyle bil,
Mahrûm-i Cennet oldılar uşbu Kinâyete.
Kenz-i ulûm, bahr-i kerem, Şâh-i Evliyâ;
Her biri sözi ki söyledi benzer bir âyete.
Şâh'ın sözünden özge sözi söylemen banâ!
Zîrâ ki dutmazam kulak ayruk hikâyete.

Çün pâdşâhum oldurur, eksüklügüm bilür;
Vâcib degül ki gayriye vâram şikâyete.

Ben cân ile gönülden anâ kul yazılmışam;
Var âsitânesinde ümidim inâyete.

Evvel Ali vü evsat ü âhir dahî Ali;
Kâfir olâ inanmayan uşbü rivâyete.

Seyyid Nesîmi Şâh'a kul ol, tâ ki eydeler:
Ahsente, Bârek-Allâh! o akl ü kifâyete.

MUHARREMIYE

(Kerbela Olayı'na ağıt)

Saçdı bu âleme yine muşg-i siyeh semâ;
Kadd-i benefşe oldı gam ü derd ile dü-tâ

Kan doldı lâlenin cigeri derd ü dâğ ile,
Sârardı, sayru oldı çemenler çü keh-rübâ.

Zerd oldı yine şâhid-i sîmîn-ber-i çemen;
Geydi biri kızıl, biri sârü biri karâ.

Gelmez bu gül-sitâna dahî gonce ganc ile;
Gelmez bu âsitâna nûkhet-i sabâ.

Âvâz u savt ü nutkini ünütü andelib;
Meclisde çenge çeng urur işen dimez sadâ.

Sürmez sürüd zevkini bülbül neşât ilen;
Görmez huzûr vaktini gül bülbülin revâ.

Sûsen dilin çıhardı, ne dir erguvâna gör:
"Yahma elün hinâya Muharrem'de, kıl hayâ"

Cevr itdiler bu ayda çü Âl-i Muhammed'e,
Ger mü'min işen ağla, di-gil: Vâ musîbetâ!"

Âl-i Muhammed'e nice zulm itdi ol Yezid;
Lâ'net anın vücûdına, her subh u her mesâ

Gonce, çemende dop-dolu kan bağıri derd ile;
Bülbül, ağaçda nâle kılır: Âh ü hasratâ!

Nergis, çemende uyhuya varmaz bu derd ile;
Gül-şende gül gülerse dutar yüzlerin bükâ.

Ol gündürür bu gün ki şehid oldı Şâh-i Dîn;
Ol demdürür bu dem ki dem ahdı be-misl-i mâ

Ol gül budâğı kim var anın iki goncesi:
Biri Hasen'dürür, birisi Şâh-i Kerbelâ.

Zeynü-'l-İbâd ü Bâkır ü Sâdık İmâm-i Hak,
Müsi-i Kâzım, ol Şeh-i Dîn Müsi-i Rizâ,

Şâhum Takıyy ü bâ-Nakî hem Şâh-i Askerî,
Sultân-i Dîn Muhammed-i Mehdi-i muktedâ.

Her kim ki sevdi cân ile Âl-i Muhammed'i,
Yânın şefî' olur ana mecmû'-i enbiyâ.

Âh eyle âh, gör nicedür âlemin işi,
Kim Âl-i Mustafâ'ya müselmân kılır cefâ.

Sen kim Resûl'in âlini sevmezsen ey pelid!
Tâât ü zikr ü hayrûn olur cümleten hebâ.

Ger gark-i bahr-i ma'siyet işen Nesîmi sen,
Gam yime kim şefî'dürür sâna Mustafâ.

★ ★ ★

Câm-i safâyı bize sun sâkiyâl
Kim susamış öl meye ehl-i safâ.

Şol meyi kim câmidur ânın güneş:
Şol ki buyurmuş: Ve sekahüm", Hudâ.

Şol kim anın şânına itmiş nüzül:
Câm-i Ala-'l-Ars''-i mey-i "İstevâ

Kim ki bu mey-hâneye basdı kadem,
Bî-ser ü pâ oldı; ne ser, yâ ne pâ?

Şâhid-i gaybî ile oldı harif;
Tâ ebed oldı ikilikden cüdâ.

Hür ile Cennet'de makam eyledi;
Ümr-i ebed buldı vü gördi lika.

Hızr gibi içdi Hayât Âbî'nı,
Cân ü teni cümlesi oldı beka.

Ey çemen-i ravza boyun Sidresi
Husn ü melâhatde ruhün Müntehâ.

Mesken-i ervâh saçundur, saçun,
La-i lebün cânlara dârûş-şifâ.

Zülfünü Ve'l-leyl' ohuram her gice;
Yüzünü her irtede Şemsü'd-Duhâ

Gör bu nesimin nefesin kim nice;
Büy-i Mesîhâ gibidür cân-fezâ.

Nazm-i Nesîmi ki dürerdür adı,
Halka satar ânı vü almaz behâ.

★ ★ ★

Merhabâ, hoş geldün ey rûh-i revânüm, merhabâ
Ey şeker-leb dil-ber-i şîrin-zebânüm, merhabâ

Çün l'ebün Câm-i Cem oldı, nefha-i Rûhu-'l-Kudûs,
Ey cemilüm v'ey cemâlüm, bahr ü kânüm, merhabâ

Ey melek sûretlü dil-ber, cân fidâdur yoluna;
'Lahmüke lâhmi dedün çün, kanı kanum, merhabâ

Gönlüme çün senden özge nesne lâyıq görmedüm,
Sûretüm, akl ü murâdum, cism ü cânüm, merhabâ.

Geldi yârüm, nâz ilen sordı: Nesîmi nicesen?
Merhabâ, hoş geldün ey rûh-i revânüm merhabâ

Yandurucu fûrkati yahdı benî nârına;
Gönlüm ulaşmak diler yâr-i vefâ-dârına.

Oldı gözümden ırâh sol sanemin sûreti;
Yâ Rab, irişdür benî devlet-i didârına.

İşka esir eyledi cânımı şol nâzi çoh;
Lütf ile bir bahmadı yâr-i giriftârına.

Gör ki süzülmiş gözi eyledi sayrû beni;
Hâni anın rahmeti âşik-i bimârına?

Yüregümi yârelü eyledi gamzen, iriş!
Yâresine bah bu gün, koyma anı yârına.

İşkuna 'Kâlû: Belâ!' çün dimişem sıdk ile,
Ahdümi sındurmazam, durmuşam ikrârına.

Mülk ile mâl ey melik, kimseye çün kalmamış,
Yoh dut anı hiçe say, bahma anın vârına!

Cânımı pervâne tek yandururam şem'a kim
Yânar imiş yâr için vâsil olan yârına.

Yâra Nesimi bu gün cânın kurbân kılan,
Mahrem olur tâ-ebed mahzen-i esrârına.

★ ★ ★

Bu ne âdetdür ey türk-i perî-zâd?
Gamünden bulmadum bir lâhze âzâd.

Siyeh-dil gözlerün kan tökmek için
Çeküpdür tiğini mânend-i pülâd.

Revâ mı gönlümün şehrinde sensüz
Karangu gussa vü gamtutdı bünyâd?

Bu bîdâdı bana hecrün kılupdur,
Cihânda kılmadı Nemrûd u Şeddâd.

Gel ey Şirîn-dehen, işkun yolında,
Benem ol küh-ken bî-çâre Ferhâd.

Nazer kıl, bû dil-i virâna şâhâ!
Kılır sultân olan virânî âbâd.

Nesimî'nin kelâmından işit kim:
Vefâsuzdur cihân,sükkânî hep yâd.

★ ★ ★

Ey haste gönül, derdüne dermân taleb eyle
Ger cân diler isen yûri cânân taleb eyle!

Çün Hızr, hayât-i ebedî ister isen gel
Cân tende iken, Çeşme-i Hayvân taleb eyle!

Ey bülbül-i kudsi, ne giriftâr-i kafessen?
Sındur kafesi, tâze gül-istân taleb eyle!

Div ile musâhib olanın dîni hatâdur;
Zinhâr gel ey âdemî insân taleb eyle!

Tahkik haberdür bu ki: "el-Cinsü maa-'l-cins"
İnsâna eriş, suhbet-i irfân taleb eyle

Ger tâlib isen bulmağa, matlûbî dilersen,
Fermâna boyun sun, ulu sultân taleb eyle!

Erkânsuz olanlarla refik olma Nesimî,
Yol ehlini gözle, edeb, erkân taleb eyle!

★ ★ ★

Habîbâ furkatün saldı melâle;
Yürek kana boyandı mist-i lâle.

Nasib olmuş banâ Hak'den, nigârâ!
Dilümde gice güdüz âh ü nâle.

Kaşun mihrâbına kıldum sücûdi;
Velî, münkir olan düşdi dalâle.

Boyun Tûba, lebündür âb-i Kevser;
Yüzün ta'ne ider şems ü hilâle.

Rakibün olmaşın maksûdi hâsıl;
Elif tek kaddümi döndürdi dâle.

Ben ol gavvâs veş cân terkin itdüm,
Senün yüzündeki hatt ile hâle.

Yer ile gök yarâdılmazdan evvel,
Nesimî âşik idi ol cemâle.

★ ★ ★

Gerçek hadis imiş bu ki: "Hûbın vefâsı yoh!"
Kim sevdi hûbî kim dedi: Hûbın cefâsı yoh!

'İşkın belâsı yoh!' deyüben işka düşme kim,
Kim âşik oldı kim dedi: 'İşkın belâsı yoh!'

Ânın ki Hacc-i Ekberi ey cân sen olmadun,
Beytû-'l-Harâm'a varmamış, ânin Safâsı yoh.

Şeytân tek ol ki sûretüne kılmadı sücûd,
Bir ince derde düşdi ki hergiz devâsı yoh.

Şol cân ki senden özge taleb itmedi murâd,
Hecründe yahmağun anı her dem, revâsı yoh.

Aynün hatâsuz ey büt-i Çîn tökdi kanımı;
Türk-i Hatâdur, asline vârrur, hatâsı yoh.

Bimâr-i işka cân virür ey cân lebün, belî
Münkir sanur ki şol şefeteynin şifâsı yoh.

Savm ü salâtı fevt olan âni kazâ kılır;
Sensüz giçen zemân ile vaktin kazâsı yoh!

Fânî cihâna bahma, geçer ümri sevme kim:
Ümrin zevâli vârr u cihânın bekâsı yoh!

Yâ Rab ne şavk imiş bu mehim yüzi kim anın,
Yüzi katinde şems-i duhânın ziyâsı yoh!

Yarın gelür hemîşe cefâsı Nesimî'ye;
Sen sanma kim Nesimî'ye yarın atâsı yoh.

Husnüne hayrândurur hür ü melek;
İşkune ser-geştedür dâim felek.

Vusletün bânâ müyesser olmadı,
Nite-kim çekdüm yolunda çoh emek.

Ben kula rahm it!' didüm çoh yalvarup
Geçmedi tâpun katinde bir dilek.

Hasretünden gam yer isem ben n'ola?
Âşikun dâim işidür gam yemek.

Şol şeker lebden revâ midur şehâ,
Ben muhibbe sen acı söz söylemek?

Gözlerümin bahrine gark olmışam;
Nite-kim seyr iderem misli-i semek.

Ey Nesimî âkibet vârrur yeke,
Bî-vefâ ilen yinen nân ü nemek.

Yarın cefâsı cümle vefâdur, cefâ degül!
" diyen ehl-i vefâ degül!

Ma'sûkı her ne kılsa revâdur muhibbine;
İllâ firâkı odına yahmak revâ degül.

Her kimsenin ki Kiblesi ey cân sen olmadun,
İrâğa düşdi Kâ'be'den, ehl-i Safâ degül.

Hânî cihânda ey gönül ol vahdet ehli kim,
Yüz bin belâ vü mihnet ilen mübtelâ degül!

İşkin egerçi âdını âkil belâ demiş
Nî'me'l-belâdur ehline bî'se'l-belâ degül.

Sabrin şerâbı gerçi müferrihdür ey hakîm,
Âşiklerün devâsı bu âcı devâ degül!

Sevme ehl-i husn cemâlin diyen bana
Görmez gözün bu yüzi, aceb rûşenâ degül?

Kanına âşikin susamışdur hatâ gözün:
Fesh-i azimet etme ki fikrün hatâ degül.

Vasîlünle şol gedâ kim irişdi murâdına
Manîde bel-ki şâh-i cihândur gedâ degül,

Sûretde âdem-oğlu vü ma'nide div olan
Oldur ki Hakk'ı tanımamış, âşinâ degül.

Sûretde gerçi begdesi çohdur Nesimî'nin,
Manîde âdi her hecenin kimyâ degül.

Berü gel, sûfiyâ ki mest olalum;
Mest-i câm-i mey-i Elest olalum!

Virelüm ihtiyân râh eline:
Nice bir nefse zir-dest olalum?

Âlem-i Kuds'e idelüm pervâz;
Ne için bunde pâv-best olalum?

Nefsümüz bütlerini sındıralum;
Sıdk ilen biz Hudâ-perest olalum.

Bizi dil-ber şikeste ister imiş:
İşk ilen cümleten şikest olalum.

Kılalum nistî yolına sefer;
Varalum kûy-i yâra, hest olalum.

Ey Nesimî, gözetme cây-i bülend!
Meskenet güşesinde pest olalum.

Bende sığar iki-cihân; ben, bu cihâna sığmazam.
Gevher-i lâ-mekân benem, kevn ü mekâna sığmazam.

Arş ile ferş ü Kâf ü Nûn, bende bulundı cümle çün;
Kes sözüni uzatma kim şerh u beyâna sığmazam.

Kevn ü mekândur âyetüm, zâta gider bidâyetüm;
Sen bu nişân ile beni bil ki nişâna sığmazam.

Kimse gümân ü zann ile olmadı Hakk ile bilîş;
Hakk'ı bilen bilür ki ben, zann ü gümâna sığmazam.

Sûrete bâh u ma'niyi sûret içinde tânî kim,
Cism ile cân benem, belî cisme vü câna sığmazam.

Hem sadefem, hem incüyem; Haşr ü Sırat esenciyem,
Bunca kumâş u raht ile ben bu dükâna sığmazam.

Genc-i nihân benem ben uş, ayn-i iyân benem ben uş,
Gevher-i kân benem ben uş; bahre vü kâna sığmazam.

Gerçi muhît-i a'zamem, âdem adumdur, âdem-em;
Dâr ile kün-fe-kân benem, ben bu mekâna sığmazam.

Cân ile hem-cihân benem, dehr ile hem-zemân benem;
Gör bu lâtifeyi ki ben, dehr ü zemâna sığmazam.

Encüm ile felek benem, vahyi bilen melek benem;
Çek dilünü vü epsem o! Ben, bu lişâna sığmazam.

Zerre benem, güneş benem, çâr ile penç ü şeş benem;
Sûreti gör beyân ile, bil ki bu şâna sığmazam.

Zât ileyem sıfât ile, Kadr ileyem Berât ile;
Gül-şekerem nebât ile, beste dehâna sığmazam.

Nâr benem, seçer benem, Arş'e çihan hacet benem;
Gör bu odin zebânesin, ben bu zebâna sığmazam.

Şems benem, kamer benem, şehd benem, şeker benem;
Rûh-i revân bağışlaram, rûh-i revâna sığmazam.

Gerci bu gün Nesimî'yem, Hâşimî'yem, Kureyşî'yem;
Bundan ulûdur âyetüm, âyet ü şâna sığmazam.

Şikâyet eylemezem dil-berin cefâsından;
K'anın cefâsı banâ yeğdürür vefâsından.

Ezelde cânımı işkun yolında çün komuşam,
Belâsını çekerem, dönmezem belâsından.

Ne derd imiş aceb, ey gönümü alan, işkun
Ki âciz eyledi halkı anın devâsından.

Gamünden ey sanem oldı gönül kati sayrı;
Kani anâ lebünün şerbet-i şifâsından.

Behâsuz uş sana kul olmuşam, bilürsen sen;
Bu bendeni, kerem it satma, giç behâsından.

Münevver eyle visâlünle ey kamer gözümü;
Ki fûrkatün anı âcıtıdı tütüyâsından.

Karâ benün gibi düşdüm od üstine, yanaram;
Bu âteşî ana sor kim yanar hevâsından.

Kimin ki gönli dolaşdı saçunla "Kâlû"
Ayırmaz ânı saçun zülf-i dil-rubâsından.

Nesimî'nin şinine gel gamünden öliceğiz;
Hoş âmedi" işit ey cân merhabâsından.

Allah Allah, ne cân ü dil-bersen?
Allah Allah ne bahr ü gevhersen?

Selsebil esrümüş dudâğundan;
Aceb ey cân şerâb-i Kevsersen?

Yir ü gök rüşen oldı yüzünden;
Ey dücâ âyi şems-i häversen?

Müşğ ü anber utandı saçundan;
Cân-fezâ müşğ ü tuhfe anbersen.

Süretün husn içinde vâhiddür;
Sen bu tevhid için mukaddersen.

Güneş eyler yüzün katinde sücûd;
Bu cihetden ki andan enversen.

Kametünden Kiyâmet oldı fâş;
Ey Hisâbın Günü ne mahşersen?

Kaim oldı senünle lem-yezeli
Kim ki bildi ki sen ne cevhersen.

Şekkerin dâdını götürdü lebün;
Allah Allah ne datlu şekkersen!

Günü, âyi getürdi çerha ruhün;
Ey oyunçı kamer, hoş oynarsen.

Ey sıyâm ehline yüzün ulu id,
Arş-i Rahmân u İd-i Ekbersen!

Mushaf'in âyeti otuz ikidür;
Câvidân-Nâme, sen ne deftersen?

Ey Nesimî cihânı tutdı sözün;
Avnük-Allah ki şâh-i kişversen.

★ ★ ★

Eğerci cândasen, cândan nihânsen;
Degülse cândan ayrû, bel-ki cânsen.

Nişân virmez egerçi kimse senden,
Yer ü gök dop-dolu küli nişânsen.

Nice gizlü diyem benden seni kim,
Neye kim bâharam anda iyânsen.

Ruhun eyler hacil husn ile âyi;
Meger sen fitne-i âhir-zemânsen.

Arebnün nutkı bağlandı dilünden;
Diyen kimdür seni ki Türkmânsen?

Gören sensen gözümde, görünen sen;
Söz itmezsen, vefî küli lisânsen.

Bu cânı tarh idüp virdüm cihânı;
Seni buldum ki cân ile cihânsen.

Bu sözler vah-y-i mutlakdür gümânsuz;
Bu sözi bil kim andan tercümânsen.

Elün yû, silk etek bü 'Kün-fe-kân'"dan;
Ne âhir zübde-i kevn ü mekânsen.

Nesimî, çün bu gün devrân senündür,
Cihânda husrev-i sâhib-kırânsen.

Olmayâ ey nefs-i zâlim, dünyeye aldânsen;
Şol sebebden düşesen ender-Cehennem, yânsen.

Pire-zen mekkâredür, aldar seni, aldanma-gı
Ger anâ aldânsen, aldânsen Şeytân'e sen.

Merkeb-i nefse uyup her dâğ u dâşa çapma-gil!
Sen bu meydândan kaçarsan, gel berü meydâne sen.

Yol-daşun güm-râh olupdur, bindüğü Şeytân atı;
N'oldı ey zâlim sanâ kim div ilen hem-hânsen?

Hakdürür, bâtil degül kim gökden indî Dört Kitâb;
Üçi mensüh oldı, şimdî hak di-gil Furkân'e sen!

Kan töküp zulm eylemekdür işlerün, ey nefs-i şüml!
Tann'dan bir korh ahî, niçün bu kana kanesen?

Bü arûs-i dünyî kim gâh al giyer, gâhi yaşıl;
Âl ilen aldar seni, olmâya kim aldânsen.

Bü ecel meydânına hiç kimse kalmaz girmedin;
Bâşunı kabr içre dâşa üruben uyânsen.

Her ne görsen bahma-gil, her ne işitsen duyma-gil!
 Özünü yön tutma-gil bû gıybet ü bühtâne sen.
 Tende cân, bil kim konukdur; ma'siyetden kıl hazer!
 "Ekrimü dayfen!" didi kim? İzzet it mihmâne sen.
 Senden ey dünyâ-yi fânî kimse hiç görmez bekâ;
 Hem beka göstermedün ol izzet-i sultâne sen.
 Gaflet ilen dünyinin şuglıne pes bel bağladun;
 N'ola Allâh yolınâ sen bir dahî kuşâesen.
 Eyledün Ya'küb'a cevri, Yûsuf'î göstermedün;
 Hem beka göstermedün ol Yûsuf-i Ken'âne sen.
 Ol degül misen ki hem ez-dest-i Fir'avn ü Cühüd;
 N'eyledün İsi-i Meryem Müsi-i İmrâne sen?
 Dünyinin murdârına sen çoh uzatdun elüni;
 El sana virür tanukluk, olmaya kim tânesen.
 Dünya gencinin yılânı vardurur, âdi: Ecel!
 Korh yılânından anın gel varma genc ü kâne sen.
 Dünyenin bâlı belâdur, şehd ü kandî zehr-i mâr;
 Olmaya bâlına hergiz barmağunu bânesen.
 Tâat ü zikr ile cânun zevrakım çek ber-kenâr;
 Yohsa gark oldun günâhun bahrine ummâne sen.
 Zulmet-i nefis içre imânın çerağın piş kıl!
 Dâlesen şol Hızr gibî Çeşme-i Hayvâne sen.
 Takma-gil Şeytân gibi boynuna tavk-i la'neti!
 Gel, mutî' ol cân ilen Hak'den gelen fermâne sen!
 Korh, o günden kim gelüben sorıser münkir, Nekir;
 Hak cevâbın virmegi nutk olmayâ, bağlanesen.
 Ögredür ol dem sanâ Şeytân kamü bâtil cevâb;
 Uyma, ol Şeytân sözine, vâsil ol Rahmâne sen.
 Dd olâ kabrün dolü, tâ Rüz-i Mahşer der-azâb;
 Yem olasen mür ü mâre, akreb ü sü'bâne sen.
 Hiç terâzûnun gözinden zerre nuksân olmaya;
 Hayr ü şer, nik ü bedünle gelesen mizâne sen.
 Üç bin il yolu giçersen kıldan ice köpriden;
 Ger düşersen tâ ebed ender-Cehennem yânesen.
 Kafile gıtdî, uyuksen; gelmez âvâz-i ceres.
 N'oldı ey gafil sanâ, bir vakt ile ûyânesen?
 Şeb karagüdâ yürürsen, gıtdi irken yol-daşun;
 Yolu âzersen, düşersen nâle vü efgane sen.
 Uyma gaflet uyhusinâ, kıl nemâz ile niyâz,
 Elüni kaldır, yüzün tut rahmet-i Rahmân'e sen!
 Kesme rehmetden ümidün ger günâhın Kaf ola;
 İre Hakk'ın rahmeti, bir demde yarlıganesen.
 Ey Nesimî, Dû-Cihân endişesinden fâriğ ol,
 Sıdk ile bel bağla dâim, Hazret-i Sübhân'e sen!

Şol periden vasl umarsen ey gönül, divânesen?
 Şem'a yâhişmak dilersen, ne aceb pervânesen?
 Küntü kenzen gevherinden hare idersen ârife;
 Ey bu nakdin genci, hey hey bü-'l-aceb virânesen!
 Zülfi çevgân yâr ilen düşmez nihân işk oynamak;
 Başunı tûp eyle, gel meydâna ger merdânesen!
 Ger Halil olmak dilersen yâr ilen gerçekleyin.
 Dil-berin yolunda şart evvel budur kim yânesen.
 Âşnâyî bilmemişsen ey bilişden yâd olan!
 Ma'rifetden dem urursan, n'eyleyem bigânesen!
 Gamzesinden fitneler düzdi, uyandı uyhudan;
 Sen bu uyhudan haçan ey bî-haber ûyânesen?
 Ey Süleymân mantıkından kuş dilni öğrenmeyen!
 Dîve uymuşsan, anınçün tâbî-i efsânesen.
 Cânların cânânesisen ey cihânın ser-veri!
 Doğrusı pâkize-cevher nâzenin cânânesen.
 Gel "Ena'l-Hak!" sirrini mey-hâneden meyden işit!
 Ey düşen inkâra n'içün münkir-i mey-hânesen?
 Ey Nesimî, şol humârın gamze-i fettân gibi,
 Dâim esrüksen, meger kim nergis-i mestânesen?

★ ★ ★

Her kim irür visâlüne, ayş-i naim içindedür;
 Vaslüne irmeyen kişi, bil ki, Cahim içindedür.
 Zulmet-i hecr ü fûrkatün misli Cehennem âtesi;
 Manzar-i aly-i vusletün nür-i azim içindedür.
 Âb-i Hayât'a irişen buldı hayât-i câvidân;
 Zulmet içinde kalanın azm-i remim, içindedür.
 Çün gide ortadan hicâb, ayne mübeddel ola ilm;
 Biline anda kim kimin kalb-i selim, içindedür.
 Buldı selâmet ol kişi kim taleb-i visâl ider;
 İstemeyen selâmeti renc-i elim içindedür.
 Süret-i hüba müddei "Bahma!" deyü harâm ider;
 Yüzi karâyı gör, nice küfr-i sakim içindedür.
 Buldı bu gün visâlünü işk ile uş Nesimî kim,
 Vaslüne vâsil olanın ayş-i mukim, içindedür.

★ ★ ★

Ey özinden bî-haber, gel Hakk'ı tâni, sendedür;
 Gir vücudun şehrine seyr et, gör ânı sendedür.
 Kandedür deyü ne ser-gerdân gezersen zann ilen?
 Gezme-gil her menzili, çün cân mekânı sendedür.
 Ben ne vech ilen deym Hakk'ı senden ayrudur?
 Çün gözümle görmüşem Hakk'ın nişânı sendedür.

Bülbül-i Kuds isen ayruk gül-sitâni gözleme,
Seyre çık, Rûhu-'l-Emin'in gül-sitâni sende'dür.

Yeddi Mushaf'dür yüzün, uşta kırâetleñ temâm;
Âlim ol ol seb'aden, çün seb'a-hânı sende'dür.

Süret ü nutkun Kelâm-i Lâ-yezâli tâ-ebed;
Halka tefsîr eyle çün şerh ü beyânı sende'dür.

Ey Nesimî Mantiku-'t-Tayr'in beyânın eyle kim,
Bâleler Simürğ-i Kaf'ın âşiyânı sende'dür.

★ ★ ★

Bu gün ol şâhumın husni kamûdan ihtiyârumdur;
Emîrûmdür, dilîrûmdür, vefâlu, doğru yârumdur.

Habîbûmdür, tabîbûmdür, gülûmdür, andelîbûmdür,
Refîkûmdür, şefîkûmdür, gamûmdür, gam-güsârûmdür.

Vücûdumda revânûmdur, damârumdaki kanûmdur,
Benüm şâh-i cihânûmdur, letâfetlû nigârûmdur.

Azîzüm, nûr-i didem'dür, dü âlem'de güzîdem'dür,
Gül ü reyhân ü lâlemdür, müzeyyen nevbahârûmdür.

Gönül yağmâ kilânûmdur, beni derde salânûmdur,
Yine dermân olânûmdur, dahi Türk ü Tatârûmdur.

Yüzi nûr-i îlâhumdur, münevver şems ü mâhumdur,
Gönül tâhtinde şâhumdur, ne nâzûk şehyarûmdur.

Hayâlûmdeki fikrûmdür, müdâm evrâd ü zikrûmdür,
Dudâğî kand-i Mîsrûmdür, mükerrer şeh-bârûmdur.

Nesimî'yi bu gün dil-ber aceb yâd eylemiş yâ Rab?
Hakîrûmdür, fakîrûmdür, garîbüm, dil-figârûmdur.

★ ★ ★

N'eylerem ben bunda durmak, çün ki dil-dâr andadur?
Sanma kim anda didüğüm Bursa, yâ Lâranda'dur.

Fürkati derdi beni torpağ iderse ey sabâ
Yârî kil, Torpâğum îlet anda kim yâr andadur.

Cism ilen cân, dîn üldünyâ, akl ü dâniş, zülfine,
Virmişem, şimdi bulardan her ne kim vâr andadur.

Derdümi arturma, lûtf it, şerbetünle ey hakim!
Çün beni sayrû kılan şol çeşmi bîmâr andadur.

N'eylerem gül-zâra bahmak, serî seyr itmek bilün:
Şol boyı serv-i hirâmân, yüzi gül-zâr andadur.

Cân yanâğun çevresinden bir nefes olmaz cüdâ;
Kande gersen bir gül-i ter, bülbül-i zâr andadur.

Dişlerün aksi Nesimî'nin gözine düşeli,
Bahri Bahreyn olmuş ol, lü'lü-yi şeh-var andadur.

★ ★ ★

Sünbülün, ebrinde yüzün mâhını pinhân ider;
Kâfirî, islâm'e çökmüş, gâret-i îmân ider.

Ey gözüm nûrî, gözümden gitme, irâğ olma kim,
Cânımı yâhar gamün, şevkun beni giryân ider.

Anber-efşân zülfünü dâğıtma nesrîn üzre kim,
Âşıkın gönlin perişan-hâl ü ser-gerdân ider.

Gerçi la'lün cân virür cânusuzlara İsâ gibi;
Gözlerün, sevdâ meyinden esrümüşdür, kan ider.

Gerçi güneşdendürür tâbende mâhın tal'ati;
Ey kamer, horşid ü mâhî tal'atün tâban ider.

Gel, benî kurtar firâkünden ki, kâfir cânına,
Tâmu itmez, şol azâbî im banâ hicrân ider.

Cân ile İki-Cihân'ı vir, nigârın vaslin al!
Kim bu bey'i kılma'dı, ser-mâyesin husrân ider.

Sorma işkin derdine dermân tabîb-i âma sen!
Yâra sor kim âşıkın derdine ol dermân ider.

Lâi ü mercânun gözümden ahîdur dür-dâneler
Gör bu in'âmî banâ kim lâl ile mercan ider.

Ger yanağun hasretinden ağlasun ayb itme kim
Bülbülî şevkinde giryân ol gül-i handân ider

Zülf ü hâlünden Nesimî ebced'i kıldı temâm
Şimdi yüzünden beyân-i süret-i Rahmân ider.

★ ★ ★

Şem'i felek, husnüne pervânedür;
Cân ü cihân vaslûne şükrânedür.

Çekdi saçun gönülüm zencirine;
Şol delüyi gör ki ne divânedür.

Nergis-i mestün olalı mey-fürüş
Güşe-nişinin yer mey-hânedür.

Kim ki cemâlün sıfatin söylemez
Söylediği kisse vü efsânedür.

La'l-i lebün râh-ı musaffâsına,
Rûh-i Mukaddes kiçi peymâdür.

Turrelerün dâmına düşdi gönül,
Fikrini gör kim ne perişânedür.

Bâtını ma'mûr olanın bätini,
İşk-i ruhün gencine virânedür.

Çekdi saçun dâma benî hâl ilen;
Hâlünü gör kim ne belâ dânedür.

Ey leb ü dendânuna olmuş Tufayl,
Kande ki bir la'l dür-dânedür.

Şem'a diyen râzını pervâne tek,
Çâresi yamaktadır anın, yâ nedür?

İşka Nesimî vireli cânını,
Hak bilür âni ki ne cânânedür.

★ ★ ★

Cihân, yüzün güneşinden münevver olmuşdur;
Sabâ, saçun kohusundan muanber olmuşdur.

Lebün katinde utandım ki eydem: Âb-i Hayât;
Şeker sözün ne diyem kim mükerrer olmuşdur.

Duâ ile ne dileyem senün için, çün-kim:
İki-Cihân, sana Hak'den müyesser olmuşdur.

Kimin ki gönli diledi ayâğünü öpmek,
Başını oynamak âna mukarrer olmuşdur.

Nasibümi nice sa'y ile artıram, çün kim,
Ezelde "Nahnü kasemnâ" mukadder olmuşdur.

Seher yeli geleli sünbülün diyârından,
Meşâm-i ehl-i mahabbet muatter olmuşdur.

Nesimî, ey şeh-i hûbân, cemâlünü görelî,
Gözinde sûret-i Rahmân musavver olmuşdur.

Karâ saçun ki zulmâtındadır nûr,
Anın âdi nedür? "Nürün alâ-nür?"

Yanağundan iyân oldu ena-'l-Hak!"
Haçan gözgüde sûred kala mestür?

Nazirün yohdur ey dil-ber, nazirün;
Zihî sâhib-nazer, pâkize manzûr!

Banâ maksûd iki-Âlem'de sensen;
Ki sensen Cennet ü Cennet'deki Hür.

Ne meyden esrümüş nergislerün kim
Benî endişesinde kıldı mahmûr?

Lebün la'i-i Bedahsân'ı idüp mat,
Habeş mülkinde hâlün asdı menşür.

Ne Mushaf'dür ki hüsnün, âyetini
Beyân itdükçe akl andan düşer dür.

Visâlün câvidânî saltanetedür;
Bu devlet olmadı her şâha makedür.

Gel, ey sultân-i âlem, ârif ol kim
Melik ma'nide ârifdür ne Fağfûr.

Eger nûş ister isen nişe katlan!
Ki nûşın nişsüz virmez bu zünbûr.

Ne gayretlî "Ena-'l-Hak" dür bu yâ Rab!
Ki Mansur'ını âsar dâra Mansûr.

Çihar panbuk kulâğundan, gözün aç!
Ki Haşr oldu vü çalındı bu gün Sûr.

Nesimî vâsil oldu Hakk'a câvid;
Gerek mâtem tut ey münkir, gerek sûr.

★ ★ ★

Lebünü ehl-i nazer cân didiler; gerçek imiş.
Ağzunu nukta-i pinhân didiler; gerçek imiş.

La'füni hattün ile sormuşam ervâha, anı,
Hızr ile Çeşme-i Hayvân didiler; gerçek imiş.

Didiler kametüne Sidre, kemâl ehli, velî
Halk anı sandı ki yâlan didiler; gerçek imiş

Âdem in sûretine secde kılanlar, ki senî,
Gördiler, sûret-i Rahmân didiler; gerçek imiş.

Sûretün münkirine ilm ile imân ehli,
Analum div ile Şeytân didiler; gerçek imiş.

Cennet ehli ki yüzün bağına, ey Cennet'e Hür;
Huld ile Ravza-i Rızvân didiler; gerçek imiş.

Kalem'in sirrini Hak'den bilen ol tâife kim,
Anberin hattüne reyhân didiler; gerçek imiş.

Muhkemât ehli ki yâzûsî ile sûretünü,
Levh-i Mahfûz ile Kur'an didiler; gerçek imiş.

Ey Nesimî nazer ehli ki vücudun evine,
Lâ-mekân gencine virân" didiler; gerçek imiş.

Derd ü gam ile yandı gönül, yâr bulunmaz;
Çoh dâr ü diyâr istedi, deyyâr bulunmaz.

Yârem deyici çohdurur, ammâ be-hakikat,
Vakti gelicek yâr-i vefâ-dâr bulunmaz.

Âdet budurur kim dili dil-dâra virürler.
Gitti elimüzden dil ü dil-dâr bulunmaz

Anca kişiler da'vi-i İslâm ider, ammâ,
Tek ârada bir haç ile zunnâr bulunmaz.

Her bî-hüner ensâb ile mansıbleri dutdı;
Sâhib-hünere mansıb ü idrâk bulunmaz.

Her kişide bir cübbe vü destâr olur, ammâ,
Bin bâşda bir lâyik-i destâr bulunmaz.

Tarrâr eger ilterse kamû rahti revâdur;
Çün kafilede bir kişi bidâr bulunmaz.

Halkın ameli azdı; gönül yıkıcı çohdur.
Bir haste gönül yâpıcı mi'mâr bulunmaz.

Çün çarh-i felek câhil ü nâ-dan sever oldu,
Pes lâ-cerem uş fazle hardâr bulunmaz.

Var, derde tehammül kıl u sabr eyle cefâya;
Çün dil dilegi endek ü bisyâr bulunmaz.

Mansûr ola-gör, işk ile gel söyle: "ena-'l-Hak!"
Kim didi: ena-'l-Hak kim anâ dâr bulunmaz?

Zerk issi riyâ işde, kesâd eyledi fazli;
İlm ehline bir revnak-i bâzâr bulunmaz.

Gel râzunu fâş itme Nesimî bu avâma'
Âlemde bu gün mahrem-i esrâr bulunmaz.

bû cihândan özge izüm bir cihânımız
Sahrâ-yi Kibriyâdadurur âşiyânımız.

Ey da'vet eyleyen bizi Firdevs e, şîyle b
Cennet den özge vardu ur a'â mekânımu

Cevher ki dutdı âlemi usen gü eş gi
Andandur âşkâre bu genc-i nihânımız.

Cevherle ı zuhûra getürdi çü nutk-i Hak,
Gör kim ne feyze geldi yine ba u kânımız.

O kim izüm hakikatimüzdü hayâtda.
Oldukca bî-nişan, ne bilinsün nişânım z

Sen bû Nesimî'nin dilini anla, sozin,
Kim var bu di den ayru bizüm bilisânımız.

Banâ sen uz c hân, ey cân ge ekmez
Visâlün vârike hicrân gerekmez.

Leb-la'lün zülâl âb dan ayru,
Şerâb Çeşme-i Hayvân ge ekmez.

Gamündür gönlümin taht de sultân;
Bir iklimi iki sultân gerekmez.

Yeter derdün devâ müşteka niçün
Ki derdin bilene dermân ge ekmez

Gülîstânın gülî sensüz tikendür;
Banâ, ey suret-i Rahmân gerekmez

İki-Âlem'de didâ undan özge
Bana, ey sût-i Rahmân, gerekmez!

Gel, ey âşiklerin Ridvân' husnün,
Ki sensüz âşika Ridvân gerekmez.

Visâlün şerbeti içür muhibbe!
Fikakun âğusî çendân gerekmez!

Banâ sabr eylemek sensüz, nigârâ!
Eger müşkil, eger âsân, gerekmez!

Ezelden kılmışam işkunle peymâ
Bütün peymân s nuk peymân gerekmez.

Kesilmez gerçi vaslünden Nesimî,
Gözünden oldugun pinhân ge kmez.

Ey ezeli cân ile cânanumuz!
Ş ruhündür ebedi şânımız.

Cân nice terk eylesün ey cân seni?
Cânumuzun câ isen ey cânımız.

Aynüme sensüz tiken old cihân;
Kandesen ey taze gül-istanumuz.

Çün ki yüzün Ahsen-i T kvim idi;
Sende z hür eyledi S' b anumuz.

Ve un yazmı dur tuz ik harf,
Hikmet ilen münşi-i erkâ um z

Hüdhüd Bel is e resü eyledi;
Nâm yi gönderdi Süleym num

Cevr e yandı d Nesimî y st
Hem u idi dost le P ym^numuz?

TUYUĞLAR

Gözlerim bahdihça ey şâha nuna,
Gökden di sânu am m h al una.
Gö d m nda 'Ahsene ah âyetin;
Ohidum men bârek-A ah, alnuna.

★ ★

Oldı ç'n devlet müyesser bâş a
Yâ aşur zerrî kuleher bâ una;
Devleti Hak itdi efse bâşu
Hem fi a bin tâ Kayser bâşuna!

Ey tâbib-i hâzik-i nâzük-mizâc!
Sen bilürsen haste gönlüme a
Olmuşam kul ben sana ez-cân ü dil;
Şive ile naz na ne tiyâc.

★

Geldi Hak'den müdeci bir günde dör
Kim bize Beğ vi di bir günlük yağurd.
Ol da ı yârus su yârusı dur
Bahşişi Türkün mi yeğdü yoksa Kürd?

★

Kandedür yâr ey gönü yâr isteme!
Derd hâsil il, devâ vâre, isteme!
Bî-vefâ dünyâda dil-dâr isteme!
Çü vefâ yohd r, vefâ-dâr isteme!

İşk imiş Simurğ u âşik Kûh-i Kaf;
İşka sığmaz lâf ü işk olmaz gûzâf.
Kim ki ister Kâ'beyi kılmak tavâf,
Hem içi âri gerek, hem tâşı sâf.

★

Ey kamer zûlfün şebinde rû-siyâh,
Mihr-i ruhsârün katinde tîre mâh!
Giçmeyen işkünde ömr oldı tebâh;
Tâatünden özge tâatler gûnâh!

★ ★

Şol boyı ra'nâya virdüm gönümi;
Şol gözi şehläya virdüm gönümi;
Şol güneş simâya virdüm gönümi;
Şol yüzi nûr âya virdüm gönümi.

Çün senündür her ne kim vâ, ey gönül!
Kimden umarsan atâ, vâ ey gönül!
Çün yetersen sen sanâ yâr ey gönül,
Yârını bil, olma ağıyâr ey gönül!

Râziku 'l-erzâkumuz Mer'aş degül!
Rizki Mer'aşden umarsan hoş degül!
Her kim ârıtmaç için bî-ğaş degül;
İki üçü kim diyer kim şey degül?

★

Yüzünü Hak'den çevirme, Hakk'ı bil!
Doğru kavlı ol, doğru gi'l ol, doğru dil!
Çün buyurdu "Üscüdû!" Rabb-i Celîl,
"Üscüdû!" yitmez mi insâna delil?

★

Yâra her sâat selâm olsun, selâm!
İşret ü aysi müdâm olsun, müdâm!
Yârsuz suhbet harâm olsun harâm!
Yâra bu ma'ni temâm olsun temâm!

★

Ben vücûd-i mutlakam, mutlak didüm;
Hak tanukdur, Hak bilür kim hak didüm.
Küntü kenzen" sirrini muğlak didüm;
Eyledi barmâğum âyi şak didüm.

★

Ey benüm ahde vefâsuz dil-berüm!
Mübtelâsına atâsuz dil-berüm!
Derd-mendine devâsuz dil-berüm!
Âşıkına merhabâsuz dil-berüm!

★ ★

Fazl-i Hak'den ben hidâyet bulmuşam;
Sûretün nakşini âyet bulmuşam.
Mertebe âlemde gâyet bulmuşâm;
Ol sebebden ben velâyet bulmuşam.

★ ★

Âdımı Hak'den Nesimî yâzerem;
Bil bu mâ'niden ki simem, yâ zerem?
Hem hidâyet eylerem, hem âzerem;
Hem Bütî Üşâdıcı, hem Âzer'em!

★

Gördüm ol âyi vü bayram eyledüm;
Şol meye bu gözleri câm eyledüm.
Hacce vardum, azm-i ihrâm eyledüm;
vü Dâd" 'Lâm"ı Hak nâm eyledüm

Ey özünden bi-haber gafil, uyan!
Hakk'a gel kim Hak degül bâtil uyan!
Olma fânî âleme mâil, uyan!
Ma'rifetden nesne kil hâsıl, uyan!

Ger Hak oldun, hak sıfâtun kandedür?
Hak-sıfât ol, gör ki zâtun kandedür.
Ger muhîr oldun, cihâtun kandedür?
Ey Kemâh âhar Furât'un kandedür?

Akreb oldı âlemin halkı vü mâr;
Fitne yâyıldı: 'alâ-kavmin şirâr'
Kande var bir âri bâtın, doğru yâr
Hâni, insâf ü mürüvvet kimde var?

Ey Hak'ı her yırde eydürsen ki vâr,
Sende pes hak vâr imiş Hak sende, vâr!
Enbiyânın sirrini bilmez davâr;
Kısmet olmaz dıve râh-i hoş-güvâr.

Munca hû vü hâ vü munca hâ vü hû,
Üç ark oğlağ imiş içi kurû.
Gerçi oldı bahşişin âdi ulû,
Bağrımı kıldı bu bahşiş yârelû.

Biz ki Rûm içinde ebdâl olmuşuz,
Bû cihândan fâriğü l-bâl olmuşuz.
Çün fenâ mülkinde pâ-mâl olmuşuz,
Uş mübârek-vak ü hoş-hâl olmuşuz.

“Şin” u Kaf’a düşdi gönlümüz.

San ki Kûh-i Kaf’a düşdi gönlümüz.
Yâr-i pür-eltâfa düşdi gönlümüz;
Sanmanuz kim lâfa düşdi gönlümüz.

Pir divânına uğradım
Pirin divânı güldür gül
Oturmuş köşk sarayına
Taht-ı revânı güldür gül
Gül den terazi tutarlar
Gül alırlar gül satarlar
Gül ile gülü tartarlar
Çarşı pazarı güldür gül

Kurusu güldür vası gül
Toprağı güldür taşı gül
Has bahçenin içindeki
Servi çenarı güldür gül
Gül den değirmen döndürür
Gine gül den gül övünür
Akar arkı döner çarkı
Bendi pınarı güldür gül
Güle gül Seyyid Nesîmî
Haklı nefesleri güldür
Hak oturur mihman canla
Cemî'-i canlar güldür gül

Erenler şahtan gelirler
Alî derler pîrimize
On İki İmâm kullarıyuz
Münkir ermez sırrımıza
Ateş yanıp kazan çoşar
Dalga gelir boydan aşar
Şulesi âleme düşer
Bakın bizim nurumuza
Pîrimiz kırklar yediler
Bu yolu onlar kodular
Bize böylece dediler
Kan kanarsan sırrımıza

Baktık aslimız Âdem'dir
Kismetim veren Hüdâ'mdır
Halifeler piş-kademdir
Tac urdular serimize
Mürîd mürşidine uydu
Erenler ma'nisin duydu
Münâfıklar nice kıydı
Tığ çektiler pîrimize
Nesîmî sabakın pişir
Özüne mahabbet düşür
Bin bazergân gevher taşır
Günden güne şarımıza

Gel beni ağılatma şahım
Ben sana kullar olayım
Gel bana ceylân bakışlim
Ben sana kullar olayım

Bir gonca bülbülün idim
Geldim dalında ötmeye
Şanına ağlatma düşmez
Ben sana kullar olayım
Açtım zülûfün telinden
Zülûfün ucu mah gibi
Kesip de yabana atma
Ben sana kullar olayım

Ey Nesîmî can Nesîmî
Şu derdime bir çare kıl
Ezelden seni severim
Ben sana kullar olayım

★ ★ ★

Ateş-i ışık'na yakdın özümü
Halil İbrahim'le nârdan gelirem
Ab-ı Kevser ile yudun özümü
Kırkların bezminde dâr'dan gelirem

Sual eder isen benim sırrımdan
Cümlemizi halk eyledi varından
Yaratdı Muhammed Ali Nûrundan
Hakk ile Hak olan yârdan gelirem

Cebraîl Çerağın almış eline
Mahabbete gider dostun iline
Hayranın şakıyan duduk diline
Rıdvan kapı açmış şârdan gelirem

Teni sual etme ol kuru tendir
Canımın içinde ki gevher-i kândır
Bu ilmin deryası bahr-i ummandır
Yolu kolaylayan sırdan gelirem

Mansûr ile varıb dâr'e çekildim
Yusuf ile kul oluben satıldım
Ham'da İsa ile göğe çekildim
Mûsâ ile dahi Tur'dan gelirem

Mahkemede sual sordu kadılar
Kitapların orta yere kodular
Sen bu savn'ı kimden aldın dediler
Ustasından aldım Pir'den gelirem

Nesîmî'yem ikrarsızdan beriyem
Gerçek Erenlerin kemter kuluyam
Ali ravzasının gonca gülüyem
Münkir münafığa Hakk'dan gelirem

Eğer sual eder isen sırrımdan
Cümlemizi var eyledi varından
Hak yarattı Muhammed'i nurundan
Kandille balkıyan nurdan gelirem
Habib'i nurundan yarattı Hüdâ'm
Salâvat veririm ruhuna müdâ'm
Cennetten sürüldü dünyaya Adem
Rıdvan'ın açtığı şârdan gelirem

Cebraîl çerağın alır destine
Sevretmeğe gider dostun iline
Hak nurdan merdiven kurmuş yoluna
Resûl'ün kurduğu yoldan gelürem
Kandilde balkıyan dostun nurudur
Akil ermez ona, Hakk'ın sırrıdır
Din serveri Muhammed'in nurudur
Cennette açılan gülden gelürem

Havvâdır anamız, Âdem'dir ata
Hakk'ın hikmetine akıllar yata
Cennetin illeri öteden öte
Hü deyip çalkalanan selden gelirem

Okuyup yazanda çok Hakk'ın ilmi
Okuyup yazmayan ne bilsin ilmi
Tanrı'nın dostu Mûsâ değil mi
Münâcât ettiği Tûr'an gelürem
Tenimi sorarsan bir kuru tendir
Can onun içinde gevher-i kândır
Bu ilim dersidir, bahr-i ummandır
Sırrı kal oldukça sırdan gelürem
Sıfatlar dağıla, taşlar atıla
İnş ile cin bir araya katıla
İnsan mantar gibi yerden bitile
Aslımız topraktır, yerden gelürem
Mansur ile bile dâra takıldım
Yûsuf ile hem kul olup satıldım
İsâ ile Şam'dan göğe çekildim
Mûsâ ile bile Tûr'dan gelürem

Kardaşlar böyle teviller düzdüler
Başmağa Âyet-el kürsü yazdılar
Kendi fetvâm ile derim üzdüler
Halep şehri derler şârdan gelürem

Nesîmî'yim ikrarımdan belliyim
Gerçek erenlerin kemter kuluyum
Cennet bahçesinin gonca gülüyüm
Münkir münafığa hârdan gelürem

Vahdet kaynağından dolu içenler
Kanmıştır bâdeye, şarap istemez
Hakikat sırrına candan erenler
Ermıştır mahbuba, mihrap istemez
Bu yolda can yoktur, cânan isterler
Gönül kâbesinde erkân isterler
Âdeme secdeyi her an isterler
Baska bir ibadet, sevap istemez
Ârifdir mushaftan dersler okuyan
Tevrat'ı, incil'i ezber okuyan
Cemal-i mushafı bir bir okuyan
Almıştır fermanı Kur'an istemez
NESİMİ'yem, aşkla zâr-u zâr olan
Ezel ikrarında ber-karar olan
Kiramen kâtibe yâr-ı gar olan
Düşmüştür defteri, kitap istemez

HATAYÎ

HATAYÎ

(1487 1524)

Hatayî, Ünlü Türk İnan Hükümdarı Şah İsmail I'ın şiirlerinde kullandığı mahlâsıdır.

Şah İsmail, İnan'da ailesi kutsal sayılan Şeyh İshâk Safiyüddin Erdebilî'nin torunlarındanır.

Babası Şeyh Haydar ve anası Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan'ın kızı Halime Begüm'dür.^(x) Şah İsmail, bir ara Akkoyunlularla arası açılan Şeyh Haydar'ın ordusunun Yakub Bey'e yenilmesi üzerine üç yıl tutuklu kaldı. Yakub Bey'in ölümü üzerine Erdebil'e kaçtı. Genç yaşında Azerbaycan'daki Azeri Türk boylarını çevresinde toplamayı başardı. Önce babasının katili Ferruh Yesar'ı ve daha sonra da Nahçıvan'da Akkoyunlu Hükümdarı Elvend Bey'i yendi. Tebriz'e giderek taç giyip Şah unvanını aldı. Özbek Hanlığı'nı ortadan kaldırdıktan sonra batıya döndü, Şiraz, İsfahan, Kazvin, Bitlis, Elbistan ve Bağdat'ı zaptetti. Tokat'a kadar ilerledi. Osmanlı Devleti ile barış anlaşması yapmak istediysede kabul edilmedi. 23 Ağustos 1514'de Selim I (Yavuz) komutasındaki Osmanlı ordusu ile yapılan çarpışmada, Şah İsmail'in ordusu yenilgiye uğradı. Bu yenilgiden sonra Şah İsmail çevresindeki ülkelerle kültürel ve politik ilişkiler kurmak istediysede fazla bir varlık gösteremedi. 24 Mayıs 1524'de ziyaret amacı ile geldiği Erdebil'de öldü ve büyük dedesi Şeyh Safiyüddin'in türbesi yanında toprağa verildi.

Alevî-Bektaşî edebiyatında eşsiz bir mevkii olan didaktik (öğretici) ve lirik (duygulu) şiirlerinde aruz ve hece veznini büyük bir ustalıkla kullanan Şah İsmail'in dili gerek Farsça gerek Türkçe olarak sağlam, coşkulu ve duyguludur. Çiçek, çiçekle yapılan süsleme, Hint kumaşı anlamlarına gelen Hatayî mahlâsı konusunda çeşitli düşünceler ve söylentiler ileri sürülmüştür. Çeşitli inanç sistemlerinin ayrı ayrı güzel ve kokulu bir çiçek gibi olduğunu, insanlığın mutlu olması için bu çiçeklerin ahenkli ve anlamlı olarak bir araya gelmesi gerektiğine inanan Şah İsmail'in Hatayî mahlâsını bu amaçla kullandığını söyleyenler vardır. Bazılarına göre ise bitkilerden, ipek böceklerinden, koyunlardan alınan liflerin ayrı ayrı bir değeri ve anlamı olmadığını, bunların bir sanatçı eliyle estetik biçimde hint kumaşına döndürülmesi ile kıymet ifade edeceğini, şiirin de böylesine güzel bir sanat olduğunu anlatmak amacı ile Hatayî mahlâsı seçilmiştir. Diğer bir söylentiye göre Şah İsmail Bağdat'ı zaptettiğinde Kerbelâ'yı ziyaret etmiş ve Hur Şehidin, bu faciaya sebep olanlar arasında bulunduğunu, iş isten geçtikten sonra İmâm Hüseyin tarafına geçtiğini düşünerek onun mezarını açtırmış, yaralarındaki sargıları çıkarılan Hur'un vücudunun her tarafından taze kan akması üzerine 'Hata' ettim anlamına Hatayî mahlâsını almıştır. Bu mahlâsı alış nedeni ne olursa olsun ünü yeryüzüne yayılmış bulunan Hatayî'nin şiirleri yüzyıllar boyu özellikle Alevî-Bektaşî toplumunda bestelenerek okunmuş saygı görmüş ve sevilmiştir.

Büyük bir devlet kurmayı amaçlayan Şah İsmail'in bu ihtirasını gerçekleştirmek için alevîliği ve alevî inancını bir vasıta, bir basamak olarak kullandığı söylenir. Bu düşüncede gerçeklik payı olabilir. İnsanın var oluşundan bu tarafa, insan topluluklarına egemen olanlarda dini inançlardan yararlanma eğilimi önü alınamayan bir hastalık olmuştur. Ancak, Hatayî'nin ilâhî aşk, Ali ve Hacı Bektaş Veli sevgisi ile yazdığı şiirlerde sadece devlet ihtirası ile böylesine içtenlikli bir coşku ve pek az kimseye nasib olan samimi sevginin görüntü vermesi mümkün olmazdı.

Hatayî hâl çağında
Hakk gönül alçağında
Binbir Kâbe yapmaktır
Bir gönül al Çağında

Hatayî, Erdebil ve çevresindeki ilim adamlarından güçlü bir tahsil görerek yetişmişti. Türkçede divan şiiri tarzında aruz vezni ile yazdığı şiirlerinde de halk diliyle yazdığı nefesler kadar dili son derece sade ve akıcıdır. Şiirleri genellikle alçak gönüllü ve hatta kalenderlerin, bahtsızların hislerini ifade eden bir üslûbda olmakla beraber, zaman zaman savaş meydanlarında zaferler kazanmış, kahraman bir hükümdar tarafından söylendiğini hissettiren kuvvetli bir ifade ile yazılmış gazelleri de vardır. Halk dilini ve

halkın nazım biçimini çok iyi bilen Hatayî, Yunus Emre benzeri nefeslerinde azerî lehçesinin sevimli ifadesini ve kalenderce bir hoşgörünün samimiyetini ustaca ortaya koymuştur.

Hatayî'nin Erdebil kütüphanesinde, gazelleri, mesnevîleri ve Rubâileri kapsayan bir divânı vardır. Ayrıca Şâh-ı Merdân olarak vasıflandırdığı İmâm Ali'ye karşı sevgisini, bağlılığını ve hayranlığını ifade eden "Dehnâme" adında 1400 beyitlik bir mesnevîsi vardır. Hatayî'nin şiirlerinin bir bölümü de "Nasihatnâme" adı altında toplanmıştır.

Hatayî, aynı zamanda Erdebil dergâhının bir şeyhi olmakla beraber, inanç yönünden Hacı Bektaş Velî'ye bağlı olduğunu ve ona sonsuz saygı duyduğunu çok sayıda şiirinde açıklamıştır. Bunlar arasında:

Gece gündüz hayâlüne dönerem
Bir gece rû'yâma gir Hacı Bektaş
Günahkârem günahûmdan bezerem
Özüm dâra çektim sor Hacı Bektaş

Derdimün dermânı yâremın ucı
Dört gürûh mevcuddur Gürûh-ı Nâci
Belinde kemeri başında tâcı
Yüzünde balkıyor nûr Hacı Bektaş

Gâhi bulud olup göğe ağarsen
Gâhi rahmet olup yere yağarsen
Ay mısen gü müsen kanden doğarsen
İlgun ılgun esen yel Hacı Bektaş

Yandı bu garib kul nedir çaresi
Yine tazelendi yürek yaresi
Onulmaz dertlere derman olası
Bu senin bendindir sar Hacı Bektaş
Derd-mend Hatayî eydür niyûzı
Ulu Pîr katardan ayırma bizi
Bir mahşer günüdür isterem sizi
Muhammed önünde câr Hacı Bektaş

şiiri çok yaygındır.

Hatayî'nin şiirlerinde az da olsa hurûfliğin etkisi varsa da bu, şiirlerde harf ve kelime üzerinde o çağda yaygın olan bir san'at gösterisi sınırını aşmamaktadır. Hatayî'nin şiirlerinde Azerî Türk şairlerinden Habibi ve Nesimî'nin tesiri de görülmektedir.

Gönül ne gezersin seyran yerinde
Âlemde her şeyin var olmayınca
Olura olmaza dost deyüb gezme
Bir ahdine sâdik yâr olmayınca

Yürü sofi yürü yolundan azma
İlin gıybetine kuyular kazma
Varıb her dükkâna metâin çözme
Yanında mürşid'in var olmayınca

Kalktı havalandı gönülün kuşu
Kavga gıybet etmek kötünün işi
Üstazın tanımaz bunda her kişi
Anın kim mürşidi er olmayınca

Varıb bir kötüye sen olma nöker
Çerhine değer de dolunu döker
Ne Hudâ'dan korkar ne hicâb eder
Bir kötüde nâmus âr olmayınca

Şâh Hatayî'm edem bu sırrı beyan
Kâmil midir câhil sözüne uyan
Bir baştan ağlamak ömredir ziyân
İki baştan muhib yâr olmayınca

★ ★ ★

Erenler serveri Şâh-ı velâyet
Aldı müminlerin elin eline
Hânedan dostuna eyler hidayet
Mümin olanları çeker yoluna

Eğer bende isen Şâh'ı Merdân'a
Ali gibi sen de kalma noxsâna
Bir tâlibi pişir getir meydâna
Ezel ebed lâ gelmeye diline

Nasihattır benden sana emânet
Sâdik emânete etmez hiyânet
Yemek ile içmek için bir âdet
Kurdu Hakk Arslan'ı mümin kuluna

Erenler gittiği yolları gözle
Gözet bir kâmil'in izini izle
Mümin kardeşlerin aybını gizle
Girmek ister isen rahmet gölüne

Mürşide rehber eyle itaat
Zâhirde bâtında gözle sadâkat
Muhammed Ali'den kaldı emânet
Bahçe donanınca güller alına

Muhammed Ali'ye kırklar katıldı
Anda varlıkları cümle atıldı
Yahudiye kul olarak satıldı
İstek Hakk olduğu bundan biline

Şâh Hatayî'm cennet kapısını açtım
Cömerd olanların dolusun içtim
Bahil olanları ayırdım seçtim
Bahilden gayrısı cemde buluna

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin aldım elini
Hakk deyüb tuttuğum yoldan ayrılmam
On iki İmâm'ın tuttuğum yolunu
Hakk deyüb tuttuğum yoldan ayrılmam

Mürşid'in nefesi Hakk nefesidir
Mürşid sözü tutmayan Hakk'ın nesidir
Mürşid'in rızası Hakk Rızasıdır
Hakk deyüb tuttuğum yoldan ayrılmam

Mürşid'in gittiği Veli yoludur
Gitme dediğine gitmemelidir
Zâhir bâtın Hakk Muhammed Ali'dir
Hakk deyüb tuttuğum yoldan ayrılmam

Hakk Erenler bir araya derile
Cümle âşıklara nasib verile
Âşikâre Hakk gözüyle görüle
Hakk deyüb tuttuğum yoldan ayrılmam

Şâh Hatayî'm Hakk bil tuttuğum eli
Zâhirde bâtında Hakk görür seni
Gerçek erenlerden aldım haberi
Hakk deyüb tuttuğum yoldan ayrılmam

★ ★ ★

Muhammed Ali'yi candan sevenler
Yorulub yollarda kalmaz inşallah
İmâm Hasan'ın yüzün görenler
Hüseyinden mahrûm kalmaz inşallah

İmâm Zeynel'den bir dolu içen
İmâm Bâkir'dan kaynayub çoşan
Sıdk ile İmâm Ca'fer e koşan
Bundan özge yola sapmaz inşallah

İmâm Mûsâ'den gelen erenler
Cân baş fedâ edüp ceme girenler
İmâm Rızâ'ya zehir verenler
Divânda şefâat bulmaz inşallah

Bir gün olur okuturlar defteri
Şâh oğlunun elindedir teberi
Uyanınca Taki, Naki, Askeri
Açılan gülümüz solmaz inşallah

Hatayî der bu iş bir gün biter a
Özünü katagör ulu katar a
Mehdî şevki bu cihânı tutar a
Şâh oğluna sitem olmaz inşallah

★ ★ ★

Ali'nin sırrına ereyim dersin
Bir müşîd-i kâmil bul da andan gel
Küfrünü imân'a satayım dersin
Var kendi küfrünü bil de andan gel

Şeriat ma'nisi insana sözdür
Tarikat sürerler gece gündüzdür
Gönül bahr-i aşk'dır deryâ denizdir
Damla ol umman'a dal da andan gel

Pişiri pişiri söyle sözünü
Hâk-i pâydan ayırma sen gözünü
Müşîdine teslim eyle özünü
Musâhib kapusun bul da andan gel

Cellâd olup sen cânına kıyagör
Ârif olup her ma'niden duyagör
Cesedini kendi elinte yuyagör
Kendi namazını kıl da andan gel

Şâh Hatayî'm ma'ni söyler dilinden
Ayrırlar seni kibr ile kinden
Ölmeyene nasib olmaz bu yoldan
Var ölmezden evvel öl de andan gel

★ ★ ★

Bir yolun yolcusu olayım dersin
Elde iki karpuz tutmalı değil
Derviş olub şalvar giyeyim dersin
Gâhî giyib gâhî atmalı değil

Nâdân bahçesinde gonca gül olmaz
Kâmil ile yoldaş olan yorulmaz
İki mahtûk vardır Hakk'a kul olmaz
Mağrurluk kibirlik etmeli değil

Mağrurlar orada olurlar yalan
Kibr imiş yorulub yollarda kalan
Eğer yolcu isen köprüyü dolan
Gözgöre çamura batmalı değil

Koyun kuzusuna nasıl meledi
Öküzün kulağın kimler enedi
Garib bülbül gül dalında tünedi
Her çalı başında ötmeli değil

Şâh Hatayî imâm Ca'fer muhbiri
Hakk'ın yârânıdır Veyselkarâni
Hakk'ın haznesinden gelen gevheri
Müşteri olmayana satmalı değil

★ ★ ★

Bir kandilden bir kandile atıldım
Türâb olup yeryüzüne saçıldım
Bir zaman Hakk idim Hakk ile kaldım
Gönlüme od düştü yandım da geldim

Evvelden evvele biz Hakk'ı bildik
Hakk'dan nidâ geldi Hakk'a Hakk dedik
Kırklar meydanında yunduk pâk olduk
İstemem yunmağı yundum da geldim

Şunda bir kardaşla kayda düşmüşem
Pir'ler makâmında yanub pişmişem
Kırklar meydânında hem görüşmüşem
İstemem yanmağı yandım da geldim

Şâh Hatayî eder senindir fermân
Olursun her kulan derdine dermân
Güzel şâh'ım sana bin cânım kurban
İstemem kurbanı kesdim'de geldim

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin kurduğu yoldur
Ak üstünde akı görebilirsın
Tanıyan itikad söyleyen dildir
Hakikat bahrine dalabilirsın

Gel deyuben seni ceme çekerler
Evvel bildiğini alub atarlar
Andan sonra elceğizin tutarlar
Yettikleri yere varabilirsın

Özü mercan olan ummana dalmaz
Özü Hakk'a vasil olan can ölmez
Mü'min'in hisâbı yarına kalmaz
Bunda suâlini verebilirsın

Yola beli diyen can ulu olur
Kaynar kudret küsesinden el olur
Dünyâdan ahrete doğru yol olur
Verdiğin ikrarda durabilirsın

Teslimiyet seni yola getirür
Eksik olan işlerini bitirür
Bir kardaşın alub Hakk'a götürür
Özünden Mervân'ı sürebilirsın

Şâh Hatayî'm eder yola getüren
Yerini bekleyüb posta oturan
Rehberdir talibi Hakk'a yetüren
Cennette Rıdvân'ı görebilirsən

★ ★ ★

Allah Allah din gâziler
Gâziler deyün şâh menem
Karşu gelün secde kılun
Gâziler deyün şâh menem

Uçmakta tuti kuşuyam
Ağır leşker er başıyam
Men sûfiler yoldaşıyam
Gâziler deyün şâh menem

Ne yerde ekersen biterem
Hande çağırsan yeterem
Sûfiler elin tutaram
Gâziler deyün şâh menem

Mansûr ile darda idüm
Halil ile nâr'da idüm
Mûsa ile Tûr'da idüm
Gâziler deyün şâh menem

Kırmızı taclu boz atlu
Ağır leşkerü nisbetlü
Yusuf peygamber sıfatlu
Gâziler deyün şâh menem

Hatayî'm al atlıyam
Sözü şekerden datlıyam
Murtaza Ali zâtluyam
Gâziler deyün şâh menem

★ ★ ★

Gönül seyrande gezerken
Şâh geldi kondu seraya
Hakk'a niyâz eyler iken
Bir engel düştü araya

Hakk'un kapısından girdüm
Kendü vücûdumu gördüm
Mârifet kazanın kurdum
Aşkî kaynatan küreye

Muhabbet haşlar haşıymış
Muhabbet hakk'un sesüymüş
Sevgü hak sevgüsü imüş
Erenler ne dir buraya

Hele küşâdım düşürdüm
Firkat kazanım taşırdım

İrfân ateşün pişirdüm
Tuzun tattırdım bereye

Hatayî der ihtiyarsız
Neyleyüm dünyayı yârsız
Ol âlemden de habersüz
Tuz ekmek ister yâreye

★ ★ ★

Gel Ali'm yola gidelüm
Ali'm kendü yolu ile
Aclar doyar susuz kanar
Leblerinin balu ile

Ali'm bana neler itti
Aldı elüm dâra yetti
Üstüme yürüyüş itti
Elündekü tolu ile

İçilmez tolu içülmez
Sevgili dosttan geçülmez
İkisi birdür seçülmez
Hasbahcenin gülü ile

Aşı vurur devran döner
Kuş budağa bir dem konar
Doldurmuş tolusun sunar
Ali'm kendi elü ile

Erenler lokması nurdur
Lokmaya elünü sundur
Şâh Hatayî'm doğru yoldur
Ali'm kendü yolu ile

★ ★ ★

Akil gel berü gel berü
Gir gönüle nazar eyle
Görür göz işidür kulak
Söyler dile nazar eyle

Başdur göğdeyü götüren
Ayak menzile yetüren
Dürlü maslahat bitüren
İki ele nazar eyle

Sofi isen alub satma
Helâlüne haram katma
Yolun eğrisine gitme
Doğru yola nazar eyle

İki elüm kızıl kanda
Çok günâhlar vardur bende
Ya ilâhi kerem sende
Düşkün kula nazar eyle

Hatayî edêr ya ganî
Viren Mevlâ alur canî
Evvel kendü kendün tanî
Sonra ile nazar eyle

★ ★ ★

Men dahi nesne bilmezem
Allah bir Muhammed Ali
Özüm gurbete salmazam
Allah bir Muhammed Ali
Anlar Pirdür bir olubdür
Balkiyub nûr olubdür
Dört küşede sir olubdür
Allah bir Muhammed Ali

Mü'min müslim etek tutar
Bir mekâna gönül katar
Hû diyicek gelür yeter
Allah bir Muhammed Ali
İki yavru var yuvada
Muallâk döner havada
Dağda deryâda ovada
Allah bir Muhammed Ali

Bindikleri Burak'dürür
Yaktıkları çırak'dürür
Yerden göğe direk'dürür
Allah bir Muhammed Ali
Hatayî bu yolda serdür
Serin verentler erdür
Ayda sırdur günde nurdur
Allah bir Muhammed Ali

★ ★ ★

Bir nefescik söyleyeyüm
Dinlemezsen neyleyeyüm
Aşk deryâsun boylayayum
Ummana dalmağa geldüm
İşk harmanından savrulдум
Hem elendüm hem yüğrulдум
Kazana girdüm kavrulдум
Meydana yenmeğe geldüm

Ben Hakk'la oldum âşına
Gönlüm sevgine teşne
Pervaneyem ateşüne
Şem'ine yanmağa geldüm
Şâh Hatayî bir özümde
Hiç hilâf yoktur sözümde

Eksiklik kendü özümde
Dârına durmağa geldüm

★ ★ ★

Dervişlik aydur bana
Sen derviş olamazsun
Bari diyeyüm sana
Sen derviş olamazsun
Özünden geçmeyince
Birliğe yetmeyince
El etek tutmayınca
Sen derviş olamazsun

Dürlü diller okursun
Yok yirlere kakırsın
Özün ile fakî'sın
Sen derviş olamazsun
Kakımak eğer olubdı
Muhammed de kalubdı
Derviş terkün kılubdı
Sen derviş olamazsun

Hatayî'm Hakk kuludur
Akar çeşmesi selüdü
Dervişlik pek uludur
Sen derviş olamazsun

★ ★ ★

Gel gönül incünme bizden
Kalsun gönül yol kalmasun
Evvel âhir yol kadimdür
Kalsun gönül yol kalmasun
Erenler bize pusudur
Yalan söyliyên âsidür
Bu gerçekler nefesidür
Kalsun gönül yol kalmasun

Bahçede açılan güldür
Hakkı söyleyen dildür
Pes ezelden yol kadimdür
Kalsun gönül yol kalmasun
Başındadır altın tacı
Budur erenler miraçı
Keskindür yolun kılınçı
Kalsun gönül yol kalmasun

Hey Allah'um hey Allah'um
Eyu olmaz benüm âhum
Saltanatlı pâdişâhum
Kalsun gönül yol kalmasun

Ey divâne ey divâne
Âşık olan kıyar cânê
Hatayî'm dir taçlı hâne
Kalsun gönül yol kalmasun

★ ★ ★

Be erenler be gâziler
Gelen Murtaza Ali'dür
Yezid'e bâtin kılıncın
Çalan Murtaza Ali'dür

Alçağa indirmüş özünü
İder Hakk'a niyâzunu
Kırklar ile bir üzümü
Yiyen Murtaza Ali'dür

Turnaya virmüş sesinü
İmâmlar çeker yasını
Yine kendü devesinü
Yiden Murtaza Ali'dür

Getür ahret azığını
Âşık çeker yazuğunu
Muhammed'in yüzüğünü
Yudan Murtaza Ali'dür

Cennetün yemişi alma
Sarar benzüm sarar solma
Şâh Hatayî'm münkir olma
Gelen Murtaza Ali'dür

★ ★ ★

İbtidâdan yol sorarsan
Yol Muhammed Ali'nindür
Yetmiş iki dil sorarsan
Dil Muhamed Ali'nindür

Gice olur gündüz olur
Cümle âlem dümdüz olur
Gökde kaç bin ılduz olur
Ay Muhammed Ali'nindür

Varma yezid'ün yanına
Kokusu siner tenüne
Lâ'net Yezid'in soyuna
Can Muhammed Ali'nindür

Yezid alaydan seçildü
Mü'min'e hulle biçildü
Evvel baharda açıldı
Gül Muhammed Ali'nündür

Gökde rahmetler saçıldı
Mü'min olanlar seçildü

Âb-ı Kevserler içildü
Dem Muhammed Ali'nindür

Varma Yezid meclisine
Kulak verme hiç sesine
Satur Yezid ensesine
Seyf Muhammed Ali'nindür

Hatayî oturmuş ağlar
Dilüne gelenü söyler
Top olmuş ortada döner
Nür Muhammed Ali'nindür

★ ★ ★

Hü diyelüm gerçeklerin demine
Gerçeklerin demi nürdan sayılır
On iki imâmın giren bezmine
Muhammed Ali'ye yâr'dan sayılır

Üç gün imiş şu dünyâ'nın safâsı
Safâsından artık imiş cefâsı
Gerçek erenlerin nutku nefesi
Biri kırktır kırkı birden sayılır

Gerçek âşî menziline durursa
Çerağ gibi yanup şem'i erürse
Eksikliğin kendözünde bilürse
Ol âciz olsa da erden sayılır

Şâh Hatayî ider Bağdattır vatan
İkilükden geçüb birlige yeten
Erenler yoluna kıyl ü kal katan
Yolu dikenlidür hardan sayılır

★ ★ ★

Taâla şânuhu gel gör ki bir nûr-i Hudâ geldi
Cem ı hatm-i enbiyâ Muhammed Mustafa geldi
Sevindi cân-ı âşiklar açıldı baht-ı sâdıklar
Çağırıldı rûh-i mü'minler safâ geldi safâ geldi

Safâ ehli zeminlerde zamanlarda mukaddemde
Feleklerden meleklerden hezâran merhabâ geldi

Ferîştehler inüb gökden beşâret ehl-i irfâne
Havâric'e ecel yetti Yezid'lere belâ geldi

Azâzil aslı şeytandır yeter taklidine uyma
Öğüt tut Hakk yolun gör imâm-ı rehnümâ geldi
İrişti Mürşid-i Kâmil kamu ehl-i imân oldu
Sevindi gâzî'ler cümle ki Hatm-i Enbiyâ geldi

Bahadır gâziler kopdı başında tâc-ı devlet var
Budur Mehdi Zamân devri cihân nûr-i bekâ geldi
İmâm Haydar oğluna dil ü can'dan rızâ verdik
Ki Ca'fer Müsi-i Kâzım Ali Musâ Rızâ geldi

Halil-ullah donun giymiş komuş adın İsmail
Ana kurban olun deyu çün Allah'dan nidâ geldi

Cihâni sihr ile Fir'avn özüne kanî' etmişdi
Bulan yutmağa Mûsâ âsası ejderhâ geldi

Özü Yâsin dili Tahâ yanağı Kaf-ı vel Kur'an
Kaşı Nun saçı Vel-leyl ü yüzü Şem-i Duhâ geldi

Güzel Şâhim Kamer mâh'im muradgâh'im gönül hâh'im
Cemâli mazhar-ı Allah'im güzin'i evliyâ geldi

Hatayî hastesin şâh'in cemâli vaslın istersen
Revân-ı can satun algıl bu ilme can bahâ geldi

★ ★ ★

Gevher-i zât-ı Kadîm-i kibriyâ'sın yâ Ali
Enbiyâ vü evliyâ'ya pişüvâ'sın yâ Ali

Kimse bilmez ma'ni-i zât u sıfâtındır senin
Lâ mekân bahrinde dürr-i müntehâ'sın yâ Ali

Kabiliyyet sende görmüştür Rasûl-i Hâşimî
Sûkr-illâh hemdem-i Hayrû-n-nisâ'sın yâ Ali

Hem havâric kavmini bildim ki idrâk eylemez
Zâhir-ü bâtında sen mu'ciz nümâ'sın yâ Ali

Mustafa gördü sen i arslan sıfatlı bir melek
Sâhab-ı mi'rac hem tâc-ü livâ'sın yâ Ali

Zülfikar'la kamu kıldın müsehhar âlemi
Bilmişem tahkik ile kim Lâ Feta'sın yâ Ali

Bu Hatayî'ye din ü imân sendendür dürrüst
Nûr-i çeşm-i hanedân-ı Mustafa'sın yâ Ali

★ ★ ★

Menem ki cân ü dilden Hayden' yem
Habib-i Zülcelâl'in çâkeri' yem

Gülâm-ı hanedân-ı Ahmed'em men
Ali'nin Kanberi'nin Kanberiyem

Hasen Halkı Rızâ'dır nûr-ı Çeşmim
Huseyn-i Kerbelâ'nın kemteniyem

Muhibbim âşıkım Zeyn'el-ibâda
Muhammed Bâkır'ın hâk-i deri' yem

Münezzeh meşrebim men yâr-i sâdik
Mevâl mezhebem Hakk Ca'feri' yem

İmâm Kâzım Ali Mûsâ Rızâ'nın
Muhibbi' yem adûsundan beri' yem

Taki tâcim Nakî'dir nûr-i ayn'im
Fedâ-yi hâk-i pâyi Askeri' yem

Muhammed Mehdi-i Sâhib zamânın
Mutî'em emîne fermân beri' yem

Havaric Hânedânın düşmenidir
Zarûretten der ol men Hayderi' yem

Tevellâ kılmışam Âl-i abâ'ya
Havâric gözlerinin hanceriyem

Huseyni' yem Yezid'e lâ'netim var
Ezelden men düçar-ı Hayberi' yem

Hatayî'm bu gün meydân içinde
Hakikat ehlinin serdefteriyem

★ ★ ★

Bende'em Şâh'a ezel nûr-i hakkıçün
Sâkiy-i mahşer Muhammed Mustafa'nın hakkıçün

Mahremi Şâh'in ezelden Fâtıma bint-i Nebi
Düldül ü Kanber Aliy-yel-Murtaza'nın hakkıçün

Cân ü başı Hânedânın yoluna terk iderim
Şâh Hasen ü Şâh Huseyn Zeyne-l-abâ'nın hakkıçün

Bâkır-ı Sâdikdürür gönümde imânım benim
Mûsi-i Kâzım Ali Mûsâ Rızâ'nın hakkıçün

Şâh Takî Şâh-ı cihândır hem Nakî nûr-i imân
Yokdürür sözde hilâf şems-i duhâ'nın hakkıçün

Sadhezâren lâ'netim var tohm-i Mervân'a yakîn
Ol İmâm-ı Askeri âl-i abâ'nın hakkıçün

Yâ İlâhi bu Hatayî'nin günâhın afv kıl
Şâh Muhammed Mehdi-i Sâhib Zamân'ın hakkıçün

★ ★ ★

Vücüdüm şehrine girdim o şehri pür safâ gördüm
Velâyet ilmine erdim aceb nûr-i Hudâ gördüm

Şeriat şartını bildim tarikat yoluna geldim
Hakikat bahrine daldım Ali-yel-Murtaza gördüm

Hakikat ilminin sırrın ne bilsün her tahâretsiz
Bu sırra ermedi münkir anın katlin revâ gördüm

Gönül şehrinde ol dilber benim rûh-il eminimdir
Yüzün seb'elmesâni'de yedi hat istivâ gördüm

Elestü Rabbiküm sırrı dehânından ayân oldu
Gözün veddîn-i vezzeytun yüzün şems-i duhâ gördüm

Vücüdüm şehrine girdim eriştim gevher-i kân'a
Serâser gönümün şehrin bilin nûr-i Hudâ gördüm

Kamu eşyâ Vücüdünden sen ol Settâr-ı âlemsin
Cemâl'in âsitanında Hatayî'yi gedâ gördüm

★ ★ ★

Bende'ym ben cân ü dil'den pâdişahımdır Ali
Gözlerim nûr u ziyâsı bedr-i mâhımdır Ali
Yoluna hâk olduğum rû'yu siyâhımdır Ali
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Men Hasen Hulk-i Rızâ'nın bir muhibb-i âliyem
Hamdü -lillâh kim hasedle kibr ü kinden hâliyem
Şâh Huseyn-i Kerbelâ'nın baş açık abdâliyem
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Şâh Zeyne-I-Âbidîn hem Bâkır ile Ca'feri
Bilmeli buları sevmektir imân ey din eri
Daima söyle bu nutku olmayasın serseri
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Müsi-i Kâzım'ı her kim bildi oldu ehl-i Hakk
Gel Şehinşâh-i Âli Müsâ Rızâ'dan al sebak
Ten gözünü giderüb can gözü ile ana bak
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Şâh Takî vü ba Nakî'nin kulu ol ey bahtiyar
Bunları sevne rahmet eyledi ol ulu Settâr
Mü'min olanlar bu nutku zikr ederler âşikâr
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Askerî'ye asker olmak diler isen ey hümâm
Kıl tevellâ hânedâna Ahmed'i bulgıl tamâm
Hatm oliserdir İmâmet Mehdî'de beyn-el-enâm
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

Ey Hatâyî gâfil olma işbu dünya fânidir
Her ne kim geldi vücûde âlemin mihmânıdır
Bu kelâmı vird edinmek ârifin erkânıdır
Kiblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır Ali

★ ★ ★

Hübların sultânısın âlemde var hân ol yürü
Âşıkın cânında cansın varâ cânân ol yürü
Sen rakîbin meclisinde şem'a gibi yan yürü
Gönümüzü bize ver de Mısır'a sultân ol yürü

Niçe kerre demedim mi gözler-i âhû sana
Bi vefâ'lık etmemek gerekti ey meh-rû sana
Yürü var ömrüm heman şimdengerü yâ hû sana
Gönümüzü bize ver de Mısır'a sultân ol yürü

Yâ ilâhî bilmezem kim noliser hâlim benim
Gönüm aldî müslümanlar şimdi bir zâlim benim
Sevdiğim ömrüm efendim hey gülüm bâlim benim
Gönümüzü bize ver de Mısır'a sultân ol yürü

Ey Hatâyî bulmadım bir yâr ü hemdem dünyede
Âh ü vâhi geçti ömrüm neyleyem men dünyede
Serv gibi sağ esen kal ser-keşâ sen dünyede
Gönümüzü bize ver de Mısır'a sultân ol yürü

★ ★ ★

Va'de-i vasl edeli bir kılcı kaldı cânımız
Göklere erse n'olar bu nâle vü efganımız
Yola bakmakdan çıkupdur dide-i giryânımız
Kana a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Gülşen-i bağ-ı cihân'sın aşk ola didârına
Ben dahî bir bülbül-i şürideyem güzârına
Yürü ey yâr'ı vefâsız durmadın ikrârına
Kanı a zalim seninle ahdimiz peymânımız

Her kaçan câm'ı şarab-ı şiveyi nûş eyledin
Ettiğin kavî ü kararı hep ferâmûş eyledin
Çeşm-i mahmûrunla ben miskini sekhûş eyledin
Kanı zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Aç rıkab-ı rûyunu hüsnün görünsün nâgehân
Mıhr ile dölsün benim mâhım zemîn ü âsmân
Söyledün gönlüm alınca bana bin dürlü yalan
Kanı a zâlim seninle ahdimiz peymânımız

Ebr-i bârân gibi ağlarken Hatâyî zâr zâr
Gözlerinin yaşî eder durma derdin âşikâr
Dün gece küyunda oldum subh olunca intizâr
Kanı zâlim seninle ahdimiz peymânımız

★ ★ ★

Gece gündüz hayâlîne dönerem
Bir gece rüyâma gir Hacı Bektaş
Günahkârım günâhımdan bezerem
Özüm dâra çektim sor Hacı Bektaş

Yandı bu garip kul nedir çâresi
Yine tazelandı yürek yâresi
Onulmaz dertlere dermân olası
Bu senin bendindür sar Hacı Bektaş

Derdimin dermânı yaramın ucı
Dört gürûh mevcuttur gürûh-i nâci
Belinde kemeri başında tâci
Yüzünde balkıyor nûr Hacı Bektaş

Sadıkların sıdıkî âşîğın renci
Pîrlerin hem pîri gençlerin genci
Hem derya hem sedef hem dür hem inçî
Hem umman hem ırmağ göl Hacı Bektaş

Gâhî bulut olup göğe ağarsen
Gâhî rahmet olup yere yağarsen
Ay mısın gün müsün kandan doğarsen
İlgit ilgit esen yel Hacı Bektaş

Arlının yaptığı bala benzersin
Gurbet illerinde gönün eğlersin
Bend edip kulları yola bağlarsın
Sailin sattığı kul Hacı Bektaş

Derdimend Hatayî eder niyâzı
Ulu Pîr katardan ayırma bizi
Bir mahşer günüdür isterem sizi
Muhammed önünde câr Hacı Bektaş

★ ★ ★

Karşığı karlıca dağı gördün mü
Buldurmuş eyyâmın eriyib gider
Akan sulardan ibret aldın mı
Yüzünü yerlere sürüyüp gider

Kâdirsin hey ulu Şâh'ım kâdirsin
Her nereye baksam anda hâzırısın
Üstümüzde dört köşeli çadırısın
Cümlemizi birden bürüyüp gider

Sıra sıra gelen ol ulu kuşlar
Sırlı olur yakmaz anı güneşler
Evvel ezel meyva veren ağaçlar
Anlar da kalmayıp çürüyüp gider

Derindir deryamız bizim boylanmaz
Bin bir kelâm desem biri anlanmaz
Kişi ikrarsızsa yola bağlanmaz
Yuları boynunda sürüyüp gider

Şâh Hatayî'm söyler sözü özünden
Dervişlerin sakınıbdır gözünden
Olur olmaz münkirlerin sözünden
Esriyib gönümüz fâriyib gider

★ ★ ★

Aman hey erenler mürüvvet sizden
Öksüzem garibem amâna geldim
Şu benim hâlîme merhâmet eylen
Ağlayu ağlayu meydâna geldim

Şâhin bahçesinde men garib' bûlbûl
Efkârım artmakta hâlim pek müşkül
Koparmadım asla kokladım bir güi
Kâfir oldum ise imâna geldim

Gönül şâhinini saldım havaya
Akıl sefinesin vermişem zâyâ
Yüzüm süregeldim men hâk-i pâya
Server Muhammed'e Selmân'a geldim

Muhammed Ali'nin kullarındanam
Âl-i abâ nesl-i Hayderidenem
İmâm Ca'fer'in mezhebindenem
Derdimend Hatayî dermâna geldim

★ ★ ★

Yine mihmân geldi gönlüm şâz oldu
Mihmânlar siz bize safâ geldiniz
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu
Mihmânlar siz bize safâ geldiniz

Misâfir aşk kapısının dilidür
Erenler bağı'nın gonca gülüdür
Tanrı misâfiri şâh'ım Ali'dür
Mihmânlar siz bize safâ geldiniz

Bir eve kahr olsa misâfir gelmez
Çalınsa çarpınsa ektiği bitmez
Çağırşa bağırsa bir ere yetmez
Mihmânlar siz bize safâ geldiniz

Himmet eyle pîr'im misâfir gele
Yavan yaşık yiyüb yüzümüz güle
Büyük küçük anı hep Hızır bile
Mihmânlar siz bize safâ geldiniz

Misâfir gelirse kısmeti bile
Misâfir Hızır'dır arzulu dile
Hatayî'm yüzler sür övrünü dile
Mihmânlar siz bize safâ geldiniz

★ ★ ★

Kırklar meydânına vardum
Gel berü ey cân didüler
İzzet ile selâm virdüm
Gir işte meydân didüler

Kırklar bir yirde durdular
Otur diyü yir virdüler
Meydâna sofa kurdular
Lokmamıza sun didüler

Sıdk ile tevhid idelüm
Çekilüb Hakk'a gidelüm
Aşkın tolusun içelüm
Kalalum mesdân didüler

Kırkların kalbi durudur
Mü'min gönlünün evidür
Gelişüm kanden beridür
Söyle ey ihvân didüler

Düşme dünyâ mihnetine
Tâlib ol Hakk Hazreti'ne
Âb-ı Kevser şerbetine
Keşkülünü bân didüler

Gördüğünü gözün ile
Beyân itme sözün ile
Andan sonra bizüm ile
Olasın mihmân didüler

Çık semâ'a bile oyna
S'tinsin pâk olsun ayna
Kırk yıl bu kazanda kayna
Dahi ç ğsin yân diduler
Behey abdâl ne d r hâtin
Hakk'a şükret kaldur e in
Kese gör gıybetten dilin
Her kulu yeksân didüler

Şâh Hatayî imdi burda
Uğramış onulmaz derde
Mürşid açınca perde
Gör seni mihmân didüler

★ ★ ★

Sözünü bir söyleyenin
Sözünü eder sağ bir söz
Pîr nefesin dinleyen n
Yüzünü eder ağ bir söz
Bir söz vardır halk içinde
Dahi söz var hulk içinde
Olmaya ki delk içinde
Deyesin çarkadağ bir söz

Söz vardır kestirir başı
Söz vardır keser savaşı
Söz vardır ağulu aş
Bal ile ider yağ bir söz
Sözünü yahşi pişürgil
Yahşi uş ile düşürgil
Yaramazın şeşirgi
Cânına o ur dağ bir söz

İsterem göreyim yâri
Bu remzi anlagıl bâri
Hezâren gevher dinârı
Eder kara toprağ bir söz
Şâh Hatayî âyâtından
Sözün söyle öz zâtından
Olmaya kim Pîr katından
Seni ede irağ bir söz

★ ★ ★

Şâh-ı Merdân kullarıyız
Biz bir'z birkaç değilüz
Kanaat ile yürürüz
İllâ tokuz aç değilüz

Ev ıyâ gönlümüz aldı
Kalbimiz nûr ile doldu

Gözlerimiz didâr gördü
Cennete muhtaç değilüz

Evvel biziz âhir bizüz
Hemen leyl ü nehâr bizüz
Gül açılmış bahar bizüz
Yaz o duk biz k s değilüz

Birlerden kırklara erdüz
Tarikat evünde durduk
Yedilerden haber aldık
Üçlerdenüz hiç değilüz

Şâh Hatayî'm göçür göçün
Dünyayı terketmek için
Sızdık eridük Hakk için
Altun olduk tunç değilüz

★ ★

İmâm Ca'fer kullarıyız
Sohbetimiz nihân olur
Ölmezden evvel ölmüşüz
Vası-ı can olan cân olur
Budur evvel budur âhir
Bundadır muhabbet mihir
Küfür her mezhepde küfür
Bunda küfür imân olur

İmâm kulları derilür
Yol erkân sohbet sürülür
Mahşer sorgusu sorulur
Bunda â divân olur
İmân kulları kul e hâk
Derdine dermân iste bak
Üç yüz altmış altı uğrak
Sekizi usûl dîn olur

Bunda kibr ile kin olmaz
Hem sen olub hem ben olmaz
Adam öldürsen kan olmaz
Nefes öldürsen kan olur

Aşk şarabından içilür
Müşkil hallolur seçilür
Kan olan suçdan geçilür
Erenler mürüvvet kân'olur

Hatayî der ben candayım
Hakk d'vânında gundeyüm
Sen bendesün ben sendeyüm
Ne sen olur ne ben olur

★ ★ ★

Şu dünyanın ötesine
Vardım deyen yalan söyler
Baştan başa safâ'sını
Sürdüm deyen yalan söyler

Arkazarlar arkım arkım
Felek çevirmede çarkım
Bu dünyada mal ü mülküm
Vardır deyen yalan söyler

Kuru ağaçta olur gazel
Kendi okur kendi yazar
Ahdî bütün hüsn-ü güzel
Vardır deyen yalan söyler

Avcılar avlarlar bazı
Hakk'a ederler niyâzı
Daim beş vakit namazı
Kıldım diyen yalan söyler

Şâh Hatayî'm der varılmaz
Varılursa da gelünmez
Rehbersüz bir yol alınmaz
Aldım deyen yalan söyler

★ ★ ★

Gel bir Pir'e hizmet eyle
Emek zâyi olmaz ola
Mürşid eteğin muhkem tut
Kimse elinden almaz ola

Bir işi bitürmek gerek
Eksiğün yetürmek gerek
Yâr ile oturmak gerek
Hiç bir şemme göymez ola

Bir soyu soylamak gerek
Bir açî toylamak gerek
Bir dilden söylemek gerek
Ferîştehler bilmez ola

Çabuk bahri olmak gerek
Bir umman'a dalmak gerek
Bir gevheri bulmak gerek
Değme sarraf bilmez ola

Gerçek âşik olmak gerek
Mâşûkunu bulmak gerek
Ölmezden ön ölmek gerek
Varub anda ölmez ola

Bir kuş olup uçmak gerek
Bu maniye geçmek gerek
Aşk tolusun içmek gerek
İçenler ayılmaz ola

Bir bahçeye girmek gerek
Hüb teferrüc kılmak gerek
Er Hakk diyüb durmak gerek
Gerçek âşik ölmez ola

Gel Hatayî'm sen geç otur
Hizmetini hora yetür
Sohbetine bir er getir
Cana başa kalmaz ola

★ ★ ★

Nâci derler bir gürûha uğradım
Her biri birinün almuş elinü
Mekânınız kande didüm söyledüm
Mekân tutmuş hakikatün ilinü

Yüklerin lâl ü gevherden tutmuşlar
Toplayuben bir mizânda tartmışlar
Dostun bahçesine gönül açmışlar
Öğrenigör bağbân'ın dilinü

Sütleri kudret gölünden alınmış
Tamızlığı o kırkardan çalınmış
Orucu tutulmuş farzı kılınmış
Hakk etmemiş ol kuluna zulümü

Aşkın şarabından içtüm hâk oldum
Kudretten donumu giydüm pâk oldum
Hem Hakk'a ulaştım men de Hakk oldum
Anın için irâd itmeme ölümü

Aşkın şerbetinden içen âkildir
Kırlara nişân gösteren sâildir
Şâh Hatayî hizmetine kâildir
Mevlâm esirgesün mü'min kulunu

★ ★ ★

Gel gönül mürşid'in nasihatini
Biz tatalım tutmayanda nemiz var
Canımıza dostun muhabbetini
Biz katalım katmayanda nemiz var

Bize diyen bunu böyle demişdür
Bir lokmayı kırk can ile yimüşdür
Ali bize bir doğru yol komuşdür
Biz gidelüm gitmeyende nemiz var

Yine Hakk sendedür sen sana baka
Sen sana bakupda sen senden korka
İhlâs ile niyâzımızı Hakk'a
Biz idelüm itmeyende nemiz var

Gel Hatayî ikrarımız güdelüm
Biz bizi görelüm ili nidelüm

Harap gönülleri mâmur idelüm
Biz yapalum yapmayanda nemiz var

★ ★ ★

Akil irmez Yaradanın sırrına
Muhammed Ali'ye indi bu kurban
Kurban olam kudretinin nûruna
Hasan Huseyn'e indi bu kurban

Ol İmâm Zeynel'in destinde idim
Muhammed Bâkır'ın dostunda idim
Ca'fer-i Sâdık'ın postunda idim
Mûsâ Kâzım Rızâ'ya indi bu kurban

Muhammed Takî'nin nûrunda idim
Aliyyü-n-Nakî'nin sırrında idim
Hasanü-l-Askerî'nin dârında idim
Muhammed Mehdi'ye indi bu kurban

Aslı Şâh-ı Merdân gürûh-u nâci
Gerçeğe bağlıdır bu yolun ucu
Senede bir kurbân tâlibin borcu
Pîr-i tarikate indi bu kurban

Tarikattan hakikat'e ereler
Cenet-i âlâ'ya hütle sereler
Muhammed Ali'nin yüzün göreler
Erenler aşkına indi bu kurban

Şâh Hatayim eder bilir mi her can
Kurbanın üstüne yürüdü erkân
Tırnağında tesbih kanında mercan
Mü'mîn Müslümân'a indi bu kurban

★ ★ ★

Hata ettim Hudâ yakdı delili
Muhammed Mustafa yakdı delili

Ol âl-i abâ'dan Hayder-i Kerrâr
Aliyyü-l-Murtaza yakdı delili

Haticetü-l-Kübrâ Fâtıma Zehra
Ol Hayrû-n-Nisâ yakdı delili

İmâm Hasen aşkına girdim meydâna
Huseyn-i Kerbelâ yakdı delili

İmâm Zeynel İmâm Bâkır u Ca'fer
Kâzım Mûsâ Rızâ yakdı delili

Muhammed Takî'den hem Ali Nakî
Hasanü-l-Askerî yakdı delili

Muhammed Mehdi ol sâhib zaman
Eşiğinde âyet yakdı delili

Bilirüm günâhim hadden aşıbdur
Hünkâr-ı Evliyâ yakdı delili

On iki İmâmdan'dır bu nûr Hatayî
Şîr-i Yezdân Ali yakdı delili

★ ★ ★

Biz ezelden ta ebed meydâne gelmişlerdenüz
Şâh-ı Merdan aşkına merdâne gelmişlerdenüz
Yazmağa Hakk'un Kelâmullah'ı nâtik şerhini
Bu beyânun ilmîne Kur'an'e gelmişlerdenüz
Gayb-ı mutlak'dan temâşâ'yı ruh-i zibâ için
Bu şehâdet mülküne seyrâne gelmişlerdenüz
Kâinâtı suret-i Rahmâne tebdil eyleyüz
Rûh-ı Kuds'ün Rûhiyuz insâne gelmişlerdenüz
Bir mu'anber turranın küfrine âmennâ deyüb
Hakk'a teslim olmuşuz iymâne gelmişlerdenüz
Sâki-i Bâki elünden mest olub içmekdeyüz
Katre-i mest olmuşuz mestâne gelmişlerdenüz
Ey Hatayî İyd-i Ekberdür cemâli dilberün
Biz bu İyd-i Ekber'e kurbâne gelmişlerdenüz

★ ★ ★

Eyâ gönül kusu derler bahar imiş mene ne
Bisât-ı ayş acep Rûzgâr imiş mene ne
Diyortar oldı deli Leylî zülfüne Mecnun
Deminde ol dahi bir bi-karar imiş mene ne
Ahitdi yaşımı devran batırdı kanuma el
Rakib elindeki dest-i nigâr imiş mene ne
Lebün zülâline sözdür tükendi ömr-i aziz
Hayât-ı Hızır eğer pâydar imiş mene ne
Bu baht-ı bed ki menüm var Hatayî ol şühu
Gam ehlüne diyeler gam- güsâr imiş mene ne

★ ★ ★

Dün ü gün intizarım sana Kerbelâ
Varalım İmâm Huseyn aşkına
Serden gayri sermayem yok elimde
Nezrim olsun İmâm Huseyn aşkına

Ne hûb öter şu seherin bülbülü
Ne hoş kokar O has bahcenin gülü
Mersiye der Şâh Huseyn'in kulu
Dinleyelim İmâm Huseyn aşkına

Rehber talibini arıdub getür
Tamam eyle eksük yerlerün yetür
Rıza lokmasını meydana getür
Yiyelüm İmâm Huseyn aşkına
Engür ezdi kırkların birisi •
Birisinden mest olubdur varısı
Yüce yağla padişahın korusu
Konalım İmâm Huseyn aşkına

Şâh Hatayî'm bu yola beli deyü
Çağırşurlar Muhammed Ali deyü
Cümlemiz bir ikrarın kulu deyü
Varalım İmâm Huseyn aşkına

★ ★ ★

Dün ü gün dileğim budur Hudâ'dan
Mürşid'imden gayri nem var özümde
Kerem et ayırma beni yolundan
Mürşid'imden gayri nem var özümde
Mürşid'e şek olmaz doğru gelinür
Yalanın bünyâdı yoktur delinür
Her ne ister isen anda bulunur
Mürşid'imden gayri nem var özümde
Yedi yerde imâm Ca'fer makamı
Verdiler elime çün ezkârımı
Hulk içinde Şey Saff'nin makamı
Mürşid'imden gayri nem var özümde
Muhammed Ali'nin doğru erkânı
Mürşid'ine var ki götürsün seni
Mürşid'in gemidir tâlib yelkeni
Mürşid'imden gayri nem var özümde

Bu sözü söyleyen Sultan Hatayî
Hatayî den gayri kim var gedayî
Canımla malımla ben bir fedayî
Mürşid'imden başka nem var özümde

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin gittiği yola
Biz dahi gidelim ayrılmayalım
İmâmlar defterine kayıd olalım
Bu ulu katardan ayrılmayalım
Allah Muhammed Ali hep birdir
Erenler üstünde bair bir nûrdur
Cennet-i âlâda bir dergâh vardır
Bizler o dergâh'dan ayrılmayalım

Sevdiğimiz bizim anlar da bilsün
İnsaf ehli olmayan insafa gelsün

Bir olsun birlik olsun dirlik olsun
Gittiğimiz bu yoldan ayrılmayalım

Kaba saba olsun heman yük olsun
Arıdalım gönül evi pâk olsun
Şâh Hatayî'm nefesimiz Hak olsun
Biz nefesimizden ayrılmayalım

★ ★ ★

Dil ile dervişlik olmaz
Hâli gerek yol ehlinin
Arılayın her çiçekden
Balı gerek yol ehlinin

Geçmek gerek dört kapıdan
Tarikattan Hakikattan
Mürebiden musahibden
Eli gerek yol ehlinin

Ben gezerim dertli dertli
Öten firkatli firkatli
Bülbül gibi ünü tatlı
Sesi gerek yol ehlinin

Sarsıldım ben ayık ayık
Sanki deryalarda kayık
Bülbülleri Şâha lâyık
Gülü gerek yol ehlinin

Hatayî'm der kuşak kuşan
Toz olur tûrab'a düşen
Budur dervişliğe nişan
Yolu gerek yol ehlinin

★ ★ ★

Muhammed Ali'den kurulu yoldur
Bu yolu bırakıb kaçana lânet
Evvel ikrar verip sonra dönene
Tarik-i evliyâ'dan çıkana lânet

Erenler bu yolda hazırdır hazır
Muhasib levnini defterden kazır
Gerekse eylesin bin dürlü özür
Ontar ile yeyüb içene lânet

Aklını beğenib ikrarın koyub
Kalkıb havalanıb nefsinin uyub
Teberrâ gömleğin eğnine giyüb
Azrail yurduna göçene lânet

İblis gibi eller aybına bakub
İmânın terk ile dininden çıkub
Eliyle boynuna ilmeğin takub
Giybet edüb sırrı açana lânet

Beğenmeyib erenlerin sözünü
Benlik çirkefine sokmuş özünü
Hakk yönünden döndürmüştür özünü
Cehennem kapusuna gidene lânet
Hatayî'm der bir Velî'nin yo uyla
Su tan n sohbeti her dem kuluyla
Gönlünde kibir e soğuk dilüyle
Muhabbet bezminden geçene lânet

★ ★ ★

Önüme b r çığır geldi
Bir ucu var şar içinde
Attarlar dükkân açmış
Her ne dersen var iç nde
Gir dükkana pazar eyle
Hişmı yenip hazer eyle
Aya güne nazar eyle
Ay Muhammed Nur içinde

Ay Alı dir gün Muhammed
Üç yüzaltmış altı âyet
Balık ar suya hasret
Çarhı döner göl içinde
Kudretinden verdi balı
Bahaneşi o du arı
Men kıtaram ah-ü zârı
Arı n er bal içinde

Can Hatayî'm adın hezar
Aynımızda âk yazıla
Tâlib er pîr in arzular
Bûlbûl oynar gül çinde
★ ★ ★

Gevherin geçmeyen yerde
Satma kardaş kerem eyle
Lâ'î taşın çay taşına
Katma ka daş kerem eyle
Gördün bir yerde âşinâ
Her ne dersen öz başına
Yol taşını yol kuşuna
Atma kardaş ke em eyle

Gördünse biryerde rakib
Neylersin yüzüne bakib
Münki ı katarı çekib
Yedme kardaş kerem eyle
Firdevs gülünden misin
İmâm kulundan mısın
Ali Oğulundan m sîn
Yapma ka daş kerem eyle

Hatayî m çağırî e e
Dünya böyle ge miş zira

Ârif okun abes yere
Atma kardaş kerem eyle

★ ★ ★

Nâcî derle gürûha uğradım
Hep biri birinin alm ş elin
Mekânım z kanda dedim soyledim
Mekân tutmuş hakıykatın lini

Yükler n âl u gevherden tutmuş ar
Toplayıban bir mizanda çekmişler
Dost bahçesine mahabbet ekmiş
Öğrenigör bağrıban n dilini

Sütleri kudret gölünden alınmış
Tamızlığı o k rklardan çalınmış
O ucu tutulmuş fa z kılınmış
Hak etmemiş o kuluna zulumu

Eğer âr f sen öz gözle uzat
Tasdik âşık sen harfini gozet
Kavlini bağla kendini düzet
An ayıgör mahabbetin süzünü

Aşkın şerbetinden çtim hâk oldum
Kudretten donumu g ydim pâk oldum
Hem Hakk'a ulaştım hem de Hak o dum
Anın için râd etmem olümü

Aşk n şerbet nden içen aildir
Kırkla a nişan gösteren sâildir
Şah Hatây' hizmetine kaildir
Mevlâm esirgesin mü'min kulunu
★ ★ ★

Eğ e tarkatten suâ edersen
Murtazâ A'î'di pîrimiz b m
Gö ege diğimiz süregideriz
Kırklardan ayrılmış surümüz bizim

Edepl yüz kimesneye bakmayuz
Rızâ kapusundan taşra çıkmayuz
Cennet cehennem korkusu çekmeyüz
Bunda sorulmuştur sorumuz bizim

Sırr-ı Hakka gerçekte e baş koştuk
Çiy yer miz yoktur kürede piştik
Ne yo dan ne farzdan sunnetten dustuk
Eren er cemidir ye imiz bizim

Kazancımız meydana getiririz
Eksikliğim z varsa b'tirir' z
Aşına meşreb ev'nd otururuz
Bine sayı m ştir birimiz bizim

Şâh Hatayî'm der ge cek erenler
Dnda pişman olu bunda yerenle
Bin kana bi mürvet dedik erenler
Gerçekler dândır dârmız bizim

★ ★ ★

Bu yolun ötesi Hak'tır
Mürvet hey erenler mürvet
Bu yoldan özge yol yoktur
Mürvet hey erenler mürvet
Yolda nefes öldürmezler
Yezid düşer kaldırmazlar
Mürvet deyeni vurmazlar
Mürvet hey erenler mürvet
Aşk oduna yanageldim
Pervâneveş dönegeldim
Bin kan ettim yine geldim
Mürvet hey erenler mürvet
İlm-i Kur'andır dilimiz
Sırr-ı hakıykat yolumuz
İmam Ca'fer'in kulu yuz
Mürvet hey erenler mürvet
Şah Hatâyim hale geldim
Hâl içinde yola geldim
Eksikliyim dile geldim
Mürvet hey erenler mürvet

★ ★ ★

Ali İsmail'im geldim
Âlemi seyrân eylerim
Zülfekâr durmaz kınında
Günde bin kez kan eylerim
Görürüm düzen düzeni
Kırarım yoldan azanı
Yeni baştan bu düzeni
Bir kavim erkân eylerim
Binerim ol düldül atı
Kimse bilmez bu sıfatı
Vilâyeti kerâmeti
Tarîkatta kân eylerim
Yürdü vilâyet leşkeri
Zuhûr oldu meydan eri
Gözlü olan gelsin beri
O can burhân eylerim
Şah Hatâyî emrim kanı
Yokturur leşkere sanı
Kayırmaz süflüler sanı
Sırrı cana can eylerim

★ ★ ★

Mü'minlik bahsin edenin
Hırs u nefsi ölü gerek
Hak sıfâtın gözlüyenin
Kıldan ince yolu gerek
Kıldan ince yol sürettir
Sûret dahi ibâdetdir
Dünya bir tatlı lezzettir
Şundan geçen deli gerek

Dil gerektir uyanmağa
Hak sırrına boyanmağa
Kılköprüde dayanmağa
Kula kudret eli gerek

Kudretin öz eli sende
Can çıka oynıya tende
Hakk'a lâıyk azat bende
Hakk'ın azat kulu gerek

Azattır fenâdan geçen
Âb-ı hayattan su içen
Zulmetin kapsın açan
Hazır-sıfat velî gerek
Emir halîfe derilen
Tâlîbe erkân sürülen
Bin bir sıfatta görülen
Şah Hatâyî Alî gerek

★ ★ ★

Hakıykat içre can isen
Yol içinde hicaptan geç
Vâhid ilen vâhid olgı
Yürü gayrı hisaptan geç

Dku bu defteri gayrı
Gel eyle hazrete seyri
Budur ehl olanın hayrı
Yürü özge sevaptan geç

Oku bu defter-i aşkı
Gör ne pend etmiş ol üstad
Kelâm-ı aşktan al irşad
Bu burhansız kitaptan geç

Görünce bir günahkâr can
Muhammed aşkına afvet
Alî-sıfat bir iş işle
Ki lûtfeyle gazaptan geç

Didâr istiyene iy can
Uyku haramdır şöyle bil
Hemîşe çeşmi bîdâr ol
Yürü ol tatlı candan geç

Harab-âbâddır bu dünya
Hezar yapşan âbâd olmaz
Baş ağrıtmaz gel iy ârif
Bu bünyadsız haraptan geç

Kemâl ehliyle hemdem ol
Hatâyî sen şâhı tanı
Ummagil habisten ihсан
O bağlıdur o baptan geç

★ ★ ★

Doksañ bin kelâmın başı
Kanlıdır nefes öldüren
Budur erenlerin aşı
Kanlıdır nefes öldüren

Kötünün sözü ağudur
Urur sínemi dağıdır
Kalbimiz Hakkın evidir
Kanlıdır nefes öldüren

İyinin sözü taşlıdır
Daima gözü yaşlıdır
Âdem öldüren suçludur
Kanlıdır nefes öldüren

Kâ'be yaptım Halîl ilen
Âyet ilen delîl ilen
Fakıyr ilen zelîl ilen
Kanlıdır nefes öldüren

Hatâyî'm kendi halinde
Muhammed Alî yolunda
Bu kelâm geldi dilinde
Kanlıdır nefes öldüren

★ ★ ★

Bâtınımda dedi bana bir aziz
Mahabbetten geçen Hak'tan da geçer
Vermeyin naşibin kesin gıdâsın
Mahabbetten geçen Hak'tan da geçer
Mahabbet âdemi Hakk'a yaradır
Mahabbet etmiyen can müdârâdır
Dünyâda ahrette yüzü karadır
Mahabbetten geçen Hak'tan da geçer

Gerçek olan bir nefese inana
Canımız vermişiz kurban cânâna
Lânet olsun ıkrârından dönene
Mahabbetten geçen Hak'tan da geçer
Dört kapı kırk makam yetmiş iki kat
Mahabbet dediğin tecellî-i zât
Mü'mine müslime hayır nasîhat
Mahabbetten geçen Hak'tan da geçer

Mahabbet dediğin haslar hasıdır
Mahabbet olmiyan Hakk'ın nesidir
Sultan Hatâyî'nin Hak nefesidir
Mahabbetten geçen Hak'tan da geçer

★ ★ ★

Gönül ne durursun sen de varsana
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz
Varıp eşiğine yüzün sürsene
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Mürşidin istiyen kendi arayı
Arayanlar buldu derde çareyi
Yüzbin okur ise aktan karayı
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Bu dünya durdukça eğer dursan da
On dünya dolusu kitap görsen de
Her harfine binbir mâna versen de
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Halil yaptı Kâ'be'yi oldu delil
Farzoldu varmiyanlar oldu melil
Muhammed'e rehber oldu Cebreîl
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Hatâyî sözünün mânisin verdi
Yâr ile ettiği ahdine durdu
Cebraîl Mûsâ'ya Hızr'a var dedi
Mürşid-i kâmile varmadan olmaz

Aşağı olur köklerimiz
Kendim fenâdan saklarım
Tesbih çeker budaklarım
Şükrümü kılıp dururum

Rencberler koşar kağıdı
Çekilirler önlü sonlu
Ben gibi yük çeken var mı
Urgan sarınıp dururum

İğim ile ip büklerler
okumla düşman yıkarlar
Kovam ile su çekerler
Yunup arınıp dururum

Beni bir dağda ezerler
Etimden derim yüzerler
Tahtama kalem yazarlar
Sürete girip dururum

Dağdan indim ovalara
Bergüzar oldum beylere
Köprüler oldum çaylara
Gernip serinip dururum [*]

Hatâyî'm oldum budak
Camilere oldum direk
Fırınlara sünge kürek
Yanıp tutuşup dururum

★ ★ ★

İçmişim bir dolu olmuşum ayık
Düşmüşüm dağlar olmuşum geyik
Sana derim sana sürmeli geyik
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Avcı değilim ki düşem izine
Kaça kaça kanlar indi dizime
Sürmeler mi çektin kömür gözüne
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Sana derim sana geyik erenler
Bize sevda sana dalga verenler
Dilerim Mevlá'dan onmaz vuranlar
Kaçma benden kaçma avcı değilim

Aydur Şah Hatayí'm uçan kaçandan
Zerrece korkmazız bu tatlı candan
Gidip da'vâc'olma atana benden
Kaçma benden kaçma avcı değilim

★ ★ ★

FUZÛLÎ

FUZÛLÎ

(1504 1556)

Yaşantısını anlatmadan önce O'nu, Dünya klâsikleri arasında şeref yeri olan, duygu, düşünce, iman, kültür, dil, tarih ve san'atı benzeri olmayan bir ustalık ve coşku ile seslendiren yüce insan diye tanımlamak, Fuzûlî'nin büyüklüğünü yeteri kadar gösterebilir mi bilmiyorum.

Fuzûlî'nin asıl adı Mehmet'dir. Süleyman isminde bir zatın oğlu olduğu ve tüm yaşantısını Kerbelâ ve çevresinde geçirdiği bilinmektedir. Ancak, nerede doğduğu konusunda inanılır bir belge halen ele geçmiş değildir. Fuzûlî, Farsca divanının ön sözünde "Benim doğduğum ve yaşadığım yer Irak-ı Arab'dır" diyorsa da bu söz konuya açıklık getirmiyor. Fuzûlî edebiyatımızda çoğu kez "Fuzûlî-i Bağdadî" diye anılmış ise de, Bağdada sonradan gelmiş ve orada geçici bir süre durmuştur. Fuzûlî'nin 1504 yılında Kerkük'de doğduğu Bayat aşiretinin "Karyağdı" soyundan gelen Molla Süleyman'ın oğlu olduğu, babasının ölümüne kadar Bağdad ve Hille'de kaldıkları söylenmektedir. Bazı karinelere göre ise Fuzûlî, 1480'de Musul'da doğmuştur.

Fuzûlî'nin bu mahlâsı neden ve nasıl seçtiği farsca divanının ön sözünde şöyle anlatılmaktadır:

Şiir yazmaya başladığımda seçtiğim mahlâsı, bir kaç gün sonra başka bir şair kullanıyordu. Mahlâsımı değiştiriyordum. Kısa bir süre sonra yeni mahlâsım da aynı akibete uğruyordu. Anladım ki daha önceki şairler şiirlerden çok mahlâsları kapışmışlar. Bu durumda düşündüm ki başkalarıyla ortak mahlâs kullandığımda başarılı olursam, şiirlerim ortaklarının sanılır bana yazık olurdu, başarılı olamazsam mahlâs ortaklarıma kötülük etmiş olurum. Bu nedenle ben Fuzûlî adını aldım. Kötü ad beni başkalarına karışmaktan uzak tuttu. Şükür olsun ki sonu iyi çıktı. dikenim gül, taşımsa gevher oldu. Böylece âlemde tek kaldım. Ayrıca, bütün ilim ve fenni özümde toplamaya gayret ediyorum. Fuzûlî, ilimler, fenler anlamına geldiği için amacım mahlâsımda ifadesini buldu. Kaldı ki fuzûlîlik halk katında edebe terbiyeye aykırı davranış anlamına gelir. Bense, yüce âlimlerle pek az bulundum. Merhametli hükümdarlar tarafından yetiştirilmedim. Gezip tozmayı sevmediğim halde, akli konularda filozofların sözüne itiraz ederim. Bilim konuşmalarında alimlerin sohbetine karışır, söz söyleme sanatında üstazlarla tartışırım. Bu davranış bir taraftan Fuzûlî'nin ilmine ve fazlına âlâmet sayılır belki, fakat bana göre düpedüz terbiyesizlik, fodulluktur."

Fuzûlî şiirlerinde, mahlâs konusunda olduğu gibi, yaşantısı hakkında bazı ip ucları vermektedir. Farsca divanının bir yerinde:

'Zer nîst sî nîst, güer nîst, lâ'l nîst
Hâk est şi'r-i bende veîî hâk-i Kerbelâst'

(Benim şiirlerim altın değil, gümüş değil, elmâs değil, lâ'l değil, topraktır fakat Kerbelâ toprağıdır) diyor. Aynı divanın başka bir bölümünde kendi şiirlerini şöyle tanımlıyor:

Necef ve Kerbelâ toprağında doğup, Burc-u evliya olan Bağdadın suyu ve havası içinde yetişen bu dünya görmemiş yavrular."

Bu durumda, aksi kesin belgelerle kanıtlanıncaya kadar Fuzûlî'nin Kerbelâ veya o çevrede doğduğunu söylemek gerçeğe en yakın bir tanım olur.

Fuzûlî yaşamı süresince Kerbelâ ve Bağdat çevresinden ayrı madı. Şah İsmail'in Özbek hükümdarı Şeybek Han'ı yenmesi üzerine "Beng-ü Bâde" adını verdiği mesnevisini yazdı. Süleyman I (Kanunî)'nin Bağdad'a girişinde ona beş kaside yazdı. O arada Hayalî ve Taşlıcalı Yahya ile tanıştı. Osmanlı idaresinin kendisine bağladığı 9 akçe gündeliği bir türlü alamadığı için İstanbul'a Nişancı Celâl-zâde'ye gönderdiği "Selâm verdim rüşvet değildir diye almadılar" diye başlayan ünlü "Şikâyetnâme" sini yazdı. Yaşamının büyük bölümünü İmâm Hüseyin türbesinin hizmetinde bulunarak geçirdi. Fuzûlî'nin vazgeçilmez tutkusu Kerbelâ'da ölmektir. İmâm Hüseyin türbesi yakınına gömülmesini ve mezanna taş konulmamasını bir şiiri ile vasiyet etmişti.

Ucaldun kabrüm ey bi-derdler seng-i melâmetten
 Ki ma'lûm ola derd ehline kabrüm ol alâmetten
 Mezarum üzre koyman mil eğer kúyunda can versem
 Koyun bir sâye düşsün kabrüme ol serv-kâmetten
 Gören saatde ol kâmet kıyâmın kıymadum câna
 Kıyâmet hem gele kurtulmayam men bu nedâmetten
 Kıyâmette hesabı olmayanlardandur ol gâfi
 Ki fark eyley firâkun şâminı subh-u kıyâmetden
 Tarîk-i Sabr-ü tedbir-i se âmet lezzetin bilmen
 Mana ışk-u me âmet yeg gelür sabr-ü-selâmetden
 Tabiat inhıraf n gör hevâ-yi ışkdan tende
 İlac et düşmeden sâkî mizâcum istikametden
 Fuzûli geç selâmet küçesindn sabr kúyundan
 Ferâgat o mayan yerde sefer yegdür ikâmetden

Fuzûlî, Irak'da çıkan bir vebâ salgınından kurtulamadı ve 1556 yılında Kerbelâ'da vefat etti. Vasiyeti uyarınca İmâm Hüseyin türbesi ile Haymagâh arasında toprağa verildi.

Fuzûlî, Türkçe, Arapça, ve Farsça'yı ana dili ölçüsünde bil yordu. Bir eserinde:

Arapça şiirler söyledim. Güzel konuşan araplara haz verdim. Bu ko aydı. Çünkü arapça benim bilimsel sohbet dilimdi. Bazan Türk dilinin meydanlarında at koşturdum. Söz güzellikleriyle Türkçenin nice-liklerini bilenlere zevk verdim. Bu da benim için zor o mad Çünkü Türkçe benim yaratılışdan güzel yazma yeteneğime uygundu. Zaman zaman farsçanın ipliğine inciler dizdim. Daldan dala gezip gönül meyvesi top ad m " d'yordu.

Şiir san'atının doruk noktasına erişmiş ve şiire kutsa bir duygu olarak inanmış büyük şair; şiir anlayışını şu biçimde anlatıyordu:

"Şiir, kaynağı Tanrı katında bulunan bir san'attır. Şair, Tanrısal bir yardım almadan kusursuz bir şiir söyleyemez.

Şair, yaratılıştaki yeteneklerinden izin alarak şiir cennetlerine girer. Cennet güzellerini andıran güzellikler karşısında önce gönül yakıcı şiirler söyler. Hatta bu söyleyişleriyle ünlenir. Ancak, heves çağlarının şiirini, ilim cevherleriyle süslemesi ve bütünlemesi fâzımdır. Zira ilimsiz şiir temelsiz duvar gibi olur. Temelsiz duvarsa çürük ve itibarsızdır. Şair san'atında ilerledikçe ilimsiz şiirden kokmuş bir ceset gibi tiksindir."

Fuzûlî'ye göre, şiiri muntazam ve kurallarına uygun olarak söylemek, okuyanların ve dinleyenlerin zevkine saygı göstermektir. Düzgün söylenmeyen bir şiir güzelliğini kaybetmiş sevgili gibidir. Tanrı, bu güzel sevgiliyi imlâ hatası yapanlardan, şiiri ahenksiz okuyanlardan, hele kendilerini şair sanıp şiir anlayışı kıt olanardan korumalıdır.

Fuzûlî, engin romantizmini, içtenlik ve coşkulu duygusunu özel bir üslûbta açığa vurarak, çağdaş olan diğer şairlerden büyük bir san'at seviyesi ile ayırıyordu. D müzikli diliyle aşk, ıstırap, vefâ ve sevgi terennüm ediyordu. O, bir aşk insanı olarak yaratılmıştı. Divân şiirinde de aşk çok işlenmiş bir konudur. Fakat, hiçbir şair Tanrısal aşk duygusuna Fuzûlî ölçüsünde sahip çıkamamıştır. Fuzûlî, aşka bir sevgilinin sıcak ürpertisi olarak değî, inancı için aradığı bir kurtuluş heyecanı olarak sarılmış ve aşk, Tanrıya ulaşılabilir bir yol olarak benimsemiştir. Büyük şairin büyük bir ilim ve sonsuz deneyim erden sonra vardığı aşılabilir sonuç şudur:

İm kesbiye paye-i rif'at
 Arzuyu mühal imiş ancak

Aşk imiş herne var âlemde
İlm bir kıyl ü kâl imiş ancak.

Fuzûlî, bir arap ülkesinde yaşamıştır. Çevresinde arapça kutsal bir dil, farsça ise edebiyat ve güzel şiir yazma dili olarak bilinmektedir. Türkçe ise yaygın bir edebiyat dili olmak şöyle dursun, konuşulan bir dil değildir. Böyle bir ortamda Fuzûlî, Kerbelâ olayı için Arapçada ve Farsçada güzel eserler yazmış, arâplar ve acemler bundan faydalanmışlardır, dünyanın en büyük halk topluluğunu oluşturan Türkler ise böyle bir eseri Türkçe okumaktan mahrumdurlar diyerek, benzerleri içinde eşsiz olan Hadikatü-s-suada'yı Türkçe olarak yazmıştır. Bu tutumu ile Fuzûlî, ana dilini şuurlu olarak ve içtenlikle sevdiğini kanıtlamıştır. Türkçeyi diğer dillerden üstün görmek ve üstün hale getirmek için yaşamı boyunca gayret göstermiştir.

Fuzûlî'nin Eserleri

Türkçe Divân Türkçe gazel, terkib ve terci-i bend, müseddes, muhammes, murabba şeklindeki şiirler, kıt'a ve rubai'lerden oluşur. Divanda en önemli bölümler Hz. Muhammede karşı sevgi ve bağlılığı ifade eden 'Su Kasidesi' ve Ehl-i beyt'e karşı duyduğu derin sevgiyi feryâd biçiminde açığa vuran 'Kerbelâ Mersiyesi'' başka bir deyimle 'Mersiye-i Âl-i Abâ''dır.

Farsça Divân Ön sözü şiir anlayışını izah etmesi ve yaşantısı hakkında bilgi vermesi yönünden çok önemlidir. Divân, farsça yazılmış gazeller, kasideler, kıt'alar ve rubailerden oluşur.

Arapça Divân Arapça divânın mevcudiyeti bilinmekle beraber elde mevcudu yoktur. Leningrad Asya müzesinde yedisinde Hz. Muhammed ve üçünde İmâm Ali'nin övgüsü bulunan 465 beyitlik 11 adet arapça kaside vardır.

Hadikatü-s-Suada (Saadete erenlerin bahçesi). İranlı şair Hüseyin Vaiz'in Ravzatü-ş-Şüheda adlı eseri örnek alınarak yazılmış fakat örneğinden daha üstün olmuştur. Eserde yer yer manzum parçalar vardır. Kitabın asıl konusu Kerbelâ olayıdır. İlk bölümlerde peygamberler ele alınmıştır. Birkaç fasıl Muhammed, Ali, Fatıma ve Hüseyin'e ayrılmıştır. Daha sonra İmâm Hüseyin'in karşılaştığı felâketler ve Muhadderat-ı ehl-i beyt (Peygamber soyunun kadınları) in Şam'a götürülüşü anlatılmaktadır. En sonda Terkib-i Bend tarzında bir mersiye ve on iki İmâm hakkında kısa bir bölüm yer almaktadır. Hadikat-üs-Suada'nın üslubu canlı, düz yazısı sade ve akıcıdır.

Beng-ü Bâde (Afyon ve Şarap) 540 beyitlik bu Türkçe mesnevi de afyon ve Şarab'ın savaşında Afyon'un yenilgiye uğradığı anlatılır. Bâde'nin atak ve cevval olan Şah İsmail'i, Afyon'un ise mütevekkil ve hareketsiz olan Osmanlı Hükümdarı Beyazıt II'ı temsil ettiği söylenir.

Heft câm (Yedi Kadeh) "Bana şeriatı nizâm veren şarabı ver, şeriat'a haram olan şarabı değil" diye başlayan 318 beyitlik tasavvufî nitelikte bir mesnevidir.

Rind ü Zâhid : Kalender bir kişi ile kaba sofu'nun yobaz bir adamın tartışmalarını içeren bu eser farsça yazılmış yer yer beyitler ve rubailarla süslenmiştir.

Hüsün ü Aşk : Bu eser Sıhhat ü Maraz adıyla de anılmıştır. Fuzûlî'nin tıp alanındaki bilgisi hakkında fikir veren farsça yazılmış küçük bir risale'dir.

Şikâyetnâme Kendisine bağlanan 9 akçe gündeliği alamaması üzerine Nişancı Celâl-Zâde Mustafa Çelebi'ye yazdığı Türkçe bir mektuptur.

Selâm verdüm rüşvet değüldür deyü almadılar
Hükm gösterdim faidesüzdür deyü mültefit olmadılar
Eğerci zâhirde sûret-i itaat gösterdiler
Ammâ zebâb-ı hâl ile cemî-i sualime cevap verdiler

diye başlayan bu nükteli mektup büyük bir edebî değer taşır.

Terceme-i Hâdis-i Erbaîn Fuzûlî, ünlü İranlı şair Câmî'nin aynı adı taşıyan ve Hz. Peygamberin 40 hadisini kapsayan kitabını aynı ad altında Türkçeye terceme etmiştir.

Matlau-İ İtikad : Bu kitab Leningrad Müzesi'nde bulunan Fuzûlî külliyyatı içerisinde bulunmaktadır. Kelâm'a ait bu risalede, Fuzûlî'nin on iki İmâm soyuna bağlılığı dile getirilmektedir.

Enüsü-l Kalb : Zarif bir duygu ve düşünce ifade eden, farsça yazılmış bu 134 beyitlik kaside, Edirne Kütüphanesi'nde bulunmuş, Türkçe tercemesi ile birlikte 1944'de yayınlanmıştır.

Leylî vü Mecnun Ünlü bir aşk ve ıstırap mesnevisidir. Büyük şairin en güzel eserlerinden biridir. Aynı hikâye daha önce Türkçe olarak Ali Şir Nevai, Celîlî ve Sevdâî tarafından da yazılmıştı. Fakat Fuzûlî bunlardan habersizdi. Bu habersizliktir ki Fuzûlî'yi Leylâ ve Mecnun'u yazmaya itmiş böylece edebiyatımız Arapça ve Farsça'da yazılan tüm benzerlerinden üstün bir şâheser kazanmıştır. Fuzûlî'nin amacı Arapça ve Farsça'da yazılan özellikle Hâtifi'nin yazdığı Leylâ ve Mecnun'a karşı Türkçe bir nazire meydana getirmektir. Fuzûlî bu eserinde insan aşkı ile Tanrısal aşkı ustaca birleştirmiş ahenkli kılmıştır. Türkçeye çok hâkim olan büyük şair esere Türk hayat ve geleneklerini aksettirmiş, yer yer halkın dilini belirgin hale getirmiştir:

Niyçün özine ziyan edersen
Yahşi adunı yaman edersen

diyen Leylânın annesinin uyarısı ve

Kızsen ucuz olma kadrini bil

şeklindeki öğütü bu gün bile toplumumuzda sık rastlanan canlı ve renkli bir Türkçe söyleyiştir. Özellikle "Kızsen" sözcüğünün iki anlamda "Kız isen" ve "Kız sen biçiminde kullanılması yüce bir san'at yeteneğinin belirtisidir.

Fuzûlî'nin saydığımız bu eserlerinden başka Sâdîki tezkeresinde bahis konusu edilen ancak halen ele geçmemiş bulunan '**Şâh ü Gedâ** ve '**Suhbetü-l-Esmâr**' (Meyvelerin sohbeti) adlı eserleri, Türçe-Farsça manzum lûgat'ı, Türkçe mektupları ve Farsça kasideleri vardır.

Dost bi-pervâ Felek bi-rahm devrân bi sükûn
Derd çok hem-derd yok düşman kavi tâli zebûn

Sâye-i ümmîd zail âfâtâb-ı şevk germ
Rûtbe-i idbâr âli pâye-i tedbir dün

Akl dîn himmet sadâ-yi tâ'ne yer yerden bülend
Baht kem-şefkat belâ-yi aşk gün günden füzûn

Ben garib ü râh-ı mülk-i vasl pür-teşviş ü mekr
Ben harif-i sâde-levh ü dehr pür-nakş-i füsûn

Her sehi- kad cilvesi bir seyl-i tûfân-ı belâ
Her hilâl- ebrû kaşı bir ser-hat meşk-i cûnûn

Yelde berg-i lâle tek temkin-i dâniş bi-sebât
Suda aks-i serv tek te'sir-i devlet vaj-gûn

Ser-hâd-i matlûb pür-mihnet tarik-i imtihân
Menzil-i maksûd pür-âsib râh-ı âzmûn

Şâhid-i Maksad nevâ-yi çeng tek perde-nişîn
Sâgar-ı işret habâb-ı sâf-ı sahbâ tek nigûn

Tefrika hâsıl tarik-i mülk-i cem'iyet mahûf
Ah bilmem neyleyim yok bir muvafık reh-nümûn

Çehre-i zerdin Fuzûlî'nin tutubdur eşk-i al
Gör ana ne renkler çekmiş sipihri-nilgûn

★ ★ ★

Bende Mecnun'dan füzûn âşıklık isti'dadı var
Âşık-ı sâdik benem Mecnun'un ancak adı var

Kıl tefâhur kim senin hem var ben tek âşıkın
Leylî'nin Mecnun'u Şirin'in eger Ferhâd'ı var

Ehl-i temkinem beni benzetme ey gül bülbüle
Derde yoh sabrı anın her lâhza bin feryâdı var

Öyle bed-hâlem ki ahvâlim görende şâd olur
Her kimin kim devr cevrenden dil-i nâ-şâdı var

Gezme ey gönlüm kuşu gaafil fezâ-yı aşkda
Kim bu sahrânın güzere-gâhında çok sayyâdı var

Ey Fuzûli aşk men in kılma nâsıhtan kabûl
Akl tedbirdir ol sanma ki bir bünyâdı var

★ ★ ★

Yârab belâ-yı aşk ile kıl âşnâ beni
Bir dem belâ-yı aşkdan etme cüdâ beni

Az eyleme inâyetini ehl-i derdden
Ya'ni ki çok belâlara kıl mübtelâ beni

Temkinimi belâ-yı mahabbette kılma süst
Ta dost ta'n edüb demeye bi-vefâ beni

Gittikçe hüsnün eyle ziyâde nigârımın
Geldikçe derdine beter et mübtelâ beni

öyle zaif kıl tenimi firkatinde kim
Vaslına mümkün ola yetürmek sabâ beni

Nahvet kılub nasib Fuzûli gibi bana
Yârab mukayyed eyleme mutlak bana beni

★ ★ ★

Ey olub mirâc bürhân-ı ulüvv-i şân sana
Yere inmiş gökden istikbâl edüb Furkân sana

Hin-i davâ-yi nübüvvet müddei ilzâmina
Câhil iken il kemâl-i ilm bes bürhân sana
Kilk-i hükmün çekdi harf-i sâ'ir-i edyâna hat
Hükm-i isbât etti nefy-i sâ'ir-i edyân sana

Bâki-i muciz ne hâcet din-i Hak isbâtına
Âlem içre muciz bâki yeter Kur an sana

Vasf-ı Cibril-i Emin etmiş kabûl-i hıdmetûn
Sırr-ı Hak keşfine anûnla yetüb fermân sana

Sensen ol hâtim ki refetmiş cem'i hâkimi
Hâtem-i hükm-ü risâlet tapşurub devrân sana

Ol kadar zevk-i şefâat cevher-i zâtundur var
Kim gelür arz-ı hatâ manide bir ihsân sana

Mâh-ı nevdür yoksa sen kıldukda seyr-i âsumân
Kaldurub barmah getürmüş âsumân imân sana

Yâ Nebi lütfun Fuzûlî'den kem etme ol zamân
Kim olur teslim miftâh-ı der-i gufrân sana

★ ★ ★

Ey melek-simâ ki senden özge hayrândur sana
Hak bilür insân demez her kim ki insândur sana

Vermeyen cânın sana bulmaz hayât-ı câvidân
Zinde-i câvid ana derler ki kurbândur sana

Âlemi pervâne-i şem-i cemâlün kıldı ışk
Cân-ı âlemsen fidâ her lâhza min cândur sana

Âşıkâ şevkunle cânvermek inen müşkil degül
Çün Mesih-i vaksten cân vermek âsândur sana

Çıkma yârum geceler ağıyâr ta'nından şakın
Sen meh-i evc-i melâhatsen bu noksândur sana

Pâdişâhum zulm edüb âşık seni zâlim demiş
Hüb olanlardan yaman gelmez bu bühtândur sana

Ey Fuzûli hüb olanlardan tegâfüldür yaman
Ger cefâ hem gelse anlardan bir ihsândur sana

★ ★ ★

Dôstum âlem senün çün ger olru düşmen mana
Gam degül zirâ yetersen dôst ancak sen mana

İşka saldum men meni pend almayub bir dôstdan
Hiç düşmen eylemez anı ki etdüm men mana

Cân-ü-ten oldukça menden derd-u-dâğ eksü degül
Çıksa cân h k İsa ten n cân ge ek ni ten man

Vasl kadrin bilmedüm fûrkat belâsın çekmeden
Zu met- hec etdi çok târik iş âsâ ma a
Dûd-u-ahkerdür mana serv ile gü ey bâğ-bân
Neylerem men gülşeni gülşen sana külhan mana
Gamze tiğın çekdi ol mâh olma gâfı ey gönül
Kim mukarrerdü bu gün ölmek s n siven mana
Ey Fuzûlî çıksa cân çıkman t ik- ışkdan
Reh-güzâ ehl-i ışk içre kilün medfe bana

★ ★ ★

Rıştedü cis um ki devr-i ,arh v r ı s tâb ana
Merdüm-i çeşmüm düzer her dem dür-i sîr âb an

Sâye-i zülfün şebistânındadır şem-i r hu
Nice yetsü kad ile hürşid-i âlem-tâb ana

urd-ü erdidür şafâ-bahş- harifi b zm-i ışk
Sâkiyâ çok etme tek fi arâb-ı nâb anâ

Kâmet- ham birle bir ehl- kerâmetdür kaşun
Taş olupdur gögil n b ş egm miş mihrâb ana

Çeşmün ehl- naza kasdına tayin eyleye
Tir- gamzenden müheyyâ eylemiş esbâb ana

Te emiş ruhsâr ile hûb ar açarla gönlümü
Gör ne gülşendür k âteşden v ırlar âb na

Silk-i ehl-i hâle çekmiş zâhidi eş ı yâ
Sen kimi kim sim kad ın ıldürür sim-âb a a

Ey Fuzûlî kalmamış gavgâ-yi Mecnû da eser
Gâiba efsane-i Leyl get'rmüş hab ana

★ ★ ★

Canumun cevheri l â l-i güher-bâra fidâ
Öm umün hâşıl o şive-ı reftâra fidâ

De d ekmiş başum ol hâli siyeh kurbân
Tâb görmüş te um ol tu ra- tar ara fidâ

Gözle umden tökülen kat ı eşküm g'heri
ebleründen saç an lü lü i şeh-vâra fidâ

Çâk- s nemde olan kan u ciger pâ eleri
Mest-i çeşmü de olan g mze- hûn hâra fidâ

Pâr pâre dil-i mecrûh-u perişânumdan
Ser-i kuyunda gezen her ite bir pâr fidâ

Cân-ü-dil kaydını çekmekden özüm kurtardum
Cân cânâneye etdüm di dil-dâr fidâ

Ey Fuzûl nola ger şaklar i em cânı aziz
Vakt ola ki ola süh-u sitem-gâra fidâ

★ ★ ★

Ger ey di ya için yüz verdi yüz mihne sana
Ze ece kat- maha bet etmedün rahmet sana

İşk ehlin âteş- hic na eyle sen k bâb
Döne döne mtihân etdün bud r adet sana

Saklama nakd-i gam-ı ışk nı ey cân zâ ı et
Kim verem habs-i bede den çıkmağa uhsat sana

Çâre- bih-bûdumu sordum m âli den de
D rd derd-i ş k ise mümkün degül sıhhat sana

Dutar yarın kıyâmetde habibüm damenün
Mestsen gaffet şa abından bu gün möhlet sa a

İn d r nâ em seni ve nola ger bir tiğ ile
Ç şm-i ellâdun ede hsân manâ minnet s na

S d dün gördüm Fuzûlî meyl- mihrâb-ı namâz
Te ısk etmek mi istersen nedü niyyet sana

★ ★ ★

uh- e Sîrîn eöz nakşın ce ub ermiş firib
G' r n hi dür yonar daşdan özü çün bir rakib

Kaşların yayı bir oh utf eylemiş her asıka
Me h m andan eylerem oh ten ennâ yâ n sıb

T' ti a yi hak- ayun feyzine yol bulmasam
N ru smüm ay kılma kör olu derler garib

Muztaribdür a e i derdümde veh k m bi meyü
Bir devâsuz derde ugratmış 'zü miskin tabib

Berk- ah md n evüm er guşe bulmuş ahneler
G gör ey gül k m giriftâ ı kafesdür andelib

Ey mana sabr et deyen âl-i dilümden bı haber
sk olan ye de ne eder ârâm yâ ne eyler ş kib

Ey Fuzûlî ncime senden tegafü kılsa yâr
Re mdü k m g' stere ahbâba istignâ hab

★ ★ ★

Subh salub mihr-i uhunndan nikâb
Çı ki emâşâya çıka âfitâb

Rişte-i câ um yeter et pür-gi h
Salm se ı zülf-ü seme sâya tâb

Mest çıku salma nazar her yana
Gö me revâ k m la âlem ha â

Kesme n zar ânib-i uşşâkdan
Nâ e i dil-s zdan et icti ab

Geceler encüm şayaram şubha dek
Ey şeb-i hecrün mana ruz-u hisâb
Düzaha girmez sitemünden yanan
Kâbil-i cennet degül ehl- azâb

Saldı ayakdan gam-ı âlem meni
Ver mana gam de 'ine sâki şa ab

Rahm kıl üftâdelerün hâline
Hiç gerekmez mi sana bir sevâb

Yâr suâl etse ki hâlün nedür
Hasta Fuzûli ne verürsen cevâb

★ ★ ★

Gâlibâ bir ehl-i dil topragıdır dürd-
Kim kılub hürmet binâlar dutmuş üstünde h bâb

Be u bârân sanma kim gördükçe âh-ü-eşkümü
Bilmezem nemdür menüm ağlar mana yanar sehâb

Ey soran hâlüm bu istignâ suâline ne sûd
Hâlüm eyleren suâl ammâ iştmezsen cevâb

Deşt- gamda âk- kabrüm üzre serv-i gird-bad
Çekse baş ol servden şu kesme ye seyl- serâb

Yetmeyüb vaslına sen Leyli-veşün bi omrdü
Men kimi Mecnûn olub sah âya düşmüş âfitâb

Ol büt ebrusun koyub mihrâba döndü men yü um
Koy meni zâhid mana çoh verme Tanrı için azâb

Nakd-i ömrün bi sânem uğrunda sarf etdün temâm
Ey Fuzûli ah eger senden so olsa bu hisab

★ ★ ★

Kılsa vaslun şânumi subha berâber yok aceb
Resmdür fasl- ahâr olmak berâber rûz-u-şeb

Gün ki sâyen düşdüğü yerden durar bir vechi var
Gelse alî-kadrler fak ehl-i du makdur edeb

Olmadan meyhane- ıskunda mest-i cam-ı zevk
Düzmedi bezm-i felekde zöhre kanun-u tarab

Nür- ruhsârundur ol maksad ki imân ehline
Kılsa Hak rûzî cehennem ateşi oldur sebeb

Gâlibâ maksad visâlündür ki dün gün durmayuò
Çarh ser-gerdân gezer bilmez nedür renc-ü-ta'ab

Beste- zencir-i şevkündür nesim-i ter-mizâc
Teşne-i Câm-ı visâlündür muhit-i huşg-leb

Kılma feyz-i nimet-i vaslun Fuzû den dirig
Yokdur özge maksadı senden seni eyler taleb

★ ★ ★

Ol ki her sâat gülerdi çeşm- giryânım görüb
Ağlar oldu hâlüme bi-rahm cânânım görüb

Eyleyen ta yin-i eczâ-y müdâvâ derdüme
Terk edüb cem etmedi hâl-i perişânım görüb

Lâle-ruh ar göğsümün câkine k İmazlar nazar
Hiç bir ahm eylemezler dâğ-ı hicrânım görüb

Dut gözün ey dūd-u dil ça hun ki dverin terk edüb
Kalmasun hayretde çeşm-i gevher-efşânım gö ub

Pertev-i o sîd sanman yerde kim devr- felek
Yere urmuş âfitâbin mâh- tâbânım görüb

Suda aks- se v sanman kim koparub bağ-bân
Suya salmış servini serv- hırâmânım görüb

Ey Fuzûli bi ki gül- ârızı gö müş degül
Kim ki ayb eyler menüm çâk- giribânım görüb

★ ★

Rüzig rum buldu devrân-ı felekden inkilâb
Kan içer oldum ayağın çekdi bezmümden şa âb

Şule-i â ile yandurdum dil-i ser-geştini
Bir od oldum çizginen çevremde olmaz mı kebâb

a lün ile bâde bahs etmiş zihî güm-râhlık
oldu vâc b eylemek ol b' edebden icti ab

Vermez oldu e vişâ ı piç- zulfün ah kim
Rište-i tedbirden devrân-ı kec- ev açdı tâ

Olmadı ol mâha uşen yandduğum ıcran gün
Yandüğün şeb tâ sehe sem'un ne bilsün âfitâb

Göz ki peykânun ayâli le saçar her yan sirişk
Bir sadefdür katre-i b anı eyler dürr-ü nâb

Oldu ebr-i dūd-u ahum perde-i ruhsâr-ı mâh
Ah kim almaz cemâline henuz o meh ni ab

Keşmedi mendenser- kuyunda âzârin rakib
Ey Fuzûli ni e cennet iç e yok de ler azâb

★

Gayra eyler ı sebeb min iltifât ol nüş-leb
İltifât etmez mana mutlak nedür bilmen sebeb

Cevr olur âdet gazab vakti ne âdetdür bu kim
Cevrin z eyler mâna ol mâh çün eyler gazab

Nola gamzen fikri düşdü se dil-i suzânıma
Zâlimün ger olsa âteş menzili olmaz aceb

Dem-be-dem ger dü u eşküm düşse gözden vechi va
Yaş uşağlardur yetim anlarda yoh esm-i edeb

Cevri gonlumdür çeken gözdür gören ruhsârünü
Allâh Allâh kâm alan kimdür çeken kimdür ta'ab

Yar bı dâd eylemez uşşâka feryâd etmeden
Her nice ruzı mukadder olsa vâcibdür taleb

Mutrib ağlatma sūrûdunla Fuzûlî hasten
Seyl-ı eşkinden sakın kopmaya bünyâd-ı tarab

★ ★ ★

Yürü yeter mana ey sım-i esk bi-dâd et
Ger akçen ile alınmış kul isem âzâd et

İturme itleri avazınun gönül zevkin
Yeter kara geceler herze herze faryâd et

Harab olan gonül ey büt senün makamundur
Tegafül eyleme bir kaç taş ile âbad et

İşitmedun mı gonül ışk müşkil olduğın
Sana bu müşkil ışı kim dedi ki bünyâd et

Hılâf ı âdete çok olma ey perî ma'il
Yeter fusûn ile teshîr-ı âdemi-zâd et

Sabâ eşirleri kasdin eylemiş ol gü
Bızı hem anda eger düşse fursatun yâd et

Fuzûlî ister isen ızdıyâd ı rütbe ı fazl
Diyâr-ı Rum gözet terk ı hak i Bağdad et

★ ★ ★

Mürde cismüm iltifatundan bulur her dem hayât
Ölurem ger kılmasan her dem manâ bir iltifât

Yaza bilmez leblerün vasfın temâm ı omrde
Âb-ı Hayvân verse kıl-ı Hizra zulmetden devât

Men fakirem sen ganı vergil zekât-ı husn kim
Şer içinde hem mânâdur hem sana vâcib zekât

Görmeyince ışkunı gelmez âşıkun
Yüz peyember cem olub gösterele min mucizât

Mazhar ı âşâr-ı kudretdür vücud-u kâmilün
Feyz i fitratdan garaz sensen tufeylun kânât

Cevher-ı zâtundadır mecmu u evsâf ı kema
Bu sıfât ile ki senden kandadır bir pâk zât

İşka tâ düşdün Fuzûlî çekmedun dünyâ gamın
Bil ki kayd ı ışk imış dâm-ı ta'allukdan necat

★ ★ ★

Gönlüm açılır zülf-ü perişanunı gorgec
Nutmum dutulur gonca-ı handânunı gorgec

Bakdukca sana kan saçılır didelerümden
Bağrum delinür nâvek-i mujganunı gorgec

Ra'nâlık ile kâmet-ı şimşâdı kılan yâd
Olmaz mı hacil serv ı hırâmanunı gorgec

Çok ışka heves edenı gördüm kı hevâsın
Terk etdi senün aşık-ı nâlânunı gorgec

Kafir ki degül muterif-ı nâr-ı cehennem
İmâna gelür âtes ı hıcrânunı gorgec

Nâzüglük ile gonca ı handânı eden zıkr
Etmez mi hayâ lâ'l-ı dūr-efşânunı gorgec

Sen hâl dilun soylemesen nola Fuzûl
İl fehm kılur çâk-ı giribanunı gorgec

★ ★ ★

Ger degul bir mah mihrı ile memüm tekzar subh
Başın açub nise her gün yakasın yırtar subh

Gün degul her gün bir ay mihrı ile gogsün çâk edüb
Tâze tâze dâğlardur kim kılur izhâr subh

Tıg ı horsid ile ref olsa yeridür kim müdâm
Yandurub pervanemi şem'e verür âzar subh

Subhu sam-ü-şâmı subh olmuş menem âlemde kim
Şâm şem ı bezm olub ayrıldı menden yâr subh

Gör ne âşıkdu ki bir hõrşid vaslın bulmağa
Sarf eder her lâhza min min lü'lü i şehvâr subh

İşkda sâdıklık izhâr etdi dâğın gösterüb
Gâlibâ derlerdi kâzıb kıldı andan âr subh

Hecr şâmında gam etmişdi Fuzulî kasd-ı cân
Olmasa idî merhametden dem urub gam hâr subh

★ ★ ★

Eger murâd ise vermek safâ yi cevher-ı rüh
Felek-misal yürüt sâğar-ı şarâb ı sabüh

Buyurma tevbe manâ ol şarâbdan nasih
Kı görse anı dutar cezmi-ı terk-i tevbe Nasuh

Hücüm u gamda mana anı etdi zevrak-ı mey
Kim etmedi anı tûfân olanda keştî-ı Nuh

Müdâm çeşmüme kan doldurur hadeng-i gâmuh
Yuva basumda dutan kuşları edüb mecrüh

Dil oldu ih-i firâkuñla şerha şerha velî
Ne sūd çün sana olmadı hâl- dil meş u

Te ümde sancılı avekle u le şâdem kim
Der-i belâ bu kil d iledür mana meftûh

Fuzû oldu bel'n fikri müy-misal
Henüz bulmadı ol sırâ ihtimâl-i vuzûh

★ ★ ★

Ha sı mâhun bilmezem m r ile olmuş zâr sub
He gun eyler halka ır dâğ- ihân izhâr subh

Batdı ncüm çıktığı n yâ esi ışkdu
Tökdü dü r ü eşk çekdi âh- âteş-bâr subh

Nola ge emvâta ihyâ ve se subhun demleri
Zikr- lâ'lünd'r kim eyl r dem-be-dem tekrâr su h

Müjde bir hõşidde ver iş meger båd-ı seher
ım nişâr eyler ana yuz min dü ü şe vâr subh

Âşık-ı sâdikdur izhâ ı ga eyler her sehe
Ah ile halkı y kus ndan kulu idâr subh

Bir savvirdür ki re gin kilk ile er gün çeke
Safha- gerdüna akş- â iz-i dil-dâr subh

Ey Fuz lî şâm-ı gam encâ na yokd r mid
Bir tesellidür sana ol söz ki de ler var subh

★ ★ ★

Hoşem kim dem-be-dem giryân göz'm ol hâk-i
pâ'dand
ıyâ ı olmaz ol göz yaşın n kim t`tiyâda u

Dem-â-dem me dü u çeşm'm içe an zülf-ü-hâlünden
Beli ekser maâşî ehl-i deryânun ka ada dur

Deme Ferhâd kanın tökmüş ancak ışk şemşî
Me um gör kanlu yaşî kim bu h m ol mâcerâdand r

Mu'anbe sünbülünde almadan bu ol ad m rusvâ
Bu rusvâlık manâ nden degül ad-ı sabâdandur

Habâb-ı eşk içi de müy-u jülidele hoş-hâlem
Baş mdâ bu h`âyün sâye ol âlık binâdan u

Vefâ resmin un tmuşsan deyu incinmezem zirâ
Bu kim menden cefâ kem eylemezse hem vefâdandu

Kemâl-i üsn-ü meşreb âri olmaktadır taarruz a
Riyâ ehline hem çok itirâz etmek riyâda u

Fuzû tókme çok yaş ihtiyât t gitmesün nâgeh
Gözü den sürme kim gerd-i reh e l safâdan u

★ ★ ★

Câ ı k anânî u sevse cânânın seve
Canı iç n kim ki cân nin sever cânı sev r

Her kim n â mde mikd ı c dur tab' da meyl
Men eb-i ânâ umı Hız Ab-ı Hayvâ sever

Başâ dem düşdüke teksi eylemez eyler meded
O sebebden muttasıl çeşmü ciger kanın seve

Müşğ-i Çin âvâ e l uşdur vâ an an en k
Ha sı s un il ezem zülf-u pe sâ ins v r

Su ki ser-gerdân geze başında vardo bir hevâ
Gâlibâ bi gü ruhu serv-i ırâ ânı sever

Âkı t rusvâ olub mey tek d`se il ağzına
Kim ır ser-m st kî lâ' ı handâ in sever

N lacakd r terk-i ışk t e Fuz ı vehm edü
Gâyeti de le ol ır nde su â in sev r

★ ★ ★

Kab m daşına ım gam odundan zebâned`r
Tan ohun atma km hata ço nişâned`r

Eyle ade ze â e ga ın de gâlibâ
Devr-i kadhe muhâl ı dev ı z a edür

Ka rdı eşk dün meni o asitândan
Ki maksadum me ü da ı ol âsitâ ed`r

Vâiz söz` e d tma kulak gâfi olma kim
Gafflet yukusun n sebebi ol fesâ ed`r

Nezr et işe fi âku a kim yoh ni âyeti
Nakd-i sinşkü ı ki tüke mez hızâ edü

Can ve meyü ı gurbete kim bîm- taneden
Yâd-ı v tan fegâ u a sensüz behâ ed`r

Ey dil hazer kil âteş- âhunla yanmas n
Cismüm ki de d kuşla ina âşiyâned`r

Mend n F z ı ste e eşar- edh-u zem
Men âşika he işe sözüm âşikâ ed`r

★ ★ ★

Mü m ser-çe ele menzil dutan âşüfte Mec undur
Anunç`n beste-i zencir- seyl- eşk-i gü günd r

Sevâd- nokta-i girdâba benzer merdüm-ü çeşmüm
Ki dâ'i garka-i girdâ ı eşk-i çeşm-i pür- und r

Ham` e kâ etüm kim dâğ-ı dilde kana gark o uş
İ inde noktas güyâ ki ka alt ndaki nünd r

şit de d dilüm efsâ ı Mec una eyletme
Kim ol efsânedden hem a la an utlak bu mazmündür

Ferah-başı dil-i maşûk olur şerh-i gam-ı aşık
Sürûd-u bezm-i Şîrîn ale-i Ferhâd-ı mahzûndur

Kemend-i çin-i zulfün vehmi gîtmez zâr gönümden
Mana ol rişteyi ejder kılan bilmen ne efsûndur

Fuzûlî vermedi tan ohları göz yaşına teskin
Önün bend etmek olmaz hâr-u-hâşâk i e Ceyhûndur

Gubâr-ı secde-i âhun hat-ı levh-ı cebinümdür
Sucûd-u de gâhün sermâye-i dünyâ-vü-dînümdür

Eger azm-i reh etsem şevk-i vaslun hâdi-i râhum
Ve ger ârâm hem dutsam hayâlî hem-nişînümdür

Hevâ-yi ravza-i kûyun bahân gü sen-i cânun
Nihâl-i kâmetün servüm izârun yâsemînümdür

Yakinümdür ki maksûdum olur hâsıl sana yetsem
Bihamdillâh mana senden yana reh-ber yakinümdür

Taleb-gâr-ı vişâlem müjde-i vaslun dinğ etme
Kim ol müjde ferah-ba s ı dil-i endüh-gînümdür

Götürdü zevk-i vaslun hâtırumdan ravza pervâsın
Söz' n kevsê mûnevver meclisün huld- berinümdür

Mana yüz gösterür her lâhza yüz min şâhid-i devlet
Çü mir'ât-ı ruhun manzûr-u çeşm-i pâk binümdür

Serir-ı saltanat zevkenden efzûndü mana ol söz
Ki lûtf ilen demişsen bir gulâm-ı kem-tenümdür

Berî oldum Fuzûlî gayrdan ol dir- übâ ancak
Enişüm mûnisüm yârum nigârüm nâzeninümdür

Demiş her goncaya aşıklığım râzın sabâ derler
Il ağzın dutmak olmaz korharam ey gül sana derler

Eşir-i derd-i ışk-u-mest-i câm-ı hûsn çok ammâ
Bizüz meşhûr olan Ley ı sana Mecnûn mana derler

Senün mihr-u vefâ gösterdiğün agyâra çok gördüm
Galatdur kim seni bi-mihr ohurlar bi-vefâ derler

Sana derler büt-ü Çin zulfüne zunnâr söylerler
Zihî imânı yoklar küfr söylerler hatâ derler

Mana derlerdi evvel bir melekdür sevdiğün hâlâ
Görenler sen fakire gökden inmiş bir belâ derler

Mariz-i ışk ukd- zulfün eyler ârzü zirâ
al cle bu mühlik derde müşkildür devâ de ler

Fuzûlî aşka anlar ki derler terk-i ışk eyle
Demezler mi hatâ tagyir kıl hüküm-ü kazâ derler

Sabâdan gülyüzünde sümbül-ü pür-piç-ü-tâb oynar
Sanasan per açub gülşende bir mişgîn gurâb oy

Hayâl- ârizun cevân eder bu çeşm-i pür-nemde
Niçün kim mevce gelmiş suda aks-i âfitâb oynar

Ruhun gorgeç olur süz-u derûn-u-dûd-u di hâsıl
Bahâ eyyâmı sıçrar berk-ı rahsende sehâb oynar

Irag olsun yama gözden ne hoş sâatdür ol sâat
K uşşâk ile maşûk eyleyüb nâz-ü-itâb oynar

Riyâyı zâhid-i huşgün semâından ne olur hâsıl
Hoş ol kim rind-i mey-hâre içüb câm-ı şarâb oynar

Bu gamlar kim benüm vardur baîrûn başına konsa
Çıkar kâfir cehennemden güler ehl-i azâb oynar

Kılur göz perdesin hûn-âb-ı hasret çâk her dem kim
Ruhunda lezzet-i didâr zevkenden nikâb oy

Fuzûlî reşkden titrer dil-i pür-hûnu uşşâkun
Benagûşunda yârun her zamân kim lâl- nâb oynar

Ah eyledüğüm serv-i hîrâmânun içündür
Kan ağladüğüm gonca-i handânun içündür

Ser-geşteligüm kâkül-ü mişgînün ucundan
Âşufteligüm zülf-ü perişânun içündür

Ëimar tenüm nergis-i mestün eleminden
Hûnin cigerüm lâ ı dîr-efşânun içündür

Yakdum tenüm vasl günü şem tek ammâ
Bil kim bu tedârük şeb-i hicrânun içündür

K ırtarmağa yağmâ-yi gamundan dil-ü-cânı
Sayûm nazar- nergis-i fettânun içündür

Cân ver gönül ol gamzeye kim munca zamân ar
Can ile seni besledüğüm anun içündür

Vâiz bize dün düzahı vasf etdi Fuzû
Ol vasf senün külbe-i ahzânun içündür

Serv-i âzâd kadünle mana yeksân görünür
Neye ser-geşte olan bahsa hîrâmân görünür

Can görünmez deseler tende inanman nişe kim
Lûtfdan her nice bahsam tenüne cân görünür

Derem ahvâlümü cânâna kılam arz velî
Göre b men özümü anda ki cânân görünür

Ey deyen sabr kıl ah eyleme yârı göricek
Mana düşvârdur ol ger sana âsân görünür

Sordum ahvâlümü ışkında mûneccimlerden
Bahdılar tâli evine dediler kan görünür

Ne kemân-dârsan ey meh ki atub gamze ohun
Yıkduğun saydda ne zahm-ü- ne peykân görünür

Bir sanem zülfüne gûyâ ki verübdür gönülün
Ki Fuzûlî'nü iyen hâli perişân görünür

★ ★ ★

Ham açıldukça zülfünden belâ-vü-mihnetüm artar
Bihamdillâh ki ömrüm uzanur cemiyetüm artar

Demen eksük meni tedric ile yâkût olan daşdan
Boyandukca ciger kanı ile kadr-ü-kiymetüm artar

Duta gör göz yolun ey eşk kim temkinüm eksükdür
Bu sûret-hânenün gördükce nakşın hayretüm artar

Mariz-i derd-i işkem terk-i âlemdür murâdum kim
Bu nâ-hôş mülkde egiendüğümce zahmetüm artar

Büküdü kametüm hasret yükünden veh ki âlemde
Ümidüm eksilüb her lâhza yüz min hasretüm artar

Ne şerbetdür gamun kim içdüğümce eksilür sabrum
Ne sihr eyler ruhun kim bakduğunca rağbetüm artar

Çoh oldukca gam-ü-derdüm reh-i ışk içre hôş-hâlem
Fuzûlî şâd olup şükr etmeyüm mi nimetüm artar

★ ★ ★

Sabrum alub felek mana yüz min belâ verür
Az olsa bir metâ ana il çoh ahâ verür

Düşdüm belâ-yi işka hîred-mend-i aşr iken
İl şimdî menden aldugı pendî mana verür

Sanman aceb rutab yerine verse lâli ter
Bir nahl kim yaşum ana neşv-ü-nemâ verür

Hâk-i deründür ol ki dün-ü-gün sevâb için
Hem aya sürme hem güneşe tütüyâ verür

Kılmaz kabul sûret-i ikbâli munca kim
Âyine-i vücûduma cevürn cilâ verür

Ney kimi cismüm oldu ohunda delük delük
Dem urduğumca yerlü yerinden sadâ verür

Her derdsizden umma Fuzûlî devâ-yi derd
Sabr eyle kim ki derd verübdür devâ verür

★ ★ ★

Ezel kâtibleri uşşâk bahtın kara yazmışlar
Bu mazmûn ile hat ol safha-i ruhsâra yazmışlar

Havâs-ı hak-i pâyun serhini tahkik edüb merdüm
Gubâr ilen beyâz-ı dîde-i bidâra yazmışlar

Gülîstân-ı ser-i kuyun sıfâtın bâb bâb ey gül
Hat-ı reyhâ ile cadvel çeküb güzâra yazmışlar

İki satr eyleyüb ol iki mey-gün lâller vasfın
Görenler her birin bir çeşm-i gevher-bâra yazmışlar

Girüb büt-hâneye kılsan tekellüm cân bulur şeksiz
Musavvirler ne sûret kim der-ü- divâra yazmışlar

Muharîrler yazanda her kime âlemde bir rûzi
Mana her gün dil-i şâd-pâreden bir pâre yazmışlar

Etibbâ nusha-i dermân yazanda ehl-i emrâza
Peri-vesler lebin em dib men-i bîmâra yazmışlar

Yazanda Vâmîk-u- Ferhâd-ü-Mecnûn vasfın ehl-i derd
Fuzûlî adını gördüm ser-i tûmâra yazmışlar

★ ★ ★

Gönülde min gamum vardır ki pinhân eylemek olmaz
Bu hem bir gam ki il tanından efgân eylemek olmaz

Ne müşkil derd olursa bulunur âlemde dermânı
Ne müşkil derd imiş ışkun ki dermân eylemek olmaz

Fenâ mülküne çok azm etme ey dil çekme zahmet kim
Bu tedbir ile def-i derd-i hicrân eylemek olmaz

Sakin gönülüm yıkarsan pendden dem urma ey nâsih
Hevâ-yi nefis ile bir mülküv vîrân eylemek olmaz

Dehânun üzre lâlün istemiş dil defî müşkildür
Görünmez hiç cürmü yoh yere kan eylemek olmaz

Duâlar eylemem mendan yana bir dem güzâr etmez
Ne çâre sihr ile servi hîrâmân eylemek olmaz

Fuzûlî âlem-i kayd içersen dem urma ışkundan
Kemâl-i cehl ile davâ-yi îrfân eylemek olmaz

★ ★ ★

Fegân kim bagrumun ol lâle-ruh kan oldugın bilmez
Giger pergâlesinde dağ-ı pinhân oldugın bilmez

Habîbüm gönülümü cem eylemez ruhsânı devrinde
Meger zülfü kimi hâlüm perişân oldugın bilmez

Kılır taksir edüb bir lûtf her dem gönülüm almakdan
Vefâ resmin sanur düşvâr âsân oldugın bilmez

Güzeller devlet-i vaslın bulub mağrûr olan âşik
Neşât-ı vaslidan endûh-u hicrân oldugın bilmez

Dil-i şâd-pâreden bi-dâdi kesmez gamze-i bestün
Ne gâfil pâdişehdür mülküv vîrân oldugın bilmez

Sanur zâhi özün hâli hayâlünden galatdur bu
Bu hayrân olduğundandır ki hayrân olduğın bilmez

Fuzûlî hastaya düşman sözü ile dost cevri eyler
Zihî sâde muânz kavli bühtân olduğun bilmez

★ ★ ★

Nice yıllardur ser-i kûy-i melâmet beklerüz
Leşker-i sultân-ı ırfânuz vilâyet beklerüz

Sâkin-i hâk-i der-i meyhâne-yüz şâm-ü-seher
İrtifâ-ı kadr için bâb-ı saâdet beklerüz

Eife-i dünyâ degül kerkes gibi matlûbumuz
Bir bölük ankâlaruz Kâf-ı kanâat beklerüz

Hâb görmez çeşmümüz endîşe-i agyârdan
Pâs-bânuz genc-i esrâr-ı mahabbet beklerüz

Sûret-i divâr edübdür hayret-i işkun bizi
Gayr seyr-i bâğ eder biz künc-ü mihnet beklerüz

Kârvân-ı râh-ı tecridüz hatar havfın çeküb
Gâh Mecnûn gâh men devr ile nevbet beklerüz

Sanmanuz kim geceler bîhüdedür efgânumuz
Mülk-ü işk ile hisâr-ı istikâmet beklerüz

Yatdılar Ferhâd-ü-Mecnûn mest-i câm-ı işk olub
Ey Fuzûlî biz olar yatdukca sohbet beklerüz

★ ★ ★

Bu gün tigin çeküb çıhmışdur ol nâ-mihribân sarhûş
Sakin ey rahm eden cânına kim bilmez amân sarhûş

Ana hûş-yâr iken derd-i dil isterdüm-diyem sâki
Pey-â-pey sunma câm-ü-kılma ol servi revân sarhûş

Degül takviden etsem bâde terkin vehmüm andandur
Ki izhâr eyleyüm halk icre işkin nâ-gehân sarhûş

Meger kan içmek ile esrimüşlerün nergis yohsa
Besî mey nûş edenler gördüm olmaz böyle kan sarhûş

Mey-i işkunla ser-mest olduğum ilden nihân kalmaz
Muhâl-i akıldur kim sahlaya râzın nihân sarhûş

Gönül tâ oldu bi-höd aldı gamzen cânımı tenden
Verür yağmâya nakdin gencün olgac pâs-bân sarhûş

Fuzûlî gayr ile halvet meger bezm etmiş ol gül-ruh
Rakîb-i kec-revi gördüm bugün bâni yaman sarhûş

★ ★ ★

Dil ki ser-menzili ol zülf-ü perişân olmuş
Nola cürmü ki aşılmasına fermân olmuş

Şâhsan mülk-ü melâhatde sana kullar çok
Biri oldur ki varub Mısrda sultân olmuş

Rahm edüb âşıkını haşr günü yâhmayanlar
Ki bu dünyâda esir-i gam-ı hicrân olmuş

Dediler gam giderür bâde çoh içdüm sensiz
Gam-i hicrâna müfid olmadı ol kan olmuş

Bâğ-bân-ı çemen-i dehre hayâl-i dehenün
Sebeb-i terbiyet-i gonca-i handân olmuş

Âdem evvel ser-i kûyun verüb almış cennet
İşidüb tan-ı melek sonra peşimân olmuş

Ey Fuzûlî menüm ahvâlüme bir vâkıf yoh
Beyle kim âlem anun hüsnüne hayrân olmuş

★ ★ ★

Cismümi yandırma rahm et yaşuma ey bağıri daş
İhtiyât et yanmasun nâ-geh kuru yanında yaş

Höş geçer nezzâre-i hüsnülle ömrüm var ümid
Kim ede makbûl der-gâha meni hüsn-ü maâş

Tavf-ı küyunda ayakdan başa ermiş bir meded
Nola ger kaddüm büküb her dem ayagum olsa baş

Fitne yayın kurmağa âteş mi olmuş ihtiyâc
Kim urarsan âleme âteş çatub peyveste kaş

Ey habâb-ı eşk nâ-yâb et ten-i uryânımı
Kim bu rusvâ perdemi çâk etdi sırrum kıldı fâş

Pâre Pâre gönülme süz-u derünüm tâbi yoh
Göz yolundan katre katre kan olub çıksa idi kâş

Ey Fuzûlî gark-ı hûn-âb etdi göz merdümlerin
Göreyüm kullâb-ı müjgâna urulsun kanlu yaş

★ ★ ★

Ey firâk-ı leb-i cânân cigerüm hûn etdün
Çihre-i zerdüme hûn-âb ile gül-gün etdün

Cigerüm kanını göz yaşına tökdün ey dil
Vara vara anı Kulzüm munu Ceyhün etdün

Nice hüsn ile seni Leyliye nisbet kılayum
Bilmeyüb kadrümi terk-i men-i Mecnûn etdün

Seyledün kim dutaram şâd gönüllerde makâm
Şâd iken bu söz ile gönülümü mahzûn etdün

Ahd kıldun ki cefâ kesmeyesen âşıkdan
Âşıkı vade-i ihsân ile memnûn etdün

Cüra cüra mey içüb zîb-i cemâl arturdun
Zerre zerre gözümün nûrunu efvân etdün

Ey Fuzûlî ahıdub seyl-i sirişk ağlayalı
İşk ehline feğân etmegi kânün etdün

★ ★ ★

Eyle ra'nâdur gülüm serv- amânun senün
Kim gören bir gez olur elbette hayrânun senün

Kâkülün tek başuna çizginmek ister hâtırum
Ey men-ü-yüz men kimi ser-geste kurbânun senün

Ârızan devrinde cemiyetden olsun na ümid
Olmayan âşüfte-i zülf-i perişânun senün

Çün acebdür lâle gûyâlık ne mucizdü bu k
Eyler izhar-ı suhan lâl- dür efsânun senün

Çarh yayından atı dı kaşdüme tîr-i ecel
Lîkandan tîzrek dep endi mü gânun senün

Dâğ-ı hicrânun odun benzetmek olmaz düzaha
Olmasun kâfir esir- dâğ-ı hic ânun senün

Ey Fuzûlî eyle kim bîmâr- derd-i işksan
Yohdürür olmekden özge hiç dermânun senün

★ ★ ★

Ey meh menümle döstlarum düşmen eyledün
Düşmen hem eylemez bu işi kim sen eyledün

Peykânlarunla doldu tenüm âfe in sana
Bidâd çekmege tenümi âhen eyledün

Tahsîn sana ki gönlüm evin tire koymadun
Her zahm-ı nâvekün ana bir revzen eyledün

Olsun ziyâd erefatün ey âh-ı âteşin
Mihnet-serâmuzı bu gece rûşen eyledün

Eksülmesün tarâvetün ey eşk-i ale-gün
Gü gül damub makâmumuzı gü şen eyledün

Cân çıhsa menzi etmege ev dut habâbdan
Ey göz yaşı ki kaşd-i binâ-yi ten eyledün

Mümkün degül cihânda Fuzûlî ikâmetün
Bîhûde sen u merhaleye mesken eyledün

★ ★ ★

Ne hoşdur ârızun devrinde zülf-ü anber-efsânun
Bu devrânda ne hoş cemiyeti var ol perişânun

Ruhun devrinde bir divânedür sevdâlu zülfün kim
Perişânlıktan olmuş men kimi meşhû u devrânun

Hevâdan kâkülündür deprenen yâ rişte-i cândur
Ki her dem çizginüb başuna ister ola kurbânun

Müsel sel zülf-ü mişginünden artu muş ruhun evnak
Zihî sünbül ki olmuş zîveri gül-berg-i handânun

Kararubdur tütün tek rûzigârum ol zamândan kim
Tenüm hâşâkine odlar urubdur berk-i hicrâ

işümdür sâye tek yerden yere yüz u mak ol günde
Ki başumdan gidübdür sâye- h râmânun

Fuzûlî'ni ayakdan saldı bâr-ı mihnet-i işkun
Niçün dutm zsan ey kâfir elin' müselmânun

★ ★

Dehenün şevkini cân-süz gümân etmez idüm
Yohsa bir dem anı men mün s i câ etmez d'

ı hâl- lebüni bilse idüm nâ-makdur
Ârzusunda kara ağrumı kan etmez idüm

ubla âşika meyl etmedügin bilse idüm
Özümü işk ile rusvâ-y cihân etmez düm

Düşmese idi gözümü yaşına feyz-i nazarun
Anı her servün ayağına revân etmez idüm

Salmasa idüm dil-i vîrâna imâret tarhın
And genc-i güher-i işkı ihân etmez idüm

Sitem-i tane-i agyâ a degüldüm vakif
Yohsa yârun ser-i küyunda mekân etmez idüm

Etmese idi sitem-i yâr Fuzûlî meni zâ
Munca feryâd çeküb âh-ü-fegân etmez idüm

Bi kul oğlunu g' nül şehrine sultân etdüm
Mısır idi pâdişehi Yûsuf-u Ke an etdüm

Dil ki bir dilbere ser-menzil idi ah m ile
Yele verdüm adını taht-ı Süleymân etdüm

★ ★ ★

İşk ter i dil-ü-cândan gö unürdü müşki
Terk- işk eyle dedün terk-i dil-ü-cân etdüm

Cân gamun çekmiş idi var idi boynumda hakı
Bu anun ec idi kim sana ku an etdüm

Reh-i işkun dutub etdüm gam-ü-derdüm defin
Gör ne cemi bu tarik ile perişân etdüm

Sana tapşurduğum ohlarını yahdun ey dil
Zâyi etdün ne kadar kim sana ihsân etdüm

Sebze tek k dı Fuzûlî ciharub eşk ayân *
Ten gubâ nda ohun her nice pinhân etdüm

★ ★

Di mâh visâl ile hoş et bir gece hâlüm
Ey ahter-i tâli koma b ynunda vebâlüm

Feryâd ki ber vermedi bi-daddan özge
Göz yaşum i besled'güm turfe nihâlüm

Sınmıs müje tek halk gozunden ahıdur yaş
Nezzâre-i zaf-ı beden ı müy-misâlüm

Ol şem hayâlî ile hoşem ola kı dâ'im
Bu suret ile çizgine fânûs u hayâlüm

Süzandur odumdan tenüme sancılan ohlor
Pervâneem ey şem tutuşmuş per u bâlüm

Sâkı gam-ı devrân ile gayetde melülem
Bir cam-ı ferah bahş ile def eyle melâlüm

Lûtf eyle Fuzulî menüm ahvâlümü arz et
Ol serve ki söyleşmege koymadı mecâlüm

★ ★ ★

Esigün daşını kan ile yudu çeşm i terüm
Bes kı pakem dası lâl eyledi feyz-ı nazarum

Cigerüm dâgına merhem bulamadum senden
Nice ah eylemeyüm ah yanubdur cigerüm

Dedi ol yâr seher vakti gelem lik ne sûd
Vakt malum degül şâm ile birdür seherum

Ey hos ol sâm kı bi-hôd gidem ol kuya ve subh
Ne eyledüm anda deyu gayrdan alam haberüm

Düşmezem gönüne yani olubem eyle zaif
Derd-ı iskunla ki gözgüde görünmez eserum

Nice min aşika ancak bır oh atdün demedün
Ki düşer birbirine bır nice üftâdelerüm

Ey Fuzulî dura menden ala talim-i vefâ
Nâ-geh er merkad i Mecnûna düserse güzerüm

★ ★ ★

Zülfü kimi ayağın koymaz öpem nigârüm
Yohdur anun yanında bır kılca itibârüm

İnsâf hösüdür ey ışk ancak menı zebun et
Ha beyle mihnet ile geçsün mu ruzigârüm

Bildi temâm-ı âlem kim derd-mend-ı iskam
Ya Rab henüz hâlüm bilmez mi ola yârum

Vaslundan ayrı nola kanum tökülse gul gul
Men gül bün-ü belâyem bu fasldur bahârüm

Tasvîr eden vücûdum yazmış elümde sâgar
Ref olmağa bu şüret yoh elde ihtiyarum

Dur istemen zemâni mey neş'esin basumdan
Toprağ olanda yâ Rab dürd-ü mey et gubârüm

Rusvâlarından ol meh şaymaz menı Fuzül
Divâne olmayum mı dünyâda yoh mu ârum

★ ★ ★

Bâğa girdüm ser ı küyun ânub efân etdüm
Gül gorub yâdun ilen çâk-ı giribân etdüm

Bahuban nergise bîmâr gözün kıldum yâd
Nergisi nâle vü-efgânuma hayrân etdüm

Gonca-ı lâle deme dağ karasın koparub
Âl valâya şarub sebze de pinhân etdüm

Gül-ü ter üzre düşen sebne me düşdü nazarum
Gözümü şevk i cemâlünle dür-efşân etdüm

Berg ı gul sanma ki hün abe töken demde gözüm
Nice yapağa cıger kanı salub kan etdüm

Göricek sunbulü andum şiken ı kâkülünü
Sünbülü girye-vü-ah ile perişân etdüm

Ey Fuzulî revîş-ı akl melül etti meni
Sehv kıldum ki cünün derdine dermân etdüm

★ ★ ★

Haçan kim kâmetünden ayrı seyr ı büstâ e'düm
Koparub eşk seylâbı ile min servi revân etdüm

Götürdüm gird bād-ı âh ile hôrşide tapşurdum
Gubâr ı reh-güzrun cevherin gözden nihân etdüm

Nişân ı sûret-i hübn verüb butler sücüdünde
Fesâd ı itikâdın kâfirün hâtir-nisân etdüm

Olub ser-mest kıldum neş'e-i zevk-i lebün zıkrın
Meye râgib olanlar küfrünü halka ayân etdüm

Görüb divârlarda Kûh-Ken nakşın demen âşık
Menem âşık ki dutdum deşt-ü-terk-ı hânümân etdüm

Reh-i iskinda ol gül ruh cıger kan etdügüm bılmış
Çeker herdem mana tîg-i siyâset san ki kan etdüm

Fuzulî sâh bâz ı evc-ı istignâ iken bilmen
Ne sehv etdüm kı bu vîrâne deyri âşiyân etdüm

★ ★ ★

Sipihrun fârigem vaslunda mâh-u-âfitâbından
Garaz ıd ı visâlündür bu ay-ü-gün hisâbından

Temâsâ-yi ruhun azmine çıhdı âfitâb ammâ
Gelurken sürat ile düşdü yüz yerde şitâbından

Felek mahcûbdur şem-ı ruhundan yandırub carhı
Çiharmak ister anı şule-ı âhum hicâbından

Felek iskinda ol gâyetde ey meh muztarib olmuş
Ki her ne eylese bilmez ne eyler iztırâbından

Güneş levhı degül gokde şuâ' üstünde zerrin hat
Melek almış eline bir varak husnün kitâbından

Değirmen dâne için çizginür bîdûde devr etmez
Mücerredsen gönül vehm etme çarhun inkilâbından

Kimi hüşyâr görsen ana ver câm-ı mey ey sâki
Bihamdillâh Fuzûli mestdür vahdet şarâbından

Ey geyûb gül-gûn demâdem azm-i cevân eyleyen
Her taraf cevân edüb döndükce yüz kan eyleyen

Ey meni mahrûm edüb bezm-i visâlınden müdâm
Gayrı hân-ı iltifâtı üzre mihmân eyleyen

Ey demâdem reşk tîgi ile menûm kanum töküb
Mey içüb agyâr ile seyri-gülistân eyleyen

Munca kim efgânımı ey mâh işitdün geceler
Demedün bir gece kimdür munca efgân eyleyen

Nola ger cemiyet-i hâtırdan olsam nâ-ümid
Cem otur mu hûblar zülfü peşân eyleyen

Yâr dün çekmişdi katlüm kaşdine tîn-i cefâ
Yetmesün maksûduna yâ Rab peşimân eyleyen

Işk derdi ile olur âşık mizâcî üstakim
Düşmenümdür döstlar bu derde dermân eyleyen

Zâhidün tan ile dönderdüm yüzün mihrâbdan
Nice bulmaz ecr min kâfir müselmân eyleyen

Derd-i hicrân nâ-tüvân etmiş Fuzûli hasteni
Yoh midur yâ Rab devâ-yi derd-i hicrân eyleyen

★ ★ ★

Bâr-ı mihnetden nihâl-i kâmetün ham olmasun
Başumuzdan sâye-i serv-i kâdün kem olmasun

Görmesem ruhsâr-ü-kadd-ü-çeşm-ü-lâlün dem-be-dem
Ömr bir ân bir zamân bir lâhza bir dem olmasun

Gerd-i râhün azm-i gerdün etdi kim bu kâdr ile
Şöhre-i âlem hemîn İsi-i Meryem olmasun

İltimas etdüm sabâdan tûtîyâ çekdürmegi
Aglama ey göz gubâr-ı dergehi nem olmasun

Sen tek âfet geldügin bilmişdi kim Hakdan melek
İltimâs eylerdi kim âlemde Âdem olmasun

Der imiş zâhid ki olmak aybdur rusvâ-yi ışk
Bu sözü fâş etmesün rusvâ-yi âlem olmasun

Ey Fuzûfi zevk-i derd-i ışka noksân hayfdur
İhtiyât et penbe-i dağunda merhem olmasun

★ ★ ★

Gör sinşküme şeb-i hicrân deme kim kandur bu
Zerre zerre şerer-i âteş-i pinhândur bu

Sanmanuz kanlu döğün sine delüb baş çekmiş
Şule-i âteş-i âh-ı dil-i süzândur bu

Kesme ümmid gönül başına çizginmekden
Ola nâ-geh düşe fırsat ele devrândur bu

Dem-be-dem cânımı ey derd-ü-belâ incitmen
Lütf edün bir iki dem kim size mihmândur bu

Ne yaharsan ohun ey âteş-i dil vasl günü
Bize hicrân gecesi şem-i şebistândur bu

Gönül ister ala bir bú ser-i zülfünden lîk
Vermeden cân diler almak sanur âsândur bu

Dün demişsen ki Fuzûli mana kurbân olsun
Sana kurbân olayum yine ne ihsândur bu

★ ★

Ârızun görse felek mihr burakmaz aya
Zerre zerre kilur anı burakur sahrâya

Sûretün aksin alub bâğa girer her dem şu
Reşkden kan içürür berg- gül-i ranâya

Yeridür aksüne âyine demür bend ursa
Ne için karşı durur sen kimi bi-hemtäya

Bulduğu yerde hasedden gün urur sâyene tîg
Ki refik olmaya sen mâh-ı melek-simâya

Oha paykân tiki ur gamzen için peyveste
Dokunur tane ohu kaşun ucundan yaya

Lâl-i nâbun sıfatı şehd-i musaffâdur lîk
Acı etmiş anı safrâ-yi hased şahbâya

Yâr salmazsa Fuzûli sana meylin ne aceb
Nice meyî etmek olur sen kimi bir rusvâya

★ ★ ★

Ey hoş ol günler ki ruhsârün mana manzûr idi
Çeşm-i ümmidüm çerâğ-ı vasıldan pür-nûr idi

Kurb şevki âfuyet-bahş-ı ten-i bîmâr olub
Vasl zevki râhat-efzâ-yi dil-i mehcûr idi

İzzetüm şemî münevver tâliüm azmi kavi
Devletüm hükmü revân aışüm evi mamûr idi

Dâmen-i ikbâlüme gerd-i taarraz yetmeyüb
Çeşm-i hâsid çehre-i cemiyetümden dür idi

Âdem idüm kurb-u der-gâhunda bulmuşdum kabûl
Menzilüm cennet meyüm kevser enişüm hür idi

Baht matlûbum müyesser kılmağa mahkûm olub
Dehr esbâbum müheyâ kılmaga me'mûr idi

Her dua kılсам tevakkufsuz olurdu müstecâb
Her temennâ eylesem ihmalsız maktûr id

Hecr vehminden yetürmezdüm küdret gonlüme
Gerçi devrânun muhâlif gezmeği meşhur idi

Nola ger salsa Fuzûlîni gam ı hıcrâna çarh
Vasl eyyamında ol gâfil iyen mağrur id

★ ★ ★

Teressuh kabrümün daşından etmiş çeşmümün yaşı
Hayâl eyler gören kim lâldendür kabrümün daşı

Ne zibâsan kî sûret bağlamaz tasvîr-ı ruhsârun
Tahayyür suret eyler sûretün çekdükte nakkâş

Nola girdâb-ı gam dersem men-i ser-geşte dünyâya
Sanur kim çizginür alem kimün kim çizginur başı

Sıpihr-i pür-kevâkıbden degül derde devâ mümkün
Hayâl etmen ve e tiryak-ı zehr ı gam bu haşhaş

Bekâsî mümkün olmaz olsa ger divar-ı omründe
Meh ü-hörşiddin hist bâdeye hum-hâne huffâsı

Fuzûlîni reh-i işkunda eşk u ah eder rusva
Belâdur her kimün bir yolda gammâz olsa yoldaşı

★ ★ ★

Hasılım yoh ser-ı küyunda belâdan gayrı
Garazum yoh reh-i işkunda fenâdan gayrı

Ney-ı bezm-i gamem ey ah ne bulsan yele ver
O da yanmış kuru cismümde hevâdan gayrı

Perde çek dideme hıcrân günü ey kanlu yaşum
Kı gozüm görmeye ol mâh-likadan gay

Yetdi bi-keslûgüm ol gâyete kim çevremde
Kimse yoh çizgine girdâb-ı belâdan gayrı

Ne yanar kimse mana âteş-ı dilden özge
Ne açar kimse kapum bad-ı sabadan gayrı

Bozma ey mevc gözümyaşı hababın ki bu seyl
Koymadı hiç imâret bu binâdan gayrı

Bezm-i işk içre Fuzulî nice ah eylemeyüm
Ne temettü bulunur neyde sadâdan gayrı

★ ★ ★

Lebün aksi gözüm yaşını mey tek lâle gûn etdi
Zenahdanın murâdan döst kamın ser nigûn etd

Sana aksün mukâbil durduğu için hüsn lâfı ile
Anı cam içre gayret garka-ı gird âb-ı hûn etdi

Özün nisbet kılurdi zülfüne zencir her saat
Bu sevdâlar anı ser halka-ı ehl i cünün etdi

Anun tek kim perişânlık ziyâsın arturur şemün
Mana cevrun ziyâd olmak sana meylum füzun etdi

Mujen hançerlerin gönüm basar bağrına vehm etmez
Ana cadû gözün güya ki talim-i füsün etdi

Bâka yi suret-ı Şîrin için tevfik mımanı
Binâ-yı ışk ı Ferhâdun esâsın bî sûtün etdi

Fuzuliden sebat-ü sabr ı cevri u kahr az iste
Kı ol bıçâreni derd ü gamun bî-had zebûn etdi

★ ★ ★

Ey tegafül birle her saat kılan şeydâ meni
Vâkîf ol kım öldürür bir gün bu istignâ meni

Zafum ilden yaşuran ahvâlümü sahlar velî
Nâle i bî ihtiyârumdur kılan rusvâ meni

Ger meni hûn âbe-ı eskum nihân eyler ne sud
Handa olsam nâle-i zârüm kılur peydâ men

Vâlih-i zevk-ı leb-i bey-gûn-u-çeşm i mestünem
Sâkiya sanma harâb etmiş mey ü-sahbâ men

Güşe-ı mihrâb dutmuşdum reh ı zühd-ü-salâh
Koymadı öz hâlüme ol nergis i şehlä men

Ey Fuzulî bîr sanem zülfüne gönüm bağladum
Çekdi zencir-ı cünuna âkibet sevdâ men

★ ★ ★

Bırakdı hâke hüsnün âfitâb ı âlem-ârâyı
Götürdü yer yüzünden muciz-ı lâlün Mesihây

İki gozden revân etmiş sirişkum kâmetün şevk
Aşâ yı mucizî gör kım iki bölmüş bu deryây

Bükülmüş kaddümi kurtara gör kullab-ı zülfünden
Hatâdur çekmesun çoh bağı çökmüş bir sınık yayı

Ruhun üzre ham ı ebrûni gormek isterem ammâ
İyen düşvâr olur gün var iken görmek yeni ayı

Şarâb-ı nâba lûtf et muhtesib kahr ile çoh bahma
Mükedder kılma aks-i tîreden câm-ı musaffây

Yedi gündür ol ayı görmezem ahum sırârı ile
Nola kılсам enât-ün naş ile yeksân Sureyyayı

Fuzulî eşk seyli ile perişân olma sabr eyle
Ana hem var ola âhir dutub durur mu dünyayı

★ ★ ★

Meni cândan usandurdi cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı ahumdan murâdum şemi yanmaz mı

Kamu bîmarına canân devâ-yı derd eder ihsan
Niçün kılma mana derman meni bîmar sanmaz m

Gamum pınhan dutardum men dediler yare kıl rüşen
Desem ol bî-vefa bilmem inanur mu inanmaz mı

Şeb-i hıcran yanar cânüm töker kan çem-ı giryânüm
Uyadur halkı efgânüm kara bahtum uyanmaz mu

Gül ı ruhsaruna ka şu gözümde kanlı aha su
Habibüm fası ı güldür bu ahar sular bulanmaz m

Degüldüm men sana mâ'il sen etdun aklımı zâ'il
Mana tan eyleyen gâfil seni görgeç utanmaz mı

Fuzuli rind-ü seydâdur hemise halka rusvâdur
Sorun kim bu ne sevdâdur bu sevdâdan usanmaz mı

★ ★ ★

Gönül yetdi ecel zevk i ruh-i dil-dâr yetmez mi
Ağardı muy u ser sevdâ yı zülf-ü yâr yetmez m'

Yetürdi başını gerdun ayağa bâr ı mihnetden
Hayâl-i halka-ı gisû-yı anber bâr yetmez mi

Sana yetdi ecel peymânesin nuş etmege nevbet
Hevâ-yı çeşm-ı mest-ü-gamze ı hun hâr yetmez mi

Yeter oldu kulağa bang-ı rihlet dehr bâğından
Ne durmuşsan temâsa yı gül-i ruhsâr yetmez mi

Yeter cemeyle bar-ı ma'şyet tagyır-ı etvâr et
Haya kıl yoh mudur insâfun ol kim var yetmez mi

Hidâyet menzi ne yetdiler say ile akrânun
Dalâlet içre sen kaldun sana ol ar yetmez mi

Fuzülî deme yetmek menzil-i maksûda müskıldür
Dutan damân ı ser ı Ahmed ı Muhtâr yetmez m

★ ★ ★

Derdümü sâbit kılan uşşâka ahumdur menüm
Ah bu davide bir âdil guvâhumdur menum

Gerçi gam maksud katli-bi-gunâhumdur menüm
Gam degül çün künc u meyhâne penahumdur menüm

Der geh ı pîr-ı mugâ ummid-gâhumdur menum
Ayrıran senden meni baht-ı sıyâhumdur menüm

Ey ki her cüm olsa lütfun özr hâhumdur menum
Ayrıran senden meni baht-ı sıyâhumdur menüm

Fakr ışk içre Fuzülî izz-u-cahumdur menüm
Şive-ı mîhr ü mahabbet resm-ü- ahumdur menum

TAHMİS

(Beşleme)

Tâ cünun rahın geyüb dutdum fenâ mülkün vatan
Ehl-i tecridem kabul etmem kabâ vü pirehen
Her abâ vü-pirehen geysen misâl ı gonca men

Ger senünçün kılmasam câk ey but ı nâzûg beden
Görüm olsun bu kaba egnümde pirehen kefen

2

Gerçi sevdâ-yı ser ı zülfündenem zâr-ü-ze ı
Geçmen ol sevâdan oldukça mana ömr u tavîl
Sanma te kadem bu sevdanı ge olsam men katil

Çıhmaya sevdâ yı zülfün başdan ey meh ger yüz il
Üstühân ı kelleme icre dutsa akrebler vatan

3

Gâlib oldu subh-dem sevk-i gül-i ruyun mana
Seyr ı bâğ etdum ki bü-yı gul vere teskin ana
Gül görüb yâdunla durr-i eşk saçdum her yana

Düsdü sebnem бага gır tâ gül nışâr etsün sana
Sebzenün her bergine bir dü ki tapşu muş çemen

4

Der idüm ey dil getürme hic derd ehline şek
Tâ seni hem salmasun bir derde devrân ı felek
Almadun pend imdi âşksan işun ah eylemek

Ey gönül ışk ehline her şeb gülerdün sem tek
Men demez mi idüm ki danla ağlayasıdur gulen

5

Hâh sincab eylesün fersin Fuzülî hah kü
Heçr ara mutlak yuhu gormez göz eglenmez gönü
Yârsız ışk ehlinun dinlenmeg mümkün degül

Nice dinlensün Habîbî sensiz ey endâmı gül
Kim batar cismine tende her tûğ olmuş bir tiken

1

Candadur subh ı ezelde mîhr ı ruhsârun senün
Nola ta şâm-ı ebed olsam taleb-gârün senün
Şimdi cânâ bolmamış mın âşk-ı zarun senün

Ey ezelden tâ ebed gönüm giriftarun senün
Çare kıl kim boldu cânım esrû ifgârün senün

2

Dutdular teşh s ı derd için muâlicler regüm
Tapdı bu sıhhat kı fûrkatden yakındür İmegüm
Çün yakın oldu devasız derdden cân vermegüm

Cân verür çağda başumga Tanrı için gel begüm
Bâri görmüş bolgamin bir lâhz didârun senün

3

Hüblarnı imtihân etmekte çoh çekdüm cefâ
Nâle-i zâr ile bildüm derd-i dil bulmaz şifâ
Men sinadum şimdi sen pendüm işit kil iktifâ

Çünkü hüblar mezhebinde yog imiş resm-i vefâ
Ey gönül ni yerge gitgey nâle-i zârun senün

4

Gönlüm aldı ol iki ayyâr çeşm-i pür-humâr
Şimdi cân kasdın adurmuşlar ne reng ilen ki var
Urf içinde olsa ger ayyâr kavli üstüvâr

Şer ile ger dutsalar esrûk sözüne itibâr
Kanuma birgey tanuklık iki ayyârın senün

5

Sanma cevri etsen Fuzûlî incinüb terkün kıla
Ger cefâ kil ger vefâ cânum fidâ sen kâtile
Men hûd öldüm imdi sen tîg-i cefâ alub ele
Lütfîni öldürsen ey dilber cefâ tîgi bile
Anda hem bolgay menüm rûhum meded-gârın senün

MUHAMMES

(Her kıtası 5 dizeden oluşan şiir)

1

Ten bozuldu eşk-i çeşm-i hün-feşânımdan menüm
Küydü cân gönlümdeki söz-u nihânımdan menüm
Tâ eser var cism-ü-cân-ı nâ-tûvânımdan menüm
Gam kem etmez göz-ü-gönlüm cism-ü-canımdan
menüm

Bu başımdan savulub ol gitse yanımdan menüm

2

Meyl-i vasl egmiş kadümnî çeng-i bezm-i yâr tek
Reglerüm sızlarel ursam çeng üzre târ tek
Çeng ni mümkinim ede zârlıg men zâr tek
Bes ki mem'üyem hevâ-yi işka müsikâr tek

Min feğân her dem çihar her üstühânımdan menüm

3

Âlemi dutdu sirişküm kanı duymazsan haber
Saldı yaşum rahneler yollara kılmazsan nazar

Kan yaşımdan sarı kim dutmuş yolun kıl bür güzer
Meyl kil bir dem mana servüm bu istignâ yeter

Kanlu isem dahi gel geç şimdi kanımdan menüm

4

Göz evi tek o du eşkümden çoh evler gark-ı âb
Öz evi tek kıldı çoh ev merdüm-i çeşmüm harâb
Âlemi seyl-âba verdüm ey cemâli âfitâb
Görünür merdüm gözüne seyl ilen kopmuş habâb

Suya her ev kim gider eşk-i revânımdan menüm

5

Ey hayâlün halveti nakd-i revânım mahzeni
Göz yaşı olur revân her dem hayâl etsem seni
utf umub senden ser-i küyunda dutdum meskeni
Gel gözüm nûru Fuzûlî tek çoh ağlatma meni
İncimez mi hâtırın munca feğanımdan menüm

1

Ey harir içre tenün mutlak bilür içre gül-âb
Gögsün âb-ı rûşen-ü-âb üzre dügmendür habâb
Beylesen mahcûb yoh nezzârene âlemde tâb
Vay eger terçek çıhub serpüb leçek açsan nikâb
Hiç şek yoh kim sen görgeç olur âlem harâb

2

Dil çeküb zerrîn utaganverdi lâlünden sürâg
Outdu ol güftâr için lâ l-i benâ-güşun kulag
Zülfünne hem-dem tarag âşüfte men andan ırağ
Diş salub her piç-ü-tâb açdukda zülfünden tarag
Rişte-i cânımda reşkenden düşer yüz piç-ü-tâb

3

Ey yüzü gül gönlegi gül-gün-u-donu kırmızı
Âteşin kisvet geyüb odlara yandurdun bizi
Ay-ü-gündür hüsn bahsinde cemâlün âcizi
Adem oğlunda senün tek dogmaz ey kâfir kızı
Güyyiâ atan meh-i tâbândur anan âfitâb

4

Al saç bağında mişgin saç perişân hâliyem
Sîm sâk üzre kızıl halhâller pâ-mâliyem

Sanma halhâlün kimi mihründen ey meh hâliyem
Ârızun devrinde zerrîn silsile timsâliyem

Gamzen ohundan hazîn cânımda yüz min ıztırâb

5

Sürmeden gözler kara eller hınâdan lâle-reng
Hiç şahid yoh bu reng ilen ki sensen şüh-u-şeng
Vesmelu kaşun yeşil tozlu kemân gamzen hadeng
Gamze-vü-kaunga meyl eyler Fuzûli bi-dreng

Kuş acebdür kılmağay tir-ü-kemândan ictinâb

★ ★

Vay yüz min vay kim dil-dârdan ayrılmışam
Fitne-çeşm-i sâhir-i hûn hârdan ayrılmışam
Bülbül-ü şûrideem gülzârdan ayrılmışam

Kimse bilmez kim ne nisbet yârdan ayrılmışam
Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

2

Kaddi Tübâ lâli firdevsün şarâb-ı kevseri
Hulk-u-hûyu çün melek sûretde emsâli peri
Bürç-ü eflâkûn saâdetlu şerefli ahteri

Hüsn ara mecmû hüblarun serâser serveri
Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

3

Döstlar men nâle-vü-feryâd kılsam ayb imiş
Çarh-ı bed-mihrün elinden dâd kılsam ayb imiş
Gam diyârın dil ara âbâd kılsam ayb imiş

Bu binâ birlen cihânda ad kılsam ayb imiş
Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

4

İştîyâk-ı şevkden can-ü-dilüm âlûdedür
Şâm-ı gam ferzâne-i bahtum menüm uyhudadur

Ağlamaktan çeşm-i cism-i derd-nâkûm sudadur
Sanma ey hem-dem ki feryâdum menüm bihüdedür
Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

5

Düşmüşem gam-hâne-i hicrâna zâr-ü-dert-nâk

Nahun-i hasret bilen edüb giribânımnı çâk
Günde yüz gez hecr tigi ilen olurдум men helâk
Gerdiş-i devvâr cevrenden men-i dil-haste hâk

Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

6

Vasl umub cevri-ü-cefâsını çekerken cân henüz
Mihr umub şevkinde yanarken dil-i sûzân henüz
Cism-i gam-nâkûmde var iken gam-ı hicrân henüz
Yetmeden pâyâna ah-ü-nâle-vü-efgân henüz

Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

Mülk-ü vaslı dilberün gönülümde mamur olmadan
İşk câmindan dil-ü cân mest-ü-mahmûr olmadan
Derd-i bi-dermân-ı hecrinden tenüm dür olmadan
Hem Fuzûli işk-ü- âşıklığı meşhur olmadan

Bir kadi şimşâd-ü-gül-ruhsârdan ayrılmışam

★ ★ ★

MÜSEDDES

(Her kıtası 6 dizeden oluşan şiir)

1

Menem ki kâfile sâlâr-ı kârvân-ı gamem
Müsâfir-i reh-ı şahrâ-yi mihnet-ü-elemem

Hakir bahma mana kimseden sağınma kemem
Fakir-i pâdişeh-âsâ gedâ-yi muhteşemen

Sirişk taht-ı revân durmana ve ah alem
Cefâ-vü-cevr mülâzım belâ-vü-derd haşem

2

Ne mülk-ü mâl mana verse çarh memnünem
Ne mülk-ü mâlden âvâre kılsa mahzünem

Eğerçi müflis-ü-pest-ü-muhakkar-ü-dünem
Demâdem eyle hayâl eylerem ki Kârünem

Gönülde nakd-i vefâ genci lik pinhâni
Gözüm hizâne-i lâl-ü-güher veli fâni

3

Hayât sarf edüben derd kılmişam hâsıl
Sirişk-i âl-ü-ruh-i zerd kılmişam hâsıl

Zamir gözgüsüne gerd kılmışam hâsil
Tabiat-i seg-i şeb-gerd kılmışam hâsil

İşüm kara gece tâ subh nâle-vü-feryâd
Ne deseler ana şâkir ne kılsalar ana şâd

4

Sirişk-riz gül-endâmlar hevâsı ile
Şikeste-hâl siyeh zülfler belâsı ile

Zemâne içre gam-ı ışk mâcerâsı ile
Hemîşe maslahatum özgeler rızâsı ile

Ne devr-i gerdiş-i gerdün menüm murâdum ile
Ne `gâyet-i emelüm hüsn-ü itikâdum ile

5

Hasûd sûret-i ahvâlüme nazar kılmaz
Cefâ kılar men-i biçâreye hazer kılmaz

Sanur ki nâle-i zârüm ana eser kılmaz
Anı mürür ile âlemde der-be-der kılmaz

Zemâne içre mücerredür intikâm-ı zemân
Hemîşe yahşiye yahşi verür yamana yaman

6

Höşem ki hâme takdir-i İzid-i müteâl
Vücûd levhine tasvir edende sûret-i hâl

Rakam kılan eger idbârdur ve ger ikbâl
Olur tegayyür ana gayrdan bir emr-i muhâl

Saâdet-i ezeli kâbil-i zevâl olmaz
Güneş yer üstüne hem düşse pây-mâl olmaz

7

Aziz-i Hak hased-i düşmen ile olmaz hâr
Hasûd hilesi ikbâli eylemez idbâr

Egerçi gülbüne gâhi hazânda âfet var
Tedârük eyler ana âfiyet nesim-i bahâr

Garaz ki her kim ezelden olursa devlet-mend
Muhâldür yete âşâr-ı devletine gezend

8

Egerçi bir nice gün iktizâ-yi âlem-i dün
Cihânda eyledi ikbâl râyetini nigün

Zemâne sûret-i ahvâlüm etdi diğer-gün
Vefâ hatına kalem çekdi çarh-ı bükalemün

Künün zemâne ol ahvâlden peşimândur
Egerçi kâfir idi hâliyâ müselmândur

9

Fuzûli eyledüğün ahdüne vefâ kılğıl
Yeter şikâyet edüb şerh-i mâcerâ kılğıl

Vücûdunu hedef-i nâvek-i belâ kılğıl
Kamu cefâlara sabr eyleyüb duâ kılğıl

Kim ola döst rızâsı hemîn sana hâsil
Rızâ-yi döstdür asl-ı temettü ey gâfil

MURABBA

(Her kıtası 4 dizeden oluşan şiir)

1

Nice bir vesvese-i akl ile gam-nâk olalum
Gelün âlâyış-i gamdan çıhalum pâk olalum
Neş'e-i mey tapalum kâbil-i idrâk olalum
Mest-i medhuş-u-harâbâtî-i bi-bâk olalum

2

Rindler bezmine ser-mest sebu tek girüben
Zevk bâğına girüb câm gülünü derüben
Meye derilse bahâ akl metâin verüben
Mest-i medhuş-u-harâbâtî-i bi-bâk olalum

3

Pây-best-i mey-i şâfi olalum dürd-misâl
Verelüm sâkiye cân eyleyelüm kesb-i halâl
Neş'eden bilmeyelüm âleme keyfiyyet-i hâl
Mest-i medhuş-u-harâbâtî-i bi-bâk olalum

4

Mey habâbı kimi meyhânede bir ev dutuben
İkd-ı engür gibi bir araya baş çatuben
Alsalar dîn ile dünyânı şarâba satuben
Mest-i medhuş-u-harâbâtî-i bi-bâk olalum

5

Bâdeden gayrı ki gam define bir câmi yeter
Nakdini her neye her kim verecek olsa iter
Ey Fuzûli revîş-i ehl-i riyâdan ne biter
Mest-i medhuş-u-harâbâtî-i bi-bâk olalum

★ ★ ★

1

Perişân-halün oldum sormadum hâl-i perişanum
Gamundan derde düşdüm kılmadun tedbî-i dermânım
Ne dersen rûzigârım beyle mi geçsün güzel hanım
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu sultânım

2

Esir-i dâm-ı ışkun olalı senden vefâ görmen
Seni her kanda görsem ehl-i derde âşinâ görmen
Vefâ-vü-âşinâlık resmini senden revâ görmen
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu sultânım

3

Deger her dem vefâsaz çarh yayından mana min oh
Kime şerh eyleyüm kim mihnet-ü-endüh-u-dêrdüm çoh
Sana kaldı mürüvvet senden özge hiç kimsem yoh
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu sultânım

4

Gözümden dembedem bağrum ezüb yaşum kimi gitme
Seni terk etmezem çün men meni sen dahi terk etme
İyen hem zâlim olma men kimi mazlûmu incitme
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu saltânım

5

Katı gönlün neden bu zulm ile bi-dâda râgıbdür
Güzeller sünneti olmaz cefâ senden ne vâcibdür
Senün tek nâzenine nâzenin işler münâsibdür
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu sultânım

6

Nazar kılmazsan ehl-i derd gözden ahıdan seyle
Yamânlıkdür işün uşşâk ile yahşi midür beyle
Gel Allâhı seversen bendene cevri etme lûtf eyle
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu sultânım

7

Fuzûli şive-i ihsânun ister bir gedâyundur
Dirildükce seg-i küyun ölerde hâk-i pâyundur
Gerek öldür gerek ko hükm hükümün ray râyundur
Gözüm cânım efendim sevdüğüm devletlu sultânım

YEMÎNÎ

YEMİNÎ

Şiirleri özellikle Alevî-Bektaşî toplumu içinde çok yaygın olan Yemînî'nin kesin olarak doğum ve ölüm tarihleri bilinmemekle beraber, eserlerinden ve dolaylı bilgilerden 15. Yüzyıl sonları ve 16. yüzyıl ilk yarısında yaşadığı sanılmaktadır. Yaşantısı hakkında o çağlarda yaşamış tezkerelerde yeterli bilgi verilmemektedir. Asıl adının Ali olduğu, Ak Yazılı İbrahim Dede zaviyesinde hizmet ettiği, ve 'Yemînî' mahlasını burada iken yazdığı şiirlerinde kullandığı söylenir. Yemînî'nin şiirleri genellikle hece vezni ile yazılmış olmakla beraber, bazı şiirlerinde aruz vezni de hatasız ve ustaca kullanılmıştır. Şiirlerinin toplu olarak bulunduğu bir divanı şimdiye kadar ele geçmemiştir. 1519 yıllarında yazıldığı sanılan ve Hz. Ali'nin menkabe niteliğinde methiyelerini ihtiva eden 'Faziletname' adlı bir eseri vardır.

Alevî-Bektaşî dergilerinde Yemînî'nin şiirlerine her bölgede ratlanır. Bu şiirlerin bir bölümünde hurûfî temaları da işlenmiştir.

Alevî-Bektaşî toplumunda Yedi Büyük şair arasında sayılan Yemînî'nin adı kutsal bir isim olarak anılır.

Dediler zî keramet kânî Hayder
Dayanmaz derdimin dermanı Hayder
Hakk'ın kudreti sende âyândır
Velâyet mülkinin sultânî Hayder

Cemâd'a dil verirsin emr-i Yezdân
Verir nutkun ölüye cânî Hayder
Kamu mümin'lerin kalbinde mihrin
Olubdur dini hem imânî Hayder

İmâmü'l Müttekinsin bellü bayık
Erenler merdinin merdân'î Hayder
Behişt ehline sâki'i ezelsin
Hakk'ın sende erer ihsânî Hayder

Yemini derdemde kıl inâyet
Dalâlette komagıl anı Hayder

★ ★ ★

Ey saçı küfr-i siyâh ü vey rûh i imânımız
Dest-i kudretten yazılmış vechine Kur'anımız
Men nice terk eyleyem hüsnü cemâl in bilmezem
Çünkü sensin cân içinde canı ü hem cânânımız

Zâhid ü âbid bana der kim seversin hubları
Kim ki sevmez hublan oldur bizim şeytânımız
Ahsen'i surette gösterdi cemâlin Ahmed'e
Leyletü-l-edrâda fazl-ı Haliku-l-insânımız

Dünyeyi mü'minlere zindân demiştir Mustafâ
Hakk bilür cennet olur vaslın ile zindânımız
Enbiyâ vü evliyâ'dır gösteren esrâr-ı din
Zülf ü kaş u kirpiğinden mu'ciz ü burhânımız

Ey Yemini âşıkâ ilm ü amel arz eyleme
Âşıkın sem'ine sığmaz defter ü divânımız

★ ★ ★

Her kim ki şek getürse Emin-i Velâyete
Zulmette kala ermeye şem'i hidâyete

Hubb-i habib olanlara Şâh destgîr
Râh-ı necâta ırgüre ayın-ı inâyete
Nâr-ı cahim içinde kalur kim inanmasa
Fazl-ı Ali hakkında olan bu rivâyete
Ahmed katında ermedi bir şey bu menzile
Hayder gibi bu izzete hem bu kerâmete

Buğz ile ism-i Hayder'i inkâr eden hare
Lânet revâdır eyle ol ehl-i şenâate
Eyler Yemini şâm ü seher lâ'net ol seke
Kiniyle Âi-i Hayder'i saldı siyâsete

★ ★ ★

Nebîler serveri çünkim Muhammed Mustafâ geldi
Velâyet rehberi sultan Ali-yel-Murtazâ geldi

Emineyn ü Saideyn ü Şehideyn ü şeh-i evlâd
Hasen Hulk-ı Rızâ ile Huseyn-i Kerbelâ geldi

Çü Zeyn-el-Âbidin oldu atası âl-i evlâdın
Muhammed Bâkir u Ca'fer kamûya rehnümâ geldi
İmâm-ı heftümin oldu yakın bil Müsi-i Kâzım
İmâm-ı heştümin ba'de Ali Musâ Rızâ geldi

Takî takvâ-yi dinin bil esâsı hem binâsıdır
Nakî devrân-ı âlemde kamu derde devâ geldi
İmâm Askerî oldu peder Mehdi-i devrân'a
Hudâ'nın fazlı eniştî şükür sâhib livâ geldi

Yemini ehl-i din oldur Ali'yi etmeye inkâr
Velâyet ehline Hayder İmâm u pişûvâ geldi

★ ★ ★

Her gönül kim nûr-i Hakk'dan zer gibi sâf olmadı
Bu sırâtullah içinde ehl-i a'râf olmadı
Ârif-i nefis olmak istersen özünden vâkif ol
Ârif-i nefis olanın da'vâsı güzâf olmadı

Hayme-i miâd-ı Musâ'dan haberdar olmayan
Ol simurg-ı Lâmekân'in menzili kaf olmadı

Nûh felek burcunda her kim ehl-i ebrâr olmaya
Kâf ü nun emri içinde nûn ile kâf olmadı

Men reâni Fazl-ı Hakk'dan zâhir oldu âleme
Özünü bilen bilür Hakk-ı sözüm lâf olmadı

Levh-i Mahfûz-ı İlahî'dir cemâl-ü bü-l beşer
Şol özünden bîhaberler ehl-i insâf olmadı

Ey Yemini çün Kelâmullah-ı nâtiktir sözün
Görmeyen ayın-el-yakın bu yolda sarrâf olmadı

★ ★ ★

Süretin nakşında gördüm Fazl-ı ism'i âzamı
Zülf ü kaş u kirpiğindedir Süleyman hâtemi

Li maallahın hayâlidir yüzün vech-i İlâh
Gösterir mir'at-ı mü'min on sekiz bin âlemi

Kim ki sâcid olmadı hüsnün önünde ey sa nem
Sen anı merdûd-i şeytan bil değıldir âdemi

Ârif-i nefis olmayınca nefsini bilmez fakih
Ger olursa Hayderî vü Jende-puş ı Edhemî

Ey Yemini tayyib ü tâhir olunmaz söyle bil
Her kim içmez Sâki-ı kevserden âb-ı zemzemî

★ ★ ★

Gerdîş-i Çerh-i felek seyrân-ı aşk
Cümle eşyâ tâbi-i fermân-ı aşk

Ayn ü şin ü kaf-ı Hakk vechindedir
Hüsnünü gören olur kurbân-ı aşk

Zülf ü kaş u kirpiğinden dembedem
Görünür aşıklara ihsân-ı aşk

Zâhid ü âbid hacerdendir meğer
Bu sebebden olmaz ol mihmân-ı aşk

Küntü kenz'in hânesinden geldi uş
Zâhir okdu âleme sultan-ı aşk

Sûret-i şâbin katat fazl-i ilâh
Dünye vü ukbâ'da ol cânân-ı aşk

Pâdişâh-ı dehr olursa nâgehân
Bende eyler özüne Rahmân-ı aşk

Ey Yeminî aşık-ı vech ol bu gün
Geldi çün aşıklara devrân-ı aşk

Lâm elifden arşa pervâz eyledim
Kâf ü nun'den başıma tâc eyledim

Nüh felek burcunda kurdum haymeyi
Lâ mekân mülkini târac eyledim

Kuvvet ü savt ü kelâm nutku rûh
Cümlesini hüсне muhtac eyledim

Sûret-i şâbin katat görmek için
Perde pûşi gör ne mi'rac eyledim

Beyt-i mâmur içre mesken tutalı
Ey Yeminî günde bin hac eyledim

Bil ki sultân-ı velâyettir Emirü'l- Müminin
Şöyle bil şem'i hidayettir İmâmü'l- müttekin

Cümle mahlûkat içinde Zât-ı Hakk'dandır nişân
Mahzen-i cümle ulûmun evvelin ü âhirin

Ahmed ü Mahmud ol Muhammed Mustafâ
Ana kardaşım dedi ol Rahmeten- li'âlemin

Cümle ashâb ortasında Fazl'in izhâr etti Hakk
Âlemin fahrine ol oldu vasiyy ü hem yakın

Lâ fetâ illâ Ali lâ seyye illâ zülfikar
İş bu medhin cân ile zikr etti Cibni-i emîn

Ahmedin kaim makamı efdâlınden Ali'nin
Bâb-ı ilimindir deyu buyurdu Hatmü'l-Mürselin

İkimiz bir nârdan halkız dedi Hayrû'l-beşer
Kim ânın şânında münzeldir bu Kur'an-ı mübin

Ey Yeminî Hayder'in medhini bir eşyâ tamâm
Yazamaz yerden göğe evrâk ola rûy-i zemin

★ ★ ★

Limaallah'in makamı vech-i Fazlullah imiş
Limenilmülkün lisânı nutk-i Fazlullah imiş

Kaf ü nun'un nâtıkı hem kâinat'ın Hâlik'i
Küntü kenz'in aşık u mâşûk'u Fazlullah imiş

Kuvvet-i savt u kelâlin mebedei vü menşei
Lâ mekân'ın gencinin sâhibi Fazlullah imiş

Âlem-i zât ü sıfattan aynı vü mahiyyeti
Hem münezzezh cümlesinden Zât-ı Fazlullah imiş

Gösteren esmâ-i hüsnâ öğreten esmâ-i küll
Söyleyen Tâhâ vü Yâsin yâ'ni Fazlullah imiş

Sâhib-i tenzil ü te'vil ü kitab-ı âsman
Ol kelâmullah-ı nâtık yâ'ni Fazlullah imiş

Enbiyâ vü evliyân'nın ma'budu hem maksûdu
Âdem ü Havvâ'ya mazhar hüsn-i Fazlullah imiş

Leyletü'l-esrâ'da Ahmed gördüğü vech-i ilâh
Sûret-i şâbin katat ya'ni ki Fazlullah imiş

Nüh felek ü çerh ile seyr eyleyen şems ü kamer
Beyt-i ma'mûrun esâsi sakfı Fazlullah imiş

İsm olan bilkuvve vü bilfi'l fa vü dâd ü lâm
Ey Yeminî her irenin nâmı Fazlullah imiş

★

Yeminî'nin bu şiirlerine "Faziletname" adlı değerli
eserinden bir bölüm ekliyoruz:

AHVAL-İ CEBRAİL EMİN VE KUTB-U ZAMAN

Gel ey söz ehli söyle yine sazın
Gönülden nutka cem eyle niyazın

Dilinde var iken fırsatı rivayet
Bu (dördüncü) fazilette beyan et

Bilirsiz fazlı şaha yoktur nihayet
Na hakkın ettiğini eyle rivayet

Olursun cümle ilm içinde mahir
Tamamın diyemezsin onun âhir

Eğer kâğıt olsa yerler felekler
Yazarsa cümle âdem âlem-i melekler

Tamam olmaya bil vasfı Hayder
Kitab etseler ger erince mahşer

Tevarihden ne kadara dinledinse
Rivayatin sahihin anladınsa

Bize ondan beyan eyle kardeş
Kı müminler işitsin onu kardeş

Var iken elde fırsat söylesin dil
Geçer durmaz bu devran fânîdir bil

Zayi etme demi nutka ağız ile
Sakin bu fırsatı fevt etme söyle

Cihan dar-ı fenâdan geçti bil
Fenâya gönül verme çare kıl

Bekâ dârına çün azm edeceksin
Bu menzilden bilirsin gideceksin

Fenâda kıl beka dârına dirlik
İkilik perdesinden geç eyle birlik

Cihan ziynetini ihtiyar-ı fahr et
Sana sen lûtf eyle kendini yâr et

Cihan yâr-ı vefasızdır vefasız
Sen onu sevme vefasızdır vefasız

Havayi nefsi bırak rahmana uy
Sana kim dedi var şeytana uy

Rizayet ile şehvet marazından
Ki dirlik hasil olur bu garazından

Münezzeh kıl özünü levhi lâabdan
Ki haktan ayrı düşme ol sebepten

Özünü kurtar bu zülmani kafesten
Henüz ayrılmadan cismin nefesten

Adın zâhid vurursun kuru lâfi
İşin riyadır hak sözü olmaz sana kâfi

Özün sofi derviş oldu bakarsın
Halâyikten hürmet azmet umarsın

Nakli nakl edersin lâflar vurursun yalandır
Daha acep acep cümle ef'alın filandır

Onu bilmezsen ömrü zeyde el verirsin
Eline girse تنها yalvarırsın

Hemen arzuyu nefsi ile geçersin
Libas zühd ile tavra satarsın

Gerçe suretin Âdem ama özün dev
Halkı ezdirirsin eylersin dev

Ki mühib olsa bu mahlûk seraser
Sana olmaya şöhratte beraber

İşin sonunu fehm ele ey miskin
Dimağın eyleme kibr ile perkin

Sana eğer izzet bu helâyik
Bu resm ile anlaşılmaz hakayık

Sana put olmasın bu cihanı namus
Yakınlık oduna yak şem'i fanus

Riya fiilini sen terk kıl
Bend'i hakikati dinle gönlünde berk kıl

Fesada vermiş nefsi emare dimağın
Hazana ermiş kurumuş bostan bağın

Dışın sofi için dopdolü şektir
Bu resm ile kişi hilkatinde eşektir

Safatın Âdem ef'alın şeytañı
Ne umarsın bu şerkten ey mürâi

İblis şafatından gel beri ol
Babı erenler hakderi ol

Zümre-i şeyyatine riaya olma
Kalma bu esfelde hakka na olma

Erişmeden sen içinde azabın
Niçin dermiyesin ruşen hesabın

Derdine çamur sıvansın pünhan edersin
Niçin sen seni nihanı edersin

Özün de etme insan iken adın
Ne idi bunca kedduretlerin bunca muradın

Çün evvel bu imiş maksuda ermek
Yakininden yakın ol hakkı görmek

Hadis içinde bu sözdür elhak
Kendi özün bilen olur hak

Men arefe nefse fakat arefe Rabbe

Özün bilenden olur talib-i agâh
Bilir her yerde hazırdır ol Allah

Muhit olan yakın olur cihana
Eğerçi nutkadır her türlü ana

Gözün görüp işittiğini bil
Ol dem asan olur cümle müşkil

Onun lütfunu bil ehl-i yemin ol
Cümle vesvas şeytandan emin ol

Hakkın nutkunu haktan gayrı bilme
Ateş-i cehl ile kuyu kaz bilme

Sana kim dedi bi marifet ol
Eriş müini rahmanı sıfat ol

Seyf-i riyazetle şeytanı katl et
Azabı hilm ile zail et

Tevazu ile kes kibrin başını
Zayi eder kibir erin işini

Hased başını kes sıdk ile derviş
Haseddir adamı eyler bed endiş

Kanaat ile hirsın boynunu vur
Ki kılmasın seni Allahdan dūr

Edip halka tevazu hem sehavet
İnsan isen eğer kil bu nushu âdet

Ef'al-i riyayı terk eyle kamu
Hilkat-ı insana revamıdır tamu

Çünkü sensin sui arza halife
Ne lâyıktır olasın ehl-i ciyfe

Özünü bil ey evlâd-ı âdem
Ne hilkatsin yakın ey nur-u âlem

Yakin bil ki bu sözū ey nur-u dîde
Senin için halk olundu aferide

Özün sultan velâkin kulluğu kaabil
Reva mıdır olasın şeki-i şemâil

Kim ki bilir esmâ ile zatı
Tecell eyler seyr eder her safatı

(Yemîni)nin sözū ruş-u beyandır
Eğer fehmin var ise güneş âyandır

★ ★ ★

Mühit-i âlem evvel hayyi oldu mutlak
Yakin anladınsa tahsin saddak

Sözū çok etme ey ehl-i sühandan
Faziletname-i sultan-ı merdan

Velâyetname-i şîr-i hüdadan
Beyan ola vâsf-ı Mustafadan

Ki ol söz ile can ruşen ola
Cehime erse bağ gülşen ola

Lâyık-ı cennet olan ehl-ı sufıyeyi yıkarmı sıkacak
Ki naât-ı Mustafa şerh ola kamu

Cümle evsaf Hayderden rivayet
Şit ne resm ile kılmış hikâyet

Ki (Cabir ibn Abdullah Ensar)
Bil andan sudūr bu ihbar

Ki bir gün hatem-i peygamber Muhammed
Medine içre oturmuş idi Ahmed

Çerağ- enbiya sultan-ı âlem
Muhammed Mustafa her renk âdem

Cümle ashablar çevre dururdu
Resulün nuranı barak vururdu

Zahî göz kim göre Resulün yüzünü
Zahî kulak işide tatlı sözünü

Ulu meclis idi cem olup ashab
Ki (üns) idi eşîğinde bu âb

Meğer (Cebrail) ol dem hazır oldu
Ki haktan Ahmede vahiy ile geldi

Eriştirdi Resule hak selâmın
Ne emr olduysa arz etti tamamın

Emin vahiy arkasını verirdi her dem
Bu söze kulak ver ey ibn Âdem

Pes ondan sonra sözün arz ederdi
Yine destur alıp andan giderdi

Hemen ol dem içinde şîr-ı yezdan
Huzur hatime erdi ey can

Görünce Hayderi Cebrail durdu
Aliye doğru vardı yürüdü

Emin-i vahiy şaha izzet eyledi
Tâazim-i tekrım edip har eyledi

Selâm verdi Resule çünkü Hayder
Selâmın aldılar ashabı yekser

Oturdu karşısına Mustafanın

Ali ol şafi-i ruz-u cezanın
Çün Cebrailden Resul-ü evvel gördü

Aliye izzet etti tâzım ile vardı
Dahi döndürmedi arka Aliye

Çok büyük hürmet etti ol veliye
Bunu böyle görünce nur-u izzet

O dedi Cebraille ey peyk-i hazret
Bu gün senden acep ısrar oldu zahir

Nedir bu müşkülü hal eyle ahir
Dedi Cebrail ey nur-u nübüvvet

Olamı bende onca ilme kudret
Sana müşkül olamı ki hal edem men

Ne buyurdun yoluna can ile ten
Dedi peygamber ey piyk-i ilâhî

Bana sen geldikçe kâhi kâhi
Bana vahiy-i ilâhiyi getirdin

Ashaba arka verip oturdun
Benim ile onda ederdin kelâmı
Bir görürdün haktan hak selâmı
Bu gün kim emmim oğlu geldi gördün
Ona izzet edip istikbaline verdin
Dahi döndürmedin arka Aliye
Emin sadık gerçek veliye
Eğerçi vasiyimdir damadımdır
Gaza-i ekberde destegirimdir
Hakkında (lâhmin lâhmı) dedim
Ve hem (demin demi) dedim
Dedim hem (nefsin nefsi) hakkında
Katı hürmetlidir ashab yanında
Ne kadar kim erenler serveridir
Cümle ashabımın hemen beridir
Neden ettin ona sen bunca izzet
Eyle var ise ezel kurbiyet
Çün Cebrail işitti bu kelâmı
Dedi ey mürseller imamı
Alidir bil bana üstadı-ı evvel
Tamamın söyler isem söz olur mutavvel
Oldur ki ede üstadına izzet
Üstad olur âdeme sebab-i hürmet
Ki üstada yakın-i izzet gerektir
Kişiye atasından yekrektir
Ki mürşide üstad kuvvet-i ezeldir
Ki şakirde üstad mürşiddir
Mürşidi bilen şakird-i hakikat
Üstadını görünce eyler hürmet
Kaçan kim beni halk eyledi hak
Alidir ol üstadım muhakkak
Onun için eyledim ben ona izzet
Bana ol mürşid-i haktır hakikat
Dedi peygamber ol demde birader
Neden Üstad olmuştur sana Hayder
Beyan eyle onu biz dinleyelim
Neden şakirdsin anlayalım
Dedi Cebrail ey sultan-ı kevnin
Müyesserdir cemaline kab-ı kavsin
Beni yarattığında hayyi kaâdir
Vücuda gelmemiş hiçbir müzahir

Yaratmamıştı hak arzı semayı
Ne arş-ı kürsi ne gün ne ayı
Hemen birkaç ferişteheri ol hak
Ki benden ileri halk etti mutlak,
Sual etmişti onlara Hak Taâla
Ki (Ben kimim) diye (onlara) mevlâ
Demişler (ben benim) sen dahi (sensin)
Dememişler ki Rabbülâlemin (sin)
Böyle cevap alınca onlardan hak
Cümlesini kahretmiş rabbi mutlak
Onlardan sonra halk etti hâfık
Beni kim Cebrailim vahiye lâyık
Bana dahi buyurdu kimim ben
Diyemedim ki Hallâk-ı cihansın sen
Cevaba âciz oldum ya Muhammed
Ne dedim dinle ey din-i müebbed
Hemen hayran oldum sergerdan kaldım
Cevabdan külliyyen âciz kaldım
Bana emreyledi hak ile pervaz
Nice keşf oldu ol anda raz
Emr-i hak ile pervaz eyledim
Otuz bin yıl tamam uçtum bayıldım
Uçarken düşmeli oldum havadan
Niyaz ettim kudret kuvvet-i hüdadan
Yine evvelki kuvvetimce kuvvet
İtâ eyledi bana ol demde kudret
Otuz bin yıl dahi uçtum seraser
Ki hiçbir eşyaya olmadım beraber
Havada idi hemen yok idi yerler
Ve hem dağlar ağaçlar bahr-ı berler
Konacak yer yoktu bulmadım hiç
Ne kadar menzil oldu bilemedim hiç
Medet diye niyaz ettim Allaha
Kuluna merhameti çok padişaha
İhsan oldu bana evvelki kuvvet
Onundur lûtf hikmet-i kudret
Otuz bin yıl dahi uçtum tamamet
Havadan başka yoktu nihayet
Gücüm kalmadı karar etmeğe yer yok
Niyaz ettim o dem Hâfık'a çok

Kanadımı oynatıp hayrette kaldım
Havada bir mullâk bir kubbe gördüm
Göründü gözüme bir kubbe zahir
Kapısı yok düz etmiş şöyle kaâdir
Niyaz ettim hakka kubbe kapısın
Açıldı gördüm içinde yapısın
Biraz dem kubbenin devrini döndüm
Gönlünden der idim kendime kendim
Onu gördüm ki kubbenin kapısı
Açıldı cümle pür gevher yapısı
Konup kubbe eşiğine durdum
Durur içinde bir kandil gördüm
Asılmış kubbe ortasına kandil
İçi dopdolu nur idi yakın bil
Birisi yeşil idi yarısı ak
İşit sözümü ey sultan-ı âfak
Gördüm nurun birisi yeşil biri akdır
Sözüm doğrudur şahidim haktır
Dedim bir kandil ikidir nur
Bu hayred beni benden eyledi dūr
Bu müşkülde hakka eylerken niyaz
O kandil içinden geldi avaz
Ey Cebrail niçin hayran olursun
Bu rüyetten sergerdan olursun
Bu kandil içinde yeşil hak nurudur
Ki ol âhir-i zaman peygamberidir
Benimdir bu ak nur kim Aliyim
Resulün ibn âm-ı hatem ve hem veliyim
Yürü var menziline hayrette kalma
Seni halk edeni bil gafil olma
Kaçan bundan makamına varasın
Nida gele yine haktan göresin
Diye Cebrail ben kimim ya sen
Cevabını ruşen ver ola ahsen
Ki sensin rezzak Hallâk-ı kaâdir
Muhit-i âlem eşyaya hazır
Zayıf kulum sen kerim-i padişahsın
Eksikli kul benim sen sultansın
Bana öğretti bu sözü Hayder o dem
Hemen dem uçtum ey nur-u mukaddem

Hemen haktan nida erişti böyle
Ki ben kimim ya sen kim doğru söyle
Dedim sen hâlik'imsin mahlûkum ben
Ben eksikli kulum sultansın sen
Ne var evvelinin iptidası
Bulunmaz âhirin hem intihası
Cevabı böyle dedim ben Allaha
O kadir rahmeti ganî padişaha
Dedi ya Cebrail tahsin-i saddock
Erişmişsin hak-ı mürşide muhakkak
Beni ol izzete cebbar-ı âlem
Emin-i vahiy etti ey nur-u âdem
Cümle mürsellere elçi ben oldum
Çün irşâd-ı Hayderden ben aldım
Benim mürşidim ezelde nur-u Alidir
Benim üstadım işte bu velidir
Çün ben hürmeti üstadıma kıldım
Onun nurunu ezel-i mürşid bildim
Ki üstadın hakkı Tanrı hakkıdır
Onlardan sonra izzet bakidir
Sebebu bu idi ey hatem-i nübüvvet
Aliye can ile kıldım izzet
Bunu böyle dedi eyledi pervaz
Resule keşf oldu çünki ol raz
Gidince Cebrail dedi peygamber
Ki Cebraille üstad oldu Hayder
Cümle ashaba taktir kıldı
Bunu Câbir o dem tahrir kıldı
İşitip cümle ashab-ı güzide
Resule dediler ey nurdide
Ali gibi ola mı bu yerde er
Ona benzer ola mı hiç server
Dedi peygamber ey ashab dinleyin
Ne dersem fehm-i akıl ile anlayın
Bilirsiniz ki benim hatem-i nübüvvet
Benimdir şer'i din içinde kuvvet
Nübevvet devri bende ola âhir
Velâyet devri baâde ola zâhir
Alidir menba-ı nur-u velâyet
Onun evlâdınıdır hem imamet

On iki erdir bunların tamamı
Ki islâh etmek için has ve âmi

Onların devri çünkim ola âhir
Alinin sırrı kimde olsa zâhir

Ki ol nur-u velâyet Alidir
Nur Aliye erişen velîdir

Velâyet hangi yerde olsa zâhir
Aliden gayrı bilmeyiniz onu zâhir

İki gören onu müşrik işidir
İkilik dev-i şeytan cümbüşüdür

Bunu böyle buyurdu din ve usulü
Veli olur bulan nura vusulü

Cümle ashab işittiler bu sözü
Vurdular cümlesi toprağa yüzü

Dediler şükür ki bâkidir velâyet
Ki islâh-ı âlemdir ta ruz-u kıyâmet

Emîn oldu veli Ahmed yerine
Yüzün toprak olsun hak derine

Tamam oldu bu kıssa bunda âhir
Budur devr-i sanisi gel dinle zâhir

İki (kurun) oldu çün devr-i cihanın
Beyan edem sana sırrın nihanın

Ki âdemden biri devr-i nübüvvet
Velâyet nuru ile tuttu kuvvet

İkisi bir idi devri sâni
Erişince bir idi bil âyanı

Nebî devr-i ezelde âdem oldu
İkincide Muhammed hatem oldu

Muhammed yerine kaymakamı
Velâyet koydu hak neyin namı

İkinci (kurun) kim devr-i velâyet
Velâyet ehlinindir çünki imamet

Oluptur evliyalar (altı) zümre
Muti olan kadîm onlardır emre

Alinin nurudur bunlara keramet
Edince gösterir bunlar velâyet

Bu altı zümreye eden tasarruf
Velâyet Alidir bi tavakkuf

Bunlar kaim-i makamdır beynel ümet
Eriñce âleme ruz-u kıyâmet

Bu altı zümreye altı meratip
Muayyen böyle olunmuş bu tertip

Bunlar (üç yüz elli altı) erdir
Velâyet kânidir sahib-i hünerdir

Ki ol mertebede (üç yüz) velîdir
Ki bunların kâinatın efdalidir

İkinci zümre bil (kırk) evliyadır
Cümlesi cihanda bi riyadır

Üçüncü tabaka (yeddi) de miskin
Olur dördüncüde (beş) i muin

Beşinci tabaka (üçler) makamı
(Biri) altıncı menzilde tamamı

Ki ol bir evliyadır kutb-u âlem
Onun hükmündedir ol âdem

Bu müfreddir iki olmaz yakın bil
Cihanda hüküm onunur kal-ü kıl

Muin bil cümle ehl-i velâyet
Onun kutbiyyetine eyler şahadet

Alemin varlığı onun nurudur
Ki bunca evliyanın serveridir

Zamirini bilir eşyanın seraser
Ona hükmünde gayrı olmaz beraber

Kalan eşya safatın mazharıdır
Bu âlem kutb-u zatin mazharıdır

Olur dahil vücudü cümle şeyde
Tamamet hüküm onun emvat-ı hıyde

Kaçan kim bâtına vara ol server
Onun yerine bulunmaya bir er

Cihan uçtan uca vara harabe
Beraber olus eşya türaba

Velâkin üçlerin ulusu ol dem
Onun yerine kutup olur mukaddem

Onun olur tamamen hükm-ü şahı
Ki hizmetkâr edinir mühr-ü mahı

Beşin ulusu üçlere mülâzım
Kılar hak çün budur taktire lâzım

Katarlar yedinin kutbunu beşe
Yakın kâadirdir hak cümle işe

Ulusun kırkların yediye yoldaş
Ederler bil kim onu kardeş

Katarlar üç yüzün kutbunu kırka
Kimisi cama boş kimisi hırka

Ol üç yüze bu mahlûkun yerini
Katarlar bir öğrendi serverini

Bu resme devr eder nur-u velâyet
Ederler hüküm ta ruz-u kıyâmet

Şudur bil (karin-i sani) nin beyanı
Ki şerh ederim ruşen beyanı

Yakin gelse kaçan ruz-u kıyâmet
Ki âhir ola bu devr-i velâyet

Veli olmayan bulunmaya kaabil
Ki velâyet nuru olmağa mukabil

Ol üç yüzün yerine komağa er
Yakin bir er bulunmaya ey server

Onlar âhir olup kırklar ola tam
Yediler bâtın olup kala bir nam

Ola çün beş ile üçler tamamet
Velâyet ref olup kopa kıyâmet

Nizam-ı âlemde tertip bu resmedir
Ezelde bu tertip bu erkân iledir

(Yemîni) sen erenler serverine
Yüzün sürüp eriş hak-i derine

★ ★ ★

Bu devrin olan kutb-u
Gönüllerden kesip şek-i gûmanı

Cihanın kutbu ve olur evliyası
Onun taliblerinin yok riyası

Enelhak dedi âlemde seraser
Onunla kimse olmadı beraber

Hezaran (Bayezit) (Şibli) ve (Mansur)
Onun ilminin yanında bunlar dür

Nice (Marufiyle Zünnu Mısrî)
Nice (Kerhî) hezaran (Şeyh Basrî)

Kalır bir manâ-i remzinde hayran
Zahi ser-i velâyet kâmil insan

Zemin ve asumanı bir nazarda
Kılıp sabit safatını beşerde

Kelâmı eyledi kendinde ispat
Safatiyle dediği evş benim zat

Ayan etti hakikat ilmi ledünü
Cihan âlimleri oldu zebunu

Ona kâr etmedi sultan (Cabir)
Kulu olduğu dil-i can âhir

Velâyet cezbeleriyle ehl-i inkâr
Zaruretiden cümle verdi ikrar

Buyurdu hak-ı sıfat bir âdemin men
Meni bilin ki kutb-u âlemin men

(Sekiz yüz yetmiş) e varınca hicret
Cihana gün gibi doğdu kudret

Ayan etti velâyet nurun ol mah
Hemen kendisi idi hazreti şâh

Zuhur eyledi cümle mümine hadi
Ve hem verdi eşyaya muradı

Velâyet askerini yanına derdi
Mesalip sofrasını kaldırdı durdu

(Sekiz yüz seksen üç olunca hicret)
Dem-i fâniden o şâh etti rahlet

(Hüsâm şâh) idi ismiyle o sultan
(Gani baba) der idi bazı insan

Nişan ve kisvetidir (süb-ü mesanî)
Onun yerine kutub oldu (İbrahim-i sani)

Resulün hicretinden anla âhir
(Dokuz yüz bir) içinde oldu zâhir

Ki şimdi âleme ol candır kutub
Adı (Ak yazılı) sultandır kutub

Tamamet hükmü caridir cihanda
Eğerçe aşikâre ve nihanda

Elimde bir avuç tozdur bu eşya
Bir himmetinde eder emvâtı ihya

Her zamanın muayyen kutbu vardır
Bu devrin hâkimi vakti bu erdir

Nice hoş nazardır kim yüzünü
Görüp kutbun işide hem sözünü

Erenlerdir cihanın payı darı
Erenlersiz cihan tutmaz kararı

Ki şarktan garba anda bir nazardır
Temamet seyreder ehl-i basardır

Fenâda fâni etmiştir özünü
Kâinatta satr eder kendi özünü

Kimisi (doludur) kimisi (delidir)
Kimi ehl-i izzettir büyük (uludur)

Tecellayı hakka hayran olmuştur
Bu halk o halde sergerdan olmuştur

Bu resmedir zamanın hali âhir
Velâyet nurudur evş-i kutub zâhir

Erin erliğine erenler oldu
Erenler talibine rehber oldu

Menim aklım bu kadara erdi
Gözüm sultanı ancak gördü

Görüp gözüm yetiğince aklım
Budur ancak dedim sana naklim

Kardeşim canım talip ol ki bilesin
Bur ilmi özüne yoldaş edesin

Dahi âli bilesin ilm-i ledünnü
Bu esrarın olası âlem-i zi fûnunu

Kemahı hakka bilesin eşyayı muhakkak
Bilirsın ilm-i esmayı mutlak

Ki ilim götürür seni esma-i zata
Elh-i fûnun-u âlem olursun ilim ve sıfata

Bilirsın ol dem esma-i hakikat
İsmallah ile olursun ehl-i tarikat

Dediğim anladınsa âdem oldun
Gam ve şadı tamam bir dem oldun

(Yemîni) sözü çok etme abestir
Sözü anlayan bu kadar pestir

Çerağ-ı nur-u hikmet Mustafaya
Salavat versin ol kân sühaya

MEDHİ NEBİ VE VELİ VE EF'ALİ LÂHUTİ

Zâhi vesî-i şeriat sultan mir-i mahşer
Damat ve hem kardeşir Hayder
Sultan-ı enbiyadır hem şafi-i kıyamet
Onun emindir sakı-i ab-ı kevser
Şems yüzünde bir zerre ruşen olmuş
Yer ile göke salmış nur-u ziyası enver
Nutk-u cesim zâhir oldu kaf-ı Kur'an
(Yasin) nida-yı nutku (taha) ruhu musavver
Ruşen yüzü nurundan etti beyan anı kim
Oldur muhit-i âlem eşyaya cümle yekser
Erkan (Hac secde savm-i salat) Adem
Kıssam cennete nâr-ı şerh etti eyledi defter

Her kim bildi ilmîni bir şeme Mustafa'nın
Zi devlet-i hakikat zi baht-ı talih ahter
Sultan-ı enbiyadır sal-ı âlâ Muhammed
Bil şah-ı evliyadır haydır vasi-i Ahmed
Mühr-ü Ali kime kim can ile kılsa üflet
Nice saadet ana kim iki cihan da devlet
Bulam dersin ey can rahmet-i baka onda
Kıl düşmanına şahın yâd olduğunca lânet
Ol şah kim Murtaza ismi onun Alidir
Kutb-u velâyet odur cümle evliyaya rahmet
Fazl-ı keramatını küş eyle can-ı dilden
Evlâd-ı Murtaza tâbi ol bulasın saadet
Ol müminin ki kalbinde mühr-ü Ali perdirdir
Zi talih mübarek zi rahmeti inayet
Meydanda bin mübariz baş olmaşa onunla
Ola mürdeye kim şah ede himmet-i himayet
Ol kimsenin kti buğz-ı Hayder ola
Bağrına tiğ-ı hançer canına zehr-i âfet

Sultan-ı enbiyadır
Sall-ı âlâ Muhammed
Bil şah-ı evliyadır
Haydır vasi-i Ahmed

Zâhi izzetle halk eylemiş habibini hak
(Rahman) ı sıfat üzere nakşeylemiş muhakkak
Sahib-i kemal âdem oldur ümid-i âlem
Onda beyan olundu esma-i hıyyi mutlak
Evlâd-ı Mustafaya hor bakan bekada
Canı cehennem içinde ola azaba mülhak
Onun için oldu icad levh-i kalem devr-i âlem
Arş ile kürsi-i keyvan künebed-i muallâk
Bir nutku Ahmed ile hak etti kün-ü figan
Yerler döşendi kat kat oldu felek-i mutbak
Lûtuf ve sahavetine rahmete Mustafanın
Cümle enbiyalar insaf ederler elhak
(Kef ile ha veya ayn sad ve kaf ve hım)
Vahiy-i habibe nâzil oldu kelâm-ı muğlak

Sultan-ı enbiyadır
Sall-ı âlâ Muhammed
Bil şah-ı evliyadır
Haydır vasi-i Ahmed

Sultan-ı evliyayı her kim ederse inkâr
Kâfirden eşd oldur eylemez nebiye ikrar
Her kim Aliyi sevmez yoktur nasibi dinden
Canına lânet onun yâd olduğunca her bar
Zi mülhid ehl-i illet öyle hasis nadan
Haini din Ahmed merdud şaki-i murdar
Her kim ki Mustafanın aleyhine oldu hain
Naz-ı naime ermez oldu helâl ona nar

Şafi-i Ahmeddir hem her mücrime şefiğ
Velâkin şefaât etmez ona kim eyledi azar
Alinin evladına kim izzet etmez ise
Ol haktan gayrıdır hak ondan bâzar
Kim Mustafadan ayırır ise Murtazayı
Beka evinde onun gözü görmeye didar

Sultan-ı enbiyadır
Sall-ı âla Muhammed
Bil şah-ı evliyadır
Haydır vasi-i Ahmed

Cümle enbiyaya server çün Mustafadır
Nutk-u kelâm-ı haktrı peygamber hüdadır
Ayrı bilen nebîyi ol şahı evliyadan
Bil din-i enbiyadan ümit yeri cüdadır
(İskender) (Süleyman) (Sam-ı süvar) (Çemsid)
Ol nurun eşiğinde cümlesi bir gedadır
Rahat-ı dil-i Ahmed erişti şark ve garba
Ver salavat eşya pür suret pür sadadır
Erişti hakkın fazlı kılıç kuşandı mehdi
Görür gözü onun kim bu nur ile beynadır
İsa etti gökten deccale meğer erişti
Kaldırdı ulular baş cumaya saladır
Ne izzetli halk eylemiş (Yemini) ol hak
Maşher gününde şafi-i sultan enbiyadır.

★ ★ ★

Yine seyyad-ı dil geldi beyana
Ne medih söyler bu ziyba gülistanı
Bu gülzarın nesiminden dil ve can
Nice lezzet alır gör kâmil insan
Ki o lezzet Muhammed Mustafanın
Onun sevgisidir hem Murtazanın
İkisini sevmek imiş din-i iman
Hakikat birdir onlar ey Müselman
Muhammed düşmanına eyle lânet
Olasın ta ki saddak ile ümmet
Dahi alma ashabına mutlak
Gerektir ihlâs ile saddak muhakkak
Namaz hac erkân ibadet
Gücün yettikçe eyle kendine âdet
Emr-i şerifi eda eyle daim
Salavata savm-ı fiilin eyle kaim
İşitip gördüğünü kaybetme
Doğru yolu koyup eğriye gitme

Özüne hem dem edinme hasudu
Ki olmaz o pazarın sana südü

Çün bildin ol hasudu lâyısudu
Ki lâ şeydir hasûdun bil vücudu

Vücut anın kim mevcud etti âlem
Eriş âlemdir bil âdem

Bu remzi bilmeğe cehdeyle candan
Bilirsin faide yok ceahl-ı gümandan

Oku o ilmi ki ilm-i dindir
Beyan-ı ser-i Kur'anı mübindir

Hakkın fazlı olursa kula ihсан
Bilir ilmüne âmil olur insan

Okur üstadadan dinler kitabını
Sorulduktadır verir ruşen hesabını

Şefiğ olur ona nur-u Muhammed
Kalır gülzar cennette müebbed

Zahi hoştur rıyasız kâmil insan
Cevabın vere mevlâsına âsan

Cehd kıl ki baid olasın fiil-i riyadan
Eğer hil'at girsin bu riyadan

Riyalı taatin olmaz sevabı
Sual olduktadır müşkildir cevabı

İki dilli iki yüzlü olma
Mürebbiysiz azarsın yola gitme

Anasır-ı muktezasınca kanaat
Yeter artık durup yağın şenaat

Cihanın zübtünün bildik fenâdır
Hemen işi abes renc-i ânadır

Geçer nesneyi baki kalacak sanma
Rüzgara aldanma suya dayanma

Bekasın ihtiyar et çık kenara
Hava-i sim-i zer ile yanma nâra

İçine düşeni yakar bu külhan
Beka ondadır abade gülşan

Ebed cennete koy sen vücudün
Hakikat kılasın anla sen sücudün

Kal-i kılı bırak yürü var ehl-i hal ol
Bir mürşide eriş ehl-i kemal ol

Halâs ol ruy-u şirketten bâid ol
Yahud senden çıkar nacm-i said ol

Hemen cehd eyle gel sen sana yâr ol
Fazilet hasil eyle perhizkâr ol

Cehalet şişesini taşa çal
Ehl-i yakine yakın ol elin al

İki görme iki anlama birdir
Bu vahdet şerhi ki dillerde birdir

(Yemini) muhtasar eyle kelâmı
Yemin ehline eriştir selâmı

Bize fazl-ı Aliden kıl revayet
Faziletnameden yine bir âyet

Oku ki can hiyver dil şen olsun
Bahar-ı mesnevide gülşen olsun.

AHVAL-I KAYSER-İ RUM VE KİSRA-İ İRANİ VE MÜLK-Ü NECAŞ-İ YEMENİ

Çü sordun dinle bir büyük fezail
(Bu beşinci) kerametten ey sail

Ki ol demde Muhammed hatem-i mürsel
Onun dini cümle dinlerden efdal

Kıldı davet cümle has ve âm'ı
Onun dinine girdiler tamamı

Var idi al zaman üç ulu sultan
Bu yer yüzüne hükmederdi yeksan

Biri evlâd-ı keşri adı (Perviz)
Ateşperestlikten etmemişti perhiz

Nuşirvan'ın oğlunun oğludur ol
Ona nak vermişti devlet bol

Velâkin şükrü hakkı kılmaz idi
İman din şeriat bilmez idi

Acem mülküne hükmetti seraser
Hıta mülküne şarka beraber

Dahi (Türk) ile (Tatar) tamamet
Ederdi hüküm onun idi alâmet

Beli ateşperest idi o ebter
Acem kavmi tamamet bile yekser

Dokuz ataya kadar ced beced
Onlar ateşperest idi müebbed

(İkinci) padişah kim Kayser idi
Tamamet mülk-ü Rum'a server idi

Adı (Elyan) idi ol putperestin
İşit vasfını ol şirkette mestin

Balâd-ı asgara Eflâk Buğdan
Firenki Rus ile güh Alman

Dimişka Trablus ve Tunus'a
Dahi mağrip firenki Endülüse

Bunlara hüküm hep Elyan ederci
Dinince adl ile ihsan ederci

(Üçüncü) padişahı dinle ey can
(Necaşi) idi Arap mülküne sultan

Yemende tutmuş idi ol kararı
Arap ona verirdi cümle varı

Saide Zengibara Mısıra berre
Onun hükmü yürürdü Hind'e bahre

Bu üç sultan ulu idi ey can
Bu yer yüzünde ne var ki var ise sultan

Velâkin Kayser-i Rum ve Necaşi
Bunlar hep Pervize korlardı başı

Pervize verirdi cümle baç'ı
(Medayn) şehrine götürüp baç'ı

Ulu idi bunlardan anla (Hüsev)
Verilmişti ona çok devlet-i nev

Velâkin dinle sen gel rivayet
(Nasiriden) naklolunur işbu hikâyet

Ki bir gün Mustafa oturmuş idi
Aşhab cümle hazır durmuş idi

Dedi peygambere ol demde (Abbas)
Şefaate senden umar cin ve nas

Uç ulu padişah var bu zamanda
Onların hükmü cari her mekânde

Biri (Elyan Kayser) hem (Necaşi)
Bunlar koyar Hüsrev Perviz'e başı

Bunlara name gönder eyle davet
Olalar sana ihlâs ile ümmet

Kaçan onlar gele iman ile dine
Senin dinine kılmaz kimse kine

İşitip bu sözü peygamber-i Hak
Dedi hoş söyledin ya emmi saddak

Buyurdu yazınız üç türlü mektup
Cebir oladır meknun mergup

Birini (Cafer Tayyara) verdi
Alıp Cafer ayak üzere durdu

Dedi yürü var Yemin şahına
Bu mektup olsun Necaşî namına

Hakka ikrar verip imana gelsinler
Benim hatem-i nübüvvetim şöyle bilsinler

Cehennemden halâs etsin vücudün
Benim âyinime girsin budur din

Buyura Cabire oldem peygamber
İkinci mektubu sen al ey server

Götür bizden yürü Perviz'e name
Acem mülküne hükmeder tamame

O da tapmağı bıraksın dine gelsin
Benim peygamber-i Hak âhir bilsin

Olam derse sultanlıkta daim
Benim şer'im içinde olsun kaim

Üçüncü mektubu (Harîse) Ahmed
Verip buyurdu ol şer i muhalled

Verip mektubu Kaysere söyle
Resaletimi ona malum eyle

Benim dinime girsin eylesin itaat
Putu terk ile kılsın ibadet

Ki ben âhir zaman peygamberiyim
Hava-i nefiste cümle beriyim

Bunu böyle buyurdu mir-i mahşer
Yola girdi elçiler ey server

Veli dinle nice oldu hikâyet
Dilin eyliye Ahmede bin salavat

Dün gün gittiler menzil fi revan
Üç elçi menziline erdi ey can

Necaşiye erişti çün Cafer Tayyar
Haber verdiler elçi geldi ey yâr

Yemen sultanına erdi çün Cafer
Muhammed elçisi bilince ol er

Yanına aldı gayet hürmet etti
Mektubunu okudu izzet etti

Hemen mektubu açtı gördü
İman nuru yüzünde berk vurdu

Salavat verip kalktı oturdu
Kaldırdı parmağını iman getirdi

İşitmiş-idi vasf-ı Mustafayı
Dahi darb-ı Ali-ül Murtazaı

Yemen ehl-i tamamet ehl-i iman
Cümlesi oldular ol dem Müslüman

Necaşi geldi çün İslâm-ı dine
Ulu peşkeş verdi Tayyar eline

Resule gönderip izzetler etti
Katı ağırlad: hürmetler etti

Resule geldi erişti çün Cafer
Haber verdi ne hal olduysa ol yar

Necaşi geldi İslâm-ı dine
Onunla etmedi kibre ve kine

Dahi peşkeşleri önüne kodu
Ayak üzere durup Tayyar dedi

Selâm eyler size sultan Necaşi
Muhabbette revandır gözü yaşı

Tuta mazurdur ki ben kıldım kimine
Varıp yüz süremedim nur eşigine

Şefaata eylesin ruz-u kıyamet
Ki bir mücrim kulum ehl-i nedamet

İşidip bu Ahmed bu sözü şad oldu
Necaşi hem küfürden âzad oldu

Dua kıldı Necaşiye peygamber
Cümle ashablar emin dedi yekser

Velâkin değilse Cabirden rivayet
Erince Perviz'e noldu hikâyet

Görenler Cabiri arz eylediler
Kim elçi geldi diye söylediler

İşitip elçi geldiğini Perviz
Dedi gelişi kandandır görün siz

Dediler Kâbe şehrinde bir âdem
Peyda oldu şimdi ey şah-ı âlem

Yine din zâhir etmiş yeni millet
Onun elçisi gelmiş ide davet

Aba ecdadının dinini iptal eyler
Kırarım cümlesini diye dava eyler

Muhammed'dir onun adını bil sen
Elinden kurtulamaz kimse ahsen

Gazap kıldı işitip Perviz anı
Şu resme kaktı ki kalmadı kanı

Dedi ki varın elçiyi getirin
Haberin alıp işin bitirin

Ulu divan kurup Perviz oturdu
Ser-i bevvap elçiyi getirdi
Selâm verip divana girdi Cabir
Selâmin aldılar Cabirin âhir
Oturmuş idi taht üstünde Perviz
İman-ı nur eseri yok idi giz
Serkeş mahlûk idi hem gaddar
Gurur ile Râsûl'ü kıldı inkâr
Katı taş gibi hodbin idi Hüsrev
Özü hem nevcivan devlet nev
Gururundan eyledi fikr-i bâtil
Helâke erdi fillinden o cahil
Hemen başını kaldırp Cabiri gördü
Önündeki mektuba hisim ile baktı
Dedi Hüsrev mir-i zamana
İman getir bu gün fahr-ı cihana
Selâm eyler sana tanrı Rasûl'ü
Onun dini cümle dinin usulü
Ki ol âhîr zaman peygamberidir
Cümle mürsellerin ol serveridir
Cevabı ağızından deyince Câbir
Dedi Hüsrev okuyun mektubu âhir
Okundu mektub mührü olup tıy
Yazılmıştır evvelâ (Allahdır) (hıy)
Yaradan yeri göğü kürsü arşı
Bu zemine düşse yek fevk ferşi
Ol Allah ki yarattı bu cihanı
Temamet aşikâr ve nihanı
Meni gönderdi peygamber zemine
Halkı davet edeyim Hak dine
Eğer devlet sana yâr ise Perviz
Ateşperestlikten eylesin perhiz
Ol ateşe ki tapardı ceddin akdem
Soyundu ben cihana geldiğim dem
Size yetmez mi muciz işbu devlet
Benim dinim zuhuru ol alâmet
Yıkıldı tak-ı kesri yere düştü
Onu ceddin görüp bağı tutuştu
Atıp tahtın yere Nuş-i Revan
Cümle gördü bilenler ol zamanın

Bana ikrar verirsen taht-ı kesri
Karar edersin olmaya kesri
Eğer inkâr edersen sana cennet
Haram olur hem olursun mihnet
İşitip Perviz ol dem bu kelâmı
Dönüp Cabire etti deşnamı
Gazap kıldı ol bahtı kara
Name-i resulü eyledi pare pare
Dedi kimdir ol beni davet ede
Bir alay cehri beni ümmet ede
Ben olam yedi iklim padişahı
Salım üstüne bir bölük sipahi
Tutup getireler onu göreyim ben
Neler idem ona göresin sen
Hemen emreyledi bir kişi ol dem
Atlandı cebe cuşen giydi muhkem
Dedi görün Muhammed ne kişidir
Beni dine davet etmek ne işidir
Elini ayağını vurunuz bende
Eli bağı getiriniz onu bunda
Bile koştı bunlara Cabiri hem
Dedi var söyleyiniz ona ey âdem
Ki tez gelsin onu görem ne erdir
Bileyim onu nedir nice beşerdir
O bin kişi ile Cabir yola girdi
Nice günler gitti menzile erdi
Yanınca bile ol bin atlı âdem
Medine şehrine erdikleri dem
Hemen sordular hani Muhammed
Der imiş kim benim şer'i muhalled
Meğer mescide olurdu peygamber
Salata zahri kılmaştı o server
O bin kişi revan mescide erdi
Selâm verdi hemen Cabirle girdi
Resule nakleydiler vasfı hali
Beyan ettiler her ne ise makali
Dedi mektubunu o Tanrı hası
Okuyunca yırttı atı ol âsî
Dahi bin atlı gönderdi o ebter
Ki göreler seni ey şem'î enver

İşittikte bu sözü hazreti şah
Dedi Cabir ne herze yer o gümrah

Ne ittir ki kesem onun başını
Ve hem itlere yedireyim leşini

Medayn mülkünü yıkam seraser
Mamurelerini edeyim hake beraber

Alinin heybetini gördü Muhammed
Dedi bir dem mürvet ile Hayder

Ki men çıkayım onlar ile bölüşem
Haber alıp haber verip bilişem

Görelim neye geldiğin bilelim
Onlara göre biz de iş edelim

Bunu böyle deyip nur-u hidayet
Çıktı mescidden ol bahr-ı şefaet

Kaçana Ahmed onlara karşı çıktı
Nazar kıldı bunlardan yana baktı

D bin kişi resulü çünkü gördü
Cümle atından indi karşı vardı

Kaçan kim gördüler Ahmed yüzünü
Cümlesi kaybetti özünü

Yüzü nuruna bakıp oldular hayran
Onların gönlüne yol buldu iman

Dediler ey yüze günden münevver
Olur nur senin vechinden münevver

Yakin bildik sensin Tanrı hası
Seni sevmeyenler Allah belası

Velâkin bizi Perviz zamane
Sana gönderdi ey nur-u yegâne

Götürelim seni perviz şaha
Sakin incinmeye biz pür günaha

Oedi peygamber onlara ki yarân
Bu gün mühlet verin bana yeksan

Yarın olsun sizinle gideyim ben
Ne ki siz dersiniz öyle idem ben

Bunlar mühlet verip eylediler aram
İşit ne olur âhir serencam

Essahtır bu nakil işbu rivayet
Ne resme oldu ol demde hikâyet

Var idi Hüsrevin bir oğlu
Adı (Şiruye) idi şahriyarı

Dimağında idi kim Perviz şahı
Tepeleyip almağa taht-ı gâhı

Bulup çün kastine ol gece rahı
Boğazladı Şiruye Perviz şahı

Atasın katledip eyeldi pünhan
Medayn iklimine oldu sultan

Haber verdi gelip Cebrail ol dem
Ki Kesri öldü ey nur-u muazzam

Onu oğlu helâk etti bu gece
Yakin bil vadesi yetti bu gece

Bunu haber verip Cebrail gitti
İşit din usulü anla etti

Namaz sabah kılıp okudu evrad
Cihanı kıldı ol derd ile âbad

Binip ol bin atlı seraser
Geldiler mescid önüne beraber

Dediler ya Muhammed gel gidelim
Ne buyurdu ise Perviz edelim

Dedi Ahmed ki hani şimdi Perviz
Eser kalmadı onda gitti her giz

Haber verdi bu gece bana Cebrail
Oğlu Hüsrevi öldürdü bil gil

Yitirdiler o miskinin işini
Öz oğlu kesti Hüsrevin başını

Bu gece atasına kıldı hamle
Medayın mülküne hükmetti cümle

Dediler ya Muhammed deme her giz
Nahgâh işitir bu sözleri Perviz

Helâk eyler seni bil gel hemen dem
Acep kast eyleye kendisine bir âdem

Bu sözü ya Muhammed söyleme sen
Bunun gibi ke.ami eyleme sen

Ki hâşâ Şiruye bu işe ide
Ölülerin gitmediği yola gide

Dedi peygamber bunlar ol dem
İnanmazsanız gönderin bari bir âdem

Hemen varsın getirsin bir ihtiyar
Dediğim gibi eğer oldu ise ey yâr

İman edip ikrar verir misiniz
Bırakıp batılı hakka gider misiniz

Eğer yalan isem size olam ram
Cümle hizmetinizde edeyim âram

Ben ihtiyar edeyim (Azer zerdüşte)
Bu dini bırakam beste olam Pervize

Dedi ol bin sipahi ya Muhammed
Seninle ahdimiz olsun müebbed

Eğer ki çıkarsa bu sözün
Biliriz ki nebi-i haktır özün

Gönülden edelim biz sana iman
Bu kavlimiz sahih olsun sen inan

Bu ahid bu kavlimizden dönmeyelim
Biz artık bâtila uymayalım

Bu kavle tekdi eylediler hemen dem
Medayin şehrine gönderdiler âdem

Dediler durma yürü ey kardeş
Bize belli haber getir yoldaş

Sana biz muntazırız cümle bu yerde
Giriftarız biz bu ahde bu yerde

Haber almağa saldılar bunları süvari
Medinede tuttular hem kararı

Gece gündüz ol er durmadı gitti
Medayin şehrine çün geldi yetti

O dem sordu Perviz şahı
Dediler oğlu katletti gümrahi

Gece yatarken kestiler başını
Tüketti atasının ömrü yaşını

Kendi tahta geçip tuttu diyarı
Şiruye eylemişti işbu kârı

Haber alıp ol âdem döndü yine
Hemen dem azm eyledi der Medine

Gece gündüz demedi duruştu
Medine şehrine geldi erişti

Gelip yoldaşlarına verdi selâmı
Ne ise arz eyledi doğru kelâmı

Dedi siz sağ olun Perviz gitmiş
Tacını hem tahtını terk etmiş

Yatarken bir gece şah-ı zamane
Bulaştırmış oğlu boğazını kana

Kesip başını almış cümle vârin
O (Nuşirevan Hürmüz) yadigârın

Bu işi işleyen Şiruye merdud
Medayne od vurmuş eylemiş derd

Mevcut olan vüzerayı öldürmüş
Cümlenin malını almış hane harap eylemiş

İşidince ol bin kişi bu sözün
Resul eşigine hep sürdüler yüzün

Varıp ol dem Rasul ün hizmetine
Dediler cümle hali hazretine

Dediler sen hakkın peygamberisin
Cümle mürsellerin sen serverisin

Sana inanmayanın yoktur imanı
İnanmadı Perviz çün oldu fânî

Sana inanmadı Hüsrev Şah
İmansız gitti dünyadan o gümrah

Özünü bilmedi buldu cezasın
Bulur her kişi âhir sezasın

Sana kast etti kendi düştü bende
Ne kılmış oğlu gör ol derdi mende

Hemen ol gece Pervizin başını
Kesip öz oğlu bitirmiş işini

Tasarruf zabt eylemiş taht ile tacın
Alıp mülkünü cümle malın

Senin sözün cümleye gerçek oldu
Ol âdem ki gitmiş idi şimdi geldi

Ol ahid ki seninle kıldık ey mah
İman getirelim tanıkıtır Allah

Vefa kılmak lâzım ahdine âdem
Şahadet getirdik sana ey resul-ü âlem

İmana geldiler ol bin sipahi
Yakin bildiler bu doğru rahı

Mucizat Ahmed çün oldu zâhir
İmana gelenler oldular tahir

Tükendi çün Perviz'in zamanı
Bu resm ile işittinse beyanı

Salavat ver eğer oldunsa ümmet
Salavattır iki âlemde izzet

Gör ne mucizeler âyan etti Muhammed Mustafa
Ona kast etti Perviz kendine erdi cefa

Kıldı serkeşlik Rasul'ün namesini çâk eyledi
Kendi oğlundan erişti yine kendine ceza

Bilmedi ki kendine kimden erişti saltanat
Oldu hem küfran-ı nimet âkıbet erdi cefa
Hânedân Mustafaya kast eden mel'un hır
Kendime kimden umar mahşer gününde ol şifa
Kim ki evlâd-ı resulü hor görüp cevri ettiyse
Saddı hezaran lânet olsun ol merdude daima
Bende-i evlâd olanlardır aziz ruz-u haşır
Havz-u kevser sahibidir çün Ali-ül Murtaza
Men bende-i evlâdım (Hüseyniyim) kaim-i maka
(Çün) ulu kardeşidir ol (Hasan Hulk-ul Rıza)
(Âbid Bakır imam Cafer Sadık) yakın
(Musa Kâzım Ali Musa-ul Rıza) nur-u şeyya
Hem (taktır) hem (nakidir askerî âl-i resûl
Ey (Yemîni) Mehdî'nindir devr (âhirde) liva

★ ★ ★

Gel ey merg-i sülhandan zamana
Şûru eyle bu ziyba dasitane
Sühan tiyri niçin koydun kemane
Kemer kıl gör ki ide nişane
Ali medhin peykân et o tiyre
Münafık bağrına zahm vurup ere
Sözünün darbidir zehri hülâ hil
Aduy Haydere ey merd-i kâmil
Hezaran lânet ey müminin-i Müslüman
Cefa eden onlara ey can
Zahî nadan zahî ebter zahî hır
Ki kalbinde yer etmiş buğz-ı Hayder
Kılar çün medh Haydere pare pare
Münkirin yüreğini pare pare
Diyelim yine vasf-ı Mustafayı
Dahi fazl Ali-ül Murtazayı
Çü Pervizin işi oldu tamamet
Gel imdi idinle Kayserden rivayet
Kaçan kim ol dem Hâris elçi oldu
Gece gündüz demeyip azmeyledi
Yürüyüp geçti Sahra beyaban
Gelip serhadi Ruma erdi ey can
Meğer Elyan Kayser tahtı muhkem
Ulu Konstantin idi ey âdem
Erişti Hâris divana ol dem
Bakıp gördü ki bir şehr-i muazzam

Dır duvarı hep cümle mezhep
İçi dop dolu âdemdir mürtep
Erip Elyan Kayser kapısına
Özün bildirdi kimdir tapusuna
Dediler Kayseri ey şahı âlem
Bir elçi geldi yalnız bir âdem
Varın onu getirin dedi Elyan
Haberin alalım olsun cümle âyan
Varıp Hârise dediler kardeş
İçeri gir koyup Kayseriye baş
Çün destur oldu Hâris girdi ol dem
Görüp taht üstünde bir sultan-ı âzam
Ulu divan kurup Kayser oturmuş
Cümle kullarını yanına dermiş
Selâm verdi yüzün vurdu yere
Dnünde mektubu koydu yere
Dedi ey Kayser-i Rum pür âyin
Selâm eyler sana ol rehber-i din
Onun adı Muhammed Mustafadır
Yakin bil şefi-i ruz-u cezadır
Arap ikliminin peygamberidir
Cümle mürsillerin ol rehberidir
İşitti Kayser Hârisin kelâmın
Ayak üzere durup aldı selâmın
Buyurdu kurdular bir kürsi-i zer
Hemen dem söyledi Hârise Kayser
Gel otur kürsünün üstüne kardeş
Çok yorgunsun aşmışsın dağ ile taş
Oturdu Hâris ol dem hizmet etti
Kayser-i Rum Resule izzet etti
İşitmiş idi vasf-ı Mustafayı
Dahi Fazlı Ali-ül Murtazayı
Hemen dem el sunup mektubu aldı
Okuyup anlayıp her hali bildi
Yazılmış gördü mektup içinde ey can
Yaradan haktır kul cümle insan
Kadim kaâdir kahar oldur
Rahim rahman gaffar oldur
Veren sana oldur nam ve taht gâhı
Niçin yâd eylemez Elyan o şahı

Bilirsin cümle haktır bu ihsan
Seraser Ruma kıldı seni sultan

Sana bunca keremler eyledi hak
Cümlesini hak verir bil muhakkak

Hakikat bil sakın fikre inanma
Bunlar bâtıldır ona sen dayanma

Revamıdır ki sen evlâd (her kıl)
Olasın işliyesin fiil bâtil

Deden Şem'una ümet olmuştu
Dl hak peygamber onu bilmişti

Atan Kostantin azdı kâfir oldu
Onun için devleti tiz-i âhir oldu

Ne lâzımdır ki sen puta tapasın
Onun gibi dini yabana atasın

Atanı hem seni azdırdı iblis
Putu yaptırdı etti sizi telbis

Bana iman getirip hak perest ol
Demedim ben sana put perest ol

Benim âhir zaman peygamber-i hak
Benim dinime ikrar ile muhakkak

Eğer tastik edersen sen bu dini
Eğer tastik etmezsen mutlak

Olursun bil hakkın kahrına lâyık

Sana gönderirim bir alay leşker
Herap eder tamamet Ruma yekser

Ki ol leşkere salar ola hayder
Kopardı eliyle bab-ı Hayber

Kaçan kim sala tiğ-i Zülfikârı
İki şak ola kıra cümle varı

Cihan halkı onunla baş olamaz
Aliye âlemde kimse duramaz

Budur sözüm sana dedim müsellem
Anla fehm eyle ki Allah-ü âlem

Çün Elyan okudu mektubu gördü
Biraz söylemedi fikre vardı

Fehm ile çün halı bildi
Bakıp Hârisin yüzüne güldü

Dedi ey kasıttır yegâne
Selâmım götür ol fahrı cihana

Yakin bildik onu peygamber imiş
Zaman-ı âhire ol rehber imiş

Dahi evvelce biz bilmiş idik
Vasfını işitip âdem göndermiş idik

Varip gelen kişi onu gördü
Mucizatı haberini bize bildirdi

Alinin cümle ilmin ve hem kemalin
Cemalin hem dahi kahrın celâlin

Cümle bilmiş idik onu seraser
Aliye kimse olmaz imiş beraber

Yürü var sen yine peygamberine
İslâm iklimine eriş yerine

Bizim hem vardır âkilerimiz
Cem edelim bir yere kâmillerimiz

Onlar ile meşveret edelim
Ki ittîfak ile yola gidelim

Bunu böyle deyip bahşış verdi
Hemen dem Hârisi gönderdi gitti

Gelip Hâris yine erdi yerine
Sana etmez hiç kimse kini

Hemen dem girdi Resullahın iline

Resule götürdü Kayser selâmın
Ne ise söyledi bir bir kelâmın

Ne ki dedi ise Elyan-ı Kayser
Cümlesini Hâris dedi yekser

Dedi Ahmed acip âdemdir Elyan
Ki eylemiş Hârise bin türlü ihsan

Görelim hak ne ederse oldur
İmana gelirse Kayser doğru kuldur

Çün Hâris söyledi cümle sözün
Resul önünde yere vurdu yüzün

Alıp destur gelip evine girdi
Yiyip bahşışını Elyanın oturdu

Velâkin dinle sen Kayser ne kıldı
Çün âhir halin ne olacağı bildi

Cümle papazları yanına dürdü
 Meclise götürüp izzet eyledi
 Vüzerasını vükelâsını hep kıldı davet
 Ne kadar var ise âkil-i millet
 Dedi onlara vasfı halî
 O mektuba yazılan cümle makalî
 Dedi şimden sonra doğru biliniz
 Muhammedin sözlerine çare kılınız
 Eğer olmazsanız Ahmed'e ümet
 Üstünüze gelir bir gün o millet
 Hemen geldi bugün bilin ve yarın
 İştittiniz Alinin Zülfikârın
 Bizim putlarımıza dedi bâtil
 Olabiliyormusunuz onlara mukabil
 Ya iman getirin bulunuz ilâcı
 Yahut veriniz onlara baç-ı akçayı
 İkisinden birini bulmak gerekir
 İşin aslını görmek gerekir
 Hele ben ona karşı varamam
 Ali geldikte karşı duramam
 Bu sözü deyince Elyan-ı Kayser
 Hemen nutka geldi sultan-ı asgar
 Oedi billah ya şah ne sezadır
 Ya bunun gibi sözler ne revadır
 Muhammed dediğin acep ne kişidir
 Bunun gibi söz onun ne işidir
 Ki bir bölük inandır yalın ve aç
 Öeve südünü içici aç ve muhtaç
 Bu dem gayret yokmudur millet-i İsada
 Ümmet olmayız onlara ne vardır onlarda
 Kim imiş onlara vere baç-ı
 Böyle sözleri deme bize geliyor acı
 Var ise gayretin bu din içinde
 Muhammed sözünü etme bu millet içinde
 Bu gibi sözlere neden şaşarsın
 Aklını başına al yoldan saparsın
 Adam sal gitsin Firenkistana
 Cem-i leşker ile gelsinler cenge
 Dahi Buğdan Eflâk ceysi asgar
 Cem olsun bir ere cümle leşker

Varalım cümle onları kiralım
 Bu mahlûku onlardan kurtaralım
 Budur bil onların def'ine çare
 Bu merhem ile oğulur bu yara
 İşitip bu sözü mağrur oldu Elyan
 Gururdur halkı haktan ayıran
 Hemen dem kast gönderdi her diyara
 Altı bin atlı yüz şehir ve hisara
 Firenk-i Rum İsveç ciş-i asgar
 Cümlesini yanına cem etti Kayser
 Dahi Eflâk Buğdan olan
 Toplandı geldi hep bir yere ey can
 Çeri defter oldu görüldü âhir
 On iki kere yüz bin ciş-i kâfir
 Timur donlu idi cümle çerisi
 Seçilmiş idi hem gayet irisi
 Hemen göç eyleyip Kayser yürüdü
 Sanırsın yer yüzünü ahen bürüdü
 Cün Kayser kast eyledi ehl-i dine
 Dımağını bürüdü kibir ve kine
 Görünce ol karınca leşkeri oldu gümrah
 Dedi var mıdır benden ulu şah
 Hemen dem Muhammedin işini bitürem
 Medine tahtına geçip oturam
 Göreyim Acemin şehriyarını
 Elinden alayım şehrinin diyarını
 Ben olam Madyanın yanku aslı
 Ne lâyük, şah Perviz ola nesli
 Bu fikri edip azm etti gitti
 Halep serhadine erişti yetti
 Konup ol irade eyledi aram
 İştitti ki nicedir serencam
 Hemen dem Kayser otağına girdi
 Olan beyleri yanına derdi
 Danıştı bunlara ne fikir edersiniz
 Nasıl edelim söyleyin ne dersiniz
 Dediler ki şeha el bir edelim
 Sizinle bir daha tedbir edelim
 Ki bundan ilerisi berdir begayet
 Susuzluktan tükenir kalmaz takat

Susuz hem atımız yorgun varırız
Onlar dinç olur biz ele gireriz
Ona gönderelim bir elçi varsın
Hem onların halini görsün anlasın
Yazalım bir mektup beyan edelim hal
Ki onlar bize vermiyeler âl
Gelince elçimiz biz dinç olalım
Bu veçhile onlardan kin alalım
Bu fikri cümlesi hoş gördü ol dem
Hemen gönderdiler mektupla bir âdem
Ata bindi kast ol dem yola girdi
Medineye giderek vardı erdi
Bir ashaba dedi hani peygamber
Beni gönderdi kast-ı kayser
Alıp ashab ol elçiyi götürdü
Huzur-u Resullaha yetürdü
Girip elçi hemen verdi selâmı
Koydu mektubu söyledi kelâmı
İyaret eyledi nur-u mukaddem
Oku mektubu dedi ol dem
Çün Osman mektubu aldı okudu
İşitince mektubu kapadı
Demiş mektubda Kayser olun agâh
Bana benzer bulunmaz dünyada şah
Benim Kayser-i Rum ibn Kayser
Çeri cem eyledim ki yeri sarsar
Şu kaste gelmişim ki cümle diyarın
Cümleyi kahreyleyim kamu varın
Sana tâbi olan kavm-i Araftan
Biri kurtulamaz iş bu harpten
Aliyi tutup başını keseyin
Götürüp Kudüs kapısına asayım
Seni ve âlini hep öldüreyim
Cihan halkını sana güldüreyim
Beni dinine davet eylemişsin
Peygamberanın hatemi benim demişsin
Gel şimdi göster bize mucizatın
Muin var ise haktan beratın
Kuru davayı bırak meydana gel
Sakın kaçma bize merdane gel

Yahut verirsiniz bana bağ-ı haracı
Olursunuz bana candan duacı
Komayım öz haline ki oturasın
Nübüvvet dâvasını kaldırasın
İkisinden birini ihtiyar et
Ne yol sana kolay ise ona git
Bunu böyle mektubda demiş Elyan
İşitti cümle ashab sözü âyan
Resul-ü hak cevaba geldi ol dem
Dönüp ol elçiye dedi ey âdem
Yürü Elyana erıştır peyamı
Varınca ona böyle söyle kelâmı
Gördüğü devlete olmaya mağrur
Devletten düşer nagâh olur dūr
Hemen vaktine hazır olsun agâh
Veririm ona emrederse Allah
Görelim dini doğru hangi millet
Bulunursa ona olsunlar ümmet
Destur aldı elçi döndü gitti
Haberini götürüp Kayser'e yetti
Dörüldü kayserin ayarı bildi
İşittiler ki giden elçi geldi
Dedi Kayser ki gördünmü Resulü
Nicedir yürüyüşü usulü
Dedi elçi şaha gördüm tamamet
Muhammed yüzü nurdandır alâmet
Güneş sandım bakamadım yüzüne
Söyledikçe kulak tuttum sözüne
Şekli nicedir fark olunmaz nurdan
Ki gönüller açılır alını terinden
Budur gördüğüm ey sultan-ı Kayser
Kelâmı hud haber verdim seraser
Dahi dedi Muhammed sana ey şah
Varırım hak izniyle olsun agâh
Ki Kayser olmasın nefsine mağrur
Gurur ehli olur sonra makhur
Çün Elyan dinledi bu sözü gayet
Biraz dem fikre vardı begayet
Sakalını tuttu başını salladı
Kim imiş Resul gerçek bilgi

Velâkin cehlîni edemedi terk
Dimağını kibir ve kin tutmuştu berk

Cehaletten kişiyi eyleyen kem
Mezellet dâmina götürür muhkem

Cehalet bir marazdır bil acı
Kemal-i marifet onun ilâcı

Kemal ehli olan-özün bilendir
Cahil echel kuru dava edendir

Eğer değılsen Ebu Cehl'in refiki
Eriş bul talib üstad hakiki

Kaçan kim bulasın bir er mürşid
Doğar başına nuranî hurşid

Ki senden bir ref'eder zulmet perdesini
Pîr olan halâs eder perverdesini

Kurtar kendini cehaletten seraser
Evvelâ göğe çıkarır sonra hake beraber

Dlunca kişinin mürşidi kâmil
Eder onu hak ilmiyle âmil

Görürsün bir kişinin razı cahil
Özünü bilmez sanır kendini kâmil

Kuru dava kılar söyler mühmel ibaret
Adını halife koymuştur ehl-i garat

Mürayidir sen ona el sunma
Cehl ile cehennem oduna yanma

Riyakârlık cehalet cemidir bil
Rüyayı özünden sözünden dür kil

Sözü doğru özü doğru er ol
Gönüller kapıcı hoş dil ol

Gel imdi bu taraftan dinle ihbar
Resül-ü hak nice buyurdu ey yâr

Münacat eyledi Allah ol dem
Hemen erişti Cibril-i mükerrerem

Getirdi canib-i haktan selâmı
Ki Cebrail dedi böyle peyamı

Gaza emreyledi Hakkı taâlâ
Ki varsın Kaysere dedi mevlâ

Çün vakıf oldu peygamber bu hale
Hemen emreyledi ol dem Bilâl'e

Nida edip Medinede çağırdı
Gazadır diye Ashabları çağırdı

Dürüldü otuz üç bin gazi ashab
Sana şerh edeyim dinle nedir bab

Beni Hâşim tamamet altı bin er
Kureyş'den dahi nice atlı server

Tamamet otuz üç bin adem oldu
İşit ki onda nicesi dem oldu

(Gerb) hem (Malik Ejderi) ser-i leşker etti
Medineden Rasül ezmetti gitti

Budur kavli-i sahih bilip ol agâh
Ki onda değıl idi (hazreti şah)

Gaza etmişti (Hind) iklimine
Getire onları İslâm-ı dine

Yalnız (Kanber) ile bile gitmişti
İklim-i Hind-i Müslüman etmişti

Dedi ashabları peygamber-i hak
Ali bizimle değıldir muhakkak

Ali bile olsa kaygı etmezdik
Düşmanın binine bir demezdik

Dedi peygamber Allâh bu dem hazır
Bizim ef'alimize cümle o nazır

Ne diyelim ki her cümbüş onundur
Benim değıl yahut sanma senindir

Hakka tevekkül tutalım gidelim
Emr-i hûda ne ise onu görelim

Peygamber-i hak bu nutku böyle buyurdu
Hemen dem kalktı leşker yola girdi

Alemler açıldı yüklendi mühmel
Gece gündüz gittiler menzil be menzil

Eriştiler (Halep) şehrine yakın
Görenler Kaysere dediler ki sakın

Erişti bu dem Muhammed bile leşker
Teymur donlu Arap abdal yekser

Kimi Haşimî bazı Kureyşî
Bu resmedir pehlivanların cümle ceşî

(Beşi) beş bin kişiyi dağıtırlar
Müşrik başına belâ yağdırırlar

(Biri) bin kişiye adam demez
Gözünü ayırmaz başını çevirmez

(İkişer) yay (birer) süngüsü vardır
Onları sanma ki korkusu vardır

Atı dinç özü kavi asker
Niçin gafil otursun ey Kayser
Kaçan ki işitti bu sözü Kayser
Özü titredi sarardı yüzü
Fikri şaştı aklı ayrıldı
Kamu beyleri yanına dürüldü
Dedi Kayser Muhamedin çerisi
Ne denli dür ufağından irisi
Dediler otuz üç bin server imiş
Velâkin hem bahadır leşker imiş
Dedi Kayser bunlar ne az kişidir
Ya bu kadar çerinin ne işidir
Gelip bana karşı duralar
Ya bu dem beni yerimden ayıralar
Hemen emreyledi o demde Kayser
Teymur dona donandı cümle leşker
Ol iki kere yüz bin küffar-ı bi din
Silâh takınıp ata bindi perkin
Alaylar bağlandı düzüldü leşker
Meydana toplandı cümle seraser
Kara sancaklarını çekti yürüdü
Sanırsın âlemi ahın bürüdü
Bu resme düzdü Kayser leşkerini
Cümleye bildirdi yerli yerini
Hemen karşı yürüdü Mustafaya
Resul-ü hak çün erdi ol araya
Çü gördü Kayser-i Rumu ve leşker
Gelip karşı karşıya erdiler beraber
Buyurdu cümle aşaba peygamber
Teymur donlara gark oldu seraser
Çalındı kûslar açıldı âlemler
Rikâp üstüne geldi hep kudümler
Otuz üç bin süngü zen kardeş
Havaya toz idi cümle toprak ve taş
Zeminin bir katı tozlu havaya
Sada-i kûs erdi taht-ül seraya
Kızıl yeşil âlemler döndü bahara
Süngülerin veli döndü lâlezara
Kılıçlar kabzasına dest vuruldu
Bu meclis vakti zeherden sonra kuruldu

Tamamet ceypi Kayser hamle kıldı
Beni Haşim hemen meydana girdi
Hemen dem nâra vurdu anda (Abbas)
Menim emmi Rasûl ey ehl-i vesyas
Ölüm arzu eden meydana girsin
Dahi emmi Aliyim belli bilsin
İşitip nârasını Abbasın oi dem
Hemen çalkandı ol ceypi muazzam
Hemen bir kâfir-i bi din erişti
Beraber oldu Abbasa duruştu
Kılıp Abbasa bir süngü havale
Ya baş vere ya baş ala
Bahadır kâfir idi gayet ol er
Ki Rumda yok idi ona beraber
Kuşağından kaptı onu Abbas
Havaya attı ol dem gördü hep nas
İnerken kılıcıyla vurdu yere
Yere düşüp oldu iki pare
Onu görünce Kayser ah kıldı
Ne olacağını âhir çünki bildi
Hemen emreyledi bir pehlivana
Mukabil oldu Abbas zamana
Onunu başını Abbas dahi kesti
Kirişini kırdı yayını astı
Çü bir bir on yedi kâfir başını
Kesip meydan yüzüne attı leşini
Görürdü Kayserin ceypi seraser
Ki kimse olmadı ona beraber
Dedi Kayser (Alimidir) bu duran
Yanına varanın boynunu vuran
Ki bunca pehlivanları hasarat
Edip bizleri eyledi hakaret
Derdiler bu Alinin hem resulün
Ulu emmileridir belli bilin
Ki bunlar ibn Haşimdir seraser
Olamaz kimse bunlara beraber
Birer birer vuranı öldürürler
Bir meydanı teş ile do!dururlar
İşin kolayı budur ki cümle leşker
Kılalım bunlara cümle yekser

Olup ortaya cümlesin kiralım
Bunların defterini şahım dürelim

İşitip bu sözü Elyan Kayser
Hemen emreyledi yürüdü leşker

Kaçan ki kast edip Kayser yürüdü
Resulün askerinin cümle bürüdü

Beni Haşim tamamet cenge girdi
Bölük bölük edip küffarı kırdı

Olan ashab hep cenge karıştı
O din düşmanları ile vuruştı

Çalındı kûs nay-ı harp ol dem
Ne oldu dinle ol ceng-i muazzam

Yerin bir katı toz oldu havaya
Buharı kan edip yerden semaya

Kara bulut gibi kanın buharı
Karanlık oldu kalkınca yukarı

Yüzerdikan içinde er ile at
Yığılmıştı mürdeler kat be kat

Ne kadar kırgın oldu insan içinde
Dahi olmuş değil bir cins içinde

Ne hod-u sam süvarın kahramanı
Ne hod İskenderin âhir menanı

Bunun gibi savaşı görmediler
Bunun gibi zamana ermediler

Dahi (âdem) safialahtan beri akdem
Ne kadar ki cenk çidu mukaddem

Bunun gibi dahi cenk olmamıştır
Muhammed gibi sultan gelmemiştir

Cümle gazilerin sultan-ı şahı
Muhammed ile Alidir bi Penahı

Nice devletli askerdir o asker
Habib-i hak ola ol askere ser

Her ashab olmuştu şir-i ner
Anılmazdı onda kıymet zer

Şu kadar ehl-i küfrün akırı kanı
Kırmızı giydi sanırsın bu cihanı

Zeminin yüzü lâle renk oldu
Nicesi kendisini ol dem unuttu

Başı idi ve hem leş idi cümle sahra
Vardıkça arttı hem o kavgaya

Cihan baştan başa oldu karanlık
Mihnetlere bu kavgada ne lâyük

On iki kere yüz bin ceys-i kâfir
Kamu ashabı çevre aldı âhir

Onu gördü Rasûl aferide
Münacat eyledi ol nur dide

(Dedi Ya Rab sen erıştır inayet
Bunaldı cümle ashabım begayet

Medet yetiştir bize ey kaadir Allah
Helâk etmeye ashabım o gümrah)

Dua edip elini yüze sürdü
Hakka secde edip kalktı durdu

Hemen dem geldi Cebrail erişti
Gazan mübarek deyip görüştü

Dedi ya cebrail kâfir katı kesir
Emmimin oğlunun himmeti ise her vecihten vefir

Dedi Cebrail hak etti selâmı
Bu resme size gönderdi peyamı

Aliyi davet eylesin getirsin
Ali bu kâfirin cevabını versin

Dedi ya Cebrail hani Hayder
Ki Hindistan ilindedir o server

Ki bir yılda erişmez ona atlı
Ne kadar yürüme ol kuvvetli

Nice erişecek ol merd-i âlem
Haber nice erıştırsin ona âdem

Dedi Cebrail sen çağır gelir ol
Ki hak ona vermiştir velâyet kudreti bol

Meğer bir kum tepe var idi anda
Çıkıp üstüne çağırdı Ahmed o demde

Dedi (Ya Ali gel emretti Allah)
Nida-i hatıftan işitildi lebbeyk kudretullah

Belinde zülfikar altında düldül
O günce bile kanber ol şaha kul

Hemen şah ol tepe üzere bulundu
Aliyi görünce serverdir bil imdi

Selâm verdi Rasûl hazretine
Erişti çün Muhammed hizmetine

Aleyküm selâm ey kâmil insan
Safalar getirdin ya şahı merdan

Dedi şah ya habibullah nedir hal
Bana söyle nicedir bu ahval

Dediki olmadık küfür ehline galip
Hakkın emri ile sana olduk talib

Şükür ol hâlike eriştirdi geldin
Kalan ahvali bu dem gördün ve bildin

Resulün sözünü dinledi Hayder
Meydana nazar saldı gördü leşker

Karışmış cenk edip vuruşurlar
Aru güne mukabil duruşurlar

Leş ile haş baş ile dolmuş meydan
Akar sel gibi sahrada revan kan

Geçit vermez er kani süvara
Kayserin çerişi benzer hisara

On iki kere yüz bin ehl-i zünnar
Kuşatmış çevre ashabı ey yâr

Kaçan gördü bu hali Şah-ı Merdân
Hemen dem bir nâra vurdu şîr-i yezdan

Sanırsın ra'ad çağırdı felekten
Ki akl-ı huş kalmadı melekten

Sankine felek yer üzere düştü
İşitip kâfirin bağı tutuştu

Oğundu düştü attan Kayser-i Rum
Eridi yüreği sankim yanar mum

Kalan kâfirlerin tutmadı eli
Yerinde kalmadı akıl ile beli

Kamusu oldu sergerdan hayran
Ne edeceklerini bilmeyip oldular bi can

Dediler yerimi geçti felekler
Yahut feryadamı geldi melekler

Yine bindirdiler Kayseri ata
Yer isterdi ki Kayser düşe yata

Dedi Kayser nedir bu nâra eyvah
Doldu ol sadadan tak-ı dergâh

Haber alıp dediler Ali geldi
Muhammed ümmetinin yâri geldi

İşitip Kayser ol dem gussalandı
Vezirlerine itap edip eylendi

Hemen dem şahı erenler ba ihtiyar
Yapıştı çekti ol dem zülfikar

Varıp ol leşkerin üstüne erdi
Ucundan girip dem be dem kırdı

Kaçan kim zülfikârı şahı Hayder salardı
Beş on bin kâfiri iki bölzerdi

Bir içim su içinde bir âdem
Yedi kere yüz bin kâfiri iki bölzerdi

Bu hali gördü ehl-i Kayser seraser
Kalanı kaçtı durmayıp beraber

Kaçan kim ceysi asgar hep kırdı
Kalan leşker bu dem yerinden ayrıldı

Âlemler sernigün oldu düştü
Ateş-i seyf ile sahra tutuştu

Kalan ashablâr ser-i cümle ey can
Olup her biri bir şîr-i garan

Dağıldı Kayserin alayı sindi
Güneş ol demde ki mörîbe indi

Sürüp ardını ashab koğdu gitti
Gör kim Ali küfür ehline neetti

O dem Kayser oyunundan ütüldü
Dokuz bin yoldaşı diri tutuldu

Eli bağlı getirdiler seraser
Resul önünde durdurup beraber

Uzatıp dest-i Kudret şahı merdan
Yetişti Kayserin ardından ey can

Erişti Kayser kaptı atından
Bayıldı Kayser hazreti şah heybetinden

Kaçan kim sakin oldu işbu kavga
Kılıp ashab emval-i küffarı yağma

Ganimet eyledi ol kân-ı mekânda
Ki hiç olmuş değildir bir zamanda

Şu denlu mal vardı ol çeride
Ki cem olmamıştı âdemden beri de

Onun gibi gazâ olmuş değildir
Ali gibi bir er gelmiş değildir

Getirdi Kayseri şahı velâyet
Resulün önüne koydu selâmet

Resulün yüzünü çün kayser gördü
Başını aşağı salıp durdu

Hacil oldu ol azgın işlerinde
Pişman oldu ol yavuz işlerinde

Özünün dediği olmadı bildi
Resulün önünde secde eyledi

Dedi ey mürveti çok kâmil insan
Kerem kânisin ben kulunum eyle ihsan

Bu tuğyandan ne küfür olduysa sudür
Benim değıldir biliniz Tanrı hazır

O dem bana ki mektubun erişti
Ne bilmeğe saadet elvermişti

Getirdim ben sana evvelce iman
Bana mani oldular eylediler tuğyan

Gulu edip ayırdılar yerimden
Çıkaracaklar beni âhir serimden

Aman ver gel bana ey nur-u rahmet
Senindir yevm-i âhirde şefkat

Çün Kayser diledi özrün tamamı
İşitince o mürsiller imamı

Mübarek gözleri yaş ile doldu
Rahim gönüllü idi rahm kıldı

Resulallah dedi ya Ali sen
Ne dersin Kayserin hakkında sen

Hemen dem nutka geldi onda Hayder
Dedi budur kelâmım sana Kayser

İman getir Resule dahi var ol
Yine var iklimine şehriyar ol

Sana yektir bu gün kurtardın baş
Yiğit isen dahi yaşa nice yaş

Dedi Kayser eya şahı velâyet
Senin hükmündedir varım tamamet

Size evvel getirmiştım ben iman
Velakin mani oldu ehl-i küfran

Eğer ben zâhir iman getirsem
Varıp Rum içinde tahta otursam

Beni ol dem yerimden kaldırırlar
Guluvi âm edip öldürürler

Hemen bünyadımız bizim yıkarlar
Yerime bir dahi Kayser dikerler

Eğer lütfedip verirsen aman
Ki gönülden getireyim sana iman

Vereyim size yedi yıllık haracı
Medineye iletelyim yılda baçı

Bir ölmüş kişiyim beni azad edin
Suçumu bağışlayın gönümüş şad edin

Sizin mevlûdunuz Beytulharamdır
Ezelden eylediğiniz keremdir

Bilirim ben Muhammed Mustafayı
Dahi hem sen Ali-ül Murtazaı

Hilâf yoktur bu sözde siz bilirsiniz
Ger azad eyleyin ger öldürürsünüz

İşitip hoca-i âlem bu sözü
Hemen dem Haydara döndürdü yüzü

Dedi ya Hayder bunu azad eyle
Yıkılmış gönünü abad eyle

Getirsin ol yedi yıllık haracı
Doyunsun arabın cümle acı

Varsın yine Ruma kayser olsun
Kavmi kâfir olunca bu er olsun

Nuru iman biraz gönlünde vardır
Sair merdude bakarsan bu erdir

Resulü dinledi çün hazreti şah
Dedi Elyan Kayser ol bu dem agâh

Sakin ki yine azgın olmayasın
Ki iman ehline kin tutmayasın

Çünkü gördün kılıcını ehl-i imanın
Sakin miskin artmasın gümanın

Hilâf eylersen iş olur tamamet
Elimdedir benim cümle velâyet

Unutma bizim ile ettiğin ahdu peymanı
Mürüvvet ehli bil Muhammed Mustafayı

Sakin ol yine küstahlık eyleme
Müslüman üstüne bir dahi gelme

Dahi yıldan yıla gönder haracı
Bulayım dersin bu derdine ilâcı

Ulu and içti Kayser dedi ya şah
Yeri göğü yaradan kaadir Allah

Onun hakkı için hem âdem hakkı için
Muhammed Mustafa hatem hakkı için

Dahi İsa ve Meryem hakkı için
Ölüleri diriltin âdem hakkı için

Dahi gökten inen yüz dört kitabın
Nebilere inen hak hitabın

Bu ahdi ile bu peymanın hakkı için
Dahi İslâm imanın hakkı için

Eğer bu ahidden dönersem olam hiç
Beni sen zülfikâr ile iki biç

Bu ahdi çünkü tekid etti Kayser
D saat verdi destur ona Hayder

Dokuz bin er esir olmuştu
Ki cengin sonunda tutulmuştu

Cümlesinin eli bağlı dururdu
Kaçan Elyan Aliye yalvarırdı

Kamusun Kayser eyle kılıp azad
Resulü hak bunları eyledi şad

Resulün hem Alinin elini Elyan
Öpüp destur aldı asan

Dahi (Şam) ve (Halep) Elyanın idi
(Trablus) a varınca onun idi

Dahi (Antakya) dan ilerisin
Tamamet Trablustan berisin

Cümlesini verdi Kayser Mustafaya
Ki ümmet ola ol dılı-ı hüdaya

Halepten çünkü Kayser Ruma geçti
Geçip tahta beyleri düdü

Dediler şükür ki eriştin eya şah
Seni verdi bize yine Allah

Ne yol ile halâs oldun Araptan
Nice geldin buyur şahım Halepten

Aliden nice kurtuldu başın sağ
Ali vurdu bizim bağrımıza dağ

Kani sultan-ı esfer şahı frenk
Onların ömrünü âhır kıldı ol cenk

Helâk oldu bir er serverlerimiz
Adı belli yedi yüz beylerimiz

Kani Eflâk beyi ya mîr-i Buğdan
Ki şahı Rus serdarı alaman

Yedi yüz bin eri erdiği saat
Ali kıldı bunları hep tamamet

O gelmese kırardık oniarı biz
Ki bu horluk bize olmazdı her gez

Kalanımızı ürküttü kaçırdı
Yüzümüz suyunu yere geçirdi

Hemen bir nâra ile hep şaşırdı
Aklımızı aldı attan düşürdü

Ne kudretli pehlivandır aferin bâd
Sizin ile bir nice âdem kılmış azad

Yahut camuzudur dev aslımıdır
Melekmidir ya âdem neslimidir

Dedi Kayser ki yârân dinleyin hali
Benim halimdeş çün eylediniz suali

Size deyim Aliyi ben tamamet
Ki ol kişide vardır çok âlâmet

Ne cazudur ne dev aslıdır ol er
Keramet ehlidir bilin ol server

Ki İbrahim Halilin neslidir ol
Yine bilin Muhammed aslıdır ol

Alinin gerçi ulu erliği var
Dahi ondan ileri dirliği var

Hep ona göredir kalan kemali
Dahi bin mürüvvette anca cemali

Dnun lütf-u sanihası şerh olunmaz
Muhammed dinini bilin tarh olunmaz

Ben onlar ile kıldım bir medara
Hem ondan gayrı bulunmaz ona çare

Veririm dedim yedi yıllık haracı
Dahi kırk kantar altın yılda baçı

Dahi Şam Halep hem Trabulusu
Dahi Antakya serhad Tarsusu

Verip bunları kurtardım başımı
Bu kadar başarabildim işimi

Eğer vermezseniz Ali hemen dem
Gelirse Ruma hiç komaz bir âdem

Harap eyler tamamet Ruma baştan
Çü derim siz gafil olmayın bu işten

Ne dersiniz siz dahi söyleyiniz görelim
O gelmeden biz ona gönderelim

Ali kendi gelirse iş yamandır
Cihan halk ona arpa samandır

Dedi Rum beyleri kaysere ey şah
Onu göstermesin hiç bize Allah

Hemen lâzımı serhadde gönderelim
Çünkü böyle sulh olunmuştur verelim

Ki bunda basmaya Ali ayağı
O sağ iken onlara olmayalım bağı
Kaçan ki Ali öle biz de varalım
Tamamet âlini evlâdını kıralım
Varıp Kâbelerini yıkalım
Arap iklimini bütün od'a yakalım
Komayalım onlardan birini sağ
O dem öğüle bağrımızdaki dağ
Bu fikri edip açtılar hazain
İki yüz kantar altın sikke ve ayın
Hemen eğlenmeyip gönderdi gitti
Gece gündüz gidip Şama yetti
Meğer peygamber ol dem göçmüş idi
Halepten serhad Şama geçmiş idi
İman arz etmişti has-ı âma
Halep Şam Trabulus tamama
Cümlesi etmiş idi hakka şahadet
İmana gelmiş bulmuştu saadet
Görüp mucizelerini Mustafanın
Kulu oldular ol kân-ı vefanın
Kaçan ki kayserin elçisi erdi
Resulün ardından Şama yetti
Varıp arzeylediler hazretine
Çün elçi erdi Ahmet hizmetine
Hâmide katolup yüz yere vurdu
Haracı arzedip karşıya durdu
Buyurdu şahı mürsel ey birader
Giderip altının mührün seraser
Döküp ortaya yığıdılar tamamı
Hemen dem kıldı davet has-ı âmı
Cümle kismet eyledi yoksula baye
Verdi cümlesini dervişe hem gedaye
Yedi yük Kâbeye gönderdi ol dem
Kalını bahşış etti nuru âzam
Üleştirdiler ol malı seraser
Muhammed ile Aliden gayrı server
Cümleye verip almadı onlar mal
Hoş fehm eyle nedendir bu hal
Ki bu dünyayı kabul etmedi onlar
Dahi yanlış yola hiç gitmedi onlar

Ki dünya ciyfedir talibi ittir
Ona dil vermeyen âkil yeğittir
Eğer aklın var ise senin ey yâr
Sakın aldatmasın dünyayı gaddar
Ne kadar mail isen devirmesine
Elini o kerede gör vermesine
Sen ölünce malik olur sana mar
Bu demde ye sonraya saklama zinhar
Hırs-ı mend oldur ki onu cem edince
Bırakıp gitmiye bu yerden gidince
Tasadduk et ki vermiyesin hesabın
İlete bilesin ukbaya sevabın
İşittin mi sözümlü ey birader
Beraber ola sana senin ile sim ve zer
Zâhir sonunu düşünme fenadır
Sana fenanın var renc-i ânâdir
Fâni nesneyi terk et er ol
Ümidini Hakk'a tut bâkiyi bul
Dünyanın mührü bi vefasına el sunmayasın
Hesabı hak sorunca utanmayasın
Yine biz diyelim evvelki hali
Çünkü taksim eder peygamber o malı
Bu hali kayserin elçisi gördü
Hemen tahsin edip iman getirdi
Dedi Muhammed dini sadık imiş
Ona iman getiren sadık imiş
Fâni varlığa gönül vermez peygamber
Bakın hatem-ül nebiyn dir bu server
Ol elçinin yoldaşı bin kişiyle ey can
İman getirip oldular Müslüman
Çünkü Kayser-i Rum işitti bu hali
Dedi küfür ehlinin geldi zevali
Cihan şimden geru ona tuttu yüz
Hemen ona varalım birlikte ola öz
Oturan beyleri kaysere tamamet
Dediler şahım bize güçtür bu alâmet
Dedi kayser bu derde bir çare edelim
Kırk kantar altını yılda tamamen verelim
Altınların gitmesine biraz ağlaştı küffar
Âhiri kâr haraçgüzarlığa verdiler karar

Kaçan ol malı taksim etti Ahmed
 Revan oldu Medineye Muhammed
 Yapıldı mescid yıkıldı kilise
 Bozuldu serteser âyin-i İsa
 Göçtüler Şamdan Ali ve cümle ashab
 Gittiler menzil be menzil cümle ahbab
 Makarrı izzete yakın gelince
 Resulün geldiğini cümle bilince
 Tamamen karşı çıktı er ve avret
 Ziyaret eylediler nur-u nübüvvet
 Erip yaranlara verdi selâmı
 Muhabbet gösterip onlara eyledi kelâmı
 Medineye o dem erdi Muhammed
 Varıp mescide girdi Muhammed
 Niyaz ettiler Rabbülbade
 Gaza eylediler hem erdiler murada
 Pes ondan vardılar ulu evine
 Ganimet malını yetiştirdiler yerine
 Karar ettiler ol âli mekânda
 Gaza-i ekber olundu ol zamanda
 Fazlı Aliyi bil fazıl ol
 Aşk ile kemale gel kâmil ol
 Nicedir bil onun fazlı kadîmi
 Hemen bir dem de Halebe erdi adımı
 Şarktan garba giden ancak nazardır
 Onu inkâr edenler şüphesiz hardır
 Resulü hak dedi etmeyiniz inkâr
 Aliye hem bana getiriniz ikrar
 Beni inkâr eden kişiyi bil ey yâr
 Hakkı münkirdir ol ehl-i zünhar
 Şek inkâr eden ol şahı
 Hemen dem inkâr eder Allahı
 Resulü hak aşikâr söylüyor
 Merkezi velâyette Ali kaim duruyor
 (Yemini) sen mühib-i handan ol
 Hayat-ı ebedî içinde cavidan ol

★ ★ ★

Yüzünü hâk eyle âli evlâdın ayağına
 Özünü yetiştir üstadın başına

Bir mürşid ola ki seni götüre şaha
 Ki şah seni yetürür ol Allaha
 İsm-i hakkı daima zikreyle
 Kıyamet esişini sen fikreyle
 Ki ta sana şefaât ide Ahmed
 Şefiğ ola sana nur-u Muhammed
 Muhammeddir emîn ser-i esma
 Beyan eden odur ilm-i müsema
 Onun mektubu ismidir bu hil'at
 Onun nutkudur insana cism-i hilkat
 Dediğimi anladınsa adam oldun
 İsa ilmini okudunsa dem oldun
 Muhammed Mustafaya bin salavat
 Verin bu demde siz ehl-i taât

MUCİZAT-İ ALİ

Gel ey can güşuna al fazlı şeytem
 Beyan edem sail isen heştem
 Gel imdi dinle altıncı fezail
 Ne veçhile beyan olur mesail
 Sühan mergi yine kıldı ser agaz
 Kılıp gülzar nutk içre pervaz
 Hüseynidin tuttu rah-i Hicazi
 Dönüp ziyr güleden gösterdi razı
 Vurup dest-i zeban açtı terane
 Pes ondan başladı bir destane
 İşitenler yakın ol destanı
 Gözüne görüne cennet bostanı
 Ola mı bunun gibi bigülistan
 Havarice nasip olmaz o bostan
 Mühib-i hanedanındır bu hisse
 Buna benzer ola mı hiç bir kıssa
 İmam-ül muttakin fazlından ey yâr
 Eğer talib isen dinle bir esrar
 Acep sırdır bu sır ki akıl erişmez
 Bu sırrı bilmeye ebter dürüşmez
 Bu ilmin mahseni şahı velayet
 Velâyetten beyan olur keramet
 Keramet ehli olam dersen ey yâr
 Velâyet eşiğine bende ol var

Ki ol eşikte sultanlar gedadır
Velâyet âdeme fazlı hüdâdır

Gedalardan padişah-ı mir olurlar
Ki pîrin hizmetinde pîr olurlar

Ki pîrin hizmeti hakkında izzet
Hizmetle bulunur âz-u izzet

Erenlerdir sahibi kün-ü fikânın
Onlardır hafızı cümle mekânın

Yakin-i hakkın eminedir velâyet
Erişince tamam ruz-u kıyâmet

Erin erliğini bilen hak erdir
Ere ikrar eden ehl-i nazardır

(Yeminî) sen erenler bendesine
Özünü hâk eyle erincesine

Sözü çok eyleme ki geçti devran
Ecel erdikte kalmaz dilde ferman

★ ★ ★

Bize fazl-ı Aliden bir rivayet
Beyan eyle bu dem göster bir âyet

Mühibbi haneden içinde gûş
Muhammed şavkı gönünde ide cuş

Cümle ervah-ı mümin rahat ola
Havarice Hüdadan lânet ola

Sezadır münkire lânet müebbed
Havarice şefiğ olmaz Muhammed

Çünkü sordun dinle haktan nidayı
Muhammed bülbülünden işit sadayı

Ayağı gubarıdır çeşmin cilâsı
Ki fazl-ı Alinin yoktur kıyası

Velî (Abbas) ve (Selman) dan rivayet
İşittim böyle kıldılar hikâyet

Ki bir gün hazreti mir-i münevver
Ki şehri-i Basraya varmıştı Hayder

Şah ol dem ol şehre varmıştı
Tamam cuma namazını kılmıştı

Cuma namazını kılıp dışarı çıktı
Ki Hayder gör nice puthane yıktı

Onların milletinden biri nice er
Dururdu bir arada ey birader

Aliyi gördüler ki dışarı çıktı
Şaşkınlık birbirine baktı

Onlardan biri dedi ki yâran
Aliye söylüyüm ben şimdi yalan

Ki yalansözle aldatım onu
Şöyle ki muhibbi sana beni

Dönüp inkâr idem onu ol dem
Melâlet ola onun gönlü muhkem

Dahi halk içinde olsun hakaret
Bu sözü söyledi ol din-i garat

Kalanı dediler eyle görelim
Tek ona bir melâhet ir görelim

Ol mel'anet-i din yürüdü
Ali önünde yüz yere sürdü

Ve al şaşkın şaha karşı geldi
Selâm verip yeri öptü eğildi

Dedi ki ya Ali ben sana ikrar
Ederim yoktur gönlümde inkâr

Senin gerçek muhibbinim gönülden
Severim ben seni can ile dilden

Canım başım tamam yoluna koyuldum
Budur halim bu dem ben sana dedim

Dedi ey ibn mel'un yalansın
Yalan söylemeğe kasten gelânsın

Herze yeme yürü haline var
Valâ olur dünya başına dar

Dedi tekrar al fesat eyya şah
Severim ben seni tanıktır Allah

Seni ve ehl-i beyti can-u dilden
Severim cümlesini bil ki gönülden

Bunu böyle dediğinde
O yerde bir fırın yanardı gördü

Ki ekmekçi fırını idi mukaddem
Hemen pek kızgın idi ol dem

Dedi şah ona ki ey kibr-u nadan
Eğer gerçek isen gir fırına yan

Eğer girip bunun içine yanasın
Acep değil sen bana inanasın

Bilirim ki sen beni seversin
Gerçek cansın hem ehl-i imansın

İşitip ol fesat kimse şaha ol dem
Gülüp dedi revamıdır bir âdem
Ki ol sana muhibbim dediği için
Seni can ve gönülden sevdiği için
Ki onu sen ateşe yakarsın
Ol yanarken temaşaya bakarsın
Senin muhiplerinden var mıdır hiç
Senin aşkına yanar baş eylemez piç
Dedi ki şah ona ki dinle ey ebter
Ben sevdiğime gönlüm bağlarım ber
Oğul kız hanumanın eyleyip terk
Benim sevgime gönlün bağlarım ber
Yoluma hak olurlar can ve dilden
Bizi seven onlardır bil can ve gönülden
Bu nutku böyle dediği anda Hayder
Orada hazır idi bir muhib er
Adı (Cabir) idi ol nevcivanın
Muhibi idi gönülden hanedanın
Buyurdu ol yiğide şahı merdan
Eğer gönülden beni seversen ey can
Ne kadar var ise malın ve ayalın
Getir göster muhiblikte kemalin
Ayalınle girip bu od'a yanın
Muhammedin mucizatını görün
Başım üzere deyip Cabir yürüdü
Varıp hanesinin içine girdi
Dedi avretine halk ey helâlim
Ne kadar var ise bilcümle malım
Eğer altın gümüş cümlesini getir gel
Bir büyük bezirgân geldi Basraya bil
Epken çok ucuz nefayistir kumaşı
Cevahirdir cümle kıymetli taşı
Alalım duymadan pazarcı hayli
Ki vardır bize ol hocanın meyli
Ol kişinin kumaşını eğer alırsız
İki cihanda rahatlık buluruz
İki oğlu dahi var idi mahtub
Yoktu Basrada onlar gibi hub
Dedi onlara ey iki gözüm
İşitin size ne dersem sözüm

Benimle siz dahi bile varasınız
Ol aldığım kumaştan götürésiniz
Kaçan avret işitti işbu sözü
Hemen dem Cabire döndürdü yüzü
Dedi hey er ne sözdür bu ki dersin
Ki oğlanlarımı alıp gidersin
Nice kumaştır aldığın beyan et
Bu sırrı Tanrı aşkına ayan et
Olanca malın iki oğlun götürmek
Nedir maksud bu işi böyle bitirmek
Dedi Cabir ne söylersin ey avret
Eğer söylersen düşer gönlüne firkat
Bana emreyledi şahı velâyet
İki oğlum malım başım tamamet
Feda edeyim rahına Murtazanın
Muhibiyim ben ol Şir-i hüdanın
İşitince dedi avret zinhar
Yolundan dönme gel ey sevgili yâr
Ali yoluna canımız başımız fedadır
Yakın bil ki Ali dil-i hüdadır
Hoş fikreyledin canım Ali-ül hak
Senin ihlâsına tahsin ve saddak
Görün ol dem şu hatunun halini
Taradı iki oğlunun başını
Çekti sürme ikisinin gözüne
Vurdu yüzlerini kendi yüzüne
Dedi varın feda olun Aliye
Bu gün ol sadık gerçek veliye
Dahi malın melâlin cümle verdi
Ondan olan her eşyayı verdi
Sevindi Cabir aldı cümle malın
Ol iki gözleri nuru ayalın
Yola girip oldular revana
Feda olmağa ol şahı cihana
Ol araya ki şah anda dururdu
Fesatlar bu ahvali görürdü
İki oğlu ile Cabir çünkü
Olan malın hemen taksim kıldı
Üleştirdi kamu yoksula baya
Feda eyledi rahı Murtazaya

Yapıştı iki oğlunun eline
Feda eylemek için şahın yoluna
O kızgın fırına girdiler ol dem
Yanardı ol fırın katı muhkem
Gördü Basra halkı tamamet
O dem ki anda oldu alâmet
Niyaz edip gönlünde hazreti şah
Dedi ey mürveti çok gani Allah
Muhammed mucizatının hakkı için
Onun zat ve sıfatının hakkı için
Cümle müşkül senin kanında asan
Sen onlara ödu eyle gülistan
Ki nemrud ateşini İbrahime gülşen
Sen eyledin biliriz onu ruşen
Habibin mucizatın eyle izhar
Ki bize gülmeye ol ehl-i inkâr
Tamam etti niyazın çünkü Hayder
Buyurdu Kanber'e ol şahı küşver
Fırının ağzına vurdu kapağın
Tutup Kanber şahın ol dem yasağın
Cümle mahlûk çün kaldı hayran
Bu iş işlediğine Şâh-ı Merdan
Fesat kişiler kaçan bu hali gördü
İki oğlu ile Cabir od'a girdi
Pes ol dem şaha dedi onlardan biri
Bu ettiğın işin aslı ne idi
O yiğit severim dedi seni seninçin
Garaz eyledin sen ona onun için
Severim seni diye etti dava
Sen onu niçin ettin rüsva
Malından dahi başını almak
Mürvetimdir bu işi böyle kılmak
İki oğlu ile yaktın onu nârâ
Severim dediği için ol biçare
Katı işbu gariplerin günahı
Yaktın od'a anmadın Allahı
Senin Zulmünü Allah görmez mazur
Bunları od'a yaktın eyledin makhur
Sana sual etmez mi bunları Hak
Göz göre eyledin zulm-u mutlak

İşitip işbu sözü Şâh-ı Merdan
Dedi ki söyleme ey kibir ve nadan
Yürü var al fırının kapağını
Görünce ol civanın yüzünün ağını
Hakka ikrar edip getir şahadet
Dahi şek eyleme ol ehl-i taât
İman getir Resul'e eyle ikrar
Görüp bu mucizatı etme inkâr
Bu cümle hal mucizesidir Mustafanın
Dini kaimdir ol kân-ı vefanın
İşitip Hayderin nutkun ol fesat kişi
Fırının kapısına vardı durdu
Kapağını kaldırıp içine baktı
Sanırdı ki ol od onları yaktı
Al ahmak gördü fırın içini ol dem
Sanasın cennet firdevs-i âzam
Fırının içi dop dolu gülistan
Akar sular seraser bağ-ı bostan
Menekşe nerkis sevsen feravan
Gül ve nesrin ile servi hıramam
Göz ermeden ol bağ ile bostan
Gören göz görür bağ ile ruşen
Namaza bağlamış Cabir elini
Rükûa indi zam edip belini
İki oğlan diz çökmüş ey can
Okurlardı sada-i savt-ı Kur'an
Münevver yüzleri şems kamerden
Giyerler hulleler hamraten gevherden
O, şaşkın çün bu hali böyle böyle gördü
Kalıp sermest hayran şöyle durdu
Kendi arkadaşlarını cümle çağırdı
Gelip onlar dahi bu hali gördü
Dediler zi keramet zi velâyet
Bu dine girelim cümle tamamet
Muhammed ki ulu peygambermiş
Ki ol dört yüz insan ki tamamet
Aliden böyle görünce keramet
Salavat verdiler cümle yeksan
Getirdiler o saat hemen iman

İşaret eyledi ol dem şahı merdan
Varıp Kanber dedi Cabire ey can

Fırından dışarı gel dur emretti Hayder
Muradın hasil oldu bil ey server

İki oğlu ile Cabir dışarı geldi
Od'a yanmadıklarını cümlesi bildi

Üçünün dahi yüzü şems-i enver
Verirdi şule aynı mah-ı münevver

Kamu mahlûk çün gördüler aşikâre
İki oğlu ile girdi Cabir nâre

Yine çıktı âsdan sağ-i selâmet
Göründü fazlı Hayderden âlâmet

Cümle eşya kaldılar mest-i hayran
Dediler zi keramet kâmil insan

Muhammed mucizatın kıldı zâhir
Vasi-i Mustafa Hayderden âhir

Bunu böyle deyip mahlûk dağıldı
İki oğlu ile Cabir eve geldi

Nedametsiz selâmet oldular şâd
Cehennem ateşinden oldular azâd

Bunun gibi kerametler Aliden
Nice yüz bin görülden ol veliden

Nice putperest eyl-i zünnar
Din-i Ahmed'e eylediler ikrar

Nice ger zat kişi ateşperesti
Yıkıp tahtın yüzünü yere bastı

Zülfikar korkusundan ehl-i zünnar
Muhammed dinine etmiştir ikrar

Nice zamimlerin başını kesti
Nice düşmanların yayını yesti

Yıkınca kûsranın ivanın tahtın
Cümle (Selmana) verdi mal rahtın

Medayn tahtına hükmetti (Selman)
Aliden dahi buldu seyfi-i iman

Nice kân-ı keramet mürüvvet madenidir
Onu inkâr eden dun denidir

Muhib olan gönülden hanedana
Ne mal mülk kor baş ile cana

Cam terk etmiş canana ermez
Özün kul etmeyen sultana ermez

Seven oldur hakikat Mustafayı
Cüda etmeye ondan Murtaza'yı

Bil ki onlar efdâlidir kâinatın
Onlar muradıdır cümle sıfatın

Muhabbet şah ile aynın kalanım
Haram olur ona nar-ı cehennen

(Yeminî) (aşk) (evlâd) için ağla
Fırak (Âl) için bağrını dağla

Vücudüm düşmesin dersen cehime
Tasarrû kil niyaz eyle rahime

Bu altıncı fezail oldu tamam
Yedinci fazl şahı ile âlâm

VAHDETNAME

Gel ey tuti şerîn güftar-ı agaz
Ser agaz eyel ki murg-ı dil sülhan-ı saz

Kelâmın cümle bir söz-ü safadır
Ki medh-i Murtaza ve Mustafadır

Sözünden bülbül can-ı fezasın
Ki meddah-ı Muhammed Mustafasın

Onun için böyle şirindir kelâmın
Dil-i uşşaka yetürürsün hak selâmın

Kıla söz ehlî sözünün ter
Faziletname şerh eder bu defter

Ne mecliste ki bu şerh ola zahir
Kalan söz ehline söz değmez âhir

Denir ki naat sultan-ı şefaât
Gayri kıssa beyan olsa şenaat

Mefer gönlün muradın ide yâd
Ya takrir hadîs oluna bünyad

Kalan söz-ü beyan etmek reva mı
Ki onda şerh ola Hayder kelâmı

Ki bu fazl vasii Mustafadır
Söz-ü güç eylemek sıtkı safadır

Ne muciz ki ayandır Mustafadan
Gel imdi dinle fazlı Murtazadan

Hoş şirin sözdür bu hikâyet
Olur mu hiç buna benzer rivayet

Ki uçtan uca ibret destanı
Velâyet-i şâh şerh-i can-ı gülistanı

Ki var dininin kokusu can fezadır
Muhibbin canına candan sezadır
Hureñ bağrına tira ve hırfet
Ziyandır ömrüne canına âfet
Gözüne ateş tut cehennem
Diline tığ-ı tir canına sem
Yüreğine sünnanı zehir katıl
Bunu güş eylemeyen ehl-i batıl
(Yedinci fazlıdır) bu Murtazanın
Aliden gele muciz Mustafanın
Ser-i ağır edip ey söz ehli söyle
Ki değil rüzgârın hali böyle
Ki durmaz bir kararda çarh-ı gerdun
Kılar serkeşlerin bağrını pür hun
Ederse kuddun eflâke beraber
Yine hake kılar âhir beraber
Ne lûbet bazdır bu çarh-ı gaddar
Geday-ı şah eder sultanları zar
Muradınca kimin oldu bu devran
Demez işbu (İskender) ya Süleyman
Kim anar (Himmeti) ya ki (Kubbadı)
Cihana geldiği dem kaldı adı
Bu mülke kim benim dediye âhir gitti
Fırak-ı hasret derdiyle gitti
Hemen ona benim dediği kaldı
Yıkıldı cismi bir canı kaldı
Cihan mülküne gönül vermeyen can
Yakın bil derler ana kâmil insan
Gönülden terk eden dünya safasın
Onlardır görmeyen dehrin cefasın
(Değildir onlar) (aba) ve (taca) muhtaç
Bu halk onları bilmez tok veya aç
Miftah-ül kenz eylemiş onları Allah
Onlardan gayri âcizdir ol âgâh
Onlardır cihana vermeyen dil
Onlardan gayrisinin hâlin müşkül
Edenler hakkın emrine itaat
Erenlerdir erenler ehl-i itaat
Eğer toprağa el sunsa olur (zer)
Kaçan ki sahib-i kudret olur er

Görür berdir işidir bir durur bir
Değil iki hemen birdir hemen bir
Ki kesretten vahdete ermeğe çare
Yine senden olur nefsin çare
Havay-i nefsi fiilini etme arkadaş
Salâhiyet makamına ilet baş
Kul ol ki bile sultan kimdir
Saray-ı dildeki mihman kimdir
Kimin emriyle geldin bu mekâna
Kimi etmiştir mekân bu cismi cana
Ne emanet koymuştur sende Allah
Emin oldun bil onu olma gümrah
Yer ile semaya arz etmiş onu hak
Dahi cümle yaradılışa mutlak
Kabul etmeyip cümle bizar
Onu insana arz edince Cebbar
Kabul edip onunla buldu dirlik
Bu kesretten muayyen oldu birlik
Ol de merdi emanet bu sifata
Delil oldu bu suret ayn zata
Sifat olunca durmadı zat
Ki olunmadı abesten varlık ispat
Dedi ki anla ey insan-ı kâmil
Ki olmaz damının özü cahil
Yenilik perdesinden geçmeyen dil
Eğer Allaha kulum derse müşkül
Ki haktan gayri hak bir dahi yok
Hakkın emriyle gelir gider pek çok
Kula lâzım budur kıla ibadet
Nebinin kavline ede itaat
Ki mahrem olmaya yevmi kıyamet
Muhammed Mustafa ide şefaat
Bu kadar açabildik vahdetten raz
Yine maksudumuz kılalım ağaz

ES'İLE ERBAİYE

Gel ey söz anlayan işit peyâmı
Yine faz-ı Aliden bu kelâmı
Var idi Hazreti Şahın mukarrer
Eşiğinde mülâzım nice server

Aliden olmaz idi onlar irak
 Cemaline dil-i candan müştak
 Cümlesi terk edip hanumanın
 Feda etmişler idi baş canın
 Muhibbi idi Alinin can-u gönülden
 Gidermezler idi mührünü dilden
 Ali mührün eden gönülünden bünyad
 Esas din olur kalbinde abad
 Diyeyim ben ol muhiblerin adın
 Ki bulmuş idi onlar din-i tadın
 Biri (Nasır-ı Tusi) biri (Selman)
 Biri (Âmar) birisi (ibn Sem'an)
 (Muhibbi Rumidir) yedinci server
 Biri (Cabir-i Ensari) ey can
 Mülâzım idi bunlar şaha yeksan
 Bunların ikisi çok azdı âhir
 Aliye tanrı dedi oldu (KFR)
 Biri Nasır biri ibn Sem'an
 Bu ikisi Aliye dedi rahman
 Bunlardır ki dedi şaha hüdadır
 Hüdadan kim dedi şaha cüdadır
 Onların vurup boynun hazreti şah
 Dediğim ben kulum rabbim Allah
 Niçin vurdu bunların boynunu şah
 Onun için ki onlar olmuştu (gümrah)
 Sebep ne idi bunlar azdı yolundan
 İman ehli idi bunlar hud gönülden
 Beyan edem sana eğer iştir isen
 Muhibbi hanedan Hayder isen
 Edeyim aklım erdiğince takdir
 Ne kadar ki kalem eylese tahrir
 D dem ki fahrî âlem rahlet etti
 Yerine (dört) halife koydu gitti
 Emanet asıla verildi nesilden
 Cihar rûkn ile geldi asıl nesilden
 Bu dem zuhur eyledi şahı merdan
 Saddı hezar küfür ehli kırdı ey can
 Fi revnak kalmadı din-i İsada
 Ne Hud erkânî âyin ve Musada
 Acem mülkünü fethetti tamamet
 Aliden erdi her mülke keramet

Taht-ı rahtile kesrayı seraser
 Meydanı kıldı hake beraber
 Ne (Türkistan) kaldı ne (Bedehşan)
 İmana davet etti şahı merdan
 Şahadet getiren buldu necatı
 İnanmayan gösterdi mematı
 Nice leşker ayırdı yesti
 Nice sultanların başını kesti
 Muhammed dini ile tuttu kuvvet
 Küfür ehlinde hiç kalmadı kudret
 Kaçan bu işler aldı ol zamanda
 Bilinip olunca meşhur cihanda
 Var idi ol zamanda dört türlü millet
 Ki (dört) peygambere olmuştu ümmet
 Biri (İbrahim) biri (Musa) ya
 Biri (Davud) biri (İsa) ya
 Çün bunlar gördü ki din-i Muhammed
 Cihanı tuttu şeriat-i Ahmet
 Dürülüp bir yere rahipler ol dem
 Dediler din-i Ahmet oldu muhkem
 Bu kavmin def'ine kim ola çare
 Ki bunlar bağrımıza vurdu yare
 Bu hal üzere eğer kalırsa bunlar
 Doğar üstümüze kara günler
 İyi iş olmadı işbu alâmet
 Bizim ayinimiz oldu melâmet
 Bunu böyle deyip kıldılar efgan
 Yakalar çak edip zar-ı giryan
 Akıtıp rikkat ile kanlı yaşın
 Ara yerden biri kaldırdı başın
 Dedi dinleyin benim sözümü yaran
 Bu kavmin def ı bize gayet âsan
 Kılıç darbiyle bitmez bilin bu iş
 Alidendir bize cümle teşviş
 Benim fikrim ne erdi iştin
 Eğer makul ise bu işi edin
 Muhammed şimdi dünyada değildir
 Dnun yerinde elbette biri vekildir
 Ömer olmuş şimdi o kavme kethüda
 Ona hizmet eder mi-i geda

Varalım o Ėmere cümle yeksan
Dileyelim ondan bir ulu bürhan
(Sevâlef) enbiya mucizelerinden
Varalım isteyelim her birinden
Eğer müşkülümüz olursa âsan
Girelim onların dinine yeksan
Bunların dinine hak din diyelim
Varıp biz onlara uyalım
Eğer göstermiye bize keramet
Ederiz bunların dinine melâmet
Gelip kavmimize fetva verelim
Bu dört milletin çerisini dürelim
Bunları ara yerden kaldıralım
Rahat olup âhir oturalım
Bu reyî hoş gördü kırk kişi
Bu akıl ile yola girdi cümlesi
(Onu) İbrahîmî (Onu) Musâî
(Onu) Davudî (Onu) İsaî
Medine şehrine çün erdi bunlar
Kethüda-i Arap nezdine vardı bunlar
Oturmuştu Ömer mihrap içinde
Kal-ı bekul ile Arap içinde
Selâm verdi kamusu kıldı hizmet
Ömer çün baktı gördü nice millet
Selâmın aldı bizleri seraser
Ayak üzere durup bunlar beraber
Bunlardan birine dedi ey âdem
Ne yerden geldiniz söyleyin mukaddem
Dedi birisi boyların dinlen ya Ömer
Senin hükmün süffiye kubhe geçer
Ki biz dört milletin âlimleriyiz
Sen bizi sanma ki cahilleriz
Bu gün senden isteriz ulu bürhan
Eğer müşkülümüz olursa âsan
Biliyoruz ki dininiz hak din imiş
Bu yolu erkânı hak-ı âyin imiş
Biz de ederiz bu dine şahadet
Kılarız bu erkân ile ibadet
Ömer dedi nedir maksud beyan edin
Sualiniz var ise âyan edin

Dediler çün Muhammed rihlet etti
Fenâyı terk edip bekaya gitti
Halifesi vardır mutlak yerinde
Mucizatı bakidir ruşen yerinde
Sen bu makamın hak eri isen
Muhammedin gerçek refiki isen
Bize geldiler bu demde bir nice muciz
Keramet ehli bir şeyde olmaz âciz
Ki var iri Musanın bir (Âsa) sı
Onunla vururdu her esası
Yerinde ol asa ejderha olurdu
Yine eline aldıka bi can olurdu
Dahi İbrahîmi yakmazdı (nâr)
Olurdu nâr Nemrut ona gülzar
Elinde Davudun mum idi (âhen)
Ne isterse düzerdi âhir (ahsen)
Dahi İsa ölü diriltir idi
Çürümüş cisme can verir idi
Bize bu işlerin hikmetini göster
Ve hem ol mucizelere ola beraber
Ömer çünkü işitti işbu sözü
Baş kaldırıp ol kavme karşı yüzü
Dedi gerçi elimdedir hilâfet
Velâkin yok bu işlere bende taket
Vasi-i Mustafa bilin Alidir
Velâyet nurudur gerçek velîdir
Emindir mucizine Mustafanın
Gidiniz hizmetine Murtazanın
Varalım sizinle beraber Aliye
Beyan edelim bu hali cenab-ı veliye
Olur maksudunuz cümlesi tamamet
Kerameti veliyi görüp ediniz şahadet
Bilen Allah bir Muhammed-i hak
Ali gösterir bu sırrı mutlak
Ömer böyle deyip Aliye yürüdü
Ol kavm ile beraber olup yola girdi
Olan ashabları bile hep gitti
Ömer ile ol kavm şaha yetti
Meğer bu dem emir şahı merdan
Bir Ensariye iş işlerdi ey can

Bağın kazardı elinde teymur bel
Eşerdi bahçe toprağın vurup el

Selâm verdi Ömer vardığı dem
Selâmın alınca emir-i mukaddem

Dedi ya Ömer size zahmet nedir bu hal
Bunlar ne kavimdir nedir bu ahval

Ömer dedi erenler pedîşahı
Ki sensin hak ile ümmetin penahı

Bu kavmin bir garip sözleri var
Senin himmetinle hal olur bu esrar

Kı makdur-u beşerden harîc bu alâmet
Yine senden âyan olur her keramet

Dedi ol kavme Şâh-ı Merdan
Söyleyin müşkülünüz olsun âsan

Dediler ya Ali dinle sözüümüz
Bize göster âyan görsün gözümüz

Her kim ki yu yerde hak peygamber ola
Ki bir kavme gelip ol rehber ola

Cihanda zahir olur mucizâtı
Verilir canib-i haktan beratı

Ki o mürsile biz etmişiz ikrar
Yakin yok gönlümüzde şekk-ü inkâr

Ne mucizler ki onlardan ayandır
Biliriz gün gibi ruşen-i beyandır

Onların mucizine göre muciz
Şimdi sizden isteriz onları biz

Sizin peygamberiniz rahlet etmiş
Size ismarlamış yerini gitmiş

Onun yerine kim nasboldu ise
Hilâfet hak tahtını kim aldı ise

Biz ondan isteriz bu mucizâtı
Âyan ide bize bu müşkülâtı

Ömere gelip dedik bu hali
Müşkülümüzü dedik eyledik suali

Dedi Ahmedin kaymakamı
Emini vasisi ve hem imamı

Alidir dedi bize belli bilin
Varın halinizi ona arz edin

Bu dem aldı geldi bizi bunda
Eğer kaymakam isen bu dinde

Bu istediğimizi senden bulalım
Dininiz hak ise bizler bilelim

Varıp kavmimizi irşad edelim
Cümlesi bu tarik üzere er görelim

Âyan olursa senden bu velâyet
Ederiz bu dine cümle şahadet

Eğer istediğimizi bulmaz isek biz
Şahadet vermeyiz bu dine biz

Varıp kavmimize fetva verelim
Size musallat olup leşker dürelim

Havale ola size cümle millet
Biliriz işiniz cümle âlet

Edelim etraftan cümlemiz hamle
Aradan kaldıralım sizi cümle

Cümle rahatlarınızı selb edelim
İşinizi âhir edip bitirelim

Bu sözü dinledi ol demde Hayder
Dedi ne ise söyleyin sözünüzü yekser

Ne gamdır buna ki kudret-i Hûdanın
Taleb ettiğiniz muciz-i Mustafanın

Sualiniz edin düşmen gümâna
Bu küfrü terk edip girin imana

Ne dediler dinleyin Murtaazaya
Salavat verin Muhammet Mustafaya

Dedi ol Musa yeyler aya şah
Musaya bir asa vermişti Allah

Bıraksa ejder olurdu elinden
Sıçrardı ateş ağızından dilinden

Asanın remzini isteriz delâlet
İşitip bu sözü şahı velâyet

Elindeki belin sapını çıkardı
Cümle mahlûk ayak üzere bakardı

Yere koydu sapı şahı merdan
Baemri hak oldu bi ulu (Saaban)

Açıp ağızım odlar saçardı
Neye dokunsa kızartıp yakardı

Yürüdükte hız ile dağ taş
Olurdu karnının altında haşhaş

Görenlerin korkudan aklı bulandı
Medine şehrini üç kere dolandı

Serri ejder henüz önünde idi şahın
Bu cümlede kuvvet kudret Allahın
Vücudu var olup kervan saraydan
Ne hikmetler ayan ider yaradan
Görürlerdi ol mahlûk onu cümle
Kaçan ki ağzını açıp etti hamle
Musailer ol demde eyledi feryad
Dediler ya şah kıl bizi azad
Bunu tut ki bu dar-ı cümle cihanı
Biz getirdik canı gönülden imanı
İnandık biz Muhammed Mustafaya
Velâyet hem Ali-ül Murtaza
Bunun heybetine bizde yok takat
Musanın ejderhasından bu afet
Hemen dem sunda destin mare Hayder
Bayağı bel sapı oldu ey server
Hoş keramet madeni şahı velâyettir Ali
Nuru (Ahmeddir) yakın şem'i hidayettir Ali
Muciz Musai bir pare ağaçta gösterir
Şöyle (bel) sırrını bahı keramettir Ali
Bunca işler ki kılıptır kudreti haktan ayan
Muciz nuru nebiden ruşen ayettir Ali
Hatem tıyyı bir pula değmez sâhasını olsa yad
Nesli İbrahim kân-ı sahavettir Ali
Nice din düşmanlarının kanını döktü yere
Hakkı inkâr edene sahib-i siyasettir Ali
(Hül-leti Ali-ül insan) menzildir şanına
Hem emin Ahmed sahibi emanettir Ali
Ey (Yemini) Hayderin methini tekrar eyle ki
Hem dem hem ser sultanı şefaattir Ali
Musailer çün ikrar eylediler
Gelip İbrahimiler söylediler
Dediler ya Ali ol demde nemrud
Halilin kastına yakmıştı od
Ki ol od gülistan oldu Halile
Bize göster bedel işbu delile
O nehlisanı ki şah arıtmış idi
Kurusun bir yere cem etmiş idi

VIRÂNÎ

VİRÂNÎ

Alevî-Bektaşî toplumunda yedi ulu şair arasında sayılan ve büyük bir saygı ile anılan Virânî'nin nereli olduğu hangi tarihte doğduğu ve hatta yaşantısı hakkında kesin ve doyurucu bilgiye sahib değiliz. Virânî veya Virân Abdal mahlaslarını kullanan bu büyük şairin aruz vezni ile yazdığı üç yüzden fazla şiirini ihtiva eden bir divânı vardır. Bunun dışında hece vezni ile yazdığı şiirleri de zamanımıza kadar kalmış ve bir kısmı bestelenmiş toplantılarda ve cem ayinlerinden okunmuştur.

Virânî'nin yazdığı deyişlerden Balım Sultanla çağdaş olduğu anlaşılmaktadır. Bektaşî olan Virânî'nin Hacı Bektaş Velî'nin oğlu Seyyid Ali Sultan ve O nun torunu Balım Sultandan başka o soydan gelen başka bir kims eyi şiirlerinde anmadığına göre Balım Sultan hayatta iken öldüğü söylenebilir. Bu itibarla bu konuda başka bir belge elde edilmemiş olduğundan Virânî'nin, 15. Yüzyılın ikinci yarısı ile 16. yüzyılın başlarında yaşamış olduğu söylenebilir. Virânî, hurûfî şairler arasında sayılırsa da, şiirlerinde hurûfîliğe değinmesi, o çağda hemen her Alevî Bektaşî ozanında görülen ölçünün üstünde değildir. Virânî'nin en büyük özelliği Aruz veznini çok ustaca kullanarak divân edebiyatı tarzında yazdığı şiirlerinde o çağa göre çok sade ve akıcı bir dil kullanmasıdır. Ömrünün büyük bir kısmını Irak'da Necef bektaşî dergâhında geçiren Virânî, Hz. Ali'nin türbesinin bulunduğu Necef'de yazıldığı sanılan bir şiirinde bektaşî olduğunu açıklıyor:

Zâhidâ rûz-i ezel Sübhân'ını Bektâşiler
Gördüler ayn-el yakîn Rahmân'ını Bektâşiler

Bâi Bismillâh ile fahr ettiler kâmil olub
Bildiler günden ayan merdânını Bektâşiler

Döktüler âh eyleyüp vâh eyleyüb zâr eyleyüb
Şâh Huseyn'in aşkına uş kanını Bektâşiler

Hâriciler zümresine ettiler lâ'net hemin
Tuttular Âl-i Ali dâmânını Bektâşiler

Lâ'netullah ile her dem zikr edüp yâd ettiler
Bil fülân ibn-i fülân'ın şânını Bektâşiler

Ca'feri mezheb olub secde-i tahkik ettiler
Sürdüler Şâh-ı Velî erkânını Bektâşiler

Gördüler Hakk sûretin fi Ma'ni-i Ümmülkitâb
Okudular hatmedüb Kur'an 'ını Bektâşiler

Hızr elinden aşk ile âb-ı hayatı nûş edüb
İçtiler uş çeşme-i hayvân'ını Beketaşiler

Ey Virânî cân-ü başı terk idüb hâk ettiler
Şâh-ı Merdân yoluna kurbânını Bektâşiler

Virânî Balım Sultan'a olan bağlılığını şu şiiri ile dile getiriyor:

Zâhidâ bu dünyede bir köhne şâlim var benim
Fahr evinde baş açık Sultan Balım var benim

Bâb-ı tak-ı tomtırak-ı neyleyim âlemde ben
Fariğim fahrım ferâğim böyle hâlim var benim

Mülk-ü emvâli niderem dünyede bir ân için
Şükr Hakka âl-i Ahmed gibi â'im var benim

Mülk ü mansıb cây-ı kesret râh-ı Hâk'dan dūr ederi
Geçtik andan Haydar-ı Kerrâr gibi Şâh'ım var benim

Men Virânî Dervîş' em didâre müştâk olmuşam
Dünyede ancak bu denli Sultan' im var benim

Virânî tasvvuf edebiyatının diğer şairleri gibi bir edebiyat ve şiir san'atının adamı olmak iddiasında değildir. O nun amacı inancını'nın yüceliğini anlatmak ve bunu mümkün olduğu kadar çok kişiye güzel bir ifade ve şiirle duyurmaktır. Bu konuda da büyük bir başarıya ulaştığı rahatlıkla söylenebilir. İnsanların yüce duygulara yönelmesinde Virânî'nin büyük şeref payı vardır.

Virânî'nin Seyyid Ali Sultan'ı öven bir şiiri var. Yaşadığı çağı göstermesi bakımından önemli olan bu şiirde:

Biz Urum abdâlıyız serdarımız Seyyid Ali
Çeşmimizde şule-i envârımız Seyyid Ali
Bülbül-i şeydâ biziz gülzârımız Seyyid Ali
Dinimiz imânımız ikrârımız Seyyid Ali
Nûr-i Ahmed Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kânde baksak dembedem didârimiz Seyyid Ali

Çekti tigin şeceri şakk etti seng-i mermeri
Söyleden oldur Furât üstünde ibn-i mermeri
Var tavâf eyle sinap' da ol dikübdür minberi
Bu söze ikrâr edenler oldular gamden berî
Nûr-i Ahmed Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kânde baksak dembedem didârimiz Seyyid Ali

Ol Velâyet ma'deni serdâr-ı Şâh-ı gaziyân
Rahmet-i deryâsına gark oldu cümle âsiyan
Na're urşa tâba düşerdi zemîn ü âsumân
Tîğ-i darbından yere geçti lâin-i bed gûman
Nûr-i Ahmed Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kânde baksak dembedem didârimiz Seyyid Ali

Dağ u taşı mesken oldu bil ana ey merd-i şâh
Zümre-i Âl-i Abâ'nın her biri bir padişâh
Bir muhabbet eylesek yüz bin eder bî iştibâh
Men fakîre anların oldu cemâli secdegâh
Nûr-i Ahmed Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kânde baksak dembedem didârimiz Seyyid Ali

Zâhidâ şek şüphe yoktur evliyâ'nın râhına
Cennet-i a'lâya irer yüz süren dergâhına
Bu kelâmı vird idüb şâm ü seherde âhına
Gel beru ermek dilersen ol erenler Şâhına
Nûr-i Ahmed Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kânde baksak dembedem didârimiz Seyyid Ali

Şâh Hâsên Şâh-ı Şehid ü hem İmâm-ı Âbidin
Bâkır u Ca'fer İmâm Kâzım Rızâ'dır Şâh-ı din
Hem Takî vü Bâ Nakî Askerdürür Şâh-ı zemîn
Mehdi-i Sâhib Zaman ol evvelîn ü âhîrîn

Nür-i Ahméd Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kande baksak dembedem didarımız Seyyid Ali

Ey Virâni dâmenin elden koma Şâh'ın müdâm
Tâ olasin gün be gün Şâh'ın yolunda müstedam
Hübb-i evlâdın hakkıyçün eylegil anı tamâm
Ki bu medhi yâd eder şâm u seherde yâ İmâm
Nür-i Ahmed Hayder-i Kerrâr'ımız Seyyid Ali
Kande baksak dembedem didarımız Seyyid Ali

deniliyor. Burada Hacı Bektaş Velî'nin oğlu Seyyid Ali Sultan'a çok büyük bir saygı ve bağlılık ifade edilmekle beraber onun çağdaşı olduğuna veya onunla görüştüğüne dair bir işaret yok. Meselâ Seyyid Ali Sultan'ın çağdaşı olan Sâdık'ın aşağıda bir bölümünü verdiğimiz şiirinde bu durum açıkca anlaşılıyor:

Dediler ism-i bülendine anın Seyyid Ali
Dahi mahlâsına kızıl Deli denildi güzün
Cedd-i Pâk'i anın Sultan Bektaş Velî
Ya'ni evlâd-i Ali asl-ı şerif ile saîd
Çâkeri Sâdık'a ol şâh-ı Velî kıldı nazar
Ber murâd etti beni kılmadı mahrûm-ı ümid

Bu şiirlerden Virâni'nin 16. yüzyılın başlarında öldüğü tahmin edilebilir.

Virâni bazı yazarlarca Ali'yi Allah olarak tanıyan ve "Nusayri" olarak adlandırılan kişiler arasında sayılır. Hemen tüm Alevî-Bektaşî şairleri Hz. Ali'yi fizik üstü, insan üstü güçlere sahip görmüşler ve O nu bu eğilim içinde ve bu ölçüde övmüşlerdir. Virâni'de bu genel eğilimden çok farklı bir anlayış olmakla beraber bu inancını açık biçimde ifade etmesi ve hatta bir şiirinde bu sıfatı sözcük olarak benimsemişliğini göstermesi yazarlar üzerinde böyle bir kanı meydana getirmiştir. Aslında Nusayri inancında olan kişiler Ali'nin evlâdı olmadığını olamayacağını savunurlar. Halbu ki Virâni hemen her şiirinde On İki İmâmı, Hacı Bektaş Velî'yi ve O nun soyundan gelenleri övmüş onlara bağlılığını dile getirmiştir. Ancak Virâni'nin şiirlerinin tamamına yakın çoğunluğunu Ali'yi öven ve O nu yücelten şiirler oluşturmaktadır.

Virâni'ye Nusayri denilmesine neden olan ünlü altılı (müseddes):

Gel istersen saadet sonu hayrı
Nazar kıl can gözüyle gör bu seyri
Gözün aç bak ne var âlemdede ayrı
Hemendem Şâh'ı gör hiç görme gayrı
Nusayri'yem nusayri'yem nusayri
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

A 'dir âlem-ül-gaybın sıfâtı
Ki gösterdi sıfât içinde zâtı
Dilersen içesin âb-ı hayâtı
Bu sırta kim erer görmez memâtı
Nusayri'yem nusayri'yem nusayri
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir pâdişâh-ı heft kişver
Anın destindedir cennât ü kevser

Kıyâmet kaddidir mihrâb ü minber
Sücûdum anadır ser cümle yekser
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir var eden arz ı semâyı
Dahi hem nûr-i şemsi gün ü âyı
Koma zikret Hasan Hulû Rızâyı
Dilersen Şâh Huseyn'i Kerbelâ'yı
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir mahşerin haşırında kazı
Anadır cümlenin nâz ü niyâzı
Özün ko pûteye arıt bu remzi
Eğer mü'min isen anla bu râzı
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir Âbidin Bâkır u Ca'fer
Eden inkâr olur merdûd u kâfer
Ali aşkı kimi kim kıldı perver
Memât olmaz bilin diridir ol er
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir Kâzım-ı Şâh-ı Horâsan
Anıñün bilmek olmaz sırrın insan
Hudâ didim Ali'ye ol dem ey can
Beni yetmiş iki kez kıldı kurban
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir Şâh Takî vü Ba Nakî hem
Ali Halîk derim hiç söylemem kem
Ol öldürüdü ol oldu derdime em
Nazirin yokdürür ey Şâh-ı âlem
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir Askeri Mehdi hidâyet
Zuhûr ettikde ref'ola cehâlet
Yezid'in başına kopdu kıyâmet
Göründü emr-i Yezdân'dan alâmet
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir feth-i nusrat mü'minâna
Özün bend et ayırma hanedân'a
Erem dersen hayât-ı câvidâna
Sakın düşme bu nutkumdan gümâna
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir evvel ü âhırda fettâh
Odur küfr ile imân uzre miftâh
Anın kabzındadır bu şerri ıslâh
Ki ansız olmadı bir nesne eflâh
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir kün deyüb var etti cânı
Eğer cism i e cânı dū cihânı
Baka oldur Şehâ ser cümle fâni
Yürü insan isen sen Şâh'ı tanı
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir Bâ-i Bismillâh Ali'dir
Al dir Hak Rasûlullah Ali'dir
Ali'dir fakr-i fahrullah Alid'dir
Ali'dir semme vecchullah Ali'dir
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Ali'dir tâlı im mes'ud değil mi
Dilersem sâbitim mevcûd değil mi
Hakikat Kâ'be-i meşcûd değil mi
Ali'ye lâ diyen merdûd değil mi
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Virânî'yem bu yolda can nisârem
A r'ye aşk ile akl ile yârem
Nusayrî'yem ki bir kula uyarem
Gerek zerre vü zerre olsa pârem
Nusayrî'yem nusayrî'yem nusayrî
Ne ölmüşem ne hod sağım ne sayrı

Virânî'nin Hurûfî olduğundan da bahsedilir. "Harfler" anlamına gelen "Hurûf" sözcüğünden çıkarılmış Hurûfî deyimi, Allah'ın kelâm suretinde tecellisine ve harflerle belirtilmesine inananlara verilen bir ad olmuştur. Tebrizli Ebû Muhammet'in oğ u Fazl-ullah'ın (1363-1401) ün u "Câvidân Nâme adlı eserinde Kur'an'daki harflerin insan şıması ile bağlantısı bulunduğu Kur'anın anlamının insan yüzünde şekillenmiş olduğu inancının tasavvuf felsefesine eğilimli bir biçimde yorumu yapılmıştır. Bu yüzden Fazl-ullah Hurûfî adıyla büyük ölçüde ünlenen ve pek çok şaire ilhâm kaynağı olan Fazl-ullah, bâtil inançları yaymak ve Kur'an âyet erini harf sayılarına ve insan yüzündeki şekillere göre mânâlandırmak gerekçesi ve Timûr'un emri i e başı kesi erek idâm edilmiştir. İnsanın Hak suretinde yaratıldığı Allah'ın kitabı'nın insanın yüzünde şekillendiği inancını ifade eden ve bir tür harflerin oluşturduğu bir şiir sanatı biçiminde gelişen Hurûfî'likden o çağda her şair bahsetmiştir ve şiir erinde yer vermiştir. Virânî'nin bu yöndeki eğilimi oldukça ılımlıdır.

Kıblegâhımdır Muhammed Mustafâ
Secdegâhımdır Aliyyü'l-Murtazâ

Cân u başı ben Alî'ye vermişim
Yoluna kurbân olayım derseâ

Kıblegâhımdır Hasan şâhım Hüseyñ
Secdegâhımdır Hüseyñ-i Kerbelâ

Ben Hüseyñiyem Yezîd'e la'netim
Vardurur her dembedem la'net sezâ

Kıblegâhımdır Alî vü Abidin
Secdegâhım Bâkır-ı Hak'tır nümâ

Reh-nüma'yı ehl-i beyti bilmeyen
Bil ana nâr-ı cehennemdir gidâ

Kıblegâhımdır İmâm-ı Ca'ferî
Secdegâhım Kâzım-ı nûr-ı Hudâ

Kim bular nûr-ı Hüdâ'dandır şehâ
Hak bilip sen olma bulardan cüdâ

Kıblegâhımdır İmâm-ı heştümin
Secdegâhımdır Takî hayyü'l-bekaa

Sen bekâ bulmak dilersen tâlibâ
İşte evlâd-ı Alî'den ilticâ

Kıblegâhımdır Ali Şâh-ı Nakî
Secdegâhım Askerî Rabbü'l-ilâ

İşte ol Rabbü'l-ilâ durur hemin
Medh-i şâh-ı söylerem dilde nidâ

Kıblegâhım Mehdi-i devrân zemin
Secdegâhımdır Aliyyü İliyâ

Yâ Alî sensin Virâñi dervişin
Dü cihanda maksudun eyla atâ

Dn iki nûr-ı imâmın hörmeti
Hakkıçün dâim mürüvvet et bana

★ ★ ★

Şükür minnet Alî vü hânedâna
İçirdi şerbetinden kana kaana

Hasan hem şâh-ı Hüseyñ Âbidîn'in
Demâdem medhi bend oldu lisâna

Muhammed Bâkır u Ca'ferden ey cân
Bihamdillâh eriştik câvidâna

İmâm Kâzım Ali Mûsâ Rızâ'dan
Serâser nûr u fer her dü cihâna

Emirimdir Takî şâhım Nakî'dir
Bulardandır hidâyet dervişâne

Hasanül'l-Askerî'dir geldi Mehdi
Gulâm oldum ben ol sâhib-zamâna

Virâñi'yim Ali nesline cânım
Fedâdır la'net ol ism-i filâna

★ ★ ★

Kesreti ref' eyle gel gir vandetin meydânına
Ehl-i dünyâdan baîd ol varma anın yanına

Tâbi-i nefis olma zinhar uymagıl vesvâsına
Gel eğer müştâak isen sen evliyâ erkânına

Koy bu tâk u tumturâkı hânedâna tut yüzün
Münkir ü ehl-i hasûdun la'net eyle cânına

Her belânın tirine eyle siper şinen dilâ
Ermek istersen muhakkak Kerbelâ meydânına

Koyma gel elden tarîk-i aşkı sen merdâna dur
Merd isen menzil gözetir merdlerin divânına

Bu fenâ bâğında sunma sen elin bir gayrıya
Sun elin şâh-ı velâyet Murtazâ eyvânına

Ey Virâñi âl-i Haydar'dan ümidin kesmegil
Nâ-tamâmın ermeye bu dünyenin noksânına

★ ★ ★

Dirîga olmadım hem-dem ben ol gül yüzlü dildâra
İlâhî olmasın yârim mukaabil hâr u agyâra

Ben ol bülbülle şeydâyım nigârın hüsnü bâğında
Bihamdillâh ki düş oldum İrem bâğında gülzâra

Geçirme ömrünü lâda ko elden rûz-ı ferdâyı
Bu demdir bu dâhi hoş gör de başın indir ikrârâ

Nice ay nice yıl geçti perestiş ettiğin yerde
Ne ıssı eyledin herdem dayarsın işbu divara

Virâñi sözünün güç et eriş bir arı mürşide
Sor andan her ne isterdin yine sen sende ara

★ ★ ★

Ey perî vech ü ruhunda gizli sultân olmasa
Secde gâh olmazdı hüsnün sende sübhân olmasa

Kimse maksûd etmeyeydi görmege didârını
İki zülfün arasında râh-ı cânân olmasa

Yanmayaydı aşk odına âşık-ı biçareler
Süretin levhinde cânâ hûr u gilmân olmasa

Vermeyeydi aşk yolunda kimse cân u başını
Gül yüzünde cümle eşyâ mest ü hayrân olmasa

Cânını kurbân edeydi ins ü cinn ü hâs u âm
Hak cemâlin safhasında bil ki pinhân olmasa

Bulmayaydı bir kimesne derdinin timârını
Leblerin ihsân edip derdine dermân olmasa

Alleme'l-esmâ rumûzun kimdir anı fehm eden
Deftere arz-ı hidâyet nutk-ı irfân olmasa

Halk-ı âlemde bu ilm-i men ledünnü bilmeğe
Mümkün olmazdı Virâni ol dem Fazl-ı Yezdân olmasa

Etmeyeydi bu Virâni Cehlinin üstadını
Rehber-i üstad-ı âlem Şâh-ı Merdân olmasa

★ ★ ★

Tâlib isen gel ey gönül eyle nazar şerîata
Sırr-ı ilâhî anlayıp bas kademini tarîkate

Ma'den-i ilm fazl-ı Hak ister isen ey gönül
Aşk ile âyine sen ol ir ma'ni-i ma'rifete

Oku cemâl-i hattını bunca kitâb-ı remz ile
Tâ bilesin (Men Aref) i kim varasın hakîkate

İlm ü kemâl-i vahdetin bâbı Alî imiş Alî
Bende-i hânedân olup süre yüzün velâyete

Al-i Resûl'e her zaman eyle niyâz u meskenet
Şâhid ola deli gönül erişesin sahâvete

Fahr-ı fenâyı kıl kabul gel kerem eyle ey gönül
Dünyeye sunmagıl eli düşme sakın dalâlete

İşte Virâni dervişin zâtı ile sıfatı hem
Bende-i şâh-ı Kanber'im saldım özüm melâmete

★ ★ ★

Fâni cihâna dil veren imânı yoktur zerrece
Ol rahmeti kimden umar Rahmân'ı yoktur zerrece

İşbu cihanda ey sanem tayyib ü tâbir olmayan
Pâk-i ferâagat olmadı Subhân'ı yoktur zerrece

Başın eline almayan râh-ı Alî'de tûp gibi
Çevgân-ı Hak'tan oynamaz meydânı yoktur zerrece

Cehl-i marizine devâ fazl-ı Alî'de bulmayan
Kaldı ebed gayriden ol dermânı yoktur zerrece

Bu cehille memât olan mevt-i ebed içindedir
Cindir ki cisminde an hiç cânı yoktur zerrece

Fahr-ı fenâ olup ezel dünyâyâ yine dil veren
Beyhüde babalanmasun erkânı yoktur zerrece

Kim ki Virâni cân ü dil Âl-i-Alî'ye bağladı
Gönül evinde gayrinin mihmânı yoktur zerrece

★ ★ ★

Gelberu ey mâsivâyı terk eden sultan dede
Gill u gıştan fârig olmuş hâk ile yeksan dede

Bil özün fehm et sıfâtın zâtını eyle kadim
Ger dilersen içesin sen Çeşme-i hayvan dede

Gey melâmet hırkasın bir pir elinden tâ ebed
Cümle nâsın taşına kıl sîneni kalkan dede

Ârif-i nefis ol yürü kâr etmesin hergiz sana
Mülk ü mansab câhı terk et avreti oğlan dede

Hâsıl-ı vâsıl vasiyyet özüne kâr eyleme
Ol sana ma'bûd olur tut sözümü ey cân dede

Kim nice pervâne süzân oldu inâyâ hicâb
Bil bu nutkun sırrını vü remzini ey cân dede

Terk ü tecrid ol yürü pâk ü mücerred İsa tek
Kim olasın Rûh-ı Kudsi mürdeye bin can dede

Secde kılğıl on iki nûr-ı imâma aşk ile
Tâki abdal ola ismin zâhir ü pinhan dede

Virâni maksadın merdân ise merd ol yürü
Tâ diye cümle Erenler aşk ola arslan dede

★ ★ ★

Murtazâ'dır görünen kevn ü mekân içinde
Münkir anı bilmedi kaldı gümân içinde

Murtaza'yı zikr eden ins ile cin hâs u âm
Can kulağın aç işit cümle lisân içinde

Murtazâ'dır Mustafâ hem Hasan'dır uş Hüseyin
Câr-yâr-ı bâ-safâ ikrâr imân içinde

Murtazâ'dır Âbidin Bâkır ile hem Ca'fer
Kâzım ile hem yatan Şâh Horasan içinde

Murtazâ'dır şühhesiz Takî ile Bâ-Nakî
Askeri hem Mehdi-i oldu zamân içinde

Murtazâ'dır çehardek ma'sûm-ı pâk ey ahî
Bendesi ol sıdk ile işbu cihân içinde

Murtazâ'dır Şâh-ı Seyyid hem Hacı Bektaş Veli
Bir Enameliya'da bir Germeyân içinde

Murtazâ'dır hem Şücâ baba vü Abdal Mûsâ
Ali'dir al-i koyun şâh-ı Otmân içinde

Murtazâ'dır Şah Gani hem dahi Hamza Baba
Hem dahi Kızıl deli cism ile cân içinde

Murtazâ'dır dört kitab kim söylenirdür zâhirâ
Best yeni harf olan Seb'al mesân içinde

Murtazâ'dır Ey baba şimdi henüz aşıkâr
Cümlesi bir nûr-ı Hak zât-ı pinhân içinde

Murtazâ'dır ey dede her ne ki var ortada
Aç gözünü kalmagıl cehl-i zamân içinde

Murtazâ'dır öz özü Murtazâ'yı medh eder
Aşk ile bak göresin Virân Abdal içinde

★ ★ ★

Ey gönül bend olma dünyâ bendine
Dil verip aldanma anın fendine

Yüzüne karşı güler bir iki gün
Pîrezendir bakma gel nişandine

Gaafil olma dâimâ Hak'tan seni
Çevrip döndürme ister kendine

Bende-i âl-i Abâ ol, dünyanın
Lâ'net eyle şöhretine kizbine

Günde bin kerre sunarsa ağzına
Zehri vardır mâil olma kandine

Ehl-i dünya yüz kez hamd eder
Hak anın hergiz inanmaz hamdine

Ey Virâni sen dalanma hubların
Her nefes yüz bin içerse andine

★ ★ ★

Bugün ben bir peri gördüm cemâli ta'n eder âye
Muhîr külli şey' olmuş sahiptir cümleye sâye

Sakin meyl etme görmekle yüzün ol şâh-ı hûbânın
Geçersin cümle vârandan düşersin iklim-i zâye

Eğer Mûsâ gibi görmek dilersen rûy-i dildârı
Düşer bir pâre od şâhâ nigâhın Tür-ı Sinâ'ye

Yanarsın nâr-ı hicrâna geçersin cümle âlemden
Figaanın ta'n eder her dem muhakkak def ile nâye

Melâmet gömleğin geymek dilersen kıl taleb anı
Yüzün kim görse baş eğmez serâser dâr-ı dünyâye

İkilikle anı hergiz sevip sayd etmedi kimse
Katı agyâr-ı âlemdir salınmaz zerre ferdâye

Virâni dünyanın varın veriptir aşkına anın
Anınçün cümleden geçti girip bir köhne hırkaye

★ ★ ★

Biz Urum abdâhıyız Haydardurur sultan bize
Mustafâ'nın fakridir uş dîn ile îman bize

Terk ü tecridiz Hasan'dır vârimiz dünyâ değil
Cem'-i mâi etsek bu yolda erişir noksan bize

Bir nefesle kat'-ı nâs ettik deyü lâf eyledik
Pes ne ma'niden bu dünyâ yâr olur ey can bize

Biz Hüseyin'yiz deyü da'vâ-yı vahdet etmişiz
Ol sebep Zeyne'l-abâ'dan fahr olur erkân bize

Er nefestir hem nefes oldur muhakkak tâlibâ
Bu sözü böyle demiştir vahy ile Subhan bize

Bakır u Ca'fer yolunda tâ budur ikrârımız
Dönmez eğer olursa hâs u âm düşmen bize

Müse-i Kâzım Ali Mûsâ Rızâ'nın aşkına
Pâre pâre etseler olmak gerek ihsan bize

Gelme gelme dönme dönme dediğinden ma'ni bu
Şah Takî vü bâ-Nakî ol râh-ı Hak merdan bize

Askeri'ye askeriz dedik şehâdet eyledik
O ecelden vâcib oldu cân u baş kurban bize

Hâkpây-i Mehdi' yüz evlâda ikrâr etmişiz
Pes nice kâr eylesün bu mezheb-i Nûman bize

Hânedâna cân u dilden kılmışız ikrâr biz
Kanda döndük kible oldu ol sebep her yan bize

Fazl-ı Hak'tan hânedânın sırrını bir zerrece
Fehm ezelden keşf oluptur ma'ni-i Kur'an bize

Ey Virâni (men aref) sırrın ne bilsin hun-hares
Âşkârâ (bâ-i bismillah) ile Rahman bize

★ ★ ★

Lûtf u in'âmı erişti yine ol şâhın bize
Aşkı geldi âşka şol ganî dergâhın bize

Zerremendin her nefes menzil idrâk şems ile
Bil kaçan ihsânı erdi bir nazar mâhın bize

Râh-ı Hak'tır zâhidâ maksûd-ı cümle hâs u âm
Görgil ey münkir bu kûymar menzil ü râhın bize

Tanıdım bism-i kelâmı lâ ezâlî sırrını
Gör ne ihsânı erişti Fazl-ı ilâh'ın bize

Pâk-rû vü pâk-nazar âşıklarız ey müddei
Âferin geldi sadâsı cümle ervâhın bize

Terk ü tecridiz bugün didâra müştâk olmuşuz
Bûy-i vahdet tercemânı her seher-gâhın bize

Hamdillillah ey Vîrânî hubb-i Haydar gelmişiz
Olmayırsardı suâl ol haşr-i bergâhın bize

★ ★ ★

Meded ey cümleyi var eyleyen Şâh
Havvâ'ya Âdem'i yâr eyleyen Şâh

Yitiren sen bitiren sen kamu sen
Bunu bu nev ile kâr eyleyen Şâh

Yere baktım biter türlü nebâtât
Semâda encümü seyyâr eyleyen Şâh

Yülecü'n-nârı fi'l-leyl edersin
Yülecü'l-leylî fi'n-nâr eyleyen Şâh

Güneşi gündüze kıydın havâle
Kameri gece izhâr eyleyen Şâh

Kimine gündüzü gece edersin
Kimine geceyi envâr eyleyen Şâh

Kimini kul eder kimini sultân
Kimin abdâl-ı pergâr eyleyen Şâh

Şeyi şeyde zuhûr ettin anasız
Ana Âdem ı mi'mâr eyleyen Şâh

Demiri Dâvud'un mum oldu demi
Yine bu sırrı tekrar eyleyen Şâh

Nice yıl ağlatan Yahyâ'yı sensin
Halil'e nârî gülzâr eyleyen Şâh

Yunûs'u balığa verdin nice dem
Eyyûb'u derd ile zâr eyleyen Şâh

Yusuf'u Mîsr'a sultân eyleyen sen
Ya'kuba anı dildâr eyleyen Şâh

Kılıp Fir'avn'i Mûsâ'ya mukaabil
Yine asâyı ejder eyleyen Şâh

Anasız atasız İsa'yı rûhu
Getirip keşf-i esrâr eyleyen Şâh

Muhammed gördü Mi'râc'ında anı
Adın Ahmed'le Muhtâr eyleyen Şâh

Kuşandı Zülfikâr'ı Şâh-ı âlem
Cihânı cümle islâh eyleyen Şâh

Suyuban Anter'i yıktı hisânın
Cihânı cümle dündâr eyleyen Şâh

Nasîr Tûsî'ye bir ber içinde
Zülâl edip suyu gar eyleyen Şâh

Davûd u Mûsâ İsa'ya dahi
Ki kudreti çe mâr eyleyen Şâh

Cemî san'atların üstâdısın sen
Cebîr ehlini neccâr eyleyen Şâh

Kamu derdilerin Lokman'ı sensin
Efendim rence timâr eyleyen Şâh

Senin vasfına hergiz yok nihâyet
Yedi iklim ulu şeh'r eyleyen Şâh

Vîrânî'nin demi sensin ümidi
Anı senden ümidvâr eyleyen Şâh

★ ★ ★

Ben muhibb-i hânedânım söylerim medh-i Alî
Çün gulâmım ben hakikat vermişim cân u dili
Bîat et Âl-i Resûle ver irâdet di beli
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Alî)

Tâlib isen gel ileri kalma menzilden geri
Câanını kurbân edegör hâkpâyeye sal seri
Kurtulup nâr-ı duzehten olağör gamdan beri
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Alî)

Gel dilersen talibâ sen bulmağa ömr-i necât
Görüne rûşen gözüne âlem içre müşkilât
Hayy olasin haşr olunca içesin Âb-ı Hayât
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Alî)

Oldurur cümle vücûdün hâkimi hük-i Ezel
Cân u başı ver yolunda budur evlâda bedel
Mâcerâsından cihânın çek elin etme cidel
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Alî)

Geldi Şâhim şânına Hak'tan kelâm-ı (hel etâ)
Vâris-i nûr-ı nebîdir uş halîs-i Mustafâ
Ger dilersen olmayasın bir dem anlardan cûdâ
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Alî)

Ben perînin leblerinden görmüşüm akar gül-âb
Başımı verdim yolunda kılmışım anı taleb
Zâtına yazmış bu ismi tâ Ezelde Hak Çalab
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Alî)

Mü'min isen eylegil gel al sohbet-i hörmeti
Dervişi-bimârdan almak dilersen himmeti
Rûz-ı mahşerde umarsan evliyâdan şefkati
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Ali)

Sofiyâ kılmaz rivâyet gelmesin dilinde lâf
Çün muhibb-i Şâh değılsin sözlerin cümle güzâf
kurtulup nâr-ı cahimden olmak istersen muâf
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Ali)

Bu Virân Abdal fakir bir derdmendir yâ İlâh
Cürmünün bahrında gark olmuş meded ey mülk-i Şâh
Ger dilersen âlem içre bir münevver doğru râh
Vird edip söyle dilinde (lâ fetâ illâ Ali)

★ ★ ★

Derdimin dermânı sensin lâ fetâ illâ Ali
Ömrümün mîmârı sensin lâ fetâ illâ Ali

Düşmüşüm elden ayağa pâydar olmaz vücüd
Zahmımın tîmârı sensin lâ fetâ illâ Ali

Geceler tâ subh olunca zâr u efgaan eylerim
Muhîbin didârı sensin lâ fetâ illâ Ali

Şeş cihât u çâr anâsırdır mürekkebdir kalem
Cümlelerin ayârı sensin lâ fetâ illâ Ali

Lâ-şerîk lâ-nazîr ü zerrece hiç misli yok
Dinin dinârı sensin lâ fetâ illâ Ali

Dâimâ kıldım nazar ol nakşa kim nakş eylemiş
Aşıkın didârı sensin lâ fetâ illâ Ali

Çün beşerden geliben doğdu Virânî anadan
Döndüren devvârı sensin lâ fetâ illâ Ali

★ ★ ★

Mazhar-ı nûr-ı Hudâ'sın yâ Muhammed yâ Ali
Hemdem-i Şâh evliyâsın yâ Muhammed yâ Ali

Hem Hadice Fâtma Hulku'r-rızâ'nın hakkıçün
Gözlerime rûşenâsın yâ Muhammed yâ Ali

Ben Huseyn'in bendesinin bendesiyim bendesi
Bilmişim Zeynel'î-abâ'sın yâ Muhammed yâ Ali

Bâkır u Ca'fer yolunda cânımı kılmak fedâ
İsterim virgil suhâsın yâ Muhammed yâ Ali

Kâzım u Musa Rızâ vü hem Takî vü bâ Nakî
Ebecd-i âl-i abâsın yâ Muhammed yâ Ali

Askerî hem Mehdi-i sâhib-zamân'ın hörmeti
Cürmümü afvet atâsın yâ Muhammed yâ Ali

Bu Virân Abdal garîbin derdine derman dişen
Gayri yoktur sen devâsın yâ Muhammed yâ Ali

★ ★ ★

Bir perinin hasretinden yandı cânım yâ Ali
Yaş yerine gözlerimden aktı kanım yâ Ali

Cümleden el çekmişim andan çekemem câre ne
Yokturur hiç andan özge âyin ânım yâ Ali

Bir mekâna kalmadım fâni cihanda zerrece
Yokturur hiç bu benim kevn ü mekânım yâ Ali

Hiç bana yoktur nişan nâmım dahi bu dünyede
Neyleyim ol yâd olur nâm u nişânım yâ Ali

Kimseye hergiz demezdim sırrımı âlemde ben
Ol gelir herdem açar sırr-ı pinhânım yâ Ali

Ger sorarsan bana ol yârın senin kimdir deyü
Sen bilirsin sensin ol cümle beyânım yâ Ali

Senden özge kimseye yârım demem bu dünyede
Hemdemim varım benim rûh-ı revânım yâ Ali

Her neye baktım seni gördüm seni sevdim seni
Her saat sensin gelen medh-i lisânım yâ Ali

Şöyledir senden ümidim zâhir ü bâtında ben
İki âlemde sen ol dînim imânım yâ Ali

Sensin ol Hallâk-ı âlem bu Virânî hasteye
Kalmadı zâtın Hakî zerre gümânım yâ Ali

★ ★ ★

Hem mazhar-ı envâr-ı zât
Hem keşf ü hall-i müşkilât
Hem sâhib-i cümle sıfât
Sen şâh-ı Murtazâ Ali

Hem cismimizde cânımız
Hem cân ile cânânımız
Hem şübhesiz Yazdânımız
Sen şâh-ı Murtazâ Ali

Hem Pâdişâh-ı bi-nazîr
Âlemde hem bedr-i münîr
Hem mü'minâna dest-gir
Sen şâh-ı Murtazâ Ali

Hem zeyn eden her gülleri
Hem inleyen bülbülleri
Hem söyleten her dilleri
Sen şâh-ı Murtaşâ Ali

Hem âşika ma'şuk tui
Hem cümleye mâlik tui
Hem kaadir ü Razzak tui
Sen şâh-ı Murtaşâ Ali

İlm-i ledün-ni câvidan
Hem Kible-i her mü'minân
Hem hâkim-i kevn ü mekân
Sen şâh-ı Murtaşâ Ali

Hem Seyyid-i Battâl olan
hem kâfire kıttâl olan
Hem de Virân Abdal olan
Sen şâh-ı Murtaşâ Ali

★ ★ ★

Evvel âhir dilimizde harf-i bismillâh Ali
Zâhir ü bâtında gördük küntü kenzullâh Ali
Önümüzde aramızda sağımızda solumuz
Kanceru kim azm kılacak sümme vechullâh Ali
Yatmada oturmada ve durmada hem gitmede
Her kadem menzil-be-menzil fi-sebîullâh Ali
Yerde gökte ayda günde cümleten eşyâda ol
Berr ü bahra şöyle dolmuş Hak veliyyullâh Ali
Ey Virâni men ledün ilmine sen açtın gözün
Gördün anda harf-be-harf te'vil-i ilmullâh Ali

★ ★ ★

Gel nazar kıl sevdiğim devletli sultânım Ali
Ten senindir can senindir cân u cânânım Ali
İlm-i tevhid ü hakikat senden oldu âşkâr
Lütfu çok ihsânı çok yâ Şâh-ı merdânım Ali
Zulmet-i Hızr'ın elinden cur'a-i vahdet şehâ
Sensin ey mir-i velâyet âb-ı hayvânım Ali
Zülfikaar'ı birle feth oldu şeriat bi-kusûr
Hem tarikat râhi pîrler sâhib-erkânım Ali
Bu Virân Abdal fakir kemter kulundur yâ Ali
Destime dâmânı ko mahşerde imânım Ali

★ ★ ★

Nûr-ı bedrû'd-dücâsın yâ Ali cânım Ali
Nûr-ı zât-ı Mustafâ'sın yâ Ali cânım Ali

Mem Hadîce Fâtîma sırr-ı Hasan Hulk-ı Rızâ
Hem Hüseyin-i Kerbelâ'sın yâ Ali cânım Ali

Âbidin ü Bâkır u Ca'fer hidâyet ehline
Râh-ı Hak'ta reh-nümâsın yâ Ali cânım Ali

Müse-i Kâzım Ali Müsâ Rızâ'yı sevmeze
Rûz-ı mahşerde cezâsın yâ Ali cânım Ali

Şah Takî'den bâ Nâkî'dir Askeri nûr-ı ilâh
Mehdi-i sâhib. livâsın yâ Ali cânım Ali

Pür günâhem cürmümün bahrında kaldım kıl meded
Lütfu çok sâhib-atâsın yâ Ali cânım Ali

Kıl tarahhum bu Virân Abdal senin bendendirur
Cümleye şeksiz Hudâ'sın yâ Ali cânım Ali

★ ★ ★

Kıl tarahhum yâ veli ben miskine eyle atâ
Hem kerâmet hem sahâvet ma'deni kânım Ali

Cümle âtem emrine ferman senindir ins melek
Sensin ol sultân-ı âlem sırr-ı subhânım Ali

Dilde zikrim başta tâcim dün ü gün fikrim şehâ
Söylerem medh-i kelâmım dilde divânım Ali

Vasf-ı şâhi söylemek zâhid niçin olmaz revâ
Eylerim vasfın senin ger döksele kanım Ali

İşbu virdim Ezel tâ devr-i Âdemden beri
Vasf-ı Haydar kısmetim hem söylerem şânım Ali

Ger inanmazsan bana kat'î kelâmın şâhid uş
Girmişem bülbül gibi şehri-i Gülistan'ım Ali

Şol kadar kıldım bükâ gönlüm evinde şehri
Dür olup geldi vücûda bâb-ı destânım Ali

Cân ü dil tahtında oldur hükme eden bu gevhere
Şükr ü minnet sensin ey şâh dilde destânım Ali

Ol sebebden cûş edip geldi kelâmı zâhire
Di görüp ol söyledi ol dilde burhânım Ali

Bu Virân Abdal cihanda lat'ı maksûd eyledi
Zâhir ü bâtın ümidin şâh-ı merdânım Ali

★ ★ ★

E's-selâm ey şâh-ı merdânım Ali
E's-selâm ey fazl-ı Yezdân'ım Ali

E's-selâm ey nokta-i yek harf-i zât
E's-selâm ey bâb-ı Kur'an'ım Alî

E's-selâm ey (kâf) u (nûn) u (kûn) diyen
E's-selâm ey cümleye cânım Alî

E's-selâm ey on sekiz bin âlemi
E's-selâm ey var eden cânım Alî

E's-selâm ey ma'deni bu gevherin
E's-selâm ey dūr ile kânım Alî

E's-selâm ey âb u hâke hükm eden
E's-selâm ey bahr-ı ummânım Alî

E's-selâm ey bâd u âteş ser-te-ser
E's-selâm ey aşk-ı pinhânım Alî

E's-selâm ey asl u fer' ü her vücûd
E's-selâm ey bâkî mihmaânım Alî

E's-selâm ey her dehenden dem çeken
E's-selâm ey savt u bürhânım Alî

E's-selâm ey her meşamdan bûy alan
E's-selâm Üd u anber misk ile kânım Alî

E's-selâm ey cümle çeşmin şu'lesi
E's-selâm ey nūr-ı ayn'ım Alî

E's-selâm ey her kulaktan işiden
E's-selâm ey sūr-ı demhânım Alî

E's-selâm ey âdemin vechinde (Hû)
E's-selâm ey feyz-i Rahmân'ım Alî

E's-selâm ey şâfi-i rûz-ı cezâ
E's-selâm ey dîn ü îmânım Alî

E's-selâm ey kâtibi küllün yedi
E's-selâm ey hıfz-ı sübhânım Alî

E's-selâm ey muhkemât ü müfredât
E's-selâm ey asl-ı Kur'an-ım Alî

E's-selâm ey bağ-ı Âdem bülbülü
E's-selâm ey gül gülistânım Alî

E's-selâm ey nev bahârın revnakı
E's-selâm ey bağ u bağbânım Alî

E's-selâm ey gece gündüz subh u şâm
E's-selâm ey derde dermânım Alî

E's-selâm ey şems ü necm ü nüh felek
E's-selâm ey mâh-ı tâbânım Alî

E's-selâm ey sahib-i ilm-i ledün
E's-selâm ey nutk-ı irfânım Alî

E's-selâm ey zikr ü fikri cümlemin
E's-selâm ey dilde destânım Alî

E's-selâm ey arş u kürsi levh kalem
E's-selâm ey cem-i divânım Alî

E's-selâm ey pâdişâh-ı cümle şey'
E's-selâm ey sâhib-ihsânım Alî

E's-selâm ey bu Virânî hastanum
Sensin ol derdime dermânım Alî

★ ★ ★

Ey muvahhid dinle medh-i Hacı Bektâş Veli
Hayy u Bâkî Lâyezâlî Hayderî nesl-i Alî
Tekyegâh-ı gülşeninde vird eder cân bülbülü
Şöyle bil Sultan Balumdur na't-i Hünkârım Alî

Emr kıldı çün cemâda yürüdü cansız duvâr
Nutmuna bend oldu âlem meyye bitirdi şecer
İns ü cinnin uş diline zikri buður ser-te-ser
Şöyle bil Sultan Balum'dur na't-i Hünkârım Alî

Fahr-i Âlem Seyyid-i kevneyn ü hem Tâc istivâ
Şânına münzel oluptur işte (lev lâ-ke lemmâ)
Münkirin cânına lâ'net bakmadı Hak dâimâ
Şöyle bil Sultan balum'dur na't-i Hünkârım Alî

Bu Virân Abdal fakîrin bende fermânın senin
İltimâs eyler müdâmî ere ihsânın senin
Hâkpâye yüz sürelden oldu kurbânın senin
Şöyle bil Sultan Balum'dur na't-i Hünkârım Alî

★ ★ ★

Bülbülem efgaana geldim tâze gülzârım Alî
Münkire lâ'net hezâra'n, sana ikrârım Alî

Şu'le salıp gözlerinin ravzasından cismime
Doldu kim şöyle serâser nūr-ı envârım Alî

Aşk elinden dil hümâsı şöyle pervâz eyledi
Tâ ayân oldu bu demde genç-i esrârım Alî

Nâr-ı aşkın hatt-ı zâtından mürekkeb âb u kil
Bil hurûf-ı muhkemâtı nakş-ı didârım Alî

Nūr-ı Haydar'dır hezâran cübbeden baş gösteren
Şöyle bil Sultân-ı âlem nakş-ı Hünkâr'ım Alî

Görünen gözlerde sensin nerde baksam yâ Alî
Cüş edip cünbüş ederler cümleye vârim Alî

Bu Virân Abdal ezelden ahd ü peymân eylemiş
Ger dilersen vereyim ben cân bâzârım Alî

★ ★ ★

Fazl-ı bismillâhî'r-rahmânî'r-rahîm (bâ) dur Afî
Hâlik-ı eşyâ-yı âlem nûr-ı peydâdır Afî
Kanceru kim azm kılsam anda her câ-dır Afî
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

Zâhiren geldi cihâna gördü anı cümle nâs
Cümleye farz etti mevî anca değişir libâs
Gel bunu sen böyle bil tâ kalmaya gönlünde pâs
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

Mustafâ vü Murtezâ'dır anlagıl şâh-ı cihân
Şah Hasan Şâh-ı Şehid-i Kerbelâ'dır cism ü cân
Bu söze tasdik edip kaldır derûnundan gûmân
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

Hem Afî Zeyne'l-abâ Bâkır muhibb-i Ca'fer'im
Müse-i Kâzım Afî Musâ Rızâ'ya çâkerim
Bellî başlı defterim vasf-ı Afî'den söylerim
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

★ ★ ★

Uş Takî'den zâhır oldu mu'cizi Peygamberin
Hem Nakî'den rüşen oldu kim velâyet Hayder'in
Askerî'den geldi çünkü kalbe kuvvet askerin
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

Mehdi-i sâhib-zaman'dır öyle bir devrân-ı şâh
Birinin alında şems birinin alında mâh
Oku bu medhi sun geç olmayasın rû-siyâh
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

Bu Virân Abdal hakire sundu Haydar çünkü câm
Bildim ol demde Afî'dir cism ü cân u hâs u âm
Her nebi vü her velînin zıkr ü fikri bu kelâm
(Alleme'l-esmâ) hakikat zât-ı yektâdır Afî

Biz Urum abdâliyız zâhid Hudâ'mızdır Afî
Hayy u Kayyûm-ı ebed nûr-ı bekaamızdır Afî

Evvel ü âhir Afî'dir nokta-i ferd-i Hudâ
İbtidâdır ibtidâ hem intihâmızdır Afî

Ahmed ü Haydar Hasan hem Şah Huseyn'in hakkıçün
Cismimizde cân olan Zeynel'l-abâ'mızdır Afî

Şah Afî Mûsa Rıza heştüm Afî vech Âdemin
Fehmi ay gün merd-i Hak seyr-i serâmızdır Afî

Hem Taki vü bâ-Nakî'dir mir'ât-ı her dü serâ
Askerî hem Mehdi-i sâhib-livâmızdır Afî

Ey Virânî cümle eşyânın hemin nutku demi
Ruh-ı Kuds isâ nefes savt u sadâmızdır Afî

★ ★ ★

Biz Urum abdâliyız bildik hidâyetdir Afî
Başımızda tâc u devlet hem saâdetdir Afî

Bir kara taştan verip zehr eme ol seksen deve
Müjdesin hatm-i nebinin hoş velâyetdir Afî

Cümleden a'lâ Afî'dir ismile ekber Afî
Sâhib-i din ile dünyâ vü şehâdetdir Afî

Münkire ol zehr-i kaatil âşika Âb-i hayât
Ârife müşkil-küşâ ilm-i nihâyetdir Afî

Ey Virânî medh-i Haydar'dan dilin men eyleme
Rûz-ı mahşerde sana rahmet şefâattir Afî

★ ★ ★

İstemem âlemde gayrı meyvayı
Dadına doyumaz balımdır Afî
İstemem eşyâyı verseler dahı
Kokmazam sünbülü gülümdür Afî

Ali'mdir kadehim Afî'mdir şişe
Ali'm sahralarda morlu menekşe
Ali'm dolu yedi iklim dört köşe
Ali'm sâki-Kevser dolumdur Afî

Ali vâhid şâh-ı Rasûl kibriyâ
İmam Hasan Huseyn Şâh-ı Kerbelâ
İmam Zeynel-Abâ ol sâhib-livâ
Büküldü kametim dalımdır Afî

Muhammed Bâkır'dır tendeki canım
Ca'ferüs-Sâdik'tır dinim imanım
Mûsi-i Kâzım'dır derde dermanım
Varlığım kalmadı malımdır Afî

Aliyyür-Rızâ'dır Şâh-ı Horasan
Takî ile Nakî gösterdi burhan
Hasanül-Askerî mâh-ı dirahşan
Yokladım taliim falımdır Afî

Muhammed Mehdi'dir sâhibüz-zaman
Oniki İmam'a kul oldum heman

Ma'sûm-ı pākândır envâr-ı cihan
Esrâr-ı Hudâ'ya âlimdir Ali

Virânî'yem düştüm şimdi derdine
Vücûdum garkoldu çile bendine
Gönül sormaz oldu kendi kendine
Söyler dehanımdan dilimdir Ali

Hamdülillâh biz Muhammed'den okuduk defteri
Nokta nokta harf-be harf bildik rumûzu Hayder-i

Şâh Hasan Şâhım Hüseyin-i Kerbelâ meydânının
Merdiyim sevdim gönülden Âbidin ü Bâkır'ı

Uymazam hergiz Yezid'in kavline vü fi'line
Mezhebim Hak'tır hakikat Ca'ferî'yim Ca'feri

Ben İmâm-ı Kâzım'ın râhında kurbân olmuşam
Şâh Ali Mûsa Rıza destinden içtim Kevser'i

Hem Muhammed'dir Takî tâcım serimde âşkâr
Gün gibi verdi ziyâ zâhir oluptur enveri

İlm-i vahdet câvidânı bil Nakî'dir vâizâ
Bir nazar kıl vechim üze hatt-ı Şâh-ı Askeri

Mehdi-i sâhib-zamandır asl ü fer ü mü'minân
Huccetü'l-kayyum O'dur olduk biz anın çâkeri

Dünye vü ukbâdan el çekmiş ferâgat kılmışız
Ne hesabı ne azâbı ola yevm-ı mahşeri

Hâkpây-i Haydar'ım ismim Virânî'dir benim
Olmuşam bin cân ile uş Kanberinin Kanberi

Alî'dir âlemin mâh-ı müniri
Alî'dir ben fakîrin destgiri

Alî'dir gönülümün tahtında sultân
Alî'dir başımın tâc u sürürü

Alî'dir zikrimiz dilimde dâim
Alî'dir fikrimin herdem zamiri

Alî'dir pâdişâh ben bir gulâmım
Alî'dir efendim hem ben esîri

Alî'dir nokta-i (nun vel kalem) uş
Alî'dir bilmişem ilm-i sagîri

Alî'dir uş hurûf-ı sırr-ı esmâ
Alî'dir anladım ebced kebîri

Alî'dir ârifin nutkunda her dem
Alî'dir müşk-i anberle şekerî

Alî'dir hükmeden arz u semâyâ
Alî'dir kün fekânın şâh u mîri

Alî'dir Virân Abdal garîbin
Serinde akl hem aşk-ı basîri

★ ★ ★

Gümânım ka madî zâhid c'
Eğer ahrette uş bu mekânda
Ki medhin söyledim işbu lisanda
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Hudâ vü Mustafâ vü Murtazâ'dır
Hasan'dır hem Ali Zeynel'l-abâ'dır
Buların yoluna cânım fedâdır
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Muhammed Bâkır u Ca'fer hakîçün
Dahî Kâzım Rızâ gevher hakîçün
Takî hem bâ-Nâkî Asker hakîçün
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Muhammed Mehdi'ye candan gulâmım
Alî meddâhıyım sâdik peyğâmım
Hakayık ilmîne sâbit kelâmım
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Yezid'e kılmışım dâim teberrâ
Havâric'den olup cânâ müberrâ
Gönül âyinesin kıldım musaffâ
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Hüseyin'in kemteri hem câkeriyim
Ana düşmen olanlardan beriyim
Edip lâ'net havâric'e biriyim
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Hüseyin-i Kerbelâ'dır pâdişâhım
Virânî'yem O'dur peşt ü penâhım
İlâhımdır İlâhımdır İlâhım
Hüseyinî'yim Hüseyinî'yim Hüseyinî

Cümle âlem server ü sultânı sensin yâ Ali
Ehl-i Hakk'ın rehber-i irfânı sensin yâ Ali

Hakkı gör niçün cemâlinden oluptur âşikâr
Uş zuhûr-ı defter ü dîvânı sensin yâ Ali

Bâb-ı ilmin kapısı sensin eyâ Bedrû'd-dücâ
Ma'den-i hem mazhar-ı Kur'ânı sensin yâ Ali

Mü'minin kalbinde Beytullah sensin merd-i Hak
Dilde ikrârım budur imânı sensin yâ Ali

Görmedi a'mâ olan şem'i visâlin âkıbet
Kaldı zulmette şehâ pinhânı sensin yâ Ali

Bunca mahlûkat içinde zikr ü fikri cümlelerin
Şânına tahsîn okur merdânı sensin yâ Ali

Küllî eşyânın serâser cânı sensin cânı sen
Hem yine âşıkların cânânı sensin yâ Ali

Bu Virân Abdal hakikat can fedâ kılmış sana
Fezline bel bağlamış Yezdân'ı sensin yâ Ali

★ ★ ★

Dinle imdi nutku kim ne derim ey din eri
Sevmişem cân u gönülden Mustafâ vü Hayder-i
Gezmezem hergiz cihanda serseri vü serseri
Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî

Şah Hasan Hulku'r-rızâ vü Şah Hüseyin-i Kerbelâ
Âbidin ü Bâkır u Kâzım Ali Mûsâ Rızâ
Bende-i Âl-i Nebî'yim hânedâna mübtedâ
Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî

Hem Muhammed'dir Takî tâcım serimde şâh-vâr
Bulmuşam nûr-ı Nâkî'den din ü millet âşkâr
Lâ'netim vardır dilimde ol Yezîd'e sad hezâr
Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî

Ben gulâm-ı Kanber'im Kanber gulâm-ı Askeri
Dü cihânın Mehdi'dir bil âftâb-ı enveri
Dört kitâbı söyleyem aynı cemâlin Askeri
Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî

Ca'ferindir ey gulâm-ı ilm ü kudret câvidân
Fazl-ı Hak'tır bu rumûzu andan olmuştur beyân
Biz gürûh-ı nâciyiz söyler zebânım her zamân
Ben Virâni Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim Ca'ferî

★ ★ ★

Gel beri ey câm-ı Cem mestânesi
Dünyenin çoktur sakın efsânesi

Rind-i kallâş ol ko dilden mihrini
Tut sözüm ey cânımın cânânesi

Kimseye kılmaz vefâ bu dünyeye hiç
Gerçi çoktur dünyenin dîvânesi

Subh u şâm ister Hudâ'dan sim ü zer
Maksûdudur ma'bûdudur yâ nesi

Her kimin bunda murâdı cîfedir
Kelb evvel âhır oda yânesi

Âhirinde dünyeye için yananın
Nâr u zikkimdur gıdânın dânesi

Ey Virâni kim diler görmeğe Hak
Sûret-i âdemdedir nişânesi

★ ★ ★

Her kim ki sever cân ile Şâh-ı Velâyeti
Hakk'ın anadır çünkim bilesin inayeti

Dünyâda kimin sevgisi ol Şâh-ı Velîdir
Mahşer gününde çekmeye ol dalâleti

Fehm eylemeyen kimdurur ol Şâh-ı Salâtin
Tarh eyledi mâiyi o zann-ı cihâleti

Ehl-i duzehi dünyede görmek diler isen
Gör sâhib-i cîfeyi kim oldu alâmeti

Dünyâyı sevenlerden oluptur zulüm imân
Âl-i Resûle anlar kılıptır hiyâneti

Lâ'net oların cânına her demde bigaayet
Kimden bulalar dünyeye sevenler şefaati

Virâni özün verdi hemen Âl-i Ali'ye
Geçti dü cihandan vü kıldı ferâgati

★ ★ ★

Ey gönül âşik isen gel dem-be-dem dîdâra bak
Terk-i ağıâr eyle herdem aç gözün ol yâra bak

Kurretü'l-aynım buyurdu ol Resûl-i Kibriyâ
Şebbir ü şebber buyurdu Hayder-i Kerrâr'a bak

Bâkır u Ca'fer İmâm'ı Kâzım'a ver canını
Şah Ali Mûsâ Rızâ ol sâhib-i esrâra bak

Hâdi-i ehl-i tarîkattır Takî vü bâ-Nakî
Sâhib-i erkân isen inkârı ko ikrâra bak

Askerî'ye Askerî dersin muhakkak ey kabâ
Bûlbûl ol zâg olma herdem hârı ko güzâra bak

Mehdi-i Sâhib-zamân'ın derdmendi sen şehâ
Derdine gam çekme herdem erişen timâra bak

Ey Virânî zâhirin virân eden Âl-i Ali
Bâtının ma'mûr eden anlardurur mi'mâra bak

★ ★ ★

İçmeyen vahdet meyin peymânededen almaz sabak
Pür harâbât olmayan meyhânededen almaz sabak

Vermeyen cânân yolunda cân u bâşı şübhesiz
Ol ne bilir can nedir cânâ nedir almaz sabak

Hânedân-ı Murtazâ'ya bende-i bend olmayan
Câhil ü müşriktir ol merdânededen almaz sabak

Her kimin kim mihr-i Haydar'la doluptur hânesi
Gayriye baş eğmedi insânededen almaz sabak

Bahr-i ma'nâda kimin kim cismi sadef olmadı
Dürrünü hâs etmedi dürdânededen almaz sabak

Mescidi zâhid kamu bir câm ile tarh etmedi
Sanma ârifitir anı her hânededen almaz sabak

Ey Virânî bu fenâda şöhrete mâil olan
Rahmete lâyık değil virânededen almaz sabak

★ ★ ★

Edegör zâhid ikrâr
Alî'dir Hâlık u Hallak
Bunu böyle değil tekrar
Alî'dir Hâlık u Hallak

Bu cismim eyleyen bünyâd
Serâser âleme üstâd
Ederdim dün ü gün feryâd
Alî'dir Hâlık u Hallak

Ki yoktur hiç buna vaktim
Zâif abdim O'dur Hakk'ın
Budur zikrim dem-i nutkum
Alî'dir Hâlık u Hallak

Niçin müftî edersin lâf
Kani ikrar kani insâf
Ederim dün ü gün insâf
Alî'dir Hâlık u Hallak

Alî dindir Alî imân
Alî candır Alî cânân

Eder cümle şeyi destân
Alî'dir Hâlık u Hallak

Görülen aşk-ı didârim
Gözümün nûr-ı envârım
Ayândır işte esrârim.
Alî'dir Hâlık u Hallak

Budur tahkîkim uş külli
Cemi müşkillerin halli
Muhakkak gün gibi belli
Alî'dir Hâlık u Hallak

Gönülde oldu çün bana
Alî'dir lâ ilâhe illâ
Gözün aç görgil ey a'mâ
Alî'dir Hâlık u Hallak

Ederim ben buna ikrâr
Münevver gün gibi envâr
Dilimde dâimâ tekrâr
Alî'dir Hâlık u Hallak

Gözü görür görebilmez
Buna ikrâr edebilmez
Akil zâhid erebilmez
Alî'dir Hâlık u Hallak

Benim uş cân u cânânım
Ezelden ahd ü peymânım
Ola virdimdi dîvânım
Alî'dir Hâlık u Hallak

Gel ey mahbûb-ı rûhânî
Gözün aç göresin anı
Cihânın nûr-ı sübhânı
Alî'dir Hâlık u Hallak

Virân Abdal dile geldin
Çü bülbûlsün güle geldin
Ezel evvel yele geldin
Alî'dir Hâlık u Hallak

★ ★ ★

Bilhamdillâh şu dünyâda Alî den gayrı kimsem yok
Malim mülküm bu ortada Alî'den gayrı kimsem yok

Gerekmez cümle dünyâyı bana bir pâreye versen
Gönül verdim ben ol Şâha Alî'den gayrı kimsem yok

Ezelden asl hem aslın kopar hem yine âhirde
Mahabbet etmezem yâda Ali'den gayrı kimsem yok

D dem kim yok idi âlem ne ins ü cinn ü ne âdem
Eriştim ben o üstâda Ali'den gayrı kimsem yok

Sadâ-yı (kûn) ki buyurdu dü âlem halk olup durdu
Nazar kıldım bu âlemde Ali'den gayrı kimsem yok

Ne bilsin bi-basiretler amel kılmaz münâfıklar
Görünen bunca eşyâda Ali'den gayrı kimsem yok

Bu halk Şirin için sandı melâmet olduğun Ferhad
Buluştum ded Ferhâd a Ali'den gayrı kimsem yok

Ne kim geldiye kâmiller bunu böyle buyurdular
Dlan pinhân ü peydâda A'î'den gayrı kimsem yok

Kulak tut cümle eşyânın budur zikri kelâmında
Getiren bizi icâda Ali'den gayrı kimsem yok

Lisân-ı hâl ile sordum anâsır hâk ile bâda
Dediler âb ile nâra Ali'den gayrı kimsem yok

Virân Abdal'durur nâmım serâ-yı her dü âlemde
Ferâgat pâk-i ârada Ali'den gayrı kimsem yok

★ ★ ★

Sunalı bendesine Ahmed ile Hayder-i aşk
Döner oldu serim üzre dilime çenber-i aşk

Hasan'ın vechine yazmış (lâteferruk) âyetin
Okuyup men edeler bildim anı perver-i aşk

Hüseyin aşkına cânım olalı aşk-ı esir
Fukarâya kul o up oldu gönül kemter-i aşk

Zâhidâ aşk-ı Ali'den dile aşkı göresin
Şâh Zeyne'l-abâ oldu gözümüz enver-i aşk

Bâkır ol Ca'fer-i Sâdık dinin hıfz edeli
Rüşen oldu gözüme kanda bakam defter-i aşk

Müse-i Kâzım ile Müse Rızâ'ya sun elin
Tâki sen anlayasın kim imiş bu gevher-i aşk

Aşkına Şâh Takî'n n ko hevâ vü hevesin
Gelüben sana Nakî'den erişe rehber- aşk

Askeri Mehdi-i sâhib-zamânın bendesi ol
Görüne zâhir ü bâtin gözüne mazhar-ı aşk

Başına kondu anın tâc-ı saâdet ebedi
Kime kim Âl-i Ali oldu bugün rehber- aşk

Bahr-ı aşk içre gönül gavvas eden rûz-ı Ezel
Bism-i Hayder okuyup saldı gönül henger-i aşk

Bu Virânî mey-i aşkı iceli Hâricî'nin
Darb-ı aşk ile vurup bağrına ben harçer-i aşk

★ ★ ★

Bil ey vâiz cihânın vâridir aşk
Hak'a âşik olanın kândir aşk

Niçin almazsın aşktan bu aşkı
Senin gibi himârın mândir aşk

Bu aşk eyler kişiyi Hakk'a vâsil
Halil'in âteşin gülzârdır aşk

Kamu aşk ehlinin aşktır nemâsı
Musâ'nın (len terâni) nârdır aşk

Muhammed aşkına var etti kaadir
Serâser dü serâ izhâr eder aşk

İştittim aşk imiş üstâd-ı âlem
Amel kıldım bunun mi'mârdır aşk

Âşıklar gülistandır aşk hevâdir
Havâric'ler gözünün hândir aşk

Hemen mü'minlerin gönlünde muhkem
Cilâ verir hemişe cârdır aşk

(Ene'l-Hak) söyledi Mansûr-ı âşik
Hakikat menzilinde dârdır aşk

Cemi'derd ehli'nin derdine derman
Tabîb ü merhemi timârdır aşk

Bu aşk bahr-ı mu ittir vasfa gelmez
Hemen bir katre bu kennârdır aşk

Erenler meclisinde her demâden
A ıp verir hemen bâzârdır aşk

Virân Abdal oluptur aşka vâsil
Gönülde Hayder-i Kerrâr'ıdır aşk

★ ★ ★

Cün bana rûz-ı Eleste sundular peymân-ı aşk
Di sebebden olmuşam ben mest ile hayrân-ı aşk

He kime kim feyz ü ilhâm-ı ilâhî ermedi
Hic ana tesir eder mi dîn ile imân-ı aşk

Bu tarikat âteşinde yanmayan pervâne-ves
Perveriş olmaz ne bilsin kim nedir erkân-ı aşk

Bir çöpe saymaz cihânın varını se-tâ-kadem
Her kime mihmân oluptur zerrece irfân-ı aşk

Aşk ile hemden olaldan bu Virâni hâkpây
Ana mir at-ı Hak oldu sûret-i insân-ı aşk

★ ★ ★

Ey bekaa cânından esrûk âşık-ı mestâne gel
Cân nedir ki yâr için vermesin cânânâ gel

Akıbet didâr-ı Hak'tan olmaz isen münkatı'
Dünye vü ukbâ gamın ko sûret-i Râhmân'a gel

Div ile olma müsahib âhir deminde çek elin
Herkesi hemden edince menzil-i insâna gel

Sûrete bakma eğer duydunsa ma'niden eser
Merd isen ma'nâ yüzünden aşk ile meydâna gel

Ey Virâni ten gidâsı yimek içmek hây u hüy
Hân-ı ma'niden dile sen sohbet-i irfâna gel

★ ★ ★

Ey şâh-ı cihan sencileyin kanı dilârâm
Kim gördü desin sen gibi bir cânı dilârâm

Dünyâda belî kimse sana olmadı hemser
Ey mülk-i cihan mâlikî sultân-ı dilârâm

Medhinde hîred âciz ü vâsfında zeban lâl
Yâ ben nideyim vâsf ile cânânî dilârâm

Ölmez idi kim ki içer ol lâ'l-i lebinden
Bir kez sanemâ çeşme-i hayvânî dilârâm

Zulmette iken buldu seni Hızır ile İlyâs
Anlar o sebeb olmalılar katı dilârâm

Virâni senin oldu senin oldu güzel Şâh
Gel eyle ana lûtf ile ihsânî dilârâm

★ ★ ★

Bende-i Şâh-ı cihânem in ü andan fârigam
Âşık-ı Âl-i abâyem hânümandan fârigam

Dünya vü ukbâ gamın şâhâ ferâmûş eyledim
Ehl-i didârem hakikat dü cihandan fârigam

Zerrece bu mâl ü mülke ı tibârım kalmadı
Vâhid ü ferdem yekûn sûd u ziyandan fârigam

Şerr için hayrın demi terk eylemişem mâcerâ
Aşk ile perverdeyem küfr ü imandan fârigam

Lâmekânam zerre vü şems ile pervâz eylerem
Bikarârem gün gibi kevn ü mekândan fârigam

Bir hûmâyam gerçi ben nâm ü nişânım söylenir
Ma'nide yoktur eşim nâm ü nişandan fârigam

Görmüşem ma'ni yüzünde zât-ı Hakk'ı şübhesiz
Yere göğe bakmazam zann u gûmandan fârigam

Hânedânı sevmeyenler cânına her dem-be-dem
Lâ'netim vardır filân ibni filândan fârigam

Cân u dilden söyleyem medhin Âli vü âlinin
Ben Virâni yem şehâ gayri lisandan fârigam

★ ★ ★

Ey gönül içmek dilersen Câm-Cem
Dem bu demdir yarın için çekme gam
Virdin olsun bu kelâmın dem-be-dem
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Ayş u nûş et çekme ferdâ gussasın
Bu demi gör kılma mâzî gussasın
Her kişi bu demden alır hissesin
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Gel beru bâb-ı Âli'de sâil ol
Hânedân-ı Mustafâ'ya kaail ol
Bu günü yarına koyma âkil ol
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Cehd kıl ki kala senden bir eser
Tâ olasıñ dü cihanda mu'teber
Kanı giden kanı gelen ver haber
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Uş bu demden bize oldu feth varak
Sen bu demden ârif isen al sabak
Gaafil olma merd isen ey merd-i Hak
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Bu dem Ahmed başına tâc eyledi
Hem bu demdir yedi kerre hacc eyledi
Hem bu demdi seyr-i Mı rac eyledi
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Bu demi söyler hakikat dört kitâb
Aç kulağın dinle her şeydir cevâb
Çağırıp su üzredir dinle habâb
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Sâz söz ü ayş u işret her sadâ
Evvel âhir ibtidâ vü intihâ

Söyleyen dem iş bu demdir ey fenâ
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Fırsatı fevt eyleme verme yele
Gitti eiden bir dahî girmez ele
Ey Virâni dem bu dem geldi dile
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

★ ★ ★

Eyâ zâhid nazar eyle ne demden beri irşâdım
Cihânın şûr u şerrinden sebep oldır ki âzâdım
Benim hak olmadan evvel gussa gamım yok söyle dil-şâdım
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

Yoğ idi ins ü cinden eser bir zerre vü bir cân
Ne dahî nüh felek arz u kevâkib bu şems-i tâbân
Ne bâd u âteş ü hâk ü ne âb ü mâh ü ne ummân
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

Kelâmım hemdemim nutkum bu idi ol zaman dilde
Dü kısım olduk şehâ ol dem biri sultân biri bende
Hemen bir zât idik dahî kimesne yok idi ande
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

O Sultân-ı Ekber'i idrâk edersene tâlibâ kimdir
Hemen idrâk edip bildin fenâ kimdir bekaa kimdir
Ne câhildir ne nâdandır Ali âl-i abâ kimdir
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

O sultân-ı hidâyettir Afî şâh-ı velâyettir
Anın evlâdına düşman olan merdûd-ı kâfirdir
Ezel Âl-i Afî mihri benim gönümdede gaayettir
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

Ne erdi çünkü gaaibden dedi bak göresin zâtı
Eridip Kâ'be-i kalbin ziyâsın aşkına Lât-ı
Cihâni zerreye saymam dilersen işte isbâtı
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

Virâni'yem ezel evvel muhibb-i Şâh-ı (devlâk) im
Yimem mâzi vü müstakbel gamın söyle ferahnâkim
Azâb-ı Yevm-i mahşerden götürdüm kalbimi pâkim
Cihan halk olmadan evvel gulâm-ı Ali evlâdım

★ ★ ★

Cihan van fenâdır hey imânım
Yüzün nakşî bekaadır hey imânım

Anınçün isterim görmek cemâlin
Seni görmek sefâdır hey imânım

Yüzün göster habîbim eyle mürüvvet
Ki şânında atâdır hey imânım

Beni men' eyler ol zâhid yüzünden
Anın sözü hatâdır hey imânım

Kime kim secdegâh olmaz cemâlin
Bilin işi riyâdır hey imânım

Bizimle mâ takaddümden nigârâ
Senin aşkın binâdır hey imânım

Cemî eşyâ sücûd u secde ederler
Şehâ bildim sanadır hey imânım

Velî her kişi bilmez secdegâhı
Ki ben bildim banadır hey imânım

Bana gösterdi vechin Fazl-ı Yezdân
Aceb lûtf u sehâdır hey imânım

Diyen arş-ı ilâhîdir cemâlin
Muhammed Mustafâ'dır hey imânım

Yüzü nakş u sıfât u hatt-ı zâtın
Aliyyü'l-murtazâ'dır hey imânım

Muayyen pertev-i hüsnün siyâsı
Hasan Hulk-ı Rızâ'dır hey imânım

Yolunda cân u bâşı oynayanlar
Hüseyn-i Kerbelâ'dır hey imânım

Zehî gülşen ki zeyn olmuş cemâlin
Ali Zeyne'l-abâdır hey imânım

Heme Bâkır heme Ca'fer dü aynı
Ziyâ ender ziyâdır hey imânım

Takî takvîm-i ahsen ol Nakî'ye
Dedim sallû Ali'dir hey imânım

Gelüptür Askerî hem devr-i Mehdi
Yezid'e hoş gazâdır hey imânım

Bu ön dört hâl-i hatt-ı fi'l merâtib
Çehardeh Âl-i abâdır hey imânım

Efendim gör kulun Virâni ise
Katında bir gedâdır hey imânım

★ ★ ★

Yüzündür yedi âyet hey imânım
Budur bize emânet hey imânım

Musavverdir yüzünde cümle Kur'ân
Aceb emr-i hidâyet hey imânım

Yüzüne secde-i Hak etmeyenler
Bulur yarın nedâmet hey imânım

Lebinden çeşme-i hayvan içenler
Olur sağ u selâmet hey imânım

Dudağın sırnını fehm eyleyen can
Odur sâhib kerâmet hey imânım

Yüzündür secdeğh-ı mü'minûnın
Dedi şâh-ı velâyet hey imânım

Vîrân Abdal garîbin ey dil-ârâm
Sever seni bigaayet hey imânım

★ ★ ★

Efendim dâr-ı dünyâda yüzün görmek diler gönlüm
Anıñcün bi-karâr olmuş hemen yel yel yeler gönlüm

Yüzün görmek için ey mâh gönül murgı karâr etmez
Cihânı gûşe-be-gûşe elek elek eler gönlüm

Firâkın hasretin şevkin tecellâsından ey dilber
Gehi ağlar kılar zânı gehi bir dem güler gönlüm

Sen oldun Kâbe ü Kiblem dahi mihrâb-ı mescûdum
Cemâlinde kasem üzre bu beş vakti kılar gönlüm

Mahabbet levhine konsa gubâr-ı firkatin ey mâh
Hemandem âb ile yuyup ol dem siler gönlüm

Yolunda başını vermek nigârâ câna minnettir
Sanır sâhid bed ahter kim bu menzil meyleder gönlüm

Vîrânî'yem benim ismim dü âlemde ne bâkim var
Melâmet tabl-ı aşkında şehâ her dem çalar gönlüm

★ ★ ★

Hamdüillâh tâ ezel cânânâ döndürdüm yüzüm
Abdalım ol Şâha merdâne döndürdüm yüzüm

Fârig oldum dünyeden sûr u zebânı neyleyim
Tâ ezel (kaalû belâ) insâna döndürdüm yüzüm

Çünki gördüm Hak cemâlin her şeyin aynımda ben
Secde edip sûret-i Rahmân'a döndürdüm yüzüm

Tâ bilelden sûret-i zâtın sıfatın remzini
Bi-tereddüt fazl-ı Hak Yezdân'a döndürdüm yüzüm

Katreyem bahr-ı muhitem bikenârım şübhesiz
Cûşa geldim aşk ile ummâna döndürdüm yüzüm

Zulmetim Hıznm hayâtım bi-memâtım zâhidâ
Câvidânî çeşm-i hayvâna döndürdüm yüzüm

Arîf-i nefis olmuşam kim veliyem Râbbaniyem
Ol sebebden cân ile irfâna döndürdüm yüzüm

Ben Vîrânı yem Alî râhında verdim cân u baş
Gelmışem kurbân için meydâna döndürdüm yüzüm

★ ★ ★

Zaif abdim Hudâ'dandır ümidim
Muhabbed Mustafâ'dandır ümidim

Hudâ (lâ taknatu min rahmetillâh)
Demiştir Murtazá'dandır ümidim

Tevellâ kılmışam Âl-i Alî'ye
Hasan Hulku'r-ıızâ'dandır ümidim

Hüseyn'in yoluna cânım fedâdir
Şehîd-i Kerbelâ'dandır ümidim

Yezid'e kılmışam bi-had teberrâ
Ali Zeyne'l-abâdandır ümidim

Muhammed Bâkır uş kân-ı mürüvvet
Ki ben sâhib-atâ'dandır ümidim

İmâm-ı Şâh-ı din ya'ni ki Ca'fer
Oluptur rehnümâdandır ümidim

Baş eğmem câhil ü hâr u humâra
Beli Kâzım Rızâ'dandır ümidim

Ümidim tutmuşam yoktur gümânım
Taki şâh-ı evliyâdandır ümidim

Gulâm-ı Şâh Nakî'yem ey karındaş
Hasan nûr-ı bekaadandır ümidim

Muhammed Mehdi'dir sultân-ı âlem
Ben ol şâh-ı Dücâ'dandır ümidim

İkilik ref oluptur bu arada
Heman ol Âl-i abâdandır ümidim

Vîrânî'yem Alî'dir evvel âhır
Alî'yi evliyâdandır ümidim

★ ★ ★

Alî'nin yoluna kurbân geldim
Velinin cânına mihmâna geldim

Alî'dir ol veliyullâh bilir
Şehâdet eyledim İmâna geldim

Alî'yi sevmeyen münkir münâfık
Ana lâ'net edip meydâna geldim

Alî'yi sevmek imiş dîn ü îmân
Bu mülke ben dahi uş yana geldim

Alî'nin düşmenine düşmenim ben
Teberrâ etmege merdâna geldim

Alî'den erdi çün lûtf u ihsân
Bekaa buldum sözüm burhâna geldim

Alî kimdir fenâ mülkünde zâhid
Rumûzun bilirem destâna geldim

Alî'nin bendesiyem ben kadîmî
Bihamdillâh yine merdâna geldim

Alî meddâhiyem devr-i Elest'te
Bilin şimdi yine Virâne geldim

★ ★ ★

Zâhidâ sen sanma kim uş dü serâdır isteğim
Hak bilir Hak'tan benim her dem bekaadır isteğim

Zerrece firdevs-i âlemde ne gamgîn'olmazam
Ol nebîter serveri şâh-ı evliyâdır isteğim

Hâkpây-ı Şâh Hasan Hulku'r-rızâ'yım şübhesiz
Cümle-i Şâh-ı Şehîd-i Kerbelâ'dır isteğim

Hemdem-i Zeyne'l-abâ Bâkir yolunda çâkerim
Ca'fer-i Sâdik imâm-ı reh-nûmâdır isteğim

Müse-i Kâzım Alî Mûsâ Rızâ'nın kuluyam
Şâh Takî vü bâ-Nâkî nûr-ı likaadır isteğim

Askerî vü Mehdi'dir ma'bûdumuz gayrı değil
Cârdeh ma'sûm-ı pâk Âl-i abâdır isteğim

Ey Virânî dÿnye vü ukbâ benim isteğim
Bâ-i bismillâh-i rahmân Murtazâ'dır isteğim

★ ★ ★

Mest-i hâb olduğum kimesne bilmez benim
Kevser-i âb olduğum kimesne bilmez benim

Nokta-i vahdet olduğum anlayana bî-kusûr
İlm ile bâb olduğum kimesne bilmez benim

Okumuşam ilmimi kim defter-i zâtımda ben
Cümle kitab olduğum kimesne bilmez benim

Çâr anâsırla ben her vücûdün aslıyam
Hâk ü türâb olduğum kimesne bilmez benim

Bu cem-i şeyde muhit savt u sadâ nutk eden
Bunca cevâb olduğum kimesne bilmez benim

Kördür ki gözü görmedi Haricî'nin tâ ebet
Münkire hâb olduğum kimesne bilmez benim

Ol Yezîd'e dem-be-dem lâ'net edip sad hezâr
Kahr u azâb olduğum kimesne bilmez benim

Bahr benim cû benim meve benim su benim
Bahra habâb olduğum kimesne bilmez benim

Künbed-i devvâr benim encüm ü seyyâr benim
Şems ile tâb olduğum kimesne bilmez benim

Müftî benim kaadı ben defter ü ben yazı ben
Haşr-i hesâb olduğum kimesne bilmez benim

İsm ile Virânî yem perdeyi ref eyledim
Terk-i hicâb olduğum kimesne bilmez benim

★ ★ ★

Dilberâ aşkın meyinden kane bilmem neyleyim
Gitti aklım sarhoşum mestâne bilmem neyleyim

Ateş-i ruhsârına yanmak diler dikkat edip
Bu dil-i virânemiz divâne bilmem neyleyim

Ey sanem aşkın katî mord eyledi cismim benim
Ten mutalsam hor-ı hâm pes câna bilmem neyleyim

Cism ü cânım vermişem ağıyâra yârin vaslıçün
Kalmadı elde yanan cânâna bilmem neyleyim

Şöyle bir derde giriftâr olmuşam ben hasta-dil
Çâr u nâçâr âh edip dermâna bilmem neyleyim

Kendi kendim atmışam bir âteş-i hicrâna kim
Dağları koysan erir ben bâna bilmem neyleyim

Lik muhkem sakladım sırrına ifşâ eylemem
Kimseye bu müşkilim hiç dâne bilmem neyleyim

Yâ elim kese benim yâhut ki kendi dâmenin
Bir kezin ererse elim dâmâna bilmem neyleyim

Ey Virânî yâre anlar olmaz isen âkîbet
Pes nice âbâd olur virâne bilmem neyleyim

★ ★ ★

Elminnetü lillâh ki bugün câna eriştim
Şükârâna erip cânımı cânâna eriştim

Ya'kub gibi ağlama gam sâkin oluptur
Mısır'ımda kaçan Yûsuf-ı Ken'ân'a eriştim

Bir derde duşup ister idim derdime çâre
O âyet ile hikmet-i Lokmân'a eriştim

Bir zerre idim yoklar idim şu'le-i şemsi
Bir katre idim sa'y ile ummâna eriştim

Bir nokta idim çekti beni hâme-i kudret
Heft âyet ile ma'ni-i Kur'âna eriştim

Bir teşne idim ister idim sâkı-i bâkı
Zulmete görün çeşme-i hayvâna eriştim

Bir âşık idim ma'sukumun vaslın umardım
El verdi bize Âl-i Ali câna eriştim

Bir bende idim bilmez idim kimdir o sultan
Bildirdi özün lütf ile ihsâna eriştim

Bu ismimi Virâni kodu pîr-i tarikat
Merdümlük edip ben dahi merdâna eriştim

★ ★ ★

Sâkıyâ vakt-i bahâr erdi yine sun câm-ı Cem
İçelim vahdet meyinden def ola bizden bu gam

Ol nemezdır ki bizi mest eyledi rûz-ı Elest
Zi-Şarâbı Âb-ı Kevser dem bu demdir dem bu dem

Hubb-ı Âl-i Hayder'e ver sâkıyâ sâfi şarâb
Nûş eden aşkın meyini çekmeye hergiz elem

Hâricî münkir münâfık kâsesin doldur da ver
Lâ'netu'llâh ile herdem destine ver câm-ı sem

Âşkın bağ u bahârı sohbeti câm-ı Cem'ı
Al-i evlâd-ı Alî'dir şöyle bil ki ey dedem

Zî münâfık zî hayâsız düşmen-i evlâd ola
Açmaya cân u gönülden lâ'net edip ana em

Zinet-i dünyâ serâser dâm-ı cehl imiş hemen
Ârifin Âl-i Alî'dir diñ ü dünyâsı hem

Cân ü dilden bende-i evlâda yoktur zâhidâ
Ne hesâb u ne azâb ne soru ne hod kalem

Gör nice cân u gönülden bu Virâni derdmend
Râh-ı evlâd-ı Alî'de oldu ol sâhib-kadem

★ ★ ★

Tâ Ezel (kaalûbelâ) dan ben gulâm-ı Hayder'em
Âstân-ı izzetinde cân u dilden çâkerem

Şâh Hasan Şâh-ı Hüseyin-i Kerbelâ'dan ey ahî
Her nefes didâr-ı vahdet ben bulardan isterem

Hem Ali Zeyne'l-abâ Bâkır'dır imânım benim
Şol sebep rûz-ı Ezelden mezheb-i Hak Ca'fer'em

Müse-i Kâzım Ali Mûsâ Rızâ meddâhiyem
Görünen baştan ayağa na't-ı şâh-ı defterem

Çün Takî'dir âftâbı dü serânın sâhidâ
Pes Naki'den özge dilde yine ma'nâ söylerim

Askerî'dir pâdişâhı bu demin bu mahşerin
Aç gözün sen bu demi dem bil ki gayri neylerem

Mehdî-i sâhib-zamân'ın hakkıçün ey Murtazâ
Ben fakirin ver murâdım Şâh senden dilerem

Hânedân-ı Mustafâ'yı sevmeyenler cânına
Dem-be-dem bin cân ile yüz bin teberrâ eylerem

Hubb-ı evlâd-ı Alî'nin arasında görülen
Cümlesinden derd-mend bir kemine kemterem

Şöyle bendim ben Alî'nin bendesine vâizâ
Kanberinin Kanberinin Kanberine Kanberem

Çün hisâbiyle azâbın şâhid-i şâh-ı velî
Sanma kim ben zerre denlü o düzehten korkarem

Gerçi fakrim râh-ı içre velî bayem gani
Hâceyem Şâh-ı Necef'ten olmuşem ben gevherem

Hâkpây-i hânedânem ismile Virâni'yem
Bilmeze zehrim velî bilene âb-ı Kevser'em

★ ★ ★

Bugün Fazl-ı Hudâ'nın perveriyem
Kelâm-ı vahy-ı Hakk'ın ezberiyem

Tecelli kılmışam vech-i kadîmi
Cemâl-i Kibriyâ'yı mazhariyem

Muhammed âline kıldım şehâdet
Bu dem mü'min müvahhid Haydariyem

Ali derim dilimde evvel âhır
D şâhın Kanber'inin Kanberiyem

Ne bilsin ehremen bu ben hakiri
Gulâm-ı Şebbir ü Şübber-ü şirem

Ali Zeynel'l-abâ düşmenlerinin
Serinde ol düvazdeh askerî'yem

İmânım hem imânım Bâkır oldu
Tarikim bu hakikat Ca'ferî'yem

Veli Kâzım dinimdir bu serâda
Muhibbiyem adûsundan beriyem

Derûnum levhine nakş-ı nakkâşa
Ali Mûsâ Rızâ'nın defteriyem

Takî'dir kim Muhammed nûr-ı âlem
Ben anı sevmeyenlerden geriyem

Nakî'dir ol saâdet şemsi ey cân
Doğar benden ben anın hâveriyem

Tevellâ kılmışam Âl-i Resûle
Teberrâ düşmenine Askerî'yem

Muhammed mehdi hak Âli haktır
Çü Hakk'ı bilmişem ben râciliyem

Hakk'ı bilen gören Hak'tır hakikat
Bu ilmin âhır hem evveliyem

Vîrânî'yem kuluyem hânedânın
İnanman sözüme ben bir deliyem

★ ★ ★

Geçti gönlüm cümleden ey yâr senden geçmezem
Mazhar-ı Hak Hayder-i Kerrâr senden geçmezem

Cur'a-i câm-ı ezel destinden içtim yâ Ali
Şol sebebden sâkı-i ebrâr senden geçmezem

Bülbülem, evlâd-ı şâh oldu bana gülşen yakîn
Âşık-ı gülşen benem gülzâr senden geçmezem

Cümle diller dilrübâsı yâ Ali sensin şehâ
Sen güzeller şâhısın dildâr senden geçmezem

Her nefes cân mülkünü aşkınlara rûşen eylerem
Gece gündüz şu'le-i envâr senden geçmezem

Bu Vîrânî her nefes didâr-ı aşkın istedi
Cân ile baştan geçer didâr senden geçmezem

★ ★ ★

Gel beru ey kavm-i a'dâ ben Hudâ'dan dönmezem
Çün şehâdet etmişem kim Mustafâ'dan dönmezem

Pâre pâre bu vücüdüm sad hezâran etseler
Ben gulâm-ı hânedânem Murtazâ'dan dönmezem

Zehrini nûş eyledim verdim Hasan râhında baş
Uş Hüsey'n'em ben Hüsey'n-i Kerbelâ'dan dönmezem

Şâh Zeyne'l-âbidin Bâkır hakıçün zâhidâ
Sînemi kalkan edindim her belâdan dönmezem

Çün bana keşf etti Ca'fer bu (ene'l-Hak) sırrını
Müse-i Kâzım Ali Mûsâ Rızâ'dan dönmezem

Dört tebâyi'den Taki vurdu bina-yı cismime
Şol sebebden hâkpây-ı reh-nümâdan dönmezem

Mesken etti çün Nakî dil mülkünün sultânıdır
Askerî ol Mehdi-Sâhib-livâ'dan dönmezem

Hâriciler zümresine çok teberrâ kılmışam
Âl ü evlâdi bugün medh ü senâdan dönmezem

Çün Virân Abdal dedi ismim Aliyyül'l-Murtazâ
Cümle vârim Hayder'indir evliyâ'dan dönmezem

★ ★ ★

Ezelden ben beni merdâne yazdım
Ali'ye cân u baş kurbâne yazdım

Yolundan dönme kim yoktur Ali'nin
Ezelden defterim hakkane yazdım

Teve lâ kılmışam Âl-i Ali'ye
Teberrâ zümresin Mervân'e yazdım

D kim kılmaz teberrâ ol Yezid'e
Yezid'in lâ'netin ol cânê yazdım

Bilin meydân-ı aşkında Ali'nin
Başım top ellerim çevgâne yazdım

Ali rahında her ne çekse başım
Ben anı lûtf ile ihsâne yazdım

Hemen maksûd u mabudum Ali'den
Bi gayri isteği insâne yazdım

Ezel ebed eşîğinde Ali'nin
Duram ben sâilem derbâne yazdım

Ali emriyle bu ism ile ey cân
Hidâyet levhine Vîrâne yazdım

★ ★ ★

Nigârâ hubluğun divâne yazdım
Dü zülfün küfrünü imâne yazdım

Aceb şem-i ilâhîdir cemâlin
Ben ol şem'e özüm pervâne yazdım

Dudağın şerbetin içenlere ben
Dehânın hokkasın peymâne yazdım

Ne denlü cevri edersen bana şâhim
Kamu cevri senin ihsâne yazdım

Visâlin vastını cansız vücûda
Seni bir can değil bin cânê yazdım

Sakın ağıyâra sunman bu peyâmı
Sunarsan yâra sun cânâne yazdım
Efendim senden özge yâre gönlün
O kim vermez adın merdâne yazdım
Senin aşkında mihmân olmuşam ben
Anınçün ismimi Virâne yazdım

★ ★ ★

Nebîlerdir benim cismimde cânım
Velîlerdir velî dînim imânım
Nebîlerdir vücûd-ı (men ledün) nüm
Velîlerdir ve lâkin asl-ı kânım
Nebîlerdir şehâ zikrim hemişe
Velîlerdir dilimde dâstânım
Nebîlerdir kelâm-ı ilm-i vahdet
Velîlerdir kitâb-ı câvidânım
Nebîlerdir gönül tahtında sultân
Velîlerdir doğan nutka zebânım
Nebîlerdir serimde akl ile hûş
Velîlerdir görürler dîdebânım
Nebîlerdir velferdîr Virâni
Dilindeki şehâdet, yok gümânım

★ ★ ★

Gel ey mü'min Hak'a hamd eyle candan
Halâs ol kurtulasın sen gümândan
Ali'ye bende-i bend ol Ali'ye
Murâdın var ise dinden imandan
İmân ehline sâkî Haydar oldu
Haber al anla gel sen bu lişandan
Ali oldu imân, dindir Muhammed
Bulara kul olup geçgil cihandan
Gönül verme hayâl-i mülk ü mâle
Kim ermiştir murâda bilgil andan
Kanı Şeddâd u Kaarun Takyanus hem
Ne kaldı bir haber işbu beyandan
Virâni mâl-i dünyâ bî-vefâdir
Elin dilin kerem kılğıl bu andan

Hudâyâ Mustafâ hakkı
Benim gel geç günâhımdan
Aliyyül Murtaazâ hakkı
Benim gel geç günâhımdan

Hatice Fâtma hakkı
Hasan Hulcurrızâ hakkı
Hüseyn-i Kerbelâ hakkı
Benim gel geç günâhımdan

Ali Zeynel'î-abâ hakkı
Muhammed Bâkır'ın hakkı
İmâm-ı Ca'fer'in hakkı
Benim gel geç günâhımdan

Müsâ'yı Kâzım'ın hakkı
Ali Müsâ Rızâ hakkı
Takî vü bâ-Nâkî hakkı
Benim gel geç günâhımdan

İmâm-ı Askerî hakkı
Muhammed Mehdî'nin hakkı
Çahardeh ma'sumun hakkı
Benim gel geç günâhımdan

İlâhî evliyâ hakkı
İlâhî enbiyâ hakkı
Bu bir nûr-ı bekaa hakkı
Benim gel geç günâhımdan

İlâhî estiyâ hakkı
İlâhî etkiyâ hakkı
Virâni'nin gedâ hakkı
Benim gel geç günâhımdan

★ ★ ★

Göz ayırma özünden gaafil olma
Özünü özüne sen eyle mihmân

İçegör aşk ile vahdet şerâbın
Olasın aşk ile ser-mest ü hayrân

Saçagör bahr-i vahdetten saçagör
Ne elmas ola ol ne lâ'î ü mercân

Hemen te'vil-i Hak tevhid-i vahdet
Ola sözün kamusu âb-ı hayvân

İsiden feyz ala fazl-ı Hudâ'dan
Bile kimdir hakikat Âl-i Umrân

Virâni bu nasihat sana senden
Yeter yoktur sözüne hadd ü pâyân

Hakikat cismime bil cân u cânân
Efendim sevdiğim ol Şâh-ı Merdân
Gulâm oldum olup emrine fermân
Muhammed Bâkır ol sultân-ı devrân

Hasan Hulku'r-rızâ'dır mîr-i Kur'ân
Hüseyn-i Kerbelâ'dır dîn ü imân
Alî Zeyne'l-abâ'dır merd-i meydân
Muhammed Bâkır ol sultân-ı devrân

İmâm-ı Ca'fer ol hak şâh-ı irfân
Delîlim Kâzım ü şâh-ı Horâsan
Takî'dir rehber-i mû'min müselman
Muhammed Bâkır ol Sultân-ı devrân

Nakî'dir şu'le uş nûr-ı Rahmân
Hasan Şâh Askerî güneşten ayân
Zuhûru Mehdi'dir gel dinle ey cân
Muhammed Bâkır ol Sultân-ı devrân

Virân Abdal garîbin ismi virân
Velî aşk edemez ol oldu pinhân
Onulmaz zahmının derdine dermân
Muhammed Bâkır ol Sultân-ı devrân

★ ★ ★

Erişti fazl-ı Yezdân'ın bize feyz ü kemâlınden
Serâser nûra gark oldu cemî âlem cemâlinden

Götürdü zulmetin gözden göründü zâhir ü bâtın
Hicâbın ref edilmez görün câhil cühâlınden

Mürekkebe eyledi hâki sıfâtı lütfu âbından
Ki müfred bâd ile nârın gelir kahr-ı celâlınden

Tahâret eyleyen âşık cihânın bulaşığından
Elin çekti bu dünyânın hemen ceng ü cidâlınden

Okursun ebcedin sırrın hutût-ı vech-i âdemde
Beri gel eyle isbâtın nedir bu cîm ü dâlınden

Erenler zâtına zâtın mübeddel eyleyen âşık
Keser ol nefis ile şehvet geçer mülk ile mâlınden

Virâni âl ü evlâdın hakikat bendesi olur
Koyup atlâs u dibâyı geyindi köhne şâlinden

★ ★ ★

Yâ Muhammed Mustafâ yâ Şâh-ı hatm-i mürselin
Yâ Aliyyü'l-murtazâ yâ şâh-ı emirü'l-mü'minin
Yâ erenler serveri yâ şâh u sultân-ı zemîn
Mehdi-i sâhib-zamân'dır evvelin ü âhirin

Yâ Hasan Hulku'r-rızâ sensin şehâ nûr-ı güzîn
Yâ Hüseyn-i Kerbelâ vü yâ şefiü'l-müznibin
Yâ Ali Zeyne'l-abâ yâ rahmete'n-lil âlemin
Mehdi-i sâhib-zamân'dır evvelin ü âhirin

Yâ Muhammed Bâkır-ı bâtının ü zâhirin
Yâ İmâm-ı Ca'feri yâ bâtın ü hem zâhirin
Yâ İmâm-ı Kâzımî yâ kıblegâh-ı heşt'erin
Nehdi-i sâhib-zamân'dır evvelin ü âhirin

Yâ Taki vü bâ-Nakî yâ dü serâ üzre emîn
Yâ Hasan yâ Askerî yâ şâh-ı Kur'ân-ı mübin
Yâ İmâm-ı çahardeh her dem emîn ü pâk-dîn
Mehdi-i sâhib-zamân'dır evvelinin ü âhirin

Yâ bihakk-ı âl ü evlâdın hakı bendin hemîn
Bu Virâni derd-mendi eyle sen Şâh'a yakîn
Lütf edip eyle şemâli eylegil ehl-i yemîn
Mehdi-i sâhib-zamân'dır evvelin ü âhirin

★ ★ ★

Fenâ bâğında her demde
Alî senden meded, senden
Lisânımdaki medhimde
Alî senden meded, senden

Yüzü Seb'al-mesân'ımda
Kitâb-ı câvidânımda
Dilimde tercemânımda
Alî senden meded, senden

Bu ilm ile olup mâhir
Eğer bâtın eğer zâhir
Eğer evvel eğer âhir
Alî senden meded, senden

Bu hilkatta sıfât içre
Hutûtu nakş-ı zât içre
Cemii mümkünât içre
Alî senden meded, senden

Kelâm-ı vahy-ı mutlakşın
Kemâl-i ilm-i muğlâksın
Hakikat cümleye Hak'sın
Alî senden meded, senden

Virâni hasta-hâl olmuş
Yolunda pâymâl olmuş
Ümidi vasl-ı âl olmuş
Alî senden meded, senden

★ ★ ★

Gel ey Ma'bûd-ı maksûdum seninle ahd-i amân olsun
Yolunda cân ile başım nigârâ tercemân olsun

Cemâlin gülşenin göster bu ben bülbül-i şeydâya
Demâdem medh edip hüsnün işim âh u figaan olsun

Bu sahn-u dâr-ı dünyâda ümidim dilberâ sende
Muhîr-i bahr-ı aşkında mekânım lâmekân olsun

Meded ey gevher-i yektâ mürüvvet kânısın şek
Bu hâkin zerre mikdârı kabul kıl câvidân olsun

Huzûr-ı âstânında gulâm bir siyeh rüyem
Yüzüm şeb-rengine kalma beaşk-ı âşıkaan olsun

Virân Abdal hakîrindir tarahhum eylemek sende
Kerimâ rahmetin çoktur bihakk-ı hânedân olsun

★ ★ ★

Yâ ilâhî kıl kerem nûr-ı nübüvvet hakkıçün
Öz cemâli hazretin Şâh-ı velâyet hakkıçün

Cürmümüz çok Şebbir ü Şübber ibâdet hakkıçün
Âbidîn ü Bâkır u Ca'fer hidâyet hakkıçün

Müse-i Kâzım hakikat kıblegâhımdır benim
Şah Ali Müsâ Rızâ keşf ü kerâmet hakkıçün

Müttakiler şâhıdır sırr-ı Muhammed'dir Taki
Hem Naki'den Askerî nûr-ı emânet hakkıçün

Ahirü'l-emri imâmet Mehdi-i kaaimmekeam
Kuluyuz kurbânıyız kân-ı sehâvet hakkıçün

Pür-günâhem cürmüme yoktur adet yâ Murtazâ
Ehl-i fahrin çektiği tâc-ı saâdet hakkıçün

Kalma sen gel bu Virâni bendenin isyânına
Altı bin altı yüz almış altı âyet hakkıçün

★ ★ ★

İlâhî Mustafâ'nın hörmetiçün
İlâhî Murtazâ'nın hörmetiçün

İlâhî Şâh Hasan'ın aşkına hem
Hüseyn-i Kerbelâ'nın hörmetiçün

İlâhî Abidîn Bâkır u Ca'fer
İmâm Kâzım Rızâ'nın hörmetiçün

İlâhî Şah Taki vü bâ-Naki'nin
Dahi Asker-nümânın hörmetiçün

Virânî yem Muhammed Mehdi-çin
Suçum yok evliyânın hörmetiçün

★ ★ ★

Bu cihan bir hânedir konan göçer
Kimseye bâkî değil gelen geçer

Bu ecel peymânesin ey câm-ı men
Çâre yoktur ki anı herkes içer

Bu arada ne tohum ekti ise
Âhirü'l-âhir anı anda biçer

Gaafil olma dünya sevmeye, Hakk'ı sev
Kimisi dünya sever Hak'tan geçer

Kim bilirsin dünyeyi koysan gerek
Kimseye kılmaz vefâ şâr u neçer

Râh-ı Hakk'a varını sarf edegör
Bir meseldir Uçmağ'ı cömerd açer

Bu kafeste mürğ-ı cân bâkî değil
Akıbet kılmaz karâr bir gün uçer

Halk-ı âlem bir birin gözden bilir
Arifi ârif olan sözden geçer

Ey Virâni halk sana ta'n ettiği
Gam değildir kelb ürür kervan geçer

★ ★ ★

(Küntü keniz) in râzını divâneler fehm ettiler
Sırr-ı aşkın gencini virâneler fehm ettiler

Yâ Alî herkes senin zâtın kaçan idrâk eder
Şem'-i ruhsârın şehâ pervâneler fehm ettiler

Her hayâsız âdemî tevhid meyi nûş eylemez
Cur'a-i Câm-ı Cem'i mestâneler fehm ettiler

Sâfı ol ey dil sakın zâtın deme bigâneye
Bir sadef has olduğun dürdâneler fehm ettiler

Dünyeden el çektiler sâdık olan abdâller
Bir tecerrüd âlemin şâhâneler fehm ettiler

Bir neceştir dedi Ahmed mâl ü mülk mecmûuna
Kelb gibi bok yemeği nefsaneler fehm ettiler

Ey Virâni râh-ı evlâd-ı Alî'yi sıdk ile
Sâhib-i erkân olan merdâneler fehm ettiler

★ ★ ★

Bende-i fazl-ı Hudâ vü hem Mustafâ abdâller
Cân u dilden uş muhibb-i Murtazâ abdâller

Âh Hasen zehr-i şehid ü vah Hüseyn'im deyüben
Sineler çâk eyleyüben Kerbelâ abdâller

Âbidin ü Bâkır u Ca'fer'den irşâd oldular
Sıdk ile ihlâs ile nûr-ı bekaa abdâller

Mûse-i Kâzım Alî Mûsâ Rızâ dergâhına
Yüz sürüp nâz u niyâz ü hem duâ abdâller

Askerî hem Mehdi-i sâhib-zamân'ın aşkına
Cismine dağlar yakıp oldu fenâ abdâller

Verdiler cümle cihânın varlığını bir yokluğa
Bir deminde girdiler şâh u gedâ abdâller

Âl ü evlâd aşkına ser cümlesinden geçtiler
Ana ata cân u mansab elvedâ abdâller

Uş niyâz eyler Virânî aynı Cem âşıklara
Tâ edeler yine gül-beng ü bukâ abdâller

★ ★ ★

Zâhidâ candan Alî'yi kim sever abdâller
Verdiler Âl-i Alî'ye cân u ser abdâller

Mâcerâsından cihânın geçtiler ser-tâ-kadem
(Men aref) le buldular Hak'tan eser abdâller

Div-i nâdân anlamaz bunlar gürûh-ı nâcidir
Her biri bir lû'lü-i pâk-i güher abdâller

Tâc u post hırka nemed vahdet bular hakkındadır
Kesrete yuf deyüben zerden geçer abdâller

Âyin ü erkân ile bağladılar (Kaalû belâ)
Bellerine sıdk ile muhkem kemer abdâller

El ele bir el Hak'a rûz-i ezelden dediler
Anın için pür künûb oldu katar abdâller

Baş tıraş ser tâ bürehe cümleten terk ettiler
Çektiler ihlâs ile tiğ u teber abdâller

Her kime kim aşk ile gülbeng edip (Hû) dediler
Zerrece vermez aman ol dem meğer abdâller

Hâkpâye yüz sürüp dergâha yüzün tuttular
Şâh Hüseyin-i Kerbelâ deyip gider abdâller

Âlem-i tahkik ile ma'nâya galib düştüler
Ol sebeble bir nefesle yediler abdâller

Bu Virânî cümlesinden bir gedâdır zâhidâ
Râh-ı Hak ikrâgâh demlüder abdâller

★ ★ ★

Dinle nutkum zâhidâ cânandurur abdâller
Derd-i yâr dermân-ı yâr imandurur abdâller

Mustafâ vü Murtazâ'nın yoluna baş oynayıp
Aşk ile ger sâhib-i meydandurur abdâller

Şâh Hasan Şâh-ı Hüseyin'in aşkına tigar çekip
Kıldılar kendülerin kurbandurur abdâller

Şâh Alî Zeyne'l-abâ vü hem Muhammed Bâkır'ın
Dostuna dost düşmanına düşmandurur abdâller

Ca'fer-i Sâdik yolunda geydiler fahr-ı fenâ
Baş açık yalın ayak uryandurur abdâller

Cur'a-i Kâzım Alî Mûsâ Rızâ'dan içtiler
Câm-ı Cem nûş eyleyip hayrandurur abdâller

Şâh Takî vü bâ-Nakî'nin gel tarik u râhına
Uş delîl ü âyet ü bürhandurur abdâller

Askerî'den Mehdi-i sâhib-zamânın hakkıçün
Cân u dilden bende-i merdandurur abdâller

Bu Virân abdal çünkim hâk-i pây-i âldir
Hem ser eflâkte hem yeksandurur abdâller

★ ★ ★

Aceb küstahlı kulum cân erenler
Amân u el-amân sultân erenler

Aceb küstahlı kulum râh-ı Hak'ta
Meded sizden olur ihsân erenler

Aceb küstahlı kulum bir kemîne
Kerem lûtf eyleyen merdân erenler

Aceb küstahlı kulum ben gedâ hey
Tarahhum isterim her an erenler

Aceb küstahlı kulum hamdüillâh
Râhim ü Rahmet ü Rahmân erenler

Aceb küstahlı kulum şükr ü minnet
Ki bende çokdurur ihsân erenler

Aceb küstahlı kulum bi-basiret
Ki benden yeğdürür hayvân erenler

Aceb küstahlı kulum pür-cihâlet
Mürüvvet dâimâ irfân erenler

Aceb küstahlı kulum âlem icre
Gören bin taş atar kalkan erenler

Aceb küstahlı kulum bu fenâda
Günâhım bi-hisâb amân erenler

Aceb küstahlı kulum yâ Ali ben
Müeyesser kil bana îmân erenler

Aceb küstahlı kulum seyre ayandır
Mürüvvet kânısın sultân erenler

Aceb küstahlı kulum ben Virâni
Meded mürvet diler her an erenler

★ ★ ★

Zâhidâ rûz-ı Ezel Subhânını dervişler
Gördüler ayne'l-yakîn Rahmân'ını dervişler
Bâ-i bismillâh ile fahr ettiler kâmil olup
Bildiler günden ayan sultânını dervişler

Döktüler âh eyleyip vâh eyleyip zâr eyleyip
Şâh Hüseyin'in aşkına uş kanını dervişler

Hâricî'ler zümresinden oldular rûşen baîd
Tuttular Âl-i Ali dâmânını dervişler

Lânetullâh ile her dem zikr edip yâd ettiler
Bil filân ibni filânın şânını dervişler

Ca'ferî-mezheb olup secde-i tahkik ettiler
Sürdüler Şâh-ı Ali erkânını dervişler

Gördüler Hak sûretini ma'ni-i Ümmül'l-kitâb
Okudular hatm edip Kur'ânını dervişler

Hızr elinden aşk ile Âb-ı hayâtı nûş edip
İçtiler uş çeşme-i hayvânını dervişler

Ey Virâni can u baş terk eyleyip hâk ettiler
Şâh-ı Merdân yoluna kurbânını dervişler

★ ★ ★

Edebdir vech-i insanda musavver
Aceb kudret aceb nûr-ı mutahher

Edebtir ma'ni (Seb'a'l-mesâni)
Salât ansız dürüst olmaz mukarrer

Edeb ebced hesâbiyle yedidir
Kaşınla kirpiğin zülfün muanber

Edeb tâc-ı saâdetdir geyenler
Bulur şefkat şefî olur Peyamber

Edebsiz âdemin makbul değıldir
Namâzı vü niyâzı işte defter

Edebdir çeşme-i Hızr âb câvid
Bilen buldu ve içti Âb-ı Kevser

Edebsiz âdemi Kur'ân okursa
Edebsizlik ederdür ol bed ahter

Edeb ilme ameldir ey birâder
Edebsiz ilm okuma a server

Edebdir ey Virâni cümle nâsa
Hayâ veren Ali'dir ya'ni Hayder

★ ★ ★

Zâhidâ bu dünyede bir köhne şâlim var yeter
Fakr evinde baş açık Sultân-ı Bâlim var yeter

Yapı tâki tumturâki neyleyim âlemde ben
Fârigim fahrim ferâgat böyle hâlim var yeter

Mülk ü emvâli nider dünyâda bir ânı için
Şûkr kim Âl-i Muhammed gibi Âl'im var yeter

Mâl ü mansıb câh-ı kesret râh-ı Hak'tan dür eder
Geçtik andan mühr-i Cem'dir gibi mâlim var yeter

Ben Virâni dervişim didâra müştâk olmuşum
Dünyede ancak bu denlü kıl ü kaalim var yeter

★ ★ ★

Ali'dir hemdem ü yâr-ı Peygamber
Ali'dir söylenir Allâhü Ekber

Ali'dir cümle Kur'an-ı hakikat
Ali'dir dört kitâb-ı ilm ü defter

Ali'dir mâhitâbı dü cihânın
Ali'dir (Vedduhâ) (Veşşems) i hâver

Ali'dir şu'le-i nusbâh-ı âlem
Ali'dir şem-çerâğ-ı nûr-ı enver

Ali'dir din ü minhâc-ı fettâh
Ali'dir sâhib-i şemşir-i dü ser

Ali'dir ehl-i dinin rehnümâsı
Ali'dir cümleyle serdâr ü server

Ali'dir savm u hacc u hem şehâdet
Ali'dir Kâ'beye mihrâb u minber

Ali'dir fi'l-kubûr-ı mihr ü muhkem
Ali'dir münkirin bağırina hançer

Ali'dir ey Virâni başın üzre
Ali'dir ol saâdet tâci ahter

★ ★ ★

Gel ey vâiz bize candan haber ver
Bu can içre ki cânândan haber ver

Ne sırdır Mushaf-ı vechin rumûzu
Kemâl-i Fazl-ı Yezdân'dan haber ver

Elinden ayağından hem yüzünden
Beyân et sırr-ı Sübhan'dan haber ver

Vücûdün cem'inin aslı nedendir
Bu dört bâb üzere erkândan haber ver

Ko mâzî dahî müstakbel cevâbın
Bu demde bana mihmandan haber ver

Ne mânîle düzübdür Hak vücûdun
Kelâm-ı ilm ü irfandan haber ver

Yabanda gezme ey lâf ü güzâf-kâr
Ki şehrindeki sultandan haber ver

Virâni genc-i mahfidir vücûdun
Seni sen tanı da andan haber ver

Cemâlin dilberâ nûr-ı bekaadır
Anı vasf eylemek rûha gidâdir

Eğer vasf eyler isem vasfa kaabil
Değildir şöyle bil nûr u ziyâdir

Yüzün meshûr oluptur dü cihâna
Aceb âyine-i git-i nümâdir

Ruhın sevdâsını düşmek nigârâ
Belâ üstüne bir artık belâdir

Sıfâtın ağı hat olur on dört
Yedi yedi hattın dahî karadır

Kemâlin bulur on dört günde ol mâh
Ki on dört gecesi vech ü likaadır

Hutût-ı hat ana nisbet olunmuş
Ezel evvel belâ ol mâcerâdir

Gözün devrinde müjgânın hadengi
Putâ-i sînemi urdu yaradır

Kıyâmet kaşlarındır (kaab-e kavseyn)
Ana canlar fedâ vermek revâdir

Leb-i lâ'lin nigârâ kıymetene
Cihani verse uş yârim bahâdir

Cemâlin Kâ'be'sinde sad hezârân
Nice bin canlar olsa hep fedâdir

Halîlülâh niçin şakk etti zülfün
(Sıratı müstakîm) ol istivâdir

Bu sırrı anlayan insân-ı kâmil
Anın hükmü bilin Kaf'tan Kaf'adır

Bu ma'nâdan haberdâr olmayana
Hakikat ana son demde cezâdir

Virân Abdal şehâ senden kesilmez
Ezel toprağı aşkınla binâdir

Sevmişem ben bir güzel helvâcıdır
Lebleri kaşında helvâ acıdır

Bir perfidir ay ile gün hâs u âm
Gün yüzünü görmeyen muhtâcıdır

Kapısında bendedir halk-ı cihân
Hâkpâyı cümle başlar tâcıdır

Cümleden el çekmeyince kimseye
Meyli yoktur ol gayet ferdâcıdır

Hâs u âm Kâ'beyi remz eylemiş
Belde varan bir kuru sevdâcıdır

Bilmeyenler kandadır ol pâdişâh
Görmeyenler sanmasın kim hâcıdır

Bu Virâni dost yolunda cümleden
Geçti ahî o gürûh-ı nâcıdır

★ ★ ★

Allah Allah kim erenler hoş kerâmet kânıdır
Ayn zât-ı hazret ü nûr hidâyet kânıdır

Kimi âkil kimi sermest âşk-ı didâr olup
Baş açık yalın ayak sâhib riyâzet kânıdır

Cümle âlem gözlerine dâne-i hardal değil
Küllisinden pâk olup fahr u ferâgat kânıdır

Ger Utârid ger Hutârid her vücûdun hâlini
Bildiler settar olup sabr ü selâmet kânıdır

Dü cihâna el sunup hükm ettiler Kaf'tan Kaf'a
Kudret ü kuvvet Alî Şâh-ı velâyet kânıdır

Günde bin bir cürmümün şerhin yazarım âleme
Birine kalmaz erenler hoş inâyet kânıdır

Ey Virâni sad hezârân cürmün olsa bir kezin
Afv eder hiç gam yime bunlar sehâvet kânıdır

★ ★ ★

Beyân-ı levh-i mahfûzun tılısımı Murtazâ'dandır
Ki bu levh üzere beş vaktin binâsı Mustafâ'dandır

Ki Rûm abdâliyız cânâ severiz Şâh-ı evlâdı
Yezid'in kahrı lûtf oldu bu kısmet Kerbelâ'dandır

Kılar ârif bu beş vakti ki kimse vâkif olmaz hiç
Bu halkın ta'n ile taşı bize tâ ihtidâdandır

Göründü zâhidâ kelbi gözü gördü yolun görmez
Ürür itler geçer kervan gelir bir ses sadâdandır

Binâsının olur ismi hemen bâğında bir tâmı
Çalar nâkusunu herdem öten çan kîlisâdandır

Gelip kul olmayan ol şâha bilmez zâtını tahkik
Ki her kim bilmedi zâtın anın sonu cefâdandır

Virân Abdal diler etsin Ali yolunda can kurban
Murâdım budurur billâh kerem Şâh-ı evliyâdandır

★ ★ ★

Anın kim derdine Hayder Ali'dir
Ana hergiz memât olmaz bekaadır

Hasan'la hem Hüseyin'in düşmenine
Gönülden söğmeyenler bed-likaaadır

Ali Zeyne'l-abâ vü Bâkırı hem
Tevellâ eylemek emr-i Hudâ'dır

Zemin ü âsmânın pâdisâhı
İmâm Ca'fer dahi Kâzım Rızâ'dır

Takî vü bâ-Nakî'yi bilmeyenler
Hudâ'nın rahmetinden bil cüdâdır

Gel ey zâhid özünden Askerî'ye
Sevenin destgiri Mustafa'dır

Muhammed Mehdi'dir şâh-ı şefâat
Gönülde levh-i mahfûz-ı Hudâ'dır

Ali evlâdına bin cân ü dilden
Muhabbet etmeyenler eşkiyâdır

Dinin dinâra satanlar cihanda
Muhammed ümmeti demek hatâdır

Teberrâ eylemek her dem Yezid'e
Ki mü'min kalbine muhkem cilâdır

Teberrâ tığının bir darbı ile
Yezid'in bâşını kesmek gazâdır

Ali'nin âlinin düşmenlerine
Cezâdır tâ ebed lâ'net cezâdır

Ali'yi sevmeyen merdûd u kâfir
Zehi mel'un-ı sek yüzü karadır

Ali'dir evvel ü âhırda meşhûr
Cemâli şems ü mâh üzere ziyâdır

Ali'dir cümlelerin cisminde cânı
Şerik-i ibtidâ vü intihâdır

Ali'yi bes niçin bilmez münâfık
Meğer nâr-ı cahim ana cezâdır

Ali emri ile geldi vücûda
Yer ile gök dahi arş u semâdır

Ali'dir sâhibi uş dört kitâbın
Anın nutku ile Kur'ân beyandır

Ali'dir dört kapıda Mir-i Merdan
Şeriatte tarik-ı reh-nümâdır

Ali'dir ma'rifet te'vîl ü taksim
Hakikat besmelede ism-i (bâ) dır

Ali medhi demâdem ey birâder
Virânî rûhuna herdem gidâdır

★ ★ ★

Bu ferâhat tahtına sultân olan vahdettedir
Tâlib-i dünyâ olan her dem-be-dem kesrettedir

Şu cihânım zinetine dil veren ey bi-akıl
Ârif-i Rabb olmadı ol dâimâ mihnettedir

Her kimin kim başına konu edeb tâcı kadim
Yoksul olmaz ol ganidir fakr ise devlettedir

Bu cihâlet ârifâ pür-rene imiş âlemde kim
Kim ki düştü tâ ebed kurtulmadı zahmettedir

Müş edip tevhið meyinden suç halâs eyledi
Şerbeti Lokmân elinden içti ol sıhhattedir

Bende-i âl-i Ali her kim ki oldu dünyede
Yok ana hergiz nedâmet dâimâ işrettedir

Gözünü saf etmeyenler görmedi didâr-ı Hak
Silmedi mir'ât-ı kalbin pâsını gaflettedir

Bu Virânî âlemü'l gaybın sıfâtın kendide
Buldu ta'lim eyledi Cibril ana hizmettedir

★ ★ ★

Bihamdillâh Hudâ'dan olmazam dür
Muhammed Mustafâ'dan olmazam dür

Gulâm-ı Hayder'em yoktur gümânım
Aliyyü'l-murtazâ'dan olmazam dūr

Hasan'dır kıblegâhım hüsn içinde
Bilin Hulki'rizâ'dan olmazam dūr

Vücüdüm doğrasalar şerha şerha
Hüseyn-i Kerbelâ'dan olmazam dūr

İmâm-ı âbidin'dir asl-ı kânım
Alî Zeyne'l-abâ'dan olmazam dūr

Veli Bâkırdurur cismimde cânım
Bir an medh ü senâdan olmazam dūr

Bana ta'lim eden bu ilmi Ca'fer
Yolunda her cefâdan olmazam dūr

Görürem Kâzım'ı her bir nazarla
Alî Müsâ Rızâ'dan olmazam dūr

Taki vü bâ-Nakî'dir nūr-ı çeşmim
Dü çeşmimde ziyâdan olmazam dūr

Gulam olmuşam Şâh Askerî'ye
Muhammed Mehdi'den olmazam dūr

Asıl aslın görüp bildi vü buldu
Ben aslımla binâdan olmazam dūr

Virâni'yem özümde ve sözümde
Alî'dir evliyâdan olmazam dūr

★ ★ ★

Erenler Mustafâ'dan eylemez dūr
Aliyyü'l-murtazâ'dan eylemez dūr

Hasan'dır pâdişâhı dü serânın
Hüseyn-i Kerbelâ'dan eylemez dūr

Alî Zeyne'l-abâ Bâkır hakıçün
İmâm Kâzım Rızâ'dan eylemez dūr

Taki vü bâ-Nakî Şâh Askerî çün
Erenler evliyâdan eylemez dūr

Muhammed Mehdi-i sâhib-zamânın
Eşiğinde gedâdan eylemez dūr

Bihakkı on iki nûru imâmın
Beni âl-i abâdan eylemez dūr

Virâni'yem Ali senden ümidim
Demi sun dem likaadan eylemez dūr

★ ★ ★

Tâlibâ gel zât-ı pâk-i Mustafa'dan biat et
Bâd u âteş âb u hâk ol Murtazâ'dan biat et

Şeş cehetten bir nazar kıl gör ne sûret bağlamış
Hüsn içinde Şâh Hasan Hulku'r-Rızâ'dan biat et

(Fakri fahr) ol kıl teberrâ düşmen evlâdına sen
Geç Havâric'den Hüseyn-i Kerbelâ'dan biat et

Saykal et mir'ât-ı kalbin pâsını ey merd-i hâs
Sıdk ile ihlâs ile Zeynel'l-abâdan biat et

Zerre zerre cismimi ger hâke yeksân etseler
Bâkır u Ca'fer İmâm-i reh-nümâ'dan biat et

Dünye vü ukbâdan el çek maksadın didâr ise
Müse'-i Kâzım Ali Müsâ Rızâ'dan biat et

Mülk ü mâl ü câh u mansab âkıbet kalmaz beka
Sen Tâkî vü bâ-Nakî nūr-ı bekaadan biat et

Gurre olma dehr döne Askerî'ye asker ol
Sür beri himmet atın ehl-i duâdan biat et

Deme kim zâhir deşildir kılmadı dâhi zuhûr
Aç gözün gör Mehdi-i Sâhib-livâ'dan biat et

Her basiretsiz tabiat hâra uyma gel beri
Çâr-deh ma'sûm-ı pâk-i âl-i abâdan biat et

Geç fenâdan sen bekaa bulmak dilersen dâimâ
Akla kâbil ilme âmil pişvâdan biat et

Fâriq ol fahr-i hakikat dü serâdan kes ümiid
Sâhib-i te'vil olan fazl-ı Hudâ'dan biat et

Ey Virâni zümre-i âl-i Ali bir nürdür
Sun elin tut dâmenin şâh evliyâdan biat et

★ ★ ★

Duâ-güyem erenler ben begaayet
Bana ta'n edene Hak ede rahmet

Beni sevmeyüben merdûd edenler
Size rahmet dilermen ez hidâyet

Sifâdım görüp ikrâh eyleyene
Muhammed Mustafâ kılın şefâat

Benim gıybetimi her kim ederse
Hudâ'dan ermeye ana nedâmet

Bana her kim atarsa zerrece taş
Birine bin ere Hak'tan inâyet

Bana her kim dediyse Rafizidir
Hakaaret görmeye rûz-ı kıyâmet

Tahâretsiz deyenler ben hakire
Söyünmesin ocakları tamâmet

Ûana bid'at edip her kim eder ta'm
Özü oğlu kızı bulsun selâmet

Bana kim der Yahûdâ'nın eşeği
İlâhî rahmet eyle bî nihâyet

Urun taşı Vîrân Abdal'a herdem
Kayırmaz destgîridir velâyet

★ ★ ★

Kudret-i Hakk'ı görüp çağırırım dost dost
Cümlede bâkî görüp çağırırım dost dost

Mest ü harâb olmuşum sâfi şarâb olmuşum
Gör ne tûrâb olmuşum çağırırım dost dost

Mescid ü meyhâneyim Kâ'be vü büthâneyim
Hak dolu bir hâneyim çağırırım dost dost

Dünye için bakmazan her su ile akmazam
Değme gülü kokmazam çağırırım dost dost

Bir asılı kandilim rûşeni ben her dilim
Gör nice bir bûlbûlüm çağırırım dost dost

Âşıkıyem ma'sukun ma'sukuyum âşıkın
Maksuduyum lâyıkın çağırırım dost dost

Sol sanemin femine câmı benim Cem'ine
Mest-i Elest demine çağırırım dost dost

Sâki benim mey benim kûs ile def ney benim
Ârif isen duy benim çağırırım dost dost

Deme beni gayriyem eğri değil doğrüyem
Tûti vü hem kumrüyem çağırırım dost dost

İşbu cesed bu kafes gör ne sadâ gör ne ses
İşidene her nefes çağırırım dost dost

Dostun Ezel kününü remzini duy ününü
Sundu ebed hûnunu çağırırım dost dost

İlm ü hûner mu'teber bu yola ver cân u ser
Dinle sözüm ey peser çağırırım dost dost

Vîrânî'yem hastayım beste vü şikesteyim
Gayri ne var isteyim çağırırım dost dost

★ ★ ★

PÎR SULTAN ABDAL

PİR SULTAN ABDAL

Bu büyük halk san'atçısının ünü pek az kişiye nasib olacak ölçüde yaygın olduğu halde kişiliği ve yaşantısı hakkında çok çelişki düşünceler ortaya atılmaktadır. Adı üzerinde bile yazarlar arasında söz birliği yoktur. PİR Sultan Abdal adını taşıyan birkaç tane ozan bulunduğunu söyleyenlerin yanında, Sadece PİR Sultan mahlâslı şiirlerin dışında PİR Sultan Abdal veya Abdal PİR sultan mah'âslı şiirlerin asıl PİR Sultan'a ait olmadığını iddia edenler de vardır. Büyük Şairin doğum ve ölüm tarihleri de tahminlere dayanmakta ve farklılıklar göstermektedir. Yazarlar, PİR Sultan Abdal'ın çağdaşı olan Hz. Zır Paşa'ardan hangisinin O nu idâm ettirdiği konusunda da birleşmemektedir.

Gönül ister ki yukarıda özetlediğimiz konularda kesin bilgi veren tarihi belgeler elde edilebilsin. Bu nitelikte bilgiler gelecekte elde edilebilir veya hiçbir zaman bulunamaz. Bizce bu konu birinci sırada önemli değildir. Üzerinde durulacak olan PİR sultan Abdal'ın insanlığa vermek istediği mesaj ve onun yorumudur.

Biz burada PİR Sultan Abdal'ın yaşantısının gerçeğe ve toplumdaki inanca en yakın biçimde özetlemeye çalışacağız.

PİR Sultan Abdal mahlâslı şiirlerin asıl PİR Sultan Abdal'a ait olmadığı yolundaki düşünceleri kabul edilir nitelikte görmemekteyiz. Gerek Alevî-Bektaşî toplumunda gerekse halk edebiyatı antolojisi çalışmalarında büyük çoğunlukla PİR Sultan Abdal adı söylenmiş ve yazılmıştır. Sadece PİR Sultan veya PİR Sultan Abdal mahlâslarının şairin yaşantısının çeşitli aşamalarını kullandığı düşünülebilir. Kanımca PİR Sultan ismine "Abdâl" sözcüğünün eklenmesi ayrı bir kişilik anlamını taşımaz. Bu konular tartışılabilir. Ancak bizim görüşümüz mahlâsları amaçladığı anlam üzerinde şimdiki kadar hiçbir kimsenin durmadığı ve bu açıdan bir yorum yapılmadığıdır. Bu nedenle çelişkiler giderilememiştir. "Ebdâl" aslından gelen "Abdâl" sözcüğü, dünya ile ilgisini kesmiş, Tanrıya bağlanmış olan derviş, başka bir anlamda Yetmişler denilen evliyâdan bir zümreye verilmiş bir ad olarak tanımlanmaktadır. PİR ve Sultan sözcükleri, Tasavvuf ehline, Alevî-Bektaşî'lerce Ehil Beyt soyundan gelen kutsal kişilere yol kurucularına verilen sıfatlardır. Bâtın padişahi, Kutb, Kutb-ül-aktâb gibi. Halk edebiyatında, Tekke edebiyatında Şâh sözcüğü de Sultan sözcüğünde, manevî yönden yüce bir kişiliği ifade eder. Hükümdarlık anlamına gelmez. Bu itibarla Alevî-Bektaşî toplumunda hiçbir ozan, alçak gönüllük tevazu sınırı dışına çıkarak kendisi için böyüce bir mahlâslı seçmemiştir. Hal böyle iken PİR Sultan kendisine neden böylesine bir mahlâslı seçmiştir. PİR Sultan Abdal gibi kültürlü ve özellikli bu konuda kendisini yüksek düzeyde yetiştirmiş bir ozanın bunu göz önünde tutmamış olması düşünülemez. Bizim kişisel kanımıza göre bu mahlâslı kendisini "PİR Sultan Abdal" olarak ansettirmiştir. Dikkat edilirse bütün şiirlerinde hep "PİR Sultan Abdal" şeklinde mahlâslı koymuştur. Hiçbir zaman "Ey PİR Sultan Abdal" veya "PİR Sultan Abdal der ki" dememiştir. Burada PİR Sultan sözcüğü şairin bağlı olduğu yolunu, Hacı Bektaş Veli veya onun soyundan gelen Seyyid Al Sultan, Balım Sultan veya bir başkasıdır. Şiirlerinin kendisi ile söz bağlantısı olursa, kendine ait bir ifade şiirinin son kâfiyesinde bulunuyorsa "PİR Sultan Abdal" mahlâslı kullanmıştır. Eğer Şiirin son bölümü bağlı bulunduğu yüce kişiden bir dileği kapsıyorsa veya ona hitap ediyorsa sadece "PİR Sultan" mahlâslı kullanmıştır. Açıkça görülüyor ki Kendi sözünü ve düşüncesini ifade ederken kullandığı "PİR Sultan" mahlâslı "PİR Sultan'ın Abdal olan ben" anlamını yansıtmaktadır. PİR Sultan sözcüğü ile ifade ettiği kutsal kişiden isteğini veya ona bildirdiği, bildirmek istediği bir söz ifade ettiği şiirlerinde kullandığı "PİR Sultan'ım" mahlâslı "Ey PİR Sultan'ım sana söylüyorum sana hitap ediyorum" anlamındadır. Görülüyor ki bu eşsiz şair mahlâslı kullanmada da kendine has, hiç kimsede görülmeyen bir yol seçmiş mahlâslı sadece bir unvan, bir ad şeklinde değil nâncı ile bağlantılı çok anlamlı bir incelik kullanmıştır.

Bu itibarla gerek "PİR Sultan" gerekse "PİR Sultan Abdal" mahlâslı şiirlerin, Türk tekke edebiyatının bu büyük ozanına, san'atını yüce bir inanca bağlayan ve bu uğurda dar ağacında can veren bu büyük insanın aıt olduğunu söyleyebiliriz.

Elbette tarihin akışı içinde ağızdan ağıza değişimler nak edilirken "PİR Sultan Abdal"ın şiirlerine başka

ozanların şiirleri karışabilmektedir. Veya onun adının güçlü cazibesi ile yakıştırmalar yapılabilmektedir. Yazılan nazireler, benzetişler olmuştur. Bunlar istisnadır. Gerçeği değiştirebilecek etkisi olduğu düşünülmez.

Kesin bir belgeye dayanmadan, şiirlerdeki üslûb farklılıklarını ileri sürerek veya söylentilere uyarak dört tane Pîr Sultan Abdal olduğu gibi iddialara ortaya atmak gerçeğe ulaşmayı büsbütün zorlaştırmaktadır. Bir ozanın yaşamının çeşitli aşamalarında birbirinden farklı şiirler yazması olağandır. Hatta aynı tarihte ve aynı koşullar içinde yazılmış şiirler arasında bile farklılık bulunabilir. Bu durumda gerek "Pîr Sultan'ım" gerek "Pîr Sultan Abdal'ım" ve Hatta "Abdal Pîr Sultan'ım" mahlûslâ şiirlerin, kesin belgeler bulununcaya kadar Pîr Sultan Abdal'a ait olduğunu kabul etmek gerçeğe en yakın, en isabetli bir tutum olur.

Pîr Sultan Abdal'ın yaşantısının büyük olaylar içinde geçtiği kuşkusuz. Güçlü, yiğit ve içtenlikli şairliğinin yanında, haksızlığa ve zulme karşı pervasızca direnen ve savaştan Pîr Sultan Abdal'ın yaşantısı ayrıntılı biçimde incelenmemiştir. Halkın ağızında menkabeye dönüşmüş söylentiler dışında fazla bir bilgi elde edilememiştir. Şimdiye kadar yazılanlar daha çok tahminlere dayanmaktadır.

Pîr Sultan Abdal'ın yaşantısı ve kişiliği anlatılırken, O nun Safevîlere, özellikle Şah Tahmasb'a bağlı olduğu işlenmiş diğer tüm olaylar bu açıdan yorumlanmıştır. Pîr Sultan Abdal'ın İran Şahlarına karşı sempati duyduğu şiirlerindeki her Şah sözcüğünden İran Şahlarının kasdedildiğini sanmak yanlıdır. Alevî-Bektaşî toplumunda Şah sözcüğü büyük çoğunlukla İmâm Ali ve Onun soyundan gelenler için kullanılagelmıştır. Hacı Bektaş Vel'ye Hacı Bektaş Veli'nin oğlu Seyyid Ali Sultana, Balım Sultan'a da Şah denilmiştir.

Pîr Sultan'ım Ali Şâh'ımız
Hakk'a ulaşır râhımız
On iki İmâm Katarımız
Uyamazsın demedim mi

★ ★ ★

Bâtının Sultanı Mümînler Şâhı
Gayib âleminin Şems ile mâhı
Şâh Huseyn'im deyü ederler âhı
Matem ile zârı İmâm Hüseyin

★ ★ ★

Pîr Sultan'ım Kemter kuldur Şâh'ına
Hünkâr Hacı Bektaş nazargâhına
Deli gönül hâk ol düş dergâhına
Er olayım dersen er ile görüş

★ ★ ★

Pîr Sultan'ım eydür yola âşıkız
Tâ ezelden böyle kalbi sâdikız
Severiz ey Şâh'ım bağı yanıkız
Rahmet eyle bize Şâh Seyyid Ali

★ ★ ★

Âla gözlü şâh'tan bir dolu geldi
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver
Balım Sultan, Kızıl Deli'den geldi
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver

★ ★ ★

Bu örnekleri daha da çoğaltmak mümkün. Pîr Sultan Abdal'ın elbette ki İran Şahını kasdeden şiirleri de var. Sanıldığı kadar fazla olmayan bu şiirlerden, Pîr Sultan Abdal'ın İran Şahının emrinde veya ona paralel doğrultuda faaliyet gösterdiği sonucu çıkarmak bizce abartılmış bir yorumdur. Selim I (Yavuz) in, Çaldıran seferine giderken doğu Anadolu'da yüz bine yakın insanı bir soykırım ölçüsünde kılıçtan geçirmesi, Süleyman I (Kânuni) zamanında tahammül üstünde çok ağır vergiler konulması, başına buyruk hareket eden Valiler'in, Kadıların halkı canından bezdiren işkenceler uygulamaları, o çevrede yaşananları bu arada Pîr Sultan Abdal'ı da Osmanlı yönetimine karşı çıkmaya zorlamıştır. O çağda tüm dünyada görülen komşu ülkelere sığınma şeklinde kurtuluş çaresi olarak İran'ın veya başka bir devletin korumasını isteyenler olmuştur. O çağda yaygın ve sürekli olan ayaklanmaları Osmanlı tarihçileri genellikle "Kızılbaş Ayaklanması" biçiminde yorumlamışlar ve bu doğrultuda fetva'lar yazılmış ise de, bu olayların kökeninde sosyal ve ekonomik nedenler vardır. Bir tür Bektaşî ocağı olan yeniçeri teşkilatının bu ayaklanmalardan sonra daha uzun süre Osmanlı'nın savunma ve güvenlik işlerini yürüttüğü düşünülürse bu tür olayların sadece mezhep farklılığına ve inanç ayrılığına bağlamak gerçekleri tek başına yansıtan bir neden değildir.

Pîr Sultan Abdal'ın yaşantısı anlatılırken, O nun başına gelen olayları, şiirlerinde Şâh sözcüğünü Hızır Paşayı kızdıracak biçimde kullanması, veya köyünden gelen köpeklerin, Hızır paşanın verdiği yiyecekleri haram diye yememeleri gibi menkabe biçimine dönüşmüş söylentilerle anlatmak kuşkusuz gerçekleri aydınlatmada yeterli değildir.

Pîr Sultan'ın yaşantısı anlatılırken Şâh'' sözcüğünün etkisi dışına çıkılamamış, çok önemli bir konu üzerinde hiç durulmamıştır. Pîr Sultan Abdal'ın tüm şiirleri incelenirse, O nun en çok ve içtenlikle Hacı Bektaş Veli'ye, Seyyid Ali Sultan'a (Kızıl Deli) ve Balım sultana bağlı olduğu görülür. Pîr Sultan Abdal'ın yaşadığı çağda, Osmanlı tarih'nin en büyük ayaklanması olarak nitelenen bir olay yaşanıyor. Bu ayaklanmanın başında Balım Sultan'ın kardeşi Kalender Çelebi vardır. Bozok, Sivas, Maraş, Adana, Tarsus çiftci Türmenlerine katılan ve sipahi ve köylülerle güçlenen bu başkaldırma tüm Anadolu'yu sarıyor. Osmanlı Padişahı Süleyman I. Karaman, Sivas ve Zül'kadir beyliklerindeki askerlerle takviye ettiği Sadrazam Makbûl İbrahim Paşayı, Kalender Çelebi kuvvetleri üzerine gönderiyor. Sivas çevresinde yapılan çarpışmada Sadrazamın ordusu dağılıyor. Beylerbeyi Mahmut Paşa, Alâiye Beyi Mustafa Paşa, man, Amasya, Birecik Beyleri, Anadolu Tımar defterdarlarından bazıları bu savaşta ölüyorlar. Çok zor bir durumda kalan Sadrazam İbrahim Paşa, halkı memnun etmek için daha önce yapılan haksızlıkların giderileceğini, baskı ve zulümlerin ortadan kaldırılacağını ilân ediyor. Bu arada halkın şikayetçi olduğu bazı Vali ve Kadıların idâm ediyor. El konulan arazi ve emlak'ı hak sahiplerine geri veriyor. Tımar'lı sipahiler ve köylülerle anlaşılıyor. Bu suretle Kalender Çelebi kuvvetlerini dağıtmayı başarıyor. Çevresinde pek az kişi kalan Kalender Çelebi yenilgiye uğruyor ve başı kesilmek suretiyle idâm ediliyor. (1528)

Konu üzerinde halen kesin bir belge elde edilememiş olmakla beraber, Pîr Sultan Abdal'ın böylesine bir olaya seyirci kaldığı düşünülemez. Pîr Sultan Abdal'ın Hızır Paşa tarafından İstanbul'dan gelen bir emirle asılmasını bu olaya bağlamak kanımızca en gerçekçi bir yaklaşım olur. Kalender Çelebi'nin idâmından sonra kuvvetleri dağılınca o arada Pîr Sultan Abdal'ın da çeşitli yerlerde mevzii olarak faaliyetine devam etmesi kuvvetli bir olasılıktır. Zira Bu gün doğduğu köy olan Banaz'da Pîr Sultan Abdal'dan bir şey kalmadığı, O nun soyundan gelenlerin Çorum, Alaca ve Havza köylerinde bulunduğu göz önünde tutulursa Pîr Sultan Abdal'ın ömrünün son yıllarını başka başka yerlerde geçirmesi bu olayların doğal sonucudur.

Pîr Sultan'ım arşa çıkar unümüz
O da bizim Ulumuzdur Pirimiz
Hak'a teslim olsun garip canımız
Dönem dönsün ben dönmezem Pirimden

diye biten nefesi büyük bir ihtimalle Kalender Çelebi kuvvetlerinin dağılması sırasında yazılmıştır. Zira 'Pîr' sözcüğü Hacı Bektaş Veli ve onun soyundan gelen postnişin'ler için kullanılmıştır. Kalender

Çelebi'de Hacı Bektaş Velî dergâhı postnişin ı olduğundan ve O'nun soyundan geldiğinden işaret ettiğimiz Kalender Çelebi-Pîr Sultan Abdal bağlantısı ihtimali güçlenmektedir.

Pîr Sultan Abdal'ın Hacı Bektaş Velî ve onun soyundan gelenlere olan güçlü ve içtenlikli bağlantısı hemen her nefesinde dile getirilmiştir.

Pîr Sultan'im gerçek Velî
Erenlerden çekmem eli
On iki İmâmın serveri
Hünkâr Hacı Bektaş Velî

★ ★ ★

Seni sevdik, senden yana yıkıldık
Münkirlerin kesretinden sıkıldık
Her birimiz künc-ü gâm'a tıklıldık
Yetiş bu imdâd'a er Hacı Bektaş

★ ★ ★

Pîr Sultan'im biat ettik ol erden
Muhabbet kokusu geliyor serden
Katarından ayırma Şâh-ı Merdân
Hacı Bektaş Velî, Sultan Balım var

★ ★ ★

deyişlerinden Pîr Sultan Abdal'ın vermek istediği mesaj çok anlamlıdır.

Pîr Sultan Abdal, Hacı Bektaş Velî'nin oğlu Seyyid Ali Sultan diğer lakabı ile Kızıl Deli'ye de şiirlerinde çok yer vermektedir

Pîr Sultan'im eydür kendi özümüz
Güzelce Şâh'ıma var niyazımız
Bir gün kara toprak örter yüzümüz
Himmeti ganidir Seyyid Ali'nin

★ ★ ★

Şâh-ı Merdân Ali kurdu bu yolu
Hazret-i Fâtıma cihanın gülü
Evvel Seyyid Ali aldı yürüdü
Kırkların serdârıdır Kızıl Deli

★ ★ ★

Bilimsel değeri olmayan söylentileri tekrarlamak yerine bu gerçeklerin ışığı altında yapılacak bilimsel araştırmalar derinleştirilirse, bu büyük toplum ve Halk şairinin yaşantısı ve kişiliği gün yüzüne çıkartılabilecektir.

Pîr Sultan Abdal'ın kişiliğine böylece değindikten sonra onun yaşantısına dair bu güne kadar tesbit edilebilen bilgilere geçebiliriz.

Pîr Sultan abdal'ın ailece Sivas İli Yıldızeli ilçesine bağlı Banaz köyüne yerleştiği kesindir. Köyde Pîr Sultanla ilgili olarak, Horasandan getirdiği söylenen ortası delik değirmen taşına benzer bir kaya gösterilmektedir. Horasandan getirdi diye belleklerde yer alan bu taşın hikayesi, Pîr Sultan Abdal'ın bu köyde doğmadığını oldukça ergin biri yaşta buraya geldiğini göstermektedir. Bu hal doğum tarihini ve doğum yerini saptamayı daha da zorlaştırıyor. Söylentilere ve çağdaşı olan kişilerin yaşantısına göre Pîr Sultan Abdal'ın 1500 yıllarında doğduğu tahmin ediliyor. Bir şiirinde

Benim Asım Horasandan Hoy'dandır
Kırklar içindeki Kanber yandadır
Allah'ın Arslanı Ali nurdandır
Kırlara ser çeşmesin Pîr Ali
Cümlemizden Ulusan Kızıl Deli

diyor.

Bu şiirinden, Pîr Sultan Abdal'ın soyunun Horasandan gelip Hoy'a yerleştiği oradan da Banaz'a geldiği sonucunu çıkarırlar var. Bu iddiayı ileri sürenler "Seyyid Ali Sultan da Horasanlı olduğuna göre O nun soyunun Horasandan geldiği doğrulanmış oluyor" diyorlar. Halk dilinde ve belleğinde ünlü kayay Horasandan getirdiği yer aldığına göre Pîr Sultan Abdal'ın soyunun Horasan'dan gelmiş olması mümkündür. Büyük göçler yüzyıllarca sürmüş ve pek çok ünlü kişinin soyu Horasandan gelmiştir. Ancak, yukardaki şiirin bu biçimde yorumlanması üç yanlışlı denklemin çözümlenmesine benziyor. Üç meçhulden çözülmesi daha zor olan yanlışlardan birisi, şiirdeki soyum sözcüğünden şairin babası ve daha öncekilerin anlaşılması. Bizce, tasavvuf şiirinde tekke şiirinde soy sözcüğünden daha çok manevî bir bağlantı, inanç bağlantısı kastedilir. Çoğu kez Kerbelâ'dan geldiklerini, Yemen veya Horasan'dan geldiklerini söylerler. İkinci yanlış Horasan ve Hoy gibî birbirinden oldukça uzak iki yeri şairin soyunun geldiği yer gibi kabul edilmesi. En önem ı yanlış Hacı Bektaş Velî'nin artık herkesce bilinen oğlu Seyyid Ali Sultan'ın, Pîr Sultan Abdal'ın soyundan olduğu ve Horasan ı olduğu şeklindeki uydurmadır. Biz burada, Pîr Sultan Abdal'ın soyunun Horasanlı olmadığını söylemek istemiyoruz. Ancak bu büyük şaire ait bilgilerin sağlam ve doğru bir dayanağa bağlanmasını arzuluyoruz.

Pîr Sultan Abdal'ın ası adının Haydar olduğu da gene bir şiirinden çıkarılmaktadır

Pîr Sultan Abdal'im destim dâmanda
İsmin Koca Haydar neslim Yemen'de
Garip başa bir hal gelse zamanda
Drda her kişinin dostu bulunmaz

Pîr Sultan Abdal'ı idâm ettiren Hızır Paşa'nın hangi Hızır Paşa olduğu hakkında da görüş birliği yoktur. Genelikle gözü pek, vurucu, kırıcı o arak nitelendirilen "De Hızır Paşa" üzerinde durulmaktadır. Deli Hızır Paşa 1588 de Sivas Valiliğine atanmış ve 18 ay bu görevde kalmıştır. Görev tarihi bakımından Deli Hızır Paşa'nın Pîr Sultan Abdal'ı idâm ettirmiş olduğu düşünülmez. Deli Sıfatı bazı yazarlarımızın, idâm olayı ile bir bağlantı kurmak biçimindeki tahminlerinden ileri bir anlam taşımaz. Kaldı ki, Şehzadelerin öldürüldüğü, Sadrazamların, paşaların boğdurulmasının günlük olaylardan sayıldığı o çağlarda, bir idâm olayı için o çevre valisi'nin "deli" olması gerekmez. Toplanabilen bilgilere göre Pîr Sultan Abdal'ı idâm ettiren mühimme ve rüüs defterlerindeki kayıtlara göre 1547-1554 yılları arasında Sivas Valisi olan Hızır Paşa'dır. Bu Hızır Paşa'nın Sakin ve ılımlı bir kişi olması, bu işi yapmadığına delil olarak gösteriliyor. Halbu ki bu Hızır Paşa'nın Pîr Sultan Abdal'ı bir süre Tutuklu olarak bu undurması, idâmı için İstanbul dan emir beklemesi o çağın koşullarına göre mizacına uygun bir tutum sayılabilir.

Pîr Sultan Abdal'ın ünü özelikle Alevî-Bektaşî toplumunda çok yaygındır. Bestelenmiş nefesleri toplantılarda sevecek okunur ve dinlenir. Nefesler hece vezni, saf ve öz halk diline yazılmıştır. Çok güçlü bir duygu ve pek az şaire nasib olmuş bir anlatım ko aylağının yanında, inancını yığıt ve korkusuz bir üslûbla dile getiren Pîr Sultan Abdal kendisinden sonra gelen ozanlar üzerinde çok derin etkiler yapmıştır. Pek çok ozan ona benzer şiirler yazmaya çalışmışlardır. Bu yüzden, Pîr Sultan Abdal'ın şiirleri arasında kendisinin olmayanlar da karışmıştır. Tahsili konusunda kesin bilgimiz olmamakla beraber, şiirlerinde k inanç kavramı onun Alevî bektaşî inancı yönünden iyi bir eğitim gördüğünü göstermektedir. O nun şiirleriyle Alevî edebiyatı kadar, Hacı bektaş Velî'ye olan bağlılık eğilimi de çok gelişmiştir. Onun didaktik amaçlı şiirlerinde bile büyük bir coşku ve lirizm açıkça görülür. Şiirlerindeki en karakteristik vasıf inancına yûrekten, içi yanarak özden gelen bir istekle bağlı oluşudur.

Aşure ayında mâtem orucu
Onları tutana sevap yazılır
Kerbelâ'da yatan imam Hüseyin
Engür olmuş, Hak ceminde ezilir

Birini tutan Hakk'ına da yeter
İkisini tutan günahın atar
Üçünü tutanlar cennette yatar
Engür olmuş, Hak ceminde ezilir

Dördünü tutana velî, dediler
Beşini tutana ulu, dediler
Altısını tutaña dolu, dediler
Engür olmuş, Hak ceminde ezilir

Yedisini tutan havada uçar
Sekizini tutan hulleler biçer
Dokuzunu tutan cennetin açar
Engür olmuş, Hak ceminde ezilir

Pir Sultan Abdal'im, onunda zahmet
On birini tutana indî rahmet
On iki tutana nasiptir cennet
Engür olmuş, Hak ceminde ezilir

★ ★ ★

Türlü tefârikten tutmuş yükünü
Bu gün bu bezirgân Ali'den gelir
Hocam, Hızır'ı kervan başı etmiş
Bu gün bu bezirgân Ali'den gelir

Doludur kadehter, sunuyor sâki
Yüz bin harâmi olsa yoktur bâki
sedef, lâl-ü güherdir yükü
Bu gün bu bezirgân Ali'den gelir

Selman gibi; Şah devesin yederim
Gevherim harc'olan şehre giderim
Alan kardeşlere satlık ederim
Bu gün bu bezirgân Ali'den gelir

Âdemoğlu ne çekersin âh-u zâr
Tabib isen gel yarama melhem sar
Yüküm türlü kumaş, Şah damgası var
Bu gün bu bezirgân Ali'den gelir

Pir Sultan Abdal'im, tendedir canım
Keskindir ataşım, yeğindir nârım
Şah açmış dükkânın, bezetmiş şehrin
Bu gün bu bezirgân Ali'den gelir

★ ★ ★

Karga gül dalına konsa
Gülün kadrini ne bilir
Kendi kadrini bilmeyen
Elin kadrini ne bilir

Koyundur kuzuya meleyen
Kelptir ıssını dalayan
Şeker deyi şap yalayan
Balın kadrini ne bilir

Sofra kıyısın bükmeyen
Meydana ekmek dökmeyen
Hakk'ın korkusun çekmeyen
Kulun kadrini ne bilir

Yiğit atadan olmayınca
Adı dünyaya gelmeyince
El kapısın görmeyince
Malın kadrini ne bilir

Varmazdım gül olmasa
Yapışacak dal olmasa
Pir Sultan Abdal olmasa
Şâh'ın kadrini ne bilir

★ ★ ★

Uğrum sıra giden boz atlı Hızır
Ayrılık derdinin dermanı nedir
Şu iki âleme olmuşsun nâzır
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Sığanmıştır açca kolun, bilekler
Hak katında kabul olsun dilekler
Arş yüzünde secde kılan melekler
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Küseyim de ben yârime küseyim
Siyah zülfün mâh yüzüne asayım
Kerbelâ'da yatan imam Hüseyin
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Hanı şu dünyanın toprağı,
Akıttım gözümde kan ile yaşı
Urum ıllerinin Hacı Bektaş
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Aksaya geyinmiş, incedir beli
Ben pîrimi gördüm, tatlıdır dili
Tanrı'nın arslanı Hazreti Ali
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Gıcılar da dağlar başı gıcılar
Çıkmaz oldu içirimden acılar
Arafat dağından gelen hacılar
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Dünyayı sorarsan bir dipsiz anbar
Ali'nin yoldaşı Zülfikâr, Kanber
Kâbe'yi yaptıran Halil Peygamber
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Deryanın yüzünde dönen üç gemi
Yiyelim, içelim, sürelim demi
Geminin sahibi ol Hızır Nebî
Ayrılık derdinin dermanı nedir

Pîr Sultan Abdal'ım, içtim cur'ada
Okudum ağını, bilmem karadan
Yeri, göğü, cümle âlemi yaradan
Ayrılık derdinin dermanı nedir

★ ★ ★

Çeke çeke ben bu dertten ölürüm
Seversen Ali'yi değme yarama
Ali'nin yoluna serim veririm
Seversen Ali'yi değme yarama

Ali'nin yarası yâr yarasıdır
Buna merhem olmaz dil yarasıdır
Ali'yi sevmeyen Hakk'ın nesidir
Seversen Ali'yi değme yarama

Bu yurt senin değil, konar göçersin
Ali'nin dolusun bir gün içersin
Körpe kuzulardan nasıl geçersin
Seversen Ali'yi değme yarama

İlgıt ılgıt oldu akıyor kanım
Kem geldi didâra taliim benim
Benim derdim bana yeter hey canım
Seversen Ali'yi değme yarama

Pîr Sultan Abdal'ım deftere yazar
Hilebaz yâr ile olur mu pazar
Pîr merhem çalmazsa yaralar azar
Seversen Ali'yi değme yarama

★ ★ ★

Her seher vaktında güller dikelim
Dikip diktiğimiz yerde bilelim
Biz gönül terazisin hak bilelim

Hû diyelim, dem sürelim Ali aşkına
Aliyyülmurtaza'nın yolu aşkına

Her seher vaktında açar gülümüz
Dalında ötüşür bülbüllerimiz
Gizli tutmuş yolun bizim pirimiz

Hû diyelim, dem sürelim Ali aşkına
Aliyyülmurtaza'nın yolu aşkına

Baktıkça görünür imam evleri
Hazret-i Fatma'nın gonca gülleri
Hazret-i Şah'ımın dökme dilleri

Hû diyelim, dem sürelim Ali aşkına
Aliyyülmurtaza'nın yolu aşkına

Pîr Sultan'ım Haydar, gelir uçmağa
Ayrılmış ırmak gölünden içmeğe
Hazret-i Şah'ın köşküne geçmeğe

Hû diyelim, dem sürelim Ali aşkına
Aliyyülmurtaza'nın yolu aşkına

★ ★ ★

Gece gündüz arzumanım Kerbelâ
Gidelim gaziler imâm aşkına
Serden başka benim sermâyem yoktur
Verelim gaziler İmam aşkına

Kapıyı çaldı Kırkların birisi
Birinden mest oldu kalan hepsi
Sarı Kaya derler Şahın korusu
Konalım gaziler İmam aşkına

Böyle öter bu yerin bülbülleri
Ma'na verir hakikatin dilleri
Taze açmış dost bağının gülleri
Derelim gaziler İmâm aşkına

Tâlib rehberini aklına getir
Noksan işlerini tamama yetir
Rıza lokmasını meydana getir
Yiyelim gaziler İmam aşkına

Pîr Sultan'ım der, yol uludur deyü
Cümlemiz hakikat kuludur deyü
Muhammed çağıdır Ali'dir deyü
Çağralım gaziler İmam aşkına

★ ★ ★

Uğruma bir çığın düştü
Bir ucu mahşer içinde
Açıldı şar dükkânı
Ne ararsan var içinde

Var dükkâna pazar eyle
Hişmindan kork hazer eyle
Aya güne nazar eyle
Ay Ali gün nur içinde

Ay Ali'dir gün Muhammed
Üç yüz altmış altı sünnet
Balıklar da suya hasret
Çarh dönerler göl içinde

Ay Ali'dir gün Muhammed
Kılasın farz ile sünnet
Yedi tamu sekiz cennet
Bölbül oynar gül içinde

Göl içinde çarhı döner
Susuzluktan bağı yanar
Müminler secdeye iner
Seyir var seyir içinde

Kudretten derildi arı
Arıları çeker dizârı
Dinle imdi sen o zârı
Arı oynar bal içinde

Pîr Sultan'ım hey gaziler
Yazıldı kara yazılar
Tâlib mürşidin arzular
Gönül oynar dil içinde

★ ★ ★

Gel güzel yola gidelim
Adı güzel Ali ile
Açlar doyar, susuz kanar
Leblerinin balı ile

İçilmez dolu içilmez
Sevgili yârdan geçilmez
İkisi birden seçilmez
Has bahçenin gülü ile

Ali'm bana neler etti
Aldı elim dâra çekti
Üstüme yürüyüş etti
Elindeki dolu ile

Ağaç kurur, devran döner
Kuş yuvaya bir dem konar
Doldurmuş dolusun sunar
Ali'm kendi eli ile

Erenler lokması nurdur
Lokmaya elini sundur
Pîr Sultan'ım doğru yoldur
Ali'm kendi yolu ile

★ ★ ★

Gel benim derdime bir derman eyle
Kamu dertililere derman olan Şah
Yüzüme gözüme bir ferman eyle
Âlemler hükmüne ferman olan Şah

Mûsâ esasını ejderha kılan
Yezit leşlerine kokular salan
Muhammed aşkına Zülfikâr çalan
Kamu müminlere İmam olan Şah

Seyrangâhı imiş arşın yücesi
Düldül imiş Kanber'inin hocası
Server Muhammed'in Mir'ac gecesi
Yedinci felekte arslan olan Şah

Bir ismin Haydar'dır bir ismin Ali
Hak, Murtaza dedi sana yâ Veli
Cihanın âhiri hem de evveli
Velâyet mülküne sultan olan Şah

PİR SULTAN ABDAL'ım meydanda gezdim
Her nereye vardım Ali'yi gördüm
Dilimde tesbihim, gönlümde virdim
Sınık gönüllere mihman olan Şah

★ ★ ★

Hak nasip eylese dergâha varsam
Bir dem divanına dursam yâ Ali
Eğilsem eşliğine niyaz eylesem
Yüzüm tabanına sürsem yâ Ali

Yüzüm tabanına sürdüğüm zaman
Zerrece gelmezdi gönlüme güman
Ali'm Düldül'e bindiği zaman
Önünce Kanber'in olsam yâ Ali

Kanber gibi hizmetine yeldirsen
Bir dem ağlatırsan bir dem güldürsen
Çekip Zülfikâr'ın beni öldürsen
Elim eteğinden çekmem yâ Ali

Çeker miyim eteğinden elimi
Hak katında kabul ettim ölümü
Doğru sürsek erenlerin yolunu
Mümince kulların sevsem yâ Ali

Mümin olan neresinden bellidir
Hakk'ı söyler nefesinden bellidir
Erenlerin demi gonca güllüdür
Tomurcuk güllerin dersem yâ Ali

Mümin olan müslimini yetirse
Yetirse de ayn-ı ceme getirse
Dizini dizime verip otursa
Doyunca yüzüne baksam yâ Ali

Pîr Sultan'ım niyaz eyle pîrine
Umarım ki dergâh gire kalbine
İnandın mı Hak Muhammed Ali'ye
Bir gün fırsat elden gider yâ Ali

★ ★ ★

Uyurken üstüme geldi erenler
Ne yatarsın gafil, uyan dediler
Mâhitab olmuştur yüzün görenler
Şunda duranlara merdan, dediler

Uyandım gafletten, açtım gözümü
Erenler pâyine sürdüm yüzümü
Söyletiler, hak söyledim sözümü
Hak bin bir kelâmı inan, dediler

Gökten indi derler idi İshâ'ya
Zebur'u Davud'a, Tevrat Musâ'ya
Üçüncüde İncil indi İshâ'ya
Dördüncü Resul'e Furkan, dediler

Kanber önü sıra bindi Döldül'e
Pîrim Hacı Bektaş Kırklar'la bile
Âb-ı Zemzem ile cümlesin sile
Bir dolu sundular, iç kan, dediler

Dağların deminden, çekilir erler
Ördeği arzu eder cavlanlar göller
Deryalar geçilmez, bulanık seller
Kalbi pâk olana umman, dediler

Kalbin pâk olursa var Hakkâ düş ol
Erenler önünde dil olma, sus ol
Dünyanın varından vazgeç, derviş ol
Bu yolda dervişe sultan, dediler

Dediler, belâyı çeken Eyyub'dur
Erenlerin sırrı hoş acayıptır
Her bir yerde sırrın açmak ayıptır
Gizli pinhanlara boyan, dediler

Pîr Sultan'ım, düşmüşüm er sevdasına
Âşıklar düşmesin el sevdasına
Bir nazar kılmışım kalbim pasına
Eğer âşık isen uryan, dediler

★ ★ ★

Men aref sırrını kardaş
Bildim sanma, bilemedin
Ölmeden öl şu dünyada
Öldüm sanma, ölemedin

Göçmeden dâr-ı fenâdan
Samanı ayırmalı daneden
Kuş gibi iki kez anadan
Geldim sanma, gelemedin

Baz bazınan, kaz kazınan
Vaz vazınan, vız vızınan
Beş vakti bir niyazınan
Kıldım sanma, kılamadın

Gerek gücen gerek kakı
Gerek Dürr-ı Meknun oku
Sen bu amel ile Hakk'ı
Buldum sanma, bulamadın

Mürşit bir ince elektir
Ondan elenmek gerektir
Benlik bir dipsiz külektir
Doldum sanma, dolamadın

Pîr Sultan Abdal'ım pîrdir
İkrarına duran erdir
Cümle sırta aklın erdir
Erdim sanma, eremedin

★ ★ ★

Bana gül diyorlar, neme güleyim
Ağlamak şanıma geldi, neyleyim
Ellerin çiçeği allı yeşilli
Şu benim çiçeğim soldu, neyleyim

Bir haber gelmedi Ken'an ilinden
Uçtu mola gövel turnam gölünden
Havfım ayrılıktır, korkum ölümünden
İkisi de birden geldi, neyleyim

Kara yazılmıştır yazılarımız
Arş-âlâya çıktı sızılarımız
İrili ufaklı kuzularımız
Firkati bağrımı deldi, neyleyim

Ulu sular gibi, gözüm çağlayan
Mahrum kalmaz özün Hakk'a bağlayan
Yar yitirmiş yana yana ağlayan
Âkıbet başıma geldi, neyleyin

Pîr Sultan Abdal'ım, Kırklar, Yediler
Yediler de bir keşişe kodular
Onlar verdiğini almaz dediler
Şu bana verdiğin aldı, neyleyim.

★ ★ ★

Ne denli darılsan almam üstüme
Dillerin de şirin geliyor, dostum
Benden gayrısına gönül verirken
Kar yağsın, yolları bağlansın, dostum

Meyil verme irizasız şaşkına
Özün yetirip kâmil, mürşide
Ali ile Muhammed'in aşkına
Sen dola kolların boynuma, dostumu

Ağyar olan cümle aybın bildirir
Sağ yâr olan Hak mizanın kandırır
Bağna nâdan girmiş gülün soldurur
Saliver tellerin sallansın, dostum

Umarım, onmasın yârdan ayıran
Bağna nâdan girmiş sevdiğim uyan
Kula dulda ise Allah'a ayan
Senden ayrılalı ağlarım, dostum

PIR SULTAN ABDAL'ım, gülün solmasın
Sen nasıl yârsın ki, çana kıymazsın
Umarım ahrette malin olmasın
Sensiz dünya malin neylerim, dostum

Şu dünyada benim gönül verdiğim
Birisi Muhammed birisi Ali
Adına şanına kurban olduğum
Birisi Muhammed birisi Ali

Ali söyler, Hızır yazar âyeti
Elinde Zülfikar zehirden katı
Aşikâre Ali'nin kerâmâtı
Birisi Muhammed birisi Ali

Ab-ı hayat çeşmelerin açtıran
Dalga urup dalgaları çoşturan
Dolu kevser ile bizi kandıran
Birisi Muhammed birisi Ali

Can bülbülü gezer ten kafesinde
Ali'nin sırrın söyler nefesinde
Dünya kurulurken oturan postta
Birisi Muhammed birisi Ali

PİR SULTAN'ım bu nefesi haklayan
Evliyanın gizli sırrın saklayan
Sırat Köprüsünün başın bekleyen
Birisi Muhammed birisi Ali

Hayali gönlümde yadıâr kalan
Allah bir Muhammed Ali'dir Ali
Darı çeç üstünde namazın kılan
Birisi Muhammed birisi Ali

Ali'dir cümle dillerde söylenen
Kisbetini krallardan bürünen
Cebrail'e nûr içinde görünen
Birisi Muhammed birisi Ali

Arslan olup yol üstünde oturan
Selman'a destinde nerkis getiren
Kendi cenazesin kendin götüren
Birisi Muhammed birisi Ali

Yer gök arasına nizamlar kuran
Ak kâğıt üstüne yazılar yazan
Engür şerbetini Kırklara ezen
Birisi Muhammed birisi Ali

Muaviye'yi terkisine bindiren
Hamza Pehlivan'a deve gönderen
Yezid'in gözüne perde indiren
Birisi Muhammed birisi Ali

PİR SULTAN'ım eydür, ummana dalan
Yezid'in kalbini gümana salan
Bin saatlik yolu kuşlukta alan
Birisi Muhammed birisi Ali

Bakmaz mısın yeryüzünde bostana
Özün türap etmiş, kendi mestane
Burda alçak olan orda üstüne
Gel gönül yerlerden alçak olalım

Alçaklık dediğin bir eyi şeydir
Erden, evliyadan kalma bir huydur
Toprağı sorarsan atası nurdur
Gel gönül yerlerden alçak olalım

Toprağa eyi dedi, Hak onu öğdü
Erenler, evliyalar topraktan geldi
Kulunun nasibin topraktan verdi
Gel gönül topraktan alçak olalım

Uzayan ağaçlar göğe değmedi
İblis benlik ile menzil almadı
Topraktan gayrısına nazar olmadı
Gel gönül yerlerden alçak olalım

PİR SULTAN'ım topraktır nazarım
Elime alıp aşk kitabın yazarım
Ne ararım, dağda taşta gezerim
Gel gönül topraktan alçak olalım

Gafil olman hey erenler
Gelen Murtaza Ali'dir
Yezid'e batin kılincin
Çalan Murtaza Ali'dir

Alçağa tutmuş yüzünü
Hakk'a bağlamış özünü
Kırklar ile bir özümü
Yiyen Murtaza Ali'dir

Turnaya vermiş sesini
Âşıklar tutsun yasını
Hem önünce deveşini
Yeden Murtaza Ali'dir

Ali'dir Allah'ın dostu
Hü dedi Zülfikar kesti
Selman'a sünbüllü desti
Veren Murtaza Ali'dir

Gülün bağlar deste deste
Bağlar da gönderir dosta
Mihmandan bir dolu iste
Sunan Murtaza Ali'dir

Derildi çıktı havaya
İndi döşendi ovaya
Güvercin donunda kayaya
Konan Murtaza Ali'dir

Gülün bağlar baka baka
Bağlar da gönderir Hakk'a
Ejderhayı iki şakka
Bölen Murtaza Ali'dir

Dost bağında kızıl alma
Gül rengi güllerden solma
PİR SULTAN'ım gafil olma
Gelen Murtaza Ali'dir

★★★

Her sabah her sabah yüzüme gülme
Kalbinde Hak yok, dilinden gayrı
Âdet eylemiştir dâra durmayı
Alnında nişan yok, inkârdan gayrı
Dil ile her yola varmak istersin
Varıp o dil ile geri dönersin
Hak cemine varıp Hakkı görmezsün
Karşısında kız ile gelinden gayrı

Kız, geline bakan sofu değildir
Kalbinin ecesi sâfi değildir
Gelmesin Hak cem'e yeri değildir
Gelsen de yerin yok, külhandan gayrı

Derde duş oluban derman ararsın
Nereden gelip de nere gidersin
Her geldikçe sen yüzüme gülersin
Gerçeğin görmedim yalandan gayrı

PİR SULTAN ABDAL'ım hakkına bakar
Kâmil olan çatlar, gönlümü yıkar
Kötünün kokusu komşuya sızar
Gelse hayrın görmez şerrinden gayrı

★★★

Yine tamam oldu senenin başı
Aktıkça akar gözümün yaşı
Mümin olanlar veriyor cüşu
Münkir Yezit kıymetini bilmedi

İnşallah Yezid'in nesli kırılır
Mümin olan Hak cemine derilir
Bir orucun bin bir hacca yazılır
Druç tutan ebed mahrum kalmadı

Peygamberin vasisin kodular
Alnına Meryan Adın dediler
On İki İmamı bir bir yediler
Mazlumların âhı yerde kalmadı

Hasan ile Hüseyin Ali'nin oğlu
Yezid'in elinden çiğeri dağılı
Mümin olan Şah'a ikrarı bağlı
İkrara bend olan yoldan dönmedi

Ne dilersen Hak'tan eyle dileği
Muhammed Ali'nin yanar çırağı
PİR SULTAN'ın Mevlâ ile pazarı
Pîre ikrar veren geri dönmedi

★★★

Bir gül ile gülistanı seyrettim
Seher yelleriyle esen Ali'dir
Muhammed kılavuz Maşher yerinde
İslâmın sancağın çeken Ali'dir

Dayanı gör kardaş gönül gücüne
Azrığın yok mudur ahret göçüne
On İki İmam gibi Cennet içine
Âb-ı Kevser ile akan Ali'dir

Bindiler deveye şarka gittiler
Horasan şehrinde güreş tuttular
Müminlerin feryadına yettiler
Bastılar Mervan'ı basan Ali'dir

Münkirin gıdası Hak'tan kesildi
Nesimi yüzüldü, Mansur asıldı
Dünya yedi kere doldu, ıssıldı
Dolduran Muhammed, eken Ali'dir

Hakk'ın emri ile Cebrail indi
İndi de Ali'nin koluna kondu
Zülfikar kuşanıp Döldül'e bindi
Yezid'in neslini kıran Ali'dir

Kim dokundu bin çiçekli halıyı
Kim diriltti bin yıl yatan ölüyü
Kırklar meclisine gelen doluyu
Dolduran Muhammed, içen Ali'dir

PİR SULTAN ABDAL'ım ağladı güldü
Kâbe-i Şerif'ten bir nidâ geldi
Hakk'ın emri ile dört kitap indi
Okuyan Muhammed, yazan Ali'dir

★ ★ ★

Allahım, Allahım, cömert Allahım
Allah, muhannete muhtaç eyleme
Ya ver kısmetimi, ya al canımı
Allah, muhannete muhtaç eyleme

Muhannetin suyu dolayı akar
Uğradığı yeri od olur yakar
Düşünde bayramda başına kakar
Allah, muhannete muhtaç eyleme

Muhannetin sözü cidalı oktur
Hak Tâlâ Allah'ın ihsanı çoktur
Sağ gözün sol göze faydası yoktur
Allah, muhannete muhtaç eyleme

Muhannet dünyanın malı ise de
Belinde kemeri dolu ise de
Harun, Karun gibi ganî ise de
Allah, muhannete muhtaç eyleme

Pir Sultan Abdal'ın eyler medhini
Erin ere vardır nice celtini
Kurda, kuşa nasip etme etimi
Allah, muhannete muhtaç eyleme

★ ★ ★

Türap ol da gez bir zaman
İncinme gönül, incinme
İleri gerili söze
İncinme gönül, incinme

Türaplık cümlelerin başı
Daim çiğnenmektir işi
Üstüne atarlar leşi
İncinme gönül, incinme

Müminler cennete doldu
Münafik meydanında kaldı
Bühtan Fatmana'ya oldu
İncinme gönül, incinme

Ali'mdir dünyada hoca
Kur'an'da okunan hece
Burda alçak, orda yüce
İncinme gönül, incinme

PİR SULTAN'ım, doğan aylar
Geçinir yoksullar, baylar
Her kişi sıfatın söyler
İncinme gönül, incinme

★ ★ ★

Gidi Yezit bize Kızılbaş demiş
Meğer Şah'ı sevdi dese yoludur
Yetmi iki millet sevmedi Şah'ı
Biz severiz Şah-ı Merdan Ali'dir

Kırkımız da bir katare dizildik
Hakk'a Muhammed'e ümmet yazıldık
Hakikatta şerbet olup ezildik
Biz içeriz sakicimiz Ali'dir

Gidi Yezit bizler haram yemedik
Bâtin olup gördüğümüz demedik
İkrar birdik dedik geri dönmedik
Yediliriz, yedicimiz Ali'dir

Muhammed dinidir bizim dinimiz
Cebril-i Emin'dir hem rehberimiz
Tarikat altından geçer yolumuz
Biz müminiz mürşidimiz Ali'dir

PİR SULTAN'ım Nesimî'dir pirimiz
Evvel kurban verdik Şah'a serimiz
On iki İmam meydanında dârimiz
Biz şehidiz serdanımız Ali'dir

★ ★ ★

Sabah seherinde niyaza geldim
Dağlar yâ Muhammed Ali çağırır
Bülbülün figânı bağırmı deldi
Güller yâ Muhammed Ali çağırır

Vird verildi gökte uçan kuşlara
Bakmaz mısın gözden akan yaşlara
Sular yüzün sürer taştan taşlara
Çağlar yâ Muhammed Ali çağırır

Gördüm Çarh-ı felek sema'sın döner
Tâlib olan mürşit meyinden kanar
Yüreğime bir od düşmüş de yanar
Yanar yâ Muhammed Ali çağırır

Nice âşık bu meydanda derildi
Erenler erkânı yolu sürüldü
Muhammed Ali'nin kadri bilindi
Diller yâ Muhammed Ali çağırır

Pirimin çevresi bahçeler bağlar
Kızıl deli çayı meç urur çağlar
Dört bir tarafında hü çeker dağlar
Dağlar yâ Muhammed Ali çağırır

Dertli olan gelir derdin üsteler
Anan kail olmaz kâmil ustalar
Hastalar da gelmiş derman isterler
Sağlar yâ Muhammed Ali çağırır

Muhammed Ali'nin çoktur âşığı
Âşık olanların yanar ışığı
Hasan ile Hüseyin'in beşiği
Sallar yâ Muhammed Ali çağırır

PİR SULTAN'ım, Efendim erenler nesli
Erenler neslidir Ali'nin aslı
Çâr âlem ile ezelden sesli
Gümler yâ Muhammed Ali çağırır

Kuş olup güvercin donunu geyen
Uyan dağlar uyan Ali geliyor
Mucizâtın cümle âleme bildiren
Uyan dağlar uyan Ali geliyor

Karataşı konukluğa konduran
Rahmetile şu âlemi kandıran
An iki kurbanı bir kazana dolduran
Uyan dağlar uyan Ali geliyor

Kuru ağacın şahadet getiren
Gece gündüz aşk postuna oturan
Aluç ağacında elma bitiren
Uyan dağlar uyan Ali geliyor

Tekkesine geyik posta döşeten
Ağzının ateşi çıktı güneşten
Al-Osmanoğlu'na kılıç kuşatan
Uyan dağlar uyan Ali geliyor

Horasan'dan kalkıp Urum'a konan
Cümle erenlerin nurundan kanan
Darı çeç üstüne namazın kılan
Uyan dağlar uyan Ali geliyor

PİR SULTAN ABDAL'ım cismimde cansın
Gönlümün evinde kurulu hânsın
Rum'un içinde sen bir sultansın
Uyan dağlar uyan Ali geliyor

Gece gündüz yalvarırım piri me
Seher vakti Dn iki İmam sen yetiş
Kanım kaynar İmamların yoluna
Seher vakti On iki İmam sen yetiş

İlettiler bizi Mansur dârına
Hep teberrâ okudular piri ne
Lânet olsun ikrarından dönene
Seher vakti Dn iki İmam sen yetiş

Bülbül figân eder bağı gülşanda
Mansur'un kimsesi yoktur meydanda
Bunca sefillerin boynu urganda
Seher vakti On iki İmam sen yetiş

Kimi allar geyer akçası yoktur
Kimi şallar sarar bohçası yoktur
Vücutum evinin bahçesi yoktur
Seher vakti On iki İmam sen yetiş

PİR SULTAN ABDAL'ım 'Kulhuvallahu ahed'
Can cesedden ayrılmıyor bir saat
Dün-ü gün zikrimdir Ali Muhammed
Seher vakti On iki İmam sen yetiş

Evvel baştan Muhammed'e salavat
Gönül, kalk gidelim Hüseyin'e doğru
Ecel gelip peymâneler dolmadan
Gönül, kalk gidelim Hüseyin'e doğru

Hasan Hüseyin'dir Ali'nin oğlu
Şehitleri yoluna giderler doğru
İmam Zeynel'abâ Hüseyin'in oğlu
Gönül, kalk gidelim Hüseyin'e doğru

İmam-ı Bakır'dan uralım demi
Câfer-i Sadık'tan alalım kâmi
İmam Mûsa kaldır gönülden gamı
Gönül, kalk gidelim Hüseyin'e doğru

İmam-ı Rızâ'dan olsun hidâyet
Taki ile Nakî kılınsın inayet
Ol Hasan Askerî Şah-ı Vilâyet
Gönül, kalk gidelim Hüseyin'e doğru

PİR SULTAN ABDAL'ım söyledi heman
Yezid'in kalbinden gitmedi güman
Âhır nefesinde ol sâhib zaman
Gönül, kalk gidelim Hüseyin'e doğru

★ ★ ★

Erenlerin gülü, canlarda canım
Ben seni defter-i Rahman'a yazdım
Hoş safa geldiniz Şah'ı mihmanım
Ben seni defter-i Rahman'a yazdım

Mihmandan Ali'nin kokusu gelir
Mihman gelse gönül şadım olur
Küçük büyük cümle kadrini bilir
Ben seni defter-i Rahman'a yazdım

Mihmanı sevmezsin yanına varma
Hasta dahi olsa hatırın sorma
Muhabbete gelse, bile oturma
Ben seni defter-i Rahman'a yazdım

Erenler mihmana olayın kurban
Mihmanı görünce olurum handan
PİR SULTAN'ım hoş tut daima mihman
Ben seni defter-i Rahman'a yazdım

★ ★ ★

Ey benim sarı tanburam
Sen niçin böyle ağlarsın
Derdim büyük, içim oyuk
Ben Şah'ım deyü ağlarım

Göğsüme tahta döşerler
Çaldıkça bağrım deşerler
Durmayup beni okşarlar
Ben Şah'ım deyü ağlarım

Koluma takdılar perde
Uğrattılar beni derde
Kim konar kim göçer yurda
Ben Şah'ım deyü ağlarım

Koluma takdılar teli
Söylettiler bin bir dili
Oldum aynı-cem bülbülü
Ben Şah'ım deyü ağlarım

Bağlamadır benim adım
Arşa dayanır feryadım
PİR SULTAN'dır üstadım
Ben Şah'ım deyü ağlarım

★ ★ ★

Zâhir bâtın On'ki İmam aşkına
Aman Şah'ım mürüvvet deyü geldim
Pirim nazar eyle şu ben düşküne
Aman Şah'ım mürüvvet deyü geldim

Bakmaz mısın cesedimin nârına
Elim ermez oldu cihan kârına
Yüzüm yerde geldim, durdum dârına
Aman Şah'ım mürüvvet deyü geldim

Hacı Bektaş kendimi günahkâr gördüm
Aradım isyanımı özümde buldum
Yüzümün karasın elime aldım
Aman Şah'ım mürüvvet deyü geldim

Erenler yolundan bir taş kaldırdım
Gönül bahçesinden gülüm soldurdum
Bu gün eksikliğim nefsi öldürdüm
Aman Şah'ım mürüvvet deyü geldim

PİR SULTAN'ım eydür, karşımda durma
Gidip münkirlerle yol erkân kurma
Alnımın karasın yüzüme vurma
Aman Şah'ım mürüvvet deyü geldim

★ ★ ★

Karşıda görünen ne güzel yayla
Bir dem süremedim giderim böyle
Ala gözlü pirim sen himmet eyle
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Eğer göğeri ben bostan olursam
Şu halkın diline destan olursam
Kara toprak senden üstün olursam
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Bir bölük turnaya sökün dediler
Yürekteki derdi dökün dediler
Yayladan ötesi yakın dediler
Ben de yayladan Şah'a giderim

Dost elinden dolu içmiş gibiyim
Üstü kan köpüklü meşe seliyim
Ben bir yol oğluyum, yol sefiliyim
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Alınmış abdestim aldırırlarsa
Kılınmış namazım kıldırırlarsa
Siz de Şah diyeni öldürürlerse
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

PİR SULTAN ABDAL'ım dünya durulmaz
Gitti giden ömür, geri dönülmez
Gözlerim de Şah yolundan ayrılmaz
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

★ ★ ★

Şah-ı Merdan kullarıyız
Mevlâ'dan gayrı değiliz
Kanaat ile yürürüz
İllâ tokuz, aç değiliz

Evliyâ gönlümüz aldı
Kalbimiz nur ile doldu
Gözlerimiz cemâl gördü
Cennete muhtaç değiliz

Evvel biziz, âhır biziz
Heman ley-ü nehâr biziz
Gül açılmış bahar biziz
Biz yaz olduk, kış değiliz

Yüzlerden kırklara erdik
Tarikat ehlini bulduk
Yedilerden haber sorduk
Üçlerdeniz hiç değiliz

PİR SULTAN'ım göçüm göçüm
Sızdık eridik Hak için
Dünyayı terk etmek için
Altun olduk, tunç değiliz

★ ★ ★

Şu benim sevdiğim şirin sözleri
Büyüdü sineme, ne dağlar oldu
Karınca yükünü fil çekmez oldu
Azdı zaman azdı, ne çağlar oldu

Tâlib gelmez oldu pîr nefesine
Elin alıp gitmez oldu yaşına
Dağlar sindi tepeler duldasına
Büyüdü tepeler, ne dağlar oldu

Tâlib mi benliği elden salmayan
Bahri gibi ummânlarla dalmayan
Evveli eğnine şallar bulmayan
Şimdi atlas geydi, ne beyler oldu

Nesîmî yüzüldü, Mansûr asıldı
Ali'm Döldül'e bindi küffar basıldı
Nice ulu sular birden kesildi
Aktı gür pınarlar, ne çağlar oldu

Gönül turnam uçtu gitti gölünden
Bülbül vazgelir mi gonca gülünden
PİR SULTAN ABDAL'ım çarhın elinden
Dîdeler yaş döktü, kan ağlar oldu

★ ★ ★

Horasan'dan kalktı sökün eyledi
Elestü deminin yeli geliyor
Urum abdalları akın eyledi
Boşandı, Kevser'in seli geliyor

Geldi Cebrâil'e buyruldu nâme
Yazdılar yayıldı Urum'a Şam'a
Yanını da biz de geldik uruma
Şu kevn-i mekâna dolu geliyor

Urum erenleri indirdi başın
Yürüttü Urum'un kayasın taşın
Dediler Ali'dir, bildiler neslin
Tanrının Aslanı Ali geliyor

Rum erenlerinin arttı fırakı
Dikildi arş-ı âlânın direği
Yayıldı sofrası, yandı cerağı
Hakkın da bir kudret eli geliyor

Buna şahit yerin göğün meleği
Kabul oldu müminlerin dileği
Kadıncık Ana'nın duydu kulağı
Pîrim Hacı Bektaş Veli geliyor

PİR SULTAN'ım hile katmaz işine
Yol ehlini engel saymaz işine
Cihanı cem'eyledi hep başına
Tanrının aslanı Ali geliyor

★ ★ ★

Enelhak dedik de çekildik dâra
Âdab erkân bize doğru yol oldu
Geldi zebâniler sual sormağa
Yardımcımız da Merdan Ali oldu

Kıldan köprü kurmuş bize geç deyü
Pîrimden bir dolu geldi iç deyü
Arkamdan bir elin urdu uç deyü
Yurdumun üstüne tozlu yol oldu

Bir kapı açıldı içeri girdim
Hak dızar kurmuşlar ben anda gördüm
Bir ayak üstüne bin saat durdum
Eridi iliğim kemik halloldu

Dâra durmuş meleklerin hepsi
Hakk'a secde eder kulların hepsi
Karşımdan açıldı cennet kapısı
Hakk'ın emri eli bize gel oldu

PİR SULTAN'ım eydür, şahların şahı
Yüzüne nur doğmuş Ali'nin mâhı
Ben pirimi gördüm dönmem bir dahi
Durağımız âb-ı kevser gölü oldu

★ ★ ★

Gönül pervaz edip gökte dönüncek
Bize de bir kanlı zalimden oldu
Âdemin çektiği dili belâsıdır
Sabrını etmemiş, dilinden oldu

Dağların taşların lâlesin verdi
Münkire, kâfire kalesin verdi
Arıya bal verip belâsın verdi
Arı da ağlıyor, balından oldu

Sağlığımda yâd avcılar bulundu
Arkamızdan tor şahinler salındı
Ayrıldıktan ciğerciğim delindi
Ördek te ağlar gölünden oldu

Hayli vakıt oldu dostum külesi
Kalbime şan oldu kadem basalı
Arkası hırkalı, eli asalı
Abdal da ağlar ki yolundan oldu

PİR SULTAN'ım bize böyle yazıldı
Dost elinde şeker şerbet ezildi
Güller gazel oldu, bağlar bozuldu
Bülbül de ağlar ki gülünden oldu

★ ★ ★

Aslı Hak katında bu bir dâvâdır
Bende San'emanet değme gönüle
Gönül almak türlü derde devâdır
Benden san'emanet değme gönüle

Hak ile Hakolup oturamazsın
Bir gönül el'alıp getüremezsın
Sırçadır sınıcak onaramazsın
Bende San'emanet değme gönlüne

İblis'e uyma gel yoldan azarsın
Kendin düşmek için kuyu kazarsın
Hak yaptığı evi niçin bozarsın
Bende San'emanet değme gönüle

Kulluk eden kullar tez olur azar
Elini yettiği yere dek uzat
PİR SULTAN ABDAL'ım nefesin gözet
Bende San'emanet değme gönüle

★ ★ ★

Hû diyelim gerçeklerin demine
Erenlerin demi nurdan sayılır
On İk'imam katarına katılan
Muhammet Ali'ye yârdan sayılır

İhlâs ile gelen bu yoldan dönmez
İkilikten geçmeyen birliğe ermez
Eri hak görmeyen Hakkı da görmez
Gözü bakar amma körden sayılır

Gerçek tâlib ikrarına durursa
Çırağı gibi yanıp yağı erirse
Eksiğini bilip bendi gelirse
O da erdir gerçek sayılır

Üç gün imiş bu dünyanın safası
Safasından artık imiş cefası
Haktır erenlerin nutku, nefesi
Biri kırktır, kırkı birden sayılır

PİR SULTAN ABDAL'ım Bağdat'tır vatan
İkilikten geçip birliğe yeten
Erenler yoluna kıyl-ü kal katan
Yüklenmiş yükünü hârdan sayılır

★ ★ ★

Ben dervişim dersin göğsün açarsın
Hâli hâl etmeğe hâlin var mıdır
Sen kendini gör, elde ne ararsın
Hakk'ı zikir etmeğe dilin var mıdır

Dertli olmayanlar derde yanar mı
Sadık derviş ikrarından döner mi
Her uçan kuş gül dâlına konar mı
Ben bülbülüm dersin, gülün var mıdır

Her bir balık gibi ağa sararlar
Rehberinden mürşidinden sorarlar
Şam'a yakıp köşe köşe ararlar
Ben arıyım dersin, balın var mıdır

Mürşit huzurunda dâra durmağa
Dâra durup Hakk'a boyun vermeğe
Muhabbetten geçip hırka geymeğe
Car pareden derviş şalın var mıdır

PİR SULTAN'ım senin derdin derilmez
Derdı olmayanlar derde duş olmaz
Rehbersiz mürşitsiz yollar açılmaz
Mürşit eteğinde elin var mıdır

★ ★ ★

Giden kimdir, kimden haber alayım
Er hak nedir, gedâ nedir, kul nedir
Eğlen hocam eğlen haber sorayım
Tariğ nedir, erkân nedir, yol nedir

Âşık ile ma'suk bir yere gelme
Aşkın kitabından elleri olsa
Sual olursa cevabın verse
Ağız nedir, dudak nedir, dil nedir

Gönlümde bir mânâ yazıp dururum
Aşkın gemisini düzüp dururum
Arab'ı Acem ı gezip dururum
Derya nedir, umman nedir, sel nedir

Dört kardaşız bir gömlekte yatarız
Gömlek birdir, bir vücuda çatarız
Kendimizi ateşlere atarız
Ateş nedir, duman nedir, kül nedir

Evveli Muhammed âhiri Ali
Erenler kurdular erkânı yolu
Üç yüz altmış altı servinin dalı
Bahçesinde bülbül nedir, gül nedir

Din Muhammed dini, taptığım tapu
Yıkılır mı Hakk'ın kurduğu yapı
Kırk sekiz bahçedir, on iki kapı
Eşiği bekleyen iki kul nedir

Pirimden bir haber geldi duramam
Menzilim ıraktır belki varamam
PİR SULTAN'ım aşkı elden koyamam
Cümlesin vücutta buldum bil nedir

Firdevs-i âlâda bir yanal elma
On sekiz bin âlemin nuru dediler
Muhammed Mustafa Haydar-ı Kerrâr
Hünkâr Hacı Bektaş Veli dediler

Çocuktı mektebe babası götürdü
Elif be demeden mânâ yetürdü
Akıttı pınarı, susam bitürdü
Hacısı hocası veli dediler

Pirim der ki Bektaşî'yem Bektaşî
Size nasip veren ol nasıl kişi
Sıkar un ederdi örs gibi taşı
Budur cümlesinden ulu dediler

Derildi geldiler halifeler pîrler
Bektaş namında er yok dediler
Bize bir yeşil el nasip verdi dediler
Görünce biliriz eli dediler

Er isen darı saç üstünde otur
Ulu kişi isen maksudun bitir
Senedin var ise senedin getir
Bunda senetsiz var, beli dediler

Kimisi inandı beli bes dedi
Kimi inanmadı senet istedi
Ol Şah'ım da anda elin gösterdi
Budur ol Ali'nin eli dediler

Evvel Ali'ydi sonra veli oldu
Yol erkân bir zaman bâtında kaldı
Urum ellerinden nâmeler geldi
Budur Hakk'ın doğru yolu dediler

PİR SULTAN'ım eydür, Şah'ım velîdir
Cihanı bürüyen anın nurudur
Şüphesiz ki Hak Muhammed Ali'dir
Bilmeyene Mülcem soyu dediler

★

Yalan dünya sana bel mi bağlarım
Hanı benim önüm sıra gelenler
Ölüm var derdi ben inanmazdım
Duya duydum essah imiş diyenler

Yaratmış insan ile hayvanı
İnsanda emanet koydu bu canı
Üç yüz altmış altı peygamber hanı
Bizi kor mu ya onları alanlar

Şöyle bir günahkâr kul türemişam
Bilemem ben feleğe neylemişem
Feleğin burcunu çok aramışem
Bel mi bağlar su dünyayı görenler

PİR SULTAN ABDAL'ım gezerek gelir
Elinden defteri yazarak gelir
Sıra, dolanarak bize de gelir
Ölmez imiş bizim için ölenler

★

Akdeniz ı seyreyledik yalıdan
Böyle aldık nasihatı uludan
Tanrıdağı kurbu Kızıl Deli'den
Görünür İmam eyleri görünür

Sen n âşıkların geçti râhından
Korkmaz mısın âşıkların âhından
Akyazılı Sultanın dergâhından
Görünür İmam evleri görünür

Senin devrişlerin geçer kabâdan
Geydikleri hırkaları abadan
Her nereye baksan DTMAN BABA'dan
Görünür İmam evleri görünür

Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin tahtı
Konmazdı Yezit'ten alırdı ahdı
Her gece eyrimde eherin vakti
Görünür İmam evleri görünür

Hünkâr Hacı Bektaş Veli aşkına
Bahçende açılan güller aşkına
Kerbelâ'da yatan İmam aşkına
Görünür İmam evleri görünür

PİR SULTAN'ım kendi kurdu bu yolu
Yüz be-yüz gördüğüm Ali'dir Ali
Horasan'da ALİ Rızâ'yı Veli
Görünür İmam evleri görünür

★ ★ ★

Bize mihman geldi, şad oldu gönlüm
Mihman canlar bize safa geldiniz
Kasavet kalmadı, bahar yaz oldu
Mihman canlar bize safa geldiniz

Dua edin misafir gele
Yavan yahşi yiyip yüzümüz güle
Büyük küçük anı hep Hızır bile
Mihmam canlar bize safa geldiniz

Misafiri kapı n iç kilididir
Ev sahibi de anların kelbidir
Misafiri mihamandır, mihamam Ali'dir
Mihmam canlar bize safa geldiniz

Kahrettiği yere misafir gelmez
Çalışır çabalar ektiği bitmez
Seyirtip gitse de menzile yetmez
Mihmam canlar bize safa geldiniz

PİR SU TAN ABDAL'ım kayda verile
Misafiri kismetin getiri bile
Misafiri mihamandı sen özür dile
Mihmam canlar bize safa geldiniz

★ ★ ★

Ey gönül bülbülleri
Mihmanlar hoş geldiniz
Hak zikr eden diler
Mihmanlar hoş geldiniz

Şen olsun ocağınız
Sürüsün devranınız
Ol bizim sultanımız
Mihmanlar hoş geldiniz

Âşıklar serden geçer
Sırat- bunda seçer
Sâkiden kevser içer
Mihmanlar hoş geldiniz

Âşık oldum erenler
Aşk halinden bilenler
Dost cemâlin görenler
Mihmanlar hoş geldiniz

PİR SULTAN'ım ey âşıklar
Dizildi kalbi sâdiklar
Uyumaz, uyanıklar
Mihmanlar hoş geldiniz

★ ★ ★

Şu ka şiki karlı dağı gördün mü
Rüzgârın bulmuş e iyip gider
Akan suların ibret aldın mı
Yüzünü yerlere sürüyüp gider

Sürünün önünde giden avcılar
Sıcak sıcak günde yakar güneşler
Evvelce zaman yemiş veren ağaçlar
Anlar da kalmamış kuruyup gider

Kadirsin Allah'ım sen de kâdirsin
Üstümüzde dört direk çadırın
Çağırdığımız yerde hazır nâzırın
Cümlemiz üstüne yürüyüp gider

Bizim deryamız derindir boylanmaz
Bin nasihat etsen biri dinlenmez
Gidi merkeb hiç yere bağlanmaz
Başında yuların sürüyüp gider

PİR SULTAN'ım söyle sözü özünden
Âşıkın sakınır iki gözünden
Dur olmaz münkirlerin sözünden
Eksilmez göl'müz kuruyup gider

★ ★ ★

Kendin çün bilmezsen bilire danış
Danışık dağlardan aşar mı aşar
Danışmadan yola varsa bir kişi
Şaşırır bellerden, şaşar mı şaşar

Altın da bir pula olur mu kabil
Ehli ile konuş olasin ehil
Cahille konuşma olursun cahil
Kişi ayanından düşer mi düşer

Budur kâinatın yekta gühleri
Kalbi gevher olan olmaz serseri
Bir kişi içerse âb-ı kevseri
İrfan meydanında çoşar mı çoşar

PİR SULTAN ABDAL'ım bu böyle olur
Herkes ettiğini elbette bulur
Alıcı kuşların ömrü az olur
Akbaba zararsız yaşar mı yaşar

★ ★ ★

Evvel bu dergâhtan kismet
Alır da var almaz da var
Tarikate kadem basıp
Gelir de var gelmez de var

Bazını almış destine
Hizmet ederdi dostuna
Ahd ile ikrar üstüne
Durur da var durmaz da var

Olayım derisen Hızır
İrfan defterine yazıl
Hak her yerde hazır nâzır
Görür de var görmez de var

İçin bizim dolumuzdan
Çıkman sakın yolumuzdan
PİR SULTAN'ım hâlimizden
Bilir de var bilmez de var

★ ★

Ankara'dan çıktım sabah namazı
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar
Yetiş Seyit Battal, Hüseyin Gazi
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

Merhaba ey güzel pirim merhaba
Poyraza dayanmaz şalınan aba
Yetiş imdadıma Sultan Kurt Baba
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

Yine kırıldı dağların salı
Kış tutmuş iniler Küre'nin beli
Boz bulanık akar Irmağın seli
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

Hayal hayal oldu gözüme vatan
Ahmaktır dünyaya göz gönül katan
Çıplak Ali ile Haydari Sultan
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

Gaibtesin, kandildesin, sırdasın
Münkire görünmen, göze perdesin
Hasan Dede'm, Yöğrük Kulu nerdesin
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

Denek Dağı'nda yatan Yediler Kırklar
Buna inanmadı münkirler şekler
Çiçek Ana ile Hürü Melekler
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

PİR SULTAN ABDAL'ım içtiğim dolu
Sevdalı serinden gitmedi hali
Dâmanın tuttuğum Bektaş-ı Veli
Bize yol vermiyor aşmağa dağlar

★ ★ ★

Temennâya geldim erenler size
Temennâ edeyim destur olursa
Mürvet kapıların bağlaman bize
İçeri gireyim destur olursa

Pirim deyü divanına geçeyim
Destinizden âb-ı hayat içeyim
İzniniz olursa ağzım açayım
Bir mânâ söyleyim destur olursa

Tâlib günahkârdır pîr meydanında
Zülfikar oynuyor durmaz kınında
Rehberin önünde pîr meydanında
Kemer best olayım destur olursa

Rehberine bağlıdır tâlibin başı
Durmuyor akıyor didemin yaşı
Arafat Dağında koçun savaşı
Erkâna düşeyim destur olursa

PİR SULTAN ABDAL'ım, hey güzel Şah'ım
Günahlıyım, arşa çıkıyor âhim
Pîre kurban olsun bu tatil canım
Terceman olayım destur olursa

★ ★

Şah'ın nuru musun ey canlar canı
Varın lâyık olun hallerinize
Mürüvvet Erenler dârına durdum
Canım kurban olsun yollarınıza

Erenlerin altın akçası mısın
Mümin kardaşların goncası mısın
Şah-ı Merdan Ali bahçesi misin
Gelir bülbül konar dallarınıza

Rahberin payını yemen, ayırın
Mürşidin payını candan kayırın
Dudaktan emzirin, lehten doyunun
Hak mihman gelince evlerinize

Lânet ile yezitleri taradım
Hakk'ın kitabını açtım aradım
Kırklar ile cem olmağı muradım
İmam Cafer çıkar yollarımıza

PİR SULTAN'ım eydür, yezitler gamda
Horasan erleri Urum'da Şam'da
Biz de mihman olduk bir ayn-i cemde
Doypup usanmadık hallerinize

Aman hey erenler mürüvvet sizindir
Oksüzüm garibim amana geldim
Garibim bi-kesim himmet sizindir
Ağlayı ağlayı selmana geldim

Şah'ın bahçesinde ben garip bülbül
Efkârım mükedder halim pek müşkül
Koparmadım asla, kokladım bir gül
Kâfir oldum ise imana geldim

Gönül şahinini saldım havaya
Yüzüm sürüp geldim ol hâkipâyâ
Gönül sefinesin vermezim zâyâ
Kiblegâhım Şah-ı Merdana geldim

Biz Muhammed Ali kullarındanız
Nesl-i Âl-i Abâ soylarındanız
İmam-ı Cafer'i mezhebindeniz
Server Muhammed'e peymana geldim

İkilik perdesi yoktur özümde
Birliktir gönlümde özüm sözümde
Gece gün düşmüşüm Hak niyazımda
PİR SULTAN ABDAL'ım meydana geldim

★ ★ ★

Koyun beni Hak aşkına yanayım
Dönen dönsün ben dönmezem pîrimden
Pîrimden dönüp mahrum mu kalayım
Dönen dönsün ben dönmezem pîrimden

Benim pîrim gayet ulu kişidir
Yediler ulusu, Kırklar eşidir
On İki İmamın, server başıdır
Dönen dönsün ben dönmezem pîrimden

Kadılar, müftüler fetvâ yazarsa
İşte kement, işte boynum asarsa
İşte hançer, işte kellem keserse
Dönen dönsün ben dönmezem pîrimden

Ulu mahşer olur divan kurulu
Suçlu suçsuz gelir anda derilir
Piri olmayanlar anda bilinir
Dönen dönsün ben dönmezem pîrimden

PİR SULTAN'ım arşa çıkar ünümüz
O da bizim ulumuzdur pîrimiz
Hakka teslim olsun garip canımız
Dönen dönsün ben dönmezem pîrimden

Mürşide varmağa talib olursan
İbtida insandan rehber isterler
Verdiğin ikrara doğru gelirsən
Ahd ile peymandan rehber isterler

Rehberin var ise olursun insan
Rehberin yok ise kalırsın hayvan
Arasât gününde açılır meydan
Açılan meydana rehber isterler

Mürşidin nazarı müşkülü seçer
Kâmil olan tâlib Sırat'ı geçer
Can kuşu kafesten âkıbet uçar
Tenden uçan candan rehber isterler

Şah'ı Merdan bir yol kurdu kuluna
Bu yola giden rehber biline
Girmek ister isen İmam yoluna
On İki İmam'dan rehber isterler

Tarikat bâbına girmek dilersen
Hakikat güllerin dermek dilersen
Erenler sırrına ermek dilersen
Sır ile pinhandan rehber isterler

PİR SULTAN'ım söyler bu hikâyeti
Yirmi sekiz harf, yedi âyeti
Nefsini bilmektir sözün gayeti
Bilmeğe irfandan rehber isterler

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin eli değil mi
Hak bilip tuttuğum el bana yeter
Bu yolun sahibi Ali değil mi
Ali'nin kurduğu yol bana yeter

Her kardaşlar munatların alırsa
Her biri cihanın kutbu olursa
Mürşidin elinden her ne gelirse
Sunduğun zehir ise bal bana yeter

İki yüzlü, iki dilli olanlar
İki pîrli, iki yollu olanlar
Anlar dahi kelpdir lânet alanlar
Pîr doğru gelen kul bana yeter

Mürşid-i kâminden terbiye alan
Üstadın hasılı gönünde olan
İcazet verilip ezeli gelen
Beğden gelen beğdir, bil bana yeter

Kâmile vermadan kâmil olunmaz
Her mürşit olanda kemal bulunmaz
Nefsin bilmeyince Hâlık bilinmez
Okuduğum cim'se dal bana yeter

Yeter bana ol pîrimin kemali
Celâli içinde vardır cemâli
Neylerim âlemi, neyerim mâli
Mürşidimden olan hâl bana yeter

PİR SULTAN dâmenin tutunsa erin
Hakk'ın rızasıdır, rızası pîrin
Mürşidin gönünde var ise yerin
Beytullah değil mi, ol bana yeter

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin kıldığı dâvâ
Yok meydanı değil, var meydanıdır
Bunda zarar verir nefis ile heva
Kırkların durduğu dâr meydanıdır

Kırklar özün bir araya koydular
Anlar cenazesin susuz yudular
Gördüğünü görmeyesin dediler
Örte gel eteğin, sır meydanıdır

Gittiğin yerlerde ara bulasın
Vardığın yerlerde makbul olasın
Sakla Hak sırrını sâdik kalasın
Çek çevir kendini, er meydanıdır

Hiç demezler dünyada filânı
Yok ederler bu meydanda yalanı
Üç yüz altmış altı rütbe bulanı
Bunda can isterler, ser meydanıdır

PİR SULTAN'ım eydür, gerçek er isen
Ali'yi seversen, muhip yâr isen
Hakk'ın maksuduna ereyim dersen
Rehberini al gel, dâr meydanıdır

★ ★ ★

Eğer gözlü isen dizil katara
Bu yol gözlünündür, körün değildir
Ne yitirdin, ne ararsın burada
Bu gül bülbülündür, hârın değildir

Benim mürşidim gönlü ganidir
Mürşidin didârı Hak didândır
Girebilir isen gönül evidir
Giremezsen senin yerin değildir

Kapıya varmadan dibe geçilmez
Mürşit olmayınca müşkül seçilmez
Çarşıya varmadan dükkân açılmaz
Bedesten ararsın şarın değildir

İkilik tutanın hem yüzü kara
Cihanda kendine bir mürşit ara
Eğer âşık isen gel gir katara
Âşık değil isen yerin değildir

Bak şu erenlerden gelen doluya
Çaylak kâr eylemez şahin avına
PİR SULTAN'ım der çağır pîrine
Gelip yetişmezse pîrin değildir

★ ★ ★

Yine ılgıt ılgıt yeller esince
Bulutlar kaynaşır yel nice olur
Şah İmam'a beli etmeyen gaziler
Sürerler dergâhtan hal nice olur

Pek imiş, kurulmaz feleğin yayı
Ezelden sunulur âşıkın payı
İki dinli yüzlü yüze gülüncü
Sürerler dergâhtan hal nice olur

Er değıldir er nefesi tutmayan
Er pîrlik kalbini temiz etmeyen
Özünü rizaya teslim etmeyen
Sürerler dergâhtan hal nice olur

Erenler kabul eylemez yalanı
İçi sual olup dışı gülüni
Evvel ikrar verip sonra döneni
Sürerler dergâhtan hal nice olur

PİR SULTAN'ım ihtlâs çağır pîreni
Yerler gökler infer âh-u zârına
Mümin olan çıkar Hak divanına
Sürerler dergâhtan hal nice olur

★ ★ ★

Gel gönül sabreyle katlan bu çevre
Elbet seni ağlatan bir gün güldürür
Niceler kondu göçtü bu haneye
Elbet seni ağlatan bir gün güldürür

Gitti yoldaşlarım deyü ağlama
Çiğerciğim aşk oduna dağlama
Hayıf oldu deyü yanıp ağlama
Elbet seni ağlatan bir gün güldürür

Gittiğin yollar da sana ayandır
Cevrin kime ise lütfün anadır
Erler ile evliyâyâ beyandır
Elbet seni ağlatan bir gün güldürür

Gitti göremedim mihr-ü vefâyı
Âşık olan çeker cevri-cefâyı
Kelb rakip sürsün zevk-u safâyı
Elbet seni ağlatan bir gün güldürür

PİR SULTAN ABDAL'ım bunda bir hal var
Özünü yokla ki üstünde yol var
Seni kim ağlattı var ana yalvar
Elbet seni ağlatan bir gün güldürür

★ ★ ★

Tasanup ta gönül sen melül olma
Komadığın yerden bir nesne alma
Başına geleni kimseden bilme
Bizi ağlatan pîr yine güldürür

Bu haneye geldik bilmek için de
Bu dünyaya geldik gülmek için de
Yürüyelim hırka gömlek içinde
Bizi ağlatan pîr yine güldürür

Hakikatta işin tamam olursa
Hak'tan bil başına ne hal gelirse
Acep verdiğini yine alırsa
Bizi ağlatan pîr yine güldürür

Hakikat kapısına eyle nazar
Dividi, kalemi okuyup yazar
Yolunu bilmeyen serseri gezer
Bizi ağlatan pîr yine güldürür

Hakikat kapısı açmış ulular
Hakk'ı sevenleri arar bulurlar
Hakk'ı sevenler de Hakk'a gelirler
Bizi ağlatan pîr yine güldürür

PIR SULTAN'ım sevenlerin gerekmez yaşı
Hayvandan kötüdür aşkı yok kişi
Merhamet etmektir devrişin işi
Bizi ağlatan pîr yine güldürür

★ ★ ★

Dünyadan el çek ey divane gönlüm
Ulaş bir üstada, er ile görüş
Mürşid nazarından yâd edersen
İkilikten geçip bir ile görüş

Mürşide yüzünü sürmek dilersen
Emrine zatına ermek dilersen
Hakk'ın cemaletini görmek dilersen
Nur ile nur olup sır ile görüş

Sen nefsini öldür, olagör yeksan
Erler meydanında olagör kurban
Yedi iklim dört köşede lâmekân
Erenlerin sırrı nur ile görüş

Âşık-ı sadıklar ögelmiştir
Ağlayanlar bir gün gülegelmiştir
El ele, el Hakk'a yola gelmiştir
Tanı kendi özün pîr ile görüş

PİR SULTAN'ım kemter kuldur Şah'ına
Hünkâr Hacı Bektaş nazargâhına
Deli gönül hâk ol düş dergâhına
Er olayım dersin er ile görüş

★ ★ ★

Eksiğim aldım da meydana geldim
Ben günahkâr kulum erenler mürvet
Kabahatim andan, cürmümü bildim
Ben günahkâr kulum erenler mürvet

Erenler yerdeki yüze basmazlar
Can olanlara derinden küsmezler
Bir suç ile bir kardaştan geçmezler
Ben günahkâr kulum erenler mürvet

Erenler bağlı kapılar açarlar
Müşkülü de müşkülünden seçerler
Kan edenin günahından geçerler
Ben günahkâr kulum erenler mürvet

Ey erenler benim yüzüm yerdedir.
Yüzüm yerde ise özüm dârdadır
İkrar nerde ise iman ordadır
Ben günahkâr kulum erenler mürvet

PİR SULTAN'ım şerbet içmiş ayılmaz
Ezelden yazılan yazı bozulmaz
Aman Rabbim deyenlere kıyılmaz
Ben günahkâr kulum erenler mürvet

★ ★ ★

Bâtin erelerin Sultanı Server
Geldi dergâhımız oldu münevver
Yanında rehberi Hazret-i Kanber
Heman her dem geşt-ü güzâr göründü

Bir ulu dergâha varıp eriştim
Erenler elinden bir dolu içtim
Aklımı zay edip hal olup düştüm
Kuruldu bir ulu pazar göründü

Gönüller tahtının bülbulü geldi
Elinde bir dolu gül rengi geldi
Önümde bir sini dopdolü geldi
Bu hal bize andan geçer göründü

On iki tarikin nişanı mevcut
PİR SULTAN'ım anda pirim de mevcut
Gördü cümlemizi anda bir vücut
Pervaz urup gökte uçar göründü

★ ★ ★

Gönül ne durursun, elden geldikçe
Yine bir mürşide varmadan olmaz
Aman mürvet deyü sen de yüzünü
Yine bir mürşide varmadan olmaz

Mürşidini bulur gezen arayı
Kırklar arasında bulur çareyi
Ne kadar okursa aktan karayı
Yine bir mürşide varmadan olmaz

Bu dünyada sen çok yaşlar yaşarsın
Bilip dört kitabın dersin açarsın
Her harfına bin bir mânâ geçersin
Yine bir mürşide varmadan olmaz

Halil Kâbe yaptı oldu yâ delil
Vardı varan, varmayan kalbi melil
Muhammed'e rehber oldu Cebrâil
Yine bir mürşide varmadan olmaz

PİR SULTAN'ım, bu durakta dur dedi
Hazret-i Muhammed, Ali er, dedi
Bunu bilmeyenin işi zor dedi
Yine bir mürşide varmadan olmaz

★ ★ ★

Şah'ı Merdan Ali Kürdü bu yolu
Hazret-i Fatıma cihanın gülü
Evvel Seyyit Ali aldı yürüdü
Kırkların serdârdır Kızıl Deli

Tanrı Dağ koruna çökmüş oturur
Yıldız salını ayağına getirir
Bir avuç toprakla hudut geçirir
Kırkların serdârdır Kızıl Deli

Pirim etini kendi defn eyledi
Çaldı taşı pare pare eyledi
Pirim Ali bu kelâmı söyledi
Kırkların serdârdır Kızıl Deli

Gör pirim küffara netti neyledi
Şehr horozlarına dua eyledi
Sarı Kız'ı iki pare eyledi
Yatsuda horozları ündüren Kızıl Deli

PİR SULTAN'ım eydür, sancak getiri
Zemheride gonca güller bitiri
Kalenin altın üstüne getiri
Rum'un fethin eden Şah Kızıl Deli

★ ★ ★

Ey erenler evliyâlar serveri
Himmat eyle bize Şah Seyyit Ali
Tarik-i Naci'nin sensin rehberi
Himmat eyle bize Şah Seyyit Ali

Sen bilirsin cümlemizin halini
Yetişmiş meyvenin kırma dalını
Düştük, kaldır bizi, uzat elini
Gayret eyle bize Şah Seyyit Ali

Erenlerin sağı solu sendedir
Cümle tariklerin kolu sendedir
Şah Hasan, Hüseyin'in yolu sendedir
Şefkat eyle bize Şah Seyyit Ali

PİR SULTAN'ım eydür, yola âşıkız
Tâ ezelden böyle kalbi sâdıız
Severiz ey Şah'ım bağıri yanıkız
Rahmet eyle bize Şah Seyyit Ali

★ ★ ★

Arzuladım sana geldim
Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Eşiğine yüzler sürdün
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Pir elinden dolu içtim
Doğdum elinize düştüm
Ak cenneti gördüm geçtim
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Güvercin donunda duran
Cümle eksikler yetiren
Beş Taşı şahit getiren
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Kırk Budak'ta şem'a yanar
Dolusun içenler kanar
Âşıklar sema döner
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Bahçende gördüm gülünü
Erenler sürsün demini
İmam Rıza'nın torunu
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

Balım Sultan er köçeği
Keser kılını bıçağı
Cümle erenler gerçeği
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

PİR SULTAN'ım gerçek veli
Erenlerden çekmem eli
Dn'ki İmamın serveri
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

★ ★ ★

Güzel âşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi

Yemeyenler kalır nâçar
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdir gelir geçer
Duyamazsın demedim mi

Girelim Ali sırrına
Çıkalım meydan yerine
Can-u başı Hak yoluna
Koymazsın demedim mi

Dervişler harâbat olur
Hak katında hürmet bulur
Muhabbet baldan tatlıdır
Doyamazsın demedim mi

Dervişlik ulu dernektir
Görene büyük örnektir
Yensiz yakasız gömlektir
Geyemezsin demedim mi

Bak şu âşıkın haline
Ne gelse şöyler diline
Küfrü imanın yerine
Sayamazsın demedim mi

PİR SULTAN'ım, Ali Şah'ımız
Hakka'a ulaşır râhimiz
Dn İki İmam katarımız
Uyamazsın demedim mi

★ ★ ★

Allah birdir Hak Muhammed Ali'dir
Anın ismi cümle âlem doludur
Bu yol Hak Muhammed Ali yoludur
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

Özünü arıdıp pâk eyler isen
Umman budur, bahri olup dalarsan
Hakk'ın didârını görmek dilersen
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

Hasan'ın ismi gönümde ayrılmaz
Şah Hüseyin diyen diller yorulmaz
Bu yolda ölene soru sorulmaz
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

Şah Zeynel Âbidin'in âbına
Yezit sığmız oldu derler kabına
Muhammed'in sancağının dibine
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

Gel varalım İmam Bâkır oğluna
Uymayalım şol Yezid'in fi'line
Biz gidelim İmam Cafer yoluna
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

İmam Musa Kâzım canlar canıdır
Ali Musa Rıza mürvet kânıdır
Yarın varacağımız Hak divanıdır
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

Taki bilin nakî ile buluşur
Vanır Hasan Askeri'ye karşı
Anlara kavuşan Hakk'a kavuşur
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

PİR SULTAN'ım eydür, pervaz râhiden
Fetvâ budur çıkarırsan dilinden
Eğer aman diler isen Mehî den
Gel Muhammed Ali dergâhına gel

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin kurduğu yoldur
Ak üstünde kara seçebilirsən
Gönülden itikadı söyleyen dildir
Ali'nin sırrına erebilirsən

Erenlerdir seni ceme katarlar
Kötü amellerin taşra atarlar
Bir gün yularından tutup çekerler
Çektikleri yere varabilirsən

Erenler seni ceme götürür
Kalmış işlerini anda bitirir
Gördüm Hak evinde mihman oturur
Mihmanın gözüyle görebilirsən

Aslı Mervan olan ummana dalmaz
Pîr'e iman eden âşıklar ölmez
Mümin'in suali ahrete kalmaz
Dünyada cevabın verebilirsən

PİR SULTAN ABDAL'ım iler men'olur
Dört kapıdan sana doğru el olur
Dünyadan ahrete doğru yol olur
Verdiğin ikrarda durabilirsən

★ ★ ★

Sultan Nevrûz günü cemdir erenler
Gönüller sâz oldu ehl-i imânın
Cemâl-i yâr'ı görüp doğru bilenler
Himmeti erince Nevrûz Sultanın

Cümle eşya bu gün destur aldılar
Aşk ile didâra karşı yandılar
Erenler ceminde bâde sundular
Himmeti erince Nevrûz Sultan'ın

Erenler dergâhı rüşen bu günde
Doldurmuş bâdeyi, sunar elinde
Susuz olan kanar kendi gölünde
Himmeti erince Nevrûz Sultan'ın

Sultan Nevrûz günü canlar uyanır
Hal ehli olanlar nura boyanır
Muhîp olan bu gün ceme dolanır
Himmeti erince Nevrûz Sultan'ın

Pîr himmet eyledi bu gün kuluna
Cümle muhîp bu gün cemde buluna
Cümle eşya konar kudret balına
Himmeti erince Nevrûz Sultan'ın

Âşık olan canlar bugün gülerler
Sultan Nevrûz günü birlik olurlar
Hallâk-ı cihandan ziya alurlar
Himmeti erince Nevrûz Sultan'ın

PİR SULTAN'ım eydür, erenler cemde
Akar çeşmim yaşı her dem bu demde
Muhabbet ateşi yanar sinemde
Himmeti erince Nevrûz Sultan'ın

★ ★ ★

Elif'tir doksan bin âlemin başı
Var Hakk'a şükreyle, be'yi neylersin
Vücudun şehri arıtmayınca
Yüzünü yumaya suyu neylersin

Vücudun şehri verme haraba
Hatır yıkıp güç eyleme saraya
Var bir amel kazan Hakk'a yaraya
Hakk'a yaramayan huyu neylersin

Şeytan benlikle dergâhtan azdı
Âşık mâşukunu aradı gezdi
İki cihan fahrı bir engür ezdi
Fakrı olmayan meyi neylersin

Sordular kim Bağdat şehiri kanda
Lâl-ü güher olan yârim de anda
İlm-el yakîn, ayn-el yakîn ceminde
Cemiyet olmayan köyü neylersin

PİR SULTAN'ım eydür, okur yazarım
Türap olur ayaklardan tozarım
Ezelden içmişim ser-mest gezerim
Pirden içilmeyen doluyu neylersin

★ ★ ★

Sevda çekmek şanlarıdır
Gizlice erkânlarıdır
Hak yoluna canlarıdır
Kurbanı Bektaşilerin

Onlar Horasan'ı gezer
Demkeş olur bâde süzer
Seyyah olup dâim gezer
Sultanı Bektaşilerin

Sırlarına güç erilir
Remizleri geç bilinir
Üstat olan pîr seçilir
Hünkârı Bektaşilerin

Arifler ârifi gelir
Arife tarif vız gelir
Uzak yakın hep bir gelir
Hassına Bektaşilerin

PİR SULTAN'ım bu ne demek
Yerde insan gökte melek
Hiç cahile çekme emek
Devridir Bektaşilerin (!)

★ ★ ★

Gelin ey erenler seyran edelim
Açıldı kapısı Seyyit Ali'nin
Eksiğimiz bilip dâra duralım
Himmeti ganidir Seyyid Ali'nin

Çekti sancağını dağlar dolanır
Mümin olan canlar aşka bulanır
Kurbanlar tıglanur, çırak uyanır
Çekilir gülbenkler Seyyid Ali'nin

Ne güzel baharı yetmiştir şimdi
Lâlesi sünbülü açmıştır şimdi
Abdallar semai tutmuştur şimdi
Himmeti ganidir Seyyid Ali'nin

Baba İbrahim şehitler ayrılır
Kırkların ceminden o da beridir
Pîrim cansız dıvarları yürüdür
Himmeti ganidir Seyyid Ali'nin

PİR SULTAN'ım eydür kendi özümüz
Güzlerce Şah'ıma var niyazımız
Bir gün kara toprak örter yüzümüz
Himmeti ganidir Seyyid Ali'nin

★ ★ ★

Safasına cefasına dayandım
Bu cefaya dayanmayan gelmesin
Rengine hem boyasına boyandım
Bu boyaya boyanmayan gelmesin

Rengine boyandım, meyinden içtim
Nice canlar ile didâr görüştüm
Muhabbet eyleyip candan seviştim
Muhabbeti küfür sayan gelmesin

Muhabbet eyleyip yokla pîrini
Yusun senin nâmus ile ârını
Var bir gerçek ile kıl pazarını
Kıldığın pazardan ziyân gelmesin

Kırklar bu meydanda gezer dediler
Evlîya'nın yolun gözler dediler
Destini destinden üzer dediler
Nefsaniyetine uyan gelmesin

PİR SULTAN'ım eydür, dünya fânidir
Kırkların sohbeti aşk mekânıdır
Kusura bakmayan kerem kânıdır
Gönülde karası olan gelmesin

★ ★ ★

Şimdi bizim aramıza
Yola boyun veren gelsin
Şeriat tarikati
Hakikati bilen gelsin

Kişi halde anlayınca
Hakikati dinleyince
Üstüne yol uğrayınca
Ayrılmayıp duran gelsin

Tâlib olunca bir tâlib
İşini Mevlâ'ya salıp
İzzet ile selâm alıp
Gönüllere giren gelsin

Koyup dünya dâvâsını
Hakk'a verip sevdâsını
Doğrulayıp öz nefsini
Şeytanı öldüren gelsin

PİR SULTAN'ım kul çelebiye
Eyvallahım var veliye
Mürşidine hal diliyle
Yolun sırrın soran gelsin

★ ★ ★

Ezelden divane etti aşk beni
Hüseyinî'yim, Alevî'yim ne dersin
Niçin dahl edersin, tarik düşmanı
Hüseyinî'yim Alevî'yim ne dersin

İmam-ı Ali'dir, ayın-ı bekadır
Pîr elinden zehir içsem şifadır
Yardımcımız Muhammed Mustafa'dır
Hüseyinî'yim Alevî'yim ne dersin

İmam-ı Cafer'den aldık icazet
Musa-i Kâzım'dan farz ile sünnet
Müminlere rahmet, Yezid'e lânet
Hüseyinî'yim Alevî'yim ne dersin

İmam-ı Rıza'nın ben envârıyım
Şah-ı Kerbelâ'da doğan Ali'yim
Münkirle Yezid'in Azrail'i'yim
Hüseyinî'yim Alevî'yim ne dersin

Muhammed Taki'dir, Ali Nakî'dir
Hasan ul Asker'den içtim sâkidir
Derviş mürşit ulu Ali hafidir
Hüseyinî'yim Alevî'yim ne dersin

PİR SULTAN'ım çağırır Hint'te Yemen'de
Dolaşırsam seni Sahib-zamanda
İradet getirdim ikrar imanda
Hüseyinî'yim Alevî'yim ne dersin

★ ★ ★

Çok şükür olsun Hüdâ'nın demine
Hacı Bektaş Veli, Sultan Balım var
Mehdi evsafı eyledim temine
Hacı Bektaş Veli, Sultan Balım var

Hasan Efendi postunda oturur
Rum'un abdalları hizmet yetürür
Zemheri'de deste gülü getirir
Hacı Bektaş Veli, Sultan Balım var

Bir güneş doğdu dünyanın yüzüne
Âşıkların nur göründü gözüne
Cümle canlar niyaz etti özüne
Hacı Bektaş Veli, Sultan Balım var

Hoca Ahmet Yasevî anın pîridir
Velâyet dağları taşları yürüdür
Hazret-i Hakk'ın bu gizli sırrıdır
Hacı Bektaş Veli, Sultan Balım var

PİR SULTAN'ım biat ettik ol erden
Muhabbet kokusu geliyor serden
Katarından ayırma Şah'ı Merdan
Hacı Bektaş Veli, Sultan Balım var

★ ★ ★

Hayır edem derken işim şer oldu
Elimden bir kaza çıktı erenler
Evliya ceminde yerim dar oldu
Elimden bir kaza çıktı erenler

Benim ahdım oldur, hatır yıkmayın
Evliyanın buyruğundan çıkmayın
Yüzünü çevirip şerre bakmayım
Elimden bir kaza çıktı erenler

İndim ilim deryasını boyladım
Günahım çok amma birin söyledim
Sanki yanınızda hata eyledim
Elimden bir kaza çıktı erenler

Benim bir sözüm var efsane sözde
Ne gühâh der isen bulunur bizde
Erenler nişanı var ise sizde
Elimden bir kaza çıktı erenler

PİR SULTAN ABDAL'ım, belâlı başım
Ferahtan ayırdım, gamdır yoldaşım
Al olan malımı, sağ eyle başım
Elimden Bir kaza çıktı erenler

★ ★ ★

Bu yolun ilerisi Hak'tır
Mürüvvet kerem erenler
Bu yoldan özge yol yoktur
Mürüvvet kerem erenler

Yolda nefis öldürmezler
Mürit düşse kaldırmazlar
Mürvet dese düşürmezler
Mürüvvet kerem erenler

Kur'an oldu delilimiz
Sırr-ı hakikat yolumuz
İmam Cafer'dir ulumuz
Mürüvvet kerem erenler

PİR SULTAN'ım hâle geldik
Hâl içinde yola geldik
Mansur gibi dâra geldik
Mürüvvet kerem erenler

★ ★ ★

Erenlerin erkânına yoluna
Tâ ezelden âşık oldum erenler
Can'ı gönülden soruştum dolaştım
Şükür mürşidimi buldum erenler

Can ile gönülden gezdim aradım
Didâr ile muhabbettir muradım
Kesdim kurbanımı gördüm didârim
Mürüvvet kapına geldim erenler

Vermişim canımı korkmam ölümünden
Zâhit bilmez gerçeklerin yolundan
Yezit oğlu yezitlerin elinden
Çok demdir didârdan kaldım erenler

Sen Hakk'ı yabanda arama sakın
Kalbini pâk eyle Hak sana yakın
Âdeme hor bakma gözünü sakın
Cümlesin âdemde buldum erenler

PÎR SULTAN'ım arzederim halimi
Sarf edeyim elimdeki varımı
Şükür gördüm erkânını yolunu
Ya bugün ya yarın öldüm erenler

Alay alay olmuş gelen turnalar
Kanadı kolları vardır turnanın
Silkinip uçamaz menzil görenler
Gök yüzünde yolları var turnanın

Silkinip uçar da kanadın çatar
Seçer kılavuzlar önüne katar
Hasan Hüseyin'in semain tutar
Kerbelâ'da mekânı var turnanın

Sesleri naziktir medhi okunur
Avazı bağırımı deler dokunur
Yalâbık yalâbık tüyler takınır
Eğrim eğrim telleri var turnanın

PÎR SULTAN'ım yardımcın Yaradan olsun
Âşık olan âşık, didârin bulsun
f olan anlar, cahil ne bilsin
Her mânâdan dilleri var turnanın

★

Çoktan beri yollarını gözlerim
Gönlümün ziyası dost safa geldin
Şu garip gönlümün bağı bostanı
Ayva ile turunç, nar safa geldin

Yoksa karşımızda oturan mısın
Serimi sevdaya yetiren misin
Ağır yüklerimi götüren misin
Katar kervan ile dost safa geldin

Hindidir yârimin kaşları Hindî
Bilmem melek miydi, arştan mı indi
Bir su ver içeyim, yüreğim yandı
Temmuz aylarında kar, safa gelni

Yoksa sevdiğimin ilinden misin
Yoksa has bahçenin gülünden misin
Güzel, Muhammed'in terinden misin
Cennet-i âlâda gül, safa geldin

PÎR SULTAN'ım geyinmiş al ile yeşil
Yârin sevdaları sere alışır
Sevdiğim geyinmiş al ile yeşil
Çarşılar bezenmiş al, safa geldin

Gurbet elinde çatıldım
Ana rahmine yatıldım
İbrahim'le oda atıldım
Gülstanda nâra geldim

Sahabelere uğradım
Kudret lokmasın doğradım
Er bir dedim, Hak bir dedim
Bini saydım bire geldim

Bir muazzam büyük şara
N'istersen bulur ara
Kapısı on iki pâre
İstediğim şara geldim

İçi altın dışı gümüş
Suyu şekerle bal imiş
Böyle bezesten düzülmüş
İstediğim şara geldim

Deniz çaldım asâ ile
Göğe ağdım İsa ile
Tür Dağında Musa ile
Münacatta dura geldim

PÎR SULTAN ADBAL çoşkuna
Gel otur gönül köşküne
On iki İmam aşkına
Ben bu seri vere geldim

Sensin bizim zâhir bâtin ulumuz
Aman medet mürvet Pîr Hacı Bektaş
Her taraftan sana çıkar yolumuz
Ali'sin bir adın var Hacı Bektaş

Seni sevdik, senden yana yıkıldık
Münkirlerin kesretinden sıkıldık
Her birimiz künc-i gamda tıkdık
Yetiş bu imdada er Hacı Bektaş

Pîrlerin pîrisin, yok sana teki
Müminin canısın, münkirin şeki
Zâhirde bâtında değilsin iki
Yetmiş üç milletsin bir Hacı Bektaş

Şahların şahısın, zât-ı Ali'sin
Her ilmin kânisin, şah-ı velisin
Abdal Musa kendi Kızıl Deli'sin
Abdalların başı der Hacı Bektaş

PİR SULTAN ABDAL'ım sana dayandım
Uyur idim himmetinle uyandım
Hep isteyenlere verdin inandım
Benim de muradım ver Hacı Bektaş

★

Solifikten nişan budur gaziler
Sofi bir ikrara durmalı imiş
Hiç bir âdem iblis için yürümez
Adım adım Hakk'a varmalı imiş

Uymaygör ol İblis'in sözüne
Sonra mil çekerler iki gözüne
Elin ile bir sitem sür özüne
Özüne bir sitem sürmeli imiş

Mansur Hak dedi de buldu dârını
Tâlib burda çeker ahret zârını
Cümle kazanç ile külli varını
Bütün Hak yoluna vermeli imiş

Ali kendisi her kişinin pîri
Erenler kabul etmezler münkiri
Kişi eli ile yıktığı yeri
Ana öz indirip yapmalı imiş

PİR SULTAN ABDAL'ım böyle olunca
Sene tamam olup çile dolunca
Herkesin sahibi vardır, gelince
Müminin de pîri gelmeli imiş

Muhammed Ali'dir güruh-ı Naci
Başına geymişler elifi tacı
Yürek yaralıdır, sen ver ilâcı
Yetiş Allah, yâ Muhammed, yâ Ali

Güvercin donunda girmiş oturur
Zemheride gonca güller bitirür
Güzel Şah'ım hayırlısın getirir
Yetiş Allah, yâ Muhammed, yâ Ali

Güvercin donunda dalına konsam
Arayup eksiğin özünde bulsam
Çevirip yolunda kurbanın olsam
Yetiş Allah, yâ Muhammed, yâ Ali

Yol oğluyuz yolu doğru severiz
Haklı mıdır haksız mıdır sorarız
Dönüp eşliğine yüzler süreriz
Yetiş Allah, yâ Muhammed, yâ Ali

PİR SULTAN'ım HAYDAR, Kendi özümüz
O güzel Şah'ıma var niyazımız
Bir gün siyah toprak örter yüzümüz
Yetiş Allah, yâ Muhammed, yâ Ali

Kaşlarında mim duası yazılı
Sana medet, yola mürvet yâ Ali
Bilirim günahın hadden aşmıştır
Senden medet, yola mürvet yâ Ali

Elüstü deminden hak bildik yolu
Korkarım solduram ol gonca gülü
Nice bir ağılattın bu ednâ kulu
Senden medet, yola mürvet yâ Ali

Kalması baharın, yetişdi yazım
Yalvarı yalvarı kalmadı yüzüm
Yetiştî kervanım, sırlandı izim
Senden medet, yola mürvet yâ Ali

Ferîştehler ile hûbca görüştüm
Arş yüzünden meleklerle karıştım
Şükür ol dem didârına eriştim
Senden medet, yola mürvet yâ Ali

PİR SULTAN ABDAL'ım bahar yaz için
Kırklar eylediği sema saz için
Hasan'la Hüseyin âh-u süzü için
Senden medet, yola mürvet yâ Ali

★

Bir nefescik söyleyeyim
Dinlemezsen neyleyeyim
Aşk deryasın boylayayım
Ummana dalmağa geldim

Ben Hak ile oldum aşna
Gönlümüzde yoktur nesne
Pervaneyim ateşine
Oduna yanmağa geldim

Aşk harmanında savruldu
Hem elendim hem yüğruldüm
Kazana girdim kavruğuldüm
Meydana yetmeğe geldim

Ben Hakk'ın ednâ kuluyum
Kem damarlardan beriyim
Ayn-ı cemin bülbülüyüm
Meydân'a ötmeğe geldim

PİR SULTAN'ım der gözümde
Hiç hata yoktur sözümde
Eksiklik kendi özümde
Dârına durmağa geldim

★ ★ ★

Aşk ile yürüdük sen pire geldik
Muhammed cemâlin seyrana geldik
Muhabbed nârına yanmağa geldik
Zatını görmeğe meydana geldik

Can bülbülü neden ediyor feryat
Şah'ı velâyettir cümleye irşat
Bektaş-ı Veli'den umarız imdat
Kerbelâ aşkına imdada geldik

Mert olanlar ikrar eder cânâna
Erenler yolunda gelir meydana
Şükür Mevlâ'ya ol sırr-ı Yazdâna
Mansûr'un dârında erkâna geldik

On İki İmamdır ulu şahımız
Muhammed Ali'ye çıkar râhimiz
On dört mâsum bizim hem-penâhimiz
Hidâyet bahrinde cevânâ geldik

PİR SULTAN'ım edelim Yezid'e lânet
Mürşidin eteğin tutmuşuz elbet
Ali evâdına okuruz rahmet
Şah'ımın cemâlin görmeğe geldik

★ ★ ★

Hakikat bir gizli sırdır
Açabilirsen gel beri
Küfr içinde iman vardır
Seçebilirsen gel beri

Canımız melek canıdır
Tenimiz Selman tenidir
İçtiğimiz aşlan sütüdür
İçebilirsen gel beri

Ben hocama kul olmuşum
Üstattan öğüt almışım
Ben kanadım bağlamışım
Çözebilirsen gel beri

Açıldı Cennet kapısı
Lâl-ü güherdir yapısı
Kıldan incedir köprüsü
Geçebilirsen gel beri

Şüphe getirme gönlüne
Hak perde çeker önüne
Oddan bir gömlek eğinine
Biçebilirsen gel beri

Ata ana kavim kardaş
Olduk Hak ehline yoldaş
Can ile baştan ey kardaş
Geçebilirsen gel beri

Ben has bahçenin gülüyüm
Aynı cemin bülbülüyüm
Kırk kapının kilidiyim
Açabilirsen gel beri

PİR SULTAN'ım heman
Dağlar bürüdü duman
İşte Incil İşte Kur'an
Seçebilirsen gel beri

★ ★ ★

Bir seferim vardır Rum'un yüzüne
Yüce dağ başında eri gözlerim
Al elimi kaldır Kırklar Yediler
Bir himmeti keskin piri gözlerim

Bismillah dedim de girdim helâle
Gözüm açıp baktım bir hûb cemâl'e
Sıdk ile çağırıldım ceddim Celâl'e
Eriş Hızır Nebî, carı gözlerim

Kudretten yanar şem'a ışığı
Mevlâ'm Hak diyenin uğrur beşiği
Din serveri Muhammed'in eşiği
Halil'e yapılan sarı gözlerim

Keskin Zülfikar'la Ali gazada
Umarım inayet ede bize de
Bağdat'ta Mansur'un canı cezada
Kemendim boynunda dâri gözlerim

PİR SULTAN ABDAL'ım sır Ali sırtı
Sıratı geçenin cennettir yeri
Veyselkara Hint'ten Yemen'den beri
Muhammed Ali'de nuru gözlerim

★ ★ ★

Ben de şu dünyaya geldim giderim
Kalsın benim dâvam divana kalsın
Muhammed Ali'dir benim vekilim
Kalsın benim dâvam divana kalsın

Yorulan yorulsun ben yorulmazam
Derviş makamından ben ayrılmazam
Dünya kadısından ben sorulmazam
Kalsın benim dâvam divana kalsın

Ben de vekil ettim Bâri Hüdâ'mı
O da kulu gibi zülüm ede mi
Orda söyletirler bir bir adamı
Kalsın benim dâvam divana kalsın

Mümin müslim döşürür de cem olur
Anda sınık yaralara em olur
Kara taş eride sâfi mum olur
Kalsın benim dâvam divana kalsın

PİR SULTAN ABDAL'ım dünya kovandır
Gitti âdil beyler kalan avamdır
Muhammed divanı ulu divandır
Kalsın benim dâvam divana kalsın

★ ★ ★

Âşıkın başına gelmez hal olmaz
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin
Sende bende deyü sual olunmaz
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Erenler basmamış yerlere yüzü
İletüp çamura çiğnetme bizi
Yarın yok deminde isteriz sizi
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Âşık olan âşık dârdan ayrılmaz
Takî, Nakî seven âşık yorulmaz
Tâlip bunalmayınca ere çağırmaz
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

Bin hal ile içeriye katıldık
Kemlik ettik biz taşraya atıldık
Bir mümkinin tuzağına tutulduk
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

PİR SULTAN'ım dâima düşmektir işi
Yol yol oldu akan çeşmimin yaşı
On iki imamın ser çeşme başı
Ulaş yetiş pirim İmam Hüseyin

★ ★ ★

Böyle midir sizin ilin töresi
Hele bir yol safa geldin, desene
Geçer bu güzellik sana da kalmaz
Hele bir yol safa geldin, desene

Öl dediğin yerde ölürüm, derdin
Kal dediğin yerde kalırım, derdin
Her derdine derman olurum, derdin
Hele bir yol safa geldin, desene

Sarardı gül benzim ayvaya döndü
Hakk'ı söyledikçe müşkülün kandı
Ayrılık ateşi sinemi deldi
Hele bir yol safa geldin, desene

Yatarım Muhammed, kalkarım Ali
Gittiğimiz On'ki İmamın yolu
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Here bir yol safa geldin, desene

Kırmızı gülleri solmaz mı sandın
PİR SULTAN ABDAL'ım gelmez mi sandın
Bir safa geldin de demez mi sandın
Hele bir yol safa geldin, desene

★ ★ ★

Muhammed Ali'yi candan sevenler
Yorulup yollarda kalmaz inşallah
İmam Hasan'la Hüseyin'i görenler
Nesebinden mahrum kalmaz inşallah

Muhammed Bakır'la sevdik seviştik
İmam Zeynel ile kaynadık piştik
İzninizle İmam Cafer'e ulaştık
Bundan özge yola salmaz inşallah

Musa-i Kâzım'dan gelen erenler
Baş verirler bu zamiri görenler
Şah İmam Rıza'ya ağu verenler
Divanda şefaata bulmaz inşallah

Bir gün olur oku derler defteri
Bileniyor Şah oğlunun teberi
Uyanınca Taki, Nakî, Askerî
Açılan güllerin solmaz inşallah

PİR SULTAN bizi bu işle yetire
Mehdi gelir şavk âlemi tutara
Özünü katarlar ulu kata
Şah kolundan sistem olmaz inşallah

★ ★ ★

Derdim çoktur hangisine yanayım
Yine tazelendi yürek yarası
Ben bu derde kande çare bulayım
Meğer Şah elinden ola çaresi

Türlü donlar geyer, gülden naziktir
Bülbül cevri eyleme, güle yazıktır
Çok hasretlik çektim, bağrım eziktir
Güle güle gelir canlar pâresi

Gel benim uzun boylu serv çınarım
Yüreğime bir od düştü yanarım
Kiblem sensin, yönüm sana dönerim
Mihrabımdır iki kaşın arası

Didâr ile muhabbete doyulmaz
Muhabbetten kaçan âşık sayılmaz
Yezit üflemekle çırallar sönmez
Tutuşunca yanar aşkın çırası

PİR SULTAN ABDAL'ım, yüksek uçarsın
Selâmsız sabahsız gelir geçersin
Bilmem muhabbetten niçin kaçarsın
Böyle midir yolumuzun töresi

★ ★ ★

Gam elinden benim zülfü siyahım
Peykân değdi, sinem yaralandı gel
Hüdâ hakkı için ağlatma beni
Bu gün sevda candan aralandı gel

Gamdan hisar oldu mekânım yurdum
İşitmez âvazım, dinlemez virdim
Bir değil, beş değil, on değil derdim
Düğümler baş verdi sıralandı gel

Hasretine vâsıl olam mı böyle
Mecnun'a bâki kalır mı Leylâ
Ölümlü dünyadır gel helâl eyle
Yüklendi barhanam, gidelendi gel

Ne çekerse dertli sinem dağ olmaz
Günler gelir geçer, ömür çoğ olmaz
Neşterlidir yaralarım onulmaz
Göğerti çevresi karalandı gel

PİR SULTAN ABDAL'ım haftada ayda
Günler gelir geçer bulunmaz fayda
Gönül Hak arzular, canım hayhayda
Toprağım üstüme kürelendi gel

★ ★ ★

Birlik makamından bir güzel gördüm
Leblerinin sükkeri var, kandi var
Âşık çok imiş aradım buldum
Nice bencileyin derdimendi var

Cemâli geliyor hayalde, düşte
Canım âsûmanda, kandilde, arşta
Uzakta, yakında, yeminde, pişte
Her nereye baksam Ali'm kendi var

Gâh bahçeye girer gülden görünür
Gâh mâna söylenir, dilden görünür
Gâh gönül evinde sultan görünür
Âşıkına türlü türlü fendi var

Şükür olsun bu sevdaya ulaştık
Muhammed Ali'nin cem'ine düştük
Muhabbed ağına girdik dolaştık
Şimdi boynumuzda aşk kemendi var

PİR SULTAN'ım sever böyle güzeli
Bu, cümle cihanın yektâ güheri
Kahrın, lütfün çeker, isen gel beri
Sevdiğimin ne misli menendi var

★ ★ ★

Ala gözlü Şah'tan bir dolu geldi
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver
Balım Sultan, Kızıl Deli'den geldi
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver

Payım gelir İmamların payından
Dn ik'İmam nesli Ali soyundan
Kırkların içtiği üzüm suyundan
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver

Beline kuşanmış nurdan bir kemer
Aşkın dolusunu içenler kanar
Herkes sevdiğinden bir dolu umar
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver

PİR SULTAN'ım, hamı hası seçerim
Ağ okurum, aşk kitabın açarım
Yâr elinden ağu gelse içerim
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver

★ ★ ★

Ben de şu dünyada üç güzel sevdim
Birisini kalbimde durana benzer
Birisini Muhammed birisini Ali
Şu garip halimden bilene benzer

Mümin olanların tez gelir yazı
Cennette huriye benziyor yüzü
Şu nazlı dilberin hercayı sözü
Mart ayında esen borana benzer

Yaz gelince köpük saçılır
Lâle sünbül çiçekleri açılır
Zoğal avcı çıkmış diye kaçınır
Çöllerde sevdiğim cerana benzer

Münin olanların kalbi tacıdır
Mürşit eşiğine varan hacıdır
Sabana berk basma boynun acıdır
Zor edip de sapı kırana benzer

PİR SULTAN ABDAL'ım göğe süzüldü
Sırat'ın üstünde nizam kuruldu
Mümin olan afv-ı gûfran yazıldı
Dört kitap içinde Kur'an'a benzer

★ ★ ★

Kâbe'den Kâbe'ye giden bezirgân
Hint malını kem bahaya satar mı
Muhammed Ali'yi candan sevenler
Onun hikmetine akıl yeter mi

Bir bezirgân konmuş yolun üstüne
Arının kazancı balın üstüne
Bülbül figân eder gülün üstüne
Gülistansız bağda bülbül öter mi

Bir hoyrat gelip de başına girse
Dermeyi bilmese dalını kırsa
Ol hoyratın eli gülüne değse
O gül domur domur çiçek açar mı

Haram-zâdeleri cem'e komazlar
Sofrasından çıkan nânı yemezler
Kimi uğru olmuş, kimi gamazlar
Her oğul babanın yerin tutar mı

PİR SULTAN ABDAL'ım hayat süre
Okuttu ağı da çıktı kârası
Şu dünyada kötü sözün yarası
Bir dahi sağalır, hergiz çıkar mı

★ ★ ★

Erenlere eş olayım
Bu yola yoldaş olayım
İçeyim sarhoş olayım
Aymak elinden gelir mi

Alna yazılmış yazıyı
Besili körpe kuzuğu
Hakk'ın yazdığı yazıyı
Bozmak elinden gelir mi

Dere tepe dümdüz olur
Gece geçip gündüz olur
Gökte kaç bin yıldız olur
Saymak elinden gelir mi

PİR SULTAN'ım Hatâyî
Dilimiz söyler hatayı
Pişmedik çiğ yumurtayı
Soymak elinden gelir mi

★ ★ ★

Dostun bahçesine bir hoyrat girmiş
Kurudur hey benli dilber kurudur
Gülünü dererken dalını kırmış
Kurudur hey benli dilber kurudur

Hangi dinden isen ona tapayım
Yarın mahşer günü bile kopayım
Eğil bir yol ak gerdandan öpeyim
Beri dur hey benli dilber beri dur

Dervişe ne olsa kendi tacından
İrakibe ölüm, yâre gecinden
Benzimin sarısı senin ucundan
Sarıdır hey benli dilber sarıdır

Bu meydanda serilidir postumuz
Çok şükür Mevlâ'ya, gördük dostumuz
Bir gün kara toprak bürür üstümüz
Çürüdür hey benli dilber çürüdür

Kendisi okur da kendisi yazar
Hak hilâl eylemiş nazar
Senin akranların cennette gezer
Huridir hey benli dilber huridir

PİR SULTAN ABDAL'ım başından başlar
Eyisini över de kimini taşlar
Bin çiçekten bir kovana bal işler
Arıdır hey benli dilber arıdır

★ ★ ★

Çektiğim cevri-ü cefayı
Çekerim senden ötürü
İkrar iman bir olunca
Senden çek benden ötürü

İkrar imanı güderim
Sensiz âlemi niderim
İşte geldim, uş giderim
Bir tatlı dilden ötürü

Severim pembe gülleri
Koklarım gonca gülleri
sarılarım ince belleri
Gittiğim yoldan ötürü

Bana kıyak ne bakarsın
Sinemi oda yakarsın
Bana ne sitem edersin
İkrarsız elden ötürü

Ferhat Şirin'ne tapar
Gülüngün havaya atar
Başını altına tutar
Can verir candan ötürü

Mümin olan Hakk'a tapar
Münafıklar yoldan sapar
Arka vermiş dağı çeker
Ferhat Şirin'den ötürü

PİR SULTAN'ım deme yalan
Etme imanına talan
Bu dünyada gerçek olan
Ser verir sır'dan ötürü

★ ★ ★

Uçtu havalandı gönülün kuşu
Uçmayınca gönül yârdan ayrılmaz
Suyum ılıtsalar, tenim yusalar
Yumayınca gönül yârdan ayrılmaz

Usta kesler gelmiş tabutum ölçer
Nazlı yâr gönülümde gâh gelir geçer
Ulu terziler gelmiş kefenim biçer
Biçmeyince gönül yârdan ayrılmaz

Nazlı yâr gönlüne gelmesin hatâ
Daha yol gider mi buradan öte
Eğersiz yularsız ağaçtan ata
Binmeyince gönül yârdan ayrılmaz

PİR SULTAN ABDAL'ım canım cezada
Bir yiğit atım yok yolum gözede
Ecel şerbetinden verin bize de
İçmeyince gönül yârdan ayrılmaz

★ ★ ★

Bülbül olsam gülistanda şakırım
Öz bağımdaya biten gül name yetmez
Süleyman'ım kuş dilince okurum
Bana talim olan dil name yetmez

Aşkın kitabını aldım yazarım
Dâim Hakk'a doğru meylim nazarım
Neme gerek dağı taşı gezerim
Şol pirin gittiği yol neme yetmez

Derviş oldum Pîr eteğin tutarım
Hakk'a doğru çekilmiştir katarım
Baykuş gibi garib garib öterim
İssiz viranlarla çöl neme yetmez

Şu dünyanın geleceği malumdur
Bu ilmin sırrına eren âlimdir
Az yaşa çok yaşa sonu ölümdür
Yırtık hırka ile çul neme yetmez

Pîr Sultan'ım Pîr'imiz rehberimiz
Tâ ezelden Şâh'a kurban serimiz
On iki imâmlar dâr meydanınız
Yarama ekmeğe kül neme yetmez

★ ★ ★

Mücerredim deyü dâva kılanlar
Murtaza Kırkların başı değil mi
İmamlar anası, Kırklar aynası
Fatıma Ali'nin eşi değil mi

Bilmem küstah mıdır adama tapan
Adamın başında güllerin kokan
Dişi kuş değil mi yuvayı yapan
Erkek aslan ise eşi değil mi

Anamız Havva'dır, atamız Âdem
Anlardan ayrılmaz yûzümüz bir dem
Anamız Havva'ya hor bakan âdem
İzzetin hışmından şaşu değil mi

Adama hor bakıp kendini yıkma
Lânet halkasını boynuna takma
Muhammed Ali'nin yediği lokma
Anı sunanların işi değil mi

Pîr Sultan Abdal'ım o Sulb-ü tahir
Murtaza değil mi anlara kadir
Evlâd'a inanmayan şübhesiz kâfir
Pençe-i Âl-i aba beşi değil mi

★ ★ ★

Evvel baştan bu dünyaya
Tanrı'nın Aslanı geldi
Yüz döndürmez yüz bin erden
Kuşağına dolu geldi

Ali'dir gaziler başı
Hızır Nebi'dir yoldaşı
Ali manendi bir kişi
Sultan Seyyit Gazi geldi

Yusuf'u kuyuya attılar
Hem aldılar hem sattılar
Kurtlara bühtan ettiler
Mısır'ın sultanı geldi

Halil Kâbeyi yapınca
İslâm dinine tapınca
Gökten Muhammed kopunca
Nûr âleme dolu geldi

Aşk elinden oldum hasta
Var derdine derman iste
Dahi küçücek nevreste
İsmail'e kurban geldi

PİR SULTAN'ım nesne bilmez
Âb-ı Hayat içip ölmez
Kâfir müslümanı yenmez
Ezelden basıla geldi

Bağdad'ı Bağdad'ı şirin Bağdad'ı
İbtida binasının kuran kim idi
On İki İmam koydu mihrap taşını
Onun duasını eden kim idi

Bağdad'ın yaylasın bile yayladı
İndi aşkın deryasını boyladı
İki cihan fahrî dua eyledi
Allah Allah deyip duran kim idi

Yapıcılar gelir yapı yapmağa
Yapıp yapısını tamam etmeğe
Şirin Bağdad seni seyran etmeğe
Nurdan kandil ile inen kim idi

Uçurdum kuşumu uçan kuş ilen
Gözlerim de doldu kanlı yaş ilen
Üç yüz altmış altı pîr derviş ilen
Bağdad'ı şeydullah eden kim idi

PİR SULTAN'ım var mı sözün hatası
Öldür hırsı, nefsin Hakk'a yetesi
İsmail'e inen koçun atası
Kurt donunda alıp giden kim idi

★

Viran bahçelerde bülbül öter mi
Gönül eğlencesi gül olmayınca
Merhemsiz yaralar onar biter mi
Bir gerçek veliden el olmayınca

Nefse uyan Hakk'a uymuş değildir
Gaziler namazın kılmış değildir
Bu gezen abdallar derviş değildir
Arkasında hırka şal olmayınca

Tabib olmayınca yaram sarılmaz
Mürşid olmayınca pîre varılmaz
Yüz bin asker olsa Yezit kırılmaz
Eli Zülfikarlı Ali olmayınca

Bu aşk meydanında bir divan olur
O meydana düşen Nevciân olur
İtikatsız tâlib boş kovan olur
Vızılar arısı bal olmayınca

Değme ârif bunun sırrın bilemez
Bilse de künhüne âgâh olamaz
Her dede ölüyü diri kılamaz
Hünkâr Hacı Bektaş Veli olmayınca

İki melek gelir sual sorarlar
Dökerler hurcunu gevher ararlar
Bir kılın üstüne köprü kurarlar
Geçemezsin Hakk'a kul olmayınca

PİR SULTAN'ım baştan dalga aşırır
Taşırır da âşıkları çoşurur
Her bildiğin rehber çiğ mi pişirir
Yanıp ateşlere kül olmayınca

★

Güzeller semtinden bize gel oldu
Varamam şu iller yazlanmayınca
Kalmadı hiç talib ehl-i dil oldu
Gerçekler bilinmez azlanmayınca

Yezid'e verildi cevri ile cefa
Mümine verildi zevk ile sefa
Bunda inanmazlar, lâfınız hava
Yalan ile gerçek gözlenmeyince

Ali'yi seversen dilinden koma
Bek sakla sırrını kimseye deme
Bu şir sırr-ulahtır beyan eyleme
Cemiyet kurulup söylenmeyince

Ali'yi sevenler gönül düşürür
Düşürüben aşk kazanın taşırır
Değme rehber çiğ talibi pişirir
Ocaklar yanıp ta közlenmeyince

İR SUL AN ABDAL'ım demek mi olur
Hercayı güzele emek mi olur
Terbiyesiz, ey can semek mi olur
Mü sit huzurunda tuzlanmayınca

★ ★ ★

Muhammed neslinden şu da kim kaldı
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri
Dlunmaz yaraya merhem kim sardı
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri

Muhammed Mirac'da dâvet gününde
Arslan hamle kıldı râhî önünde
Kim idi görünen arslan donunda
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri

Muhammed Mirac'ta ı diği demdir
Kırkların sürdüğü sema'da cemdir
Zühre yıldızını doğduran kimdir
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri

Sarı İsmail hû der muhib yolu
Kimdir yeşil benli gösteren eli
Zâhirde bātında Şah Merdan Ali
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri

Size niyaz eder Güruh-ı Nâci
Arkasında hırka başında tacı
Onulmaz yaranın merhem ilacı
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri

On'ki kurban alır keramet kazan
Kim idi ol divin bendini çözen
Pir Sultan'ım sen bir mürşide özen
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayri

★ ★ ★

Bu yıl bu dağların karı erimez
Eser bād-ı sabâ yel bozuk-bozuk
Türkmen kalkıp yaylasına yürümez
Yıkılmış aşiret zük-bozuk

Kızılmak gibi çağladım aktım
vurdum sinemin bendini yıktım
Gül yüzlü ceranın bağına çıktım
Girdim bahçesine gül bozuk-bozuk

Elim tutmaz güllerini dermeğe
Dilim tutmaz hasta halin sormağa
Dört cevabın mânâsını vermeğe
Sazım düzen tutmaz te bozuk-bozuk

Pir Sultan'ım yaradıldım kul diye
Zâlim paşa elinde mi öl diye
Dostum beni ismarlamış gel diye
Gideceğim amma yol bozuk-bozuk

★ ★ ★

Uyur idik uyardılar
Diriye saydılar bizi
Koyun olduk ses anladık
Sürüye saydılar bizi

Sürülüp kasaba gittik
Kanarıyı meskân ettik
Didar defterine yettik
Şükür hoş gördüler bizi

Halimizi hal eyledik
Yolumuzu yol eyledik
Her çiçekten bal eyledik
Arıya saydılar bizi

Hak divanına dizildik
Pir defterine yazıldık
Bal olduk şerbet ezildik
Doluya saydılar bizi

Pi Sultan'ım Haydar şu da
Çak keramet var insanda
O ci anda bu cihanda
Alı ye saydıla bizi

★ ★ ★

Padişah katlime ferman dilese
Yine geçmem ala gözlü Şah'ımdan
Cellâtlar karşımda satır bilese
Yi e geçmem ala gözlü Şah'ımdan

Onyedi yerimden vursalar yara
Cerrahlar derdime kılmasa çare
Kemendi bend ile çekseler dâra
Yine geçmem ala gözlü Şah'ımdan

Karadır kaşları benzer kömüre
Münafıklar zarar verdi ömüre
İk'ellerim bağlasalar demire
Yine geçmem ala gözlü Şah'ımdan

Eğer beni katsa kervan göçüne
Götürseler Hindistan'a Maçin'e
Urganım atsalar dârağacına
Yine geçmem ala gözlü Şah'ımdan

Âhır katlime ferman yazsalar
Çıksam teneşire tabut düzseler
Kefenim biçilse mezar kazsalar
Yine geçmem ala gözlü Şah'ımdan

Pir Sultan Abdal'im derim vallahi
Ösem terkeylemem Pîr'i billâhi
Huzur-ı mahşerde dilerim Şâh'ı
Yine geçmem ala gözlü Şah'ımdan

★ ★ ★

Kul olayım kalem tutan eline
Kâtib ahvâlimi Şah'a böyle yaz
Şekerler ezeyim şirin diline
Kâtib ahvâlimi Şah'a böyle yaz

Allah'ı seversen kâtip böyle yaz
Dünü gün ol Şah'a eylerim niyaz
Umarım yıkılsın şu kanlı Sivas
Kâtib ahvâlimi Şah'a böyle yaz

Sivas illerinde sazım çalınır
Çamlı beller bölük bölük bölünür
Ben dosttan ayrıldım bağrım delinir
Kâtib ahvâlimi Şah'a böyle yaz

Münafığın her dediği oluyor
Gül benzimiz sararıban soluyor
Gidi Mervan şâd oluban gülüyor
Kâtib ahvâlimi Şah'a böyle yaz

Pir Sultan Abdal'im hey Hızır Paşa
Gör ki neler gelir sağ olan başa
Hasret koydu bizi kavim kardaşa
Kâtib ahvâlimi Şah'a böyle yaz

★ ★ ★

Birlik makamında bir güzel gördüm
Leblerinin şekeri var kandi var
Âşıkı çok imiş aradım sordum
Nice bencileyin derdimendi var

Cemali geliyor hayalde düşte
Canım âsümanda kandilde arşta
Uzakta yakında yeminde pişte
Her nereye baksam Ali'm kendi var

Gâh baheye girer gülden görünür
Gâh mâna şöyleşir dilden görünür
Gâh gönül evinde mihman görünür
Âşığına türlü-türlü fendi var

Şükür olsun bu sevdâya ulaştım
Mahabbet bağına gezdim dolaştım
Oniki İmam'ın cebine düştüm
Şimdi boynumuzda aşk kemendi var

Pir Sultan'im sever böyle dilberi
Bu cümle cihanın yektâ güheri
Kahrın lûtfun çeker isen gel beri
Sevdiğimin nerde bir menendi var

★ ★ ★

Karşıda görünen ne güzel yayla
Bir dem süremedim giderim böyle
Ala gözlü pirim sen himmet eyle
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Eğer göverüben bostan olursam
Şu halkın diline destan olursam
Kara toprak senden üstün olursam
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Bir bölük turnaya sökün dediler
Yürekteki derdi dökün dediler
Yayladan ötesi yakın dediler
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Dost elinden dolu içmiş deliyim
Üstü kan köpüklü meeş seliyim
Ben bir yol oğluyum yol sefiliyim
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Alınmış abdestim aldırırlarsa
Kılınmış namazım kıldırırlarsa
Sizde Şah diyeni öldürürlerse
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

Pir sultan Abdal'im dünya durulmaz
Gitti giden ömür geri dönülmez

Gözlerim de Şah yolundan ırılız
Ben de bu yayladan Şah'a giderim

★ ★ ★

Serseri girme meydâna
Âşık senden hâl isterler
Kallâşlık ile urma dem
Tasdik ehli kaal isterler

Uyan gafletin hâbından
İsbât isterler bâtından
Her âşıkı sohbetinden
Erkân ile yol isterler

Erenler oynar utulmaz
Bu yola hile katılmaz
Bunda harmühre satılmaz
Ya gevher ya lâ'î isterler

Kılı kırk pâre ederler
Birin yol tutup giderler
Dile n'itibar ederler
Hâl içinde hâl isterler

Pir Sultan Abdal neylersin
Müşkil halledip söylersin
Arısın çiçek yaylarsın
Yarın senden bal isterler

★ ★ ★

Dağdan kütür kütür hezen indirir
İndirir de ateşlere yandırır
Her evin evliğin öküz döndürür
İrençberler hoşça görün öküzü

Öküzün damını alçacak yapın
Yaş koman altına kurulup sepin
Koşumdan koşuma gözlerin öpün
İrençberler hoşça görün öküzü

Pir Sultan'ım der ki kaynar coşunca
Tekne hamur kalmaz ekmek pişince
Âdem At'öküzün çifte coşunca
İrençberler hoşça tutun öküzü

★ ★ ★

KUL HİMMET

KUL HİMMET

Büyük halk ozanı Kul Himmet'in yaşantısı hakkında belgelere dayalı ayrıntılı bir bilgiye sahip değiliz. Tokat'ın Almus İlçesi'ne bağlı Varzıl (Görümlü) Köyü'nden olduğu ve 16. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı sanılmaktadır. Adı geçen köyde mezarı gösterilmekte ve köyde onun soyundan gelenlerin bulunduğu bildirilmekte ise de bu söylentiyi doğrulayacak bir belge bulunmamaktadır. Kul Himmet in, Pîr Sultan Abdal'ın çağdaşı olduğu onun etkisinde kaldığı ve eylemlerine katıldığı bilinmektedir. Şiirlerinde, Hacı Bektaş Veli dergâhına ve O'nun ilkelerine içtenlikle bağlı olduğu, deyişlerinin beктаşı yolunu öğretici nitelikte bulunduğu gözönünde tutulursa, Pîr Sultan Abdal gibi Kul Himmet'in de Kalender Çelebi ile yakın işbirliği yapmış olduğu yolundaki söylentilerin gerçek olduğu söylenebilir. Kul Himmet'in yakını olan Kul Hüseyin ve Kul İbrahim'in deyişlerinde bu duruma işaret eden parçalar vardır.

Kul Himmet'in ünü kendisi hayatta iken her tarafa yayıldığından birçok şairin nazire olarak yazdığı şiirler onunkilerle karıştırılmıştır. Bu arada "Kul Himmet Üstadım mahlâslı şiirlerin daha sonra yaşamış başka bir şaire ait olduğu söylenmektedir. Gerçekten de bu ozan bir şiirinde:

Kul Himmet Üstadım hem kulhüvallah
Hüsnüne âşıkım âmentübillah
Yüzüm basa geldim Pîrim Feyzullah
Hazret-i Pîr Nûr göründü gözüme

demektedir. Hacı Bektaş Veli dergâhında postnişin olan ilk Feyzullah Çelebi, Abdü-l Kâdir Çelebi nin oğlu 1711-1759 yılları arasında yaşamış olan Hacı Feyzullah Çelebi dir. Kul Himmet Üstadım mahlâslı ile şiir yazan bu ozanın burada çağdaşı olarak bahsettiği bu Feyzullah Çelebi ise adı geçen ozanın 18. yüzyılda yaşadığını kabul etmek gerekmektedir. Halbuki burada yaşantısını anlatmaya çalıştığımız asıl Kul Himmet'in 16. yüzyılda yaşadığı bilinmektedir. Deyişlerindeki dil özelliği de bunu doğrulamaktadır. Bu itibarla, Kul Himmet Üstadım mahlâslı şiirlerin, 16. yüzyılda yaşamış olan Kul Himmet'i üstad kabul eden bir şaire ait olduğu düşünülebilir. Ancak, şimdiye kadar bunu kesin olarak doğrulayan bir belgeye rastlanamamıştır. Üstelik bu şiirlerdeki üslûb ve içerik Kul Himmet'in yazdığı deyişlere büyük bir uyum göstermektedir. Ali ve Hacı Bektaş Veli sevgi ve bağlılığının öğretici nitelikte yer aldığı bu şiirlerin tümünün, en azından kesin belgeler elde edilinceye kadar, Kul Himmet'e ait olduğunu kabul etmek en gerçekçi bir tutum olur kanısı ile bir ayırım yapmadık. Kaldığı edebiyat tarihimizde hemen her büyük şair taklid edilmiş, zamanla şiirler birbirine karışmış, ayırt edilmesi imkânsız denecek ölçüde göçleşmiştir. Aynı güçlük Kul Himmet'in şiirlerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Kul Himmet'in İran Şahı Tahmasp'la ilişkisi olduğu söylenmekte ise de bu, onunla çağdaş olmasının düşündürdüğü bir tahmin olmaktan ileri gitmemektedir. Kul Himmet, hem bütün deyişlerinde Hacı Bektaş Veli'yi terennüm eder ve ona bağlılığını dile getirir.

Gerek dil bilgisi, gerekse ozanlık yeteneği bakımından büyük bir şair olan Kul Himmet in deyişleri hemen her alevî-Bektaşî köyünde bilinmekte, toplantılarda, kurbanlarda, saz eşliğinde severek okunmaktadır.

Dün gece seyrim içinde
Ben dedem Ali'yi gördüm
Eğildim niyâz deminde
Ben dedem Ali'yi gördüm

Üç چراغ yanar şişede
Arslanlar gezer Meşhedde
Yedi iklim dört köşede
Ben dedem Ali'yi gördüm

Kızıl Güller deste deste
Bergüzâr yolladım dosta
Üç dolu mihmandan iste
Ben dedem Ali'yi gördüm

Cennet kapısında duran
Kilidin mührünü vuran
Yezid'e kılıcın vuran
Ben dedem Ali'yi gördüm

Kanber'i durur sağında
Sakınur cennet bağında
Mûsâ ile Tûr dağında
Ben dedem Ali'yi gördüm

Yüce dağlar coşkun coşkun
Kul Himmet'im aşka düşkün
Cümle meleklerden üstün
Ben dedem Ali'yi gördüm

★ ★ ★

Erenler Şâh'ına kimse eremez
Şâh'ın Kanberine kul olmayınca
Her Kanberim diyen Kanber olamaz
Edeb ile erkân yol olmayınca

Arama ırakdan vardır yakîni
Gerçek olan tâlib bulur Hakkını
Yükletmezler sana yolun yükünü
Bükülüp kâmetin dal olmayınca

Cevâhir yanmasa aşkın oduna
Sikke yazarlarını Şâh'ın adına
Seni hiç korlar mı tâlib evine
Zer gibi sararıp kal olmayınca

Mecnûn olan gezer daim deştinde
Aşkın dolusunu tutar destinde
Seni taşırılar mı başlar üstünde
Mürşid nazar edüb gel olmayınca

Dermend olmayınca gönül hâk olmaz
Âşıklar olmayanlar sine çâk olmaz
Kul Himmet'im eder vücud pâk olmaz
Mürşid'i Kâmil'den el olmayınca

★ ★ ★

Zâhid hû demeyi inkâr eyleme
Ya neye çağırır insan hû deyu
Hû demenin aslı nedendir böyle
Gel edelim sana beyan hû deyu

Evvel ü âhir Hûvallah'ü ekber
Cemâl'i nûrundan doğdu bir gevher
Muhammed Mustafa İmâm-ı hayder
Oldu bu gevherden ayân hû deyu

Tecelli iriştî çün başa gelüb
O gevher mevcile huruşa gelüb
Çerh-i felek anda hem cûşa gelüb
İstedi Âdemi devrân hû deyu

Muhammed Hâtem-i peygamber oldu
Ali evliyâya şâh server oldu
Selmân Muhammed'e hem rehber oldu
Ol günde yürüdü erkân hû deyu

Erenler pinhandı ulu divânda
Muhammed'le Ali bir idi anda
Lâ Fetâ okuyub karşı duranda
Yedi kez çağırıldı cihân hû deyu

Bir üzüm danesi ol Şâh elinde
Kırklar dahi içti cümle mestoldu
Çıkınca Mustafa mirâc yolunda
Şey'en lillâh dedi Selmmân hû deyu

Ol üzüm danesin getirdi Selmân
Kırklar demi ol dem etti galeyân
Muhammed onlarla birlikte ey cân
Hû Allah söyledi irfân hû deyu

Engür'un suyundan hepsi mestoldu
Şâh-ı Merdân cümlesinden üst oldu
Hêzâr post bağlayıp kemer-best oldu
semâ'a girdiler hemen hû deyu

Kırkların birine neşter vuruldu
Aktı kan cümleden isbat olundu
Hak mevcûd mevcûdat anda bulundu
Hû Vallâh çağırıldı Sultân hû deyu

Anlar âşık idi yâr yâr'a karşı
Niyâz eylediler settâr'a karşı
Kırkların cümlesi didâr'a karşı
Baktılar kaldılar hayrân hû deyu

Hû demenin aslı böyledir böyle
Zâhid nedir sözün gel beri söyle
İmânın tazele şehâdet eyle
Söylersin ol zaman amân hû deyu

Kul Himmet meydânda sarhoş olalı
Habib'in aşkına medhuş olalı
Can gözle tecelliye düş olalı
Hayâli gözümde mihmân hû deyü

★ ★ ★

Divâne gönlümüz geçmez güzelden
Mîhrin yereyledi tenden yâ Ali
Benim arzumân'ım sensin ezelden
Gitmez muhabbetin cândan yâ Ali

Cân-ü dilden sevenlerin canısın
Âşıklara medhetmenin şânısın
Kusur görmez mürüvvetler kânısın
Geçersin gûnaâh'dan kandan yâ Ali

Müşkilini halledersin dostuna
Çağırıkca erişirsin düşküne
Kerbela'da yatan İmâm aşkına
Şefaât umarız senden yâ Ali

Nice yüz bin yıllar kandilde durdun
Ata'nın belinden mader'e indin
Anın için halkı gûman'a saldin
Bin bir dondan baş gösterdin yâ Ali

Tarikat içinde şems ü kâmerin
Hakikat içinde zât-ı kemâl'in
İstemem cenneti göster cemâl'in
Kul Himmet geçmezden bunda yâ Ali

Ezel meclisinde kırklar ceminde
Muhammed nûrunda bezendi Ali
Kırklar ile bile âyin-i cem'de
Bu aşkın sırrına özendi Ali

İlimin başı dedi kendin bilesin
Muhammed'e dedi cem'e gelesin
Meydana getirdi aşkın dolusun
Kırklara şarabı sunandı Ali

Tûba ağacından aldı dört yaprak
Pençe-i abâ'ya taksim kılarak
Bir hırka ayırdı içinde erhâk
Giyindi eğinine donandı Ali

Mansûr kabul etti Hakk'ın dârını
Erenlere verdi külli vârını
Muhammed gösterdi Hakk didârını
Ol nûr'a garkoldu boyandı Ali

Hû deyub birliğe kuruldu erkân
Hakikat sürüldü dem ile devrân
Semâ'a kalktılar cümle âşıkân
Kırk kerre meydanı dolandı Ali

Kul Himmet'im eder Hak muhabbete
Dahi yol gider mi birlikden öte
Muhabbetten kaçan eğri sifata
Lânet-ullah dedi ilân'dı Ali

★ ★ ★

Ali ismi dört kitabda okunur
Lâ-ilâhe-illallah yazılı
Zikredeni azazilden sakınur
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

Hacı Bektaş Veli ismi dildedir
Muhammed'in hûb cemâli güldedir
Fatıma ana'nın gözü yoldadır
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

Hasan bahcesinin gülü açıldı
Şâh Hüseyin tazelandı saçıldı
Şehid olanlara hulle biçildi
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

Zeynel yaralandı akıyor kanı
Bâkır kazanında yıkandı donu
İmâm Ca'fer elindedir erkânı
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

Müsâ Kâzım Rızâ'nın destine
Yüz sürelim Muhammed'in postuna
Cebrail'in kanadının üstüne
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

.. . . .
.. . . .
.. . . .

Meyli muhabbette saçı Leylâ var
Bunca âşıkların sande meyli var
Mehdî'nin koynunda bir hamaylı var
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

Kul Himmet üstadım dert ilâcına
Yüz sürelim Muhammed'in tâcına
Fatma ananın saç bağ ucuna
Lâ-ilâhe-illallah yazılı

★ ★ ★

Gel gönül idrak edüb fehmeyle
Kimdir şu cihânın kaim makamı
Muhammed'e etti Levlâke-levlâk
Ali evliyâ'nın hatm-i temâmı

Ol gece Muhammed mirâc'a erdi
Erdi de tâlib'in yarasın sardı
Hakkın kudretinden konukluk gördü
İzzet etti dosta dökdü taamı

Muhammed taama etti bismillah
Bilesince el sundu Hazret-i Şâh
Dedu bu el kimin yâ Rasûlallah
Buyurdu Ali'nin eli ola mı

Ol gecede kabul oldu dilekler
Lerzan oldu bütün çerh-i felekler
Hakk katında saf saf durur melekler
Ziyaret ettiler güzel Şâh'ımı

Ol demde sohbetin hâli bilindi
Allah bir Muhammed Ali denildi
Anda seyrettiler Levh-ü kalemi
Görüldü âlemin anda encâmı

Ali âlâ'dır Hakk divânında
Hak Taâla kün buyurdu Şânında
Yedi kat semâ'da arslan donunda
Hikmetle gördüler kerem kârımı

Selman arşa çıktı eyvallah etti
Ahmed'den bir üzüm şeydullah dedi
Kırklar ezdi içti eyvallah etti
Ali'nin verdiği engûr ola mı

Hakk Muhammed Ali üçü o demde
Cümlesi de beli dedi o demde
Şâh'ım hazır bulundu kelâmda
Anda danıştilar binbir kelâmı

Doksan bin kelâmı şerhedip buldu
Kimin nihân kimin âşikâr kıldı
Otuz bini belli şeriat oldu
Setretti bağladı nefsi avâmı

Otuz bin tarikat iptida hâli
Evvel rehberinden tuttular eli
Gösterdi erkânı sürdürer yolu
Bekle hoş gönülle post u kıyâmı

Otuz bin marifet zat sıfat olmaz
Aslı tûrab'dır hesaba gelmez
Hakikatin künhüne her akıl ermez
Danış rehberine bozma nizamı

Sen bu tecellâyı sende görmezsin
Bu arada eremezsen ermezsin
Âşıkın mührünü candan görmezsin
Dolaşır gezersin Beytül-haramı

Kul Himmet'im tecellâsın kıldığım
El kavşırub divânında durduğum
Günâhım çok gözlerini sevdiğüm
Mürüvvet et bağışla gör suçumu

★ ★ ★

Seyran edüb bu âlemi gezerken
Gördüm ol menzilde duran canları
Cümlesinin erkânı bir yolu bir
Muhammed Ali'ye çıkar yolları

Hepsi bir mürşide demişler beli
Tesbihleri Allah, Muhammed Ali
Meşrebi Huseyni ismi alevi
Muhammed Ali'ye çıkar yolları

Durakları irfân bağıyla bostan
Silinmiş kalbleri gûmandan pastan
Cümleinin muradı o ulu dosttan
Anı gibi sedalanır ünleri

Sıratı mizanı bunda geçmişler
Varlık benlik binasını yıkmışlar
Al giymişler sūs donundan çıkmışlar
Gece kâdir gündüz bayram günleri

Bir nefesde bir İmâm'a uymuşlar
Birin in niyâzın bine saymışlar
Kaynayuben kabdan kaba konmuşlar
Haber duymuş dost ilinden canları

Cennet istemezler azm-i didara
Ne korku çekerler tamu-u nâra
Çevirmezler yüzlerini duvara
Didara dönmüştür öz gönülleri

Kul Himmet'im gerçeklerin bu meydan
Özün kurtarmışlar sıfat-ı şeytan
Esrimeşler kırkın içtiği demden
Canlar halâs olmuş kalmış malları

★ ★ ★

Bizi bu sevdaya salan
Kendi Cenab-ı Allah'dır
Bu sevdaya meyil veren
İşi gücü eyvallah'dır

Eyvallah'ı bilen kişi
Her dem artar aşk ı cûşu
Rasûl'ün binek taşı
Hâlâ durur muallâk'tır

Mağrîb ile maşrîkını bezeden
Zâhir bâtın hikmetini gözeden
Hasan'la Huseyn gelir gazâ'dan
Muhammed Ali'nin soyu ne güzel

Zeynel Bâkır Ca'fer yârlar Yârenler
Zâhir bâtın hikmetine erenler
Akdağ'ın başına döşenmiş erler
Âb-ı Hayat gölünün suyu ne güzel

Kâzım Mûsâ Rızâ'nın dilinde
Hakkın bir nişânı vardır kolunda
Kenân ile gezdim Mısır elinde
Yusuf'un yattığı kuyu ne güzel

Takî Nakî Askerî'ye akarım
Mehdî gelür deyu yola bakarım
On İki İmâmlar'ın yasın tutarım
Matemi ananların huyu ne güzel

Benim Pîr'im dür çıkarır dükkânda
Kaynayub coşuyor gevheri kânda
Kul Himmet üstadım sevgisi canda
Kaşların lâm-elif be'yi ne güzel

★ ★ ★

Allah medet yâ Muhammed yâ Ali
Günâh kuyusunda zindâna düştüm
Gülbangi çekilen Bektaş Veli
Yok mu gayretiniz dermân'a düştüm

Fatıma ananın taamın tattım
Server Muhammed'e göz gönül kattım
İmâm Hasan ile çok metâ sattım
Şâh Hüseyin ile düşmânâ düştüm

Zeynel'i severek aşnâ'ya yettim
Bâkır'ın izniyle musâhib tuttum
Ca'fer Sâdik'in yolundan gittim
Necf deryasında umman'a düştüm

Kâzım Mûsâ Rızâ'ya kavuştum
Kerbelâ çölünde cenge giriştim
Yezid askeriyle hayli savaştım
Yaralandı sinem Al kana düştüm

Takî Nakî Askerî'dir nûrumuz
Mehdî mağarada girli sırrımız
Cebraîl önümüzce rehberimiz
Kırkların ceminde erkân'a düştüm

On İki İmân dergâhında elim var
Gice gündüz sohbetim var demim var
Çok günâhım var ya neden gamım var
Ali gibi Şâh-ı Merdân'a düştüm

Kul Himmet üstadım bu nasıl yazı
Lezzet verir şirin mahabbet tuzu
Ali'nin alnında zühre yıldızı
Meyl-ü mahabbeti Selman'a düştüm

★ ★ ★

Benim günâhım çok senin katında
Allah bir Muhammed Ali el'aman
Sen kerem kânısın zâhir bâtında
Allah bir Muhammed Ali el'aman

Fâtıma Hatice Zehra da bile
Bir dilek dilersen Hasanda dile
Şâh Hüseyin ile girdik bu yola
Allah bir Muhammed Ali el'aman

Zeynel Bâkır Ca'fer üçü bir katar
Kâzım Mûsâ Rızâ gözümde tüter
Deryaya garkolan ummana batar
Allah bir Muhammed Ali el'aman

Takî Nakî Şâh Askerî dostumuz
Yine arttı cümbüşümüz cüşumuz
Muhammed Mehdî penâh'ımız başımız
Allah bir Muhammed Ali el'aman

Derdimin dermanı sultan Yalıncağ
Bağlanıp da bir ikrara kalıncağ
Şefaât umarım senden ölünceğ
Allah bir Muhammed Ali el'aman

Çiğerciğim kebab gibi çevrilür
Döne döne aşk oduna kavrulur
Gönlümün evinde harman savrulur
Allah bir Muhammed Ali el'aman

Kul Himmet üstadım on iki katar
On iki dükkanda metain satar
Dudu'lar kumrular o sesden öter
Allah bir Muhammed Ali el'aman

★ ★ ★

Yetmiş iki buçuk millet dileği
Yaradana yalvarırım sabahdan
Ol zaman dolanır Hakkın meleği
Yaradana yalvarırım sabahdan

Herkes metainı alır satışır
Hak Muhammed Ali câr'a yetişir
Kuşlar böyle yuvasında ötüşür
Yaradana yalvarırım sabahdan

Seher vakti oldu nasıldır haller
Ol zaman açılır kırmızı güller
Sabahtan kapular açıktır derler
Yaradana yalvarırım sabahdan

Kul Himmet üstadım yolu kurdular
Hacete ötüyor kumru dudular
Hakk'a yarar difek kabul dediler
Yaradana yalvarırım sabahdan

★ ★ ★

Seyyah oldum şu âlemi gezerim
Bir dost bulamadım gün akşam oldu
Kendi efkârımca okur yazarım
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

İki elim gitmez oldu yüzümden
Âh ettikçe kan geliyor gözümden
Kusurumu gördüm kendi özümden
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

Bozuk şu dünyanın temeli bozuk
Tükendi daneler kalmadı azık
Yazıktır şu geçen ömüre yazık
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

Kul Himmet üstadım ummana dalam
Gidenler gelmedi bir haber alam
Abdal oldum şâl giyinip dolanam
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

★ ★ ★

Gül bittiği yeri bilirim dersin
Bilir misin benlik şeytân'a düştü
Cevahir mâdenin bulurum dersin
Cevahir bulanlar hüsrân'a düştü

Ben Ali'yi gördüm mahbûb çağında
Selmân'ın çiğninde yolun sağında
Cennetten içeri Firdevs başında
Bülbül figân eder gülşâh'a düştü

Selmân'ın çiğninde bir civân geldi
destûr Şâh'ım dedi elini aldı
Muhammed terini gül ile sildi
Ol zaman kokusu insân'a düştü

Muhammedi gören canlar ağladı
Sel sel olup çeşmim yaşı çağladı
Cebrail Habibin belin bağladı
Kırkların ceminde erkân'a düştü

Kırklar geldi her çiçekden derdiler
Koklayuben yüzlerine sürdüler
Her destesin bir güzele verdiler
Gül Muhammed nerkis Selmân'a düştü

Cennetin kapusun kırklar açtılar
Tohumunu yeryüzüne saçtılar
Bir üzümü ezip suyun içtiler
Size mescit bize meyhâne düştü

Kul Himmet Üstadım dilek diledi
Seyyah olub şu âlemieledi
Arafât dağında bir koç meledi
İsmail önünce kurbâna düştü

★ ★ ★

Sevdiğim Allah bir Muhammed Ali
Günahkârım günahımı başışla
Pîrim Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Günahkârım Günahımı başışla

Fatıma anayı ümmeşâh bildim
Ağladıkça çeşmim yaşını sildim
Günahkârım sana mürüvvete geldim
Günahkârım günahımı başışla

İmâm Hasan ile çok yedim içtim
İmâm Hüseyine derdimi deştim
İmâm Zeynel Bâkır Ca'fer e düştüm
Günahkârım günahımı başışla

Kâzım Musâ Rızâ dahi neredir
Takî Nakî Şâh Askerî ordadır
Mehdî mağarada Mansûr dardadır
Günahkârım günahımı başışla

Kul Himmet üstadım söyler güzelden
Mevlâm muradımı vere tez elden
Sana cömert derler ezel ezelden
Günahkârım günahımı başışla

★ ★ ★

Hak Muhammed Pîr'im Ali
Amana geldim amana
Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Amana geldim amana

Ali'dir izzetli şâhim
İmâmlardır secdegâhim
Yerden gökten çok günâhim
Amana geldim amana

Fatıma ana'yı anarım
Kalmadı sabrı kararım
Hatam çok günâhkârım
Amana geldim amana

Hasan şehidlerin başı
Şâh Hüseyn karındaşı
Sebil oldu çeşmim yaşı
Amana geldim amana

Zeynel Bâkır Ca'fer Kâzım
Rızâ'ya bağlıdır özüm
Cümlenize var niyâzım
Amana geldim amana

Takî Nakî Şâh Askerî
Gelmişim divândan beri
Mürüvvet Ali'nin Kanber'i
Amana geldim amana

Kul Himmet üstadım aman
Yetiş Mehdî Sâhib Zâman
Yardım eyle on iki İmâm
Amana geldim amana

★ ★ ★

Hak'dan bir sevda geldi serime
Mustafa Murtaza Hayder aşkına
Yalvarırım Hacı Bektaş Pîrime
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

Ali Ali diye ağlar gezerim
Fatıma ananın hayâlini sezerim
Şehriban anada kaldı nazarım
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

Muhammed Ali'dir çeşmenin gözü
Hasan Huseyn kabul et bizi
Zeynel Bâkır ile sürelim izi
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

İmâm Ca'fer Mûsâ Rızâ
Size her dem niyâz seza
Takî Nakî imdat bize
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

Hasan Askerî'ye vermişiz ahdi
Mağrada sır olan Muhammed Mehdî
Bunca muhibbân'ı aşkına yakdı
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

Mürşid buyruğuna imân eylerim
Eriş Şâh-ı Merdân dilek dilerim
Bu sinemi aşk okuyla delerim
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

Kul Himmet üstadım kaydadı coştı
Hızır Nebî Hızır İlyas ulaştı
Üç güzel sevdası serime düştü
Mustafa Murtaza Hayder aşkına

★ ★ ★

Süzülüp güvercin donunda gelen
Doksan bin eren ın nasibin veren
Darı çec üstünde namazın kılan
Hakk der yalvarırım Hacı Bektaş'a

Güvercin donunda gelib oturan
Eksik işi tamamına yetiren
Kara taşı hamur gibi yağuran
Hakk der yalvarırım Hacı Bektaş'a

Parmak tutup yuvak taşın kaldıran
Mucizatın cümle âleme bildiren
On iki öküzü bir kazana dolduran
Hakk der yalvarırım Hacı Bektaş'a

Ak pınar diyorlar çağlayub akar
Seksen bin evliya delilin yakar
Doksan bin rum eri gülbankın çeker
Hakk der yalvarırım Hacı Bektaş'a

Kul Himmet Üstadım bu Pîr'in sesi
Cihan'a kâr eder onun nefesi
Cümle ocakzâde'nin ser çeşmesi
Hakk der yalvarırım Hacı Bektaş'a

★ ★ ★

Bir ihşan edersen vaktinde eyle
Geçti yiğit ömrün gel kerem eyle
Söylersen Muhammed Ali'den söyle
Şeker dudağınla bal kerem eyle

Bektaş Velî'de kaldı nazarım
Fatıma ana'ya vardır niyâzım
Abdal olmuş kapı kapı gezerim
Abdal boynu bükük gel kerem eyle

Hasan Hüseyn'in sevgisi canda
Kaynayıp coşuyor gevheri kân'da
Hızır nebi ile ulu mekânda
Çağırıldığım yerde bul kerem eyle

İmâm zeynel ikrarını güderim
Bâkır Ca'fer katarını yederim
Yurdunuza garib gelmiş giderim
Kâzım Musâ Rızâ yol kerem eyle

Takî Nakî Şâh Askerî nurundan
Onlar bilir ancak Ali sırrından
Din serveri Muhammed'in terinden
Yüzüme sürmege gül kerem eyle

Mehdi-i Râsule ben bir çâkerim
Hayli demdir intizarın çekerim
Âh ederim göz yaşımı dökerim
Çeşmim yaşlarını sil kerem eyle

Kul Himmet'im sizi nasıl bilirim
Kimim var ki peşinizden gelirim
İmâm Ali eşîğinde ölüürüm
Cenaze namazım kıl kerem eyle

★ ★ ★

Dün gece seyrinde bir dolu içtim
Sultan Hacı Bektaş sen imdad eyle
Çok niyâz eyledim yalvarı düştüm
Hünkâr Hacı Bektaş sen imdad eyle

Muratlar verici bir gani han'sın
Eşin yok dünyada gevher-i kân'sın
Seni sevmeyenler odlara yansın
Hünkâr Hacı Bektaş sen imdad eyle

Muhammed Ali'dir Ali Muhammed
Seni sevenlerin mekânı cennet
Masûm-u Pâk'lerden erişe himmet
Hünkâr Hacı Bektaş sen imdad eyle

Umarım hare uğratma yolum
Ağzımın içinde lâl etme dilim
Bahcemin içinde soldurma gülüm
Hünkâr Hacı Bektaş sen imdad eyle

Günahkâr bir kulum isyanım çoktur
Hazretine lâyük hediyem yoktur
Mürşidler Mürşidi buyruğun hakdır
Hünkâr Hacı Bektaş sen imdad eyle

Kul Himmet üstadım arzeder seni
Zâhirde bâtında şefaât kân'ı
Kapına gelmişim mürüvvet anı
Hünkâr Hacı Bektaş sen imdad eyle

★ ★ ★

Bir emanet geldi Horasandan
Alırsan gevherin en hası geldi
Ervah-ı ezelden hayli zamandan
Alırsan gevherin en hası geldi

Bektaş Veli'dir kulun imânı
Fatıma anadır ol Pir'in canı
Müşterisi varsa açam dükkânı
Alırsan gevherin en hası geldi

Muhammed Ali'den tutmuş tây'ını
Hasan Hüseyinle yapmış sây'ını
Birlikde içmişler zemzem suyunu
Alırsan gevherin en hası geldi

Zeynel zindanda okuyup yazar
Bâkır Ca'fer bir katar düzer
Bir bezirgân gelmiş yükünü çözer
Alırsan gevherin en hası geldi

Kâzım Musâ Rızâ der ki varalım
Takî Nakî Askerî'yi görelim
Metâ'in pahasın bizler verelim
Alırsan gevherin en hası geldi

Mehdi der ki bu bir helâl kâr mıdır
Dn İki İmâm'dan doğru yol mudur
Her kulun sermayesi bunda var mıdır
Alırsan gevherin en hası geldi

Kul Himmet'im demem sırrı nâşi'ye
Bir güneş doğa da âlem ışıya
Haber eylen gelsin pazar başıya
Alırsan gevherin en hası geldi

★ ★ ★

Seyyah olub şu âlemi gezerken
Deşt edip cihânı gezen geldin mi
Şu garib başımdan aldın aklımı
Aklımı başımdan alan geldin mi

Her ne ister isen açık bazarım
Dost aşkına ben derimi yüzerim
Hayalinle gönlüm eğler gezerim
Dermansız yararı saran geldin mi

Aşkın küresinde yüreğim pişdi
Korkarım araya engel karışdı
Şâh-ı Merdân Ali geldi erişdi
Sırların küh'üne eren geldin mi

Naz etme sevdiğim nazın vakti mi
Gönül seyyah eder gezer iklimi
Bir güzel sevmişim alır aklımı
Hemi alıp hemı veren geldin mi

Kul Himmet'im biri aklımı aldı
Serimi onulmaz sevda'ya saldı
Dahi birkaç sözüm bekaya kaldı
Dünya hesabını soran geldin mi

★ ★ ★

Bir sözüm vardır tutana
Er O dur Hakk'dan utana
Kul olmuşuz bir sultan'a
Eşiği de kiblegâh'dır

Er odur ki Hakk'dan öge
Desti dâmânına değe
Benzemez ağaya beğe
Ali Şâh bir ulu şâhtır

Dest ü dâmeni salmanam
Cevhersiz göle dalmanam
Kırklar sâili Salman'am
İşim gücüm şeydullâh'dır

Kul Himmet'im okur yazar
Şu cihâni eler gezer
Hakk'dan bize oldu nazar
Bu bir sır-ı sırrullah'dır

★ ★ ★

Aklım fikrüm yâr eyledim ben bana
Öğüt verdim deli gönül almadı
Bir küpeciği var almış eline
Dünyayı içine koydum dolmadı

Alması farz imiş sünnetir selâm
Hakk nurdan yaratmış yaz dedi kalem
Bir çiçek yarattı ol Rabbü-l âlem
Anı kohulayan mahrum kalmadı

Var bir Pîr'e eriş serseri gezme
Gözet gözün önün yolundan azma
Değme bir dükkâna yükünü çözme
Bunda çok bazergân işi kalmadı

Gençlik yaza benzer kocalık güze
Yüreğim dağılıdır dertlerim taze
Boynun eğde hizmet eyle üstaza
Şeydan benlik ile menzil almadı

Kul Himmet'im deste gülü elinde
Daima zikreder Hakk'ı dilinde
Bir güzel sevmişim Hakk'ın yolunda
Hayâli gönlümden zâil olmadı

★ ★ ★

Her sabah her sabah ötüşür kuşlar
Allah bir Muhammed Ali diyerek
Bülbüller gül için figâna başlar
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Kismetimiz kalbimizde buluna
Veyselkaran gitti Yemen yoluna
Arıyız uçarız kudret balına
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Biz çekelim İmâmların yasını
İşit gerçek erenlerin sesini
İmâm Hasan içti ağu tasını
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Ârif olan eleklerden elendi
Tâlib olan Hakk yoluna dolandı
Şâh Hüseyin alkanlara boyandı
Allah bir Muhammed Ali diyerek

İmâm Zeynel paralandı bölündü
Ol İmâm Bakır'a yüzler sürüldü
Cafer-i Zâkî'ya erkan verildi
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Gönül kuşu kal evinde yuvasın
Serime çöktü ya ahret ıvgasın
İmâm Kâzım Mûsâ Rızâ duasın
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Şâh Takî ba Nakî nûr olub gitti
Hasan-el Askerî er olub gitti
Mehdî mağarada sır olub gitti
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Kanber Selman Fatma durdu duaya
Şehriban ağladı bindi deveye
İsâ kahreyledi çıktı havaya
Allah bir Muhammed Ali diyerek

Dört kitab yazıldı dört dine düştü
Kur'an Muhammed'in virdine düştü
Kul Himmet Pîr'inin derdine düştü
Allah bir Muhammed Ali diyerek

★ ★ ★

Tâ kalû-belî'den sevdik seviştik
Bizimle ezeli yâr'dır mahabbet
Üstaz huzurunda ikrâr konuştuk
Mü'mîn'e kadîm ikrârdır mahabbet

Mahabbettir lâ ilâhe illallah
Mahabbettir Muhammed Rasûlullah
Mahabbettir Ali-yel-Veliyullah
Üç ismin mânâsı'dır mahabbet

Allah Muhammed Ali ortasında
Beytullah içinde Hakk huzurunda
Kudret kandilinde aşk sahrasında
Cibril'in gördüğü nûrdur mahabbet

Kudret kelâmını söyler Cebrail
Rızâ lokmasını sunar Mikâil
Canı cana ulaştırır Azrail
İsrâfil ağzında sûrdur mahabbet

Mahabbettir yerin goğün direği
Mahabbet eden'in yanar çerağı
Âşıkâ Beytullah mâşûk durağı
Hakk'ın nazar ettiği yerdir mahabbet

Mahabbet kadimdir insân içinde
Zira can severiz cânân içinde
Kırklar meydânında irfân içinde
Muhîbbân ceminde güldür mahabbet

Can'a mahabbet etse erkândır
Erkândır mahabbet arzû'yu candır
Hürî meclisinde olsa civândır
Rızâ'nın yurdunda birdir mahabbet

Gel beru gel beru imân edersen
Gelme hakkın değil gûmân edersen
Sırrın tercemandır beyân edersen
Bu halkın içinde sırdır mahabbet

Bu her dem bahardır bunda kış olmaz
Öter bülbülleri dilleri durmaz
Kokusu tükenmez hem rengi solmaz
Acep bağ-ı gül-ü zârdır mahabbet

Mahabbet edenler nasibin alır
Mahabbet ederse derd ehlin bulur
Ser-çeşme Muhammed Ali'den gelir
Dalgası tükenmez göldür mahabbet

Âşık gülşende hem Şirin-ü Ferhâd
Leylâ'da Mecnûn'a göründü üstad
Muhammed Ali'den kuruldu bünyâd
Tâ ezelden beri vardır mahabbet

Kul Himmet im makam özge makamdır
Mahabbet'in mihrî on iki İmâmdır
Güzel Şâh'ın huzurunda tamamdır
Hakikat vaslîna yârdır mahabbet

★ ★ ★

Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dergâh'a doğru gider yollarımız
Şol güzel Ali'yi sevenlerdeniz
Düvazdeh İmâm okur dillerimiz

Biz mü'miniz münafıktan üşendik
Tûrab olduk topraklara döşendik
Kemerbestler ile kuşak kuşandık
Pîr eliyle bağlandı bellerimiz

Biz mü'miniz kalbimizde kara yok
Bunda yoka yok demezler vara yok
Nasib olmuş ayrılığa çâre yok
Meğer harla açıldı güllerimiz

Biz öğüt almışız bizden ulu'dan
İhsân muhammed'den mürvet Ali'den
Katara bağlıyoz kalû-beli'den
Başta değil damen'de ellerimiz

Yolda musahib evlerimiz var
Âşına gönlümüz illerimiz var
Dudulu kumrulu bağlarımız var
Şâh şâh diye öter bülbüllerimiz

Kul Himmet'im sen de katara düzel
Mahabbet mülkinde âhîr ü ezel
Severim Pîrim i benim ne güzel
Aynımdan gitmiyor hayâllerimiz

★ ★ ★

Hacı Bektaş tekkesine gireli
Hazret-i Pîr nûr göründü gözüme
Zâhir bâtın himmetine ireli
Hazret-i Pîr nûr göründü gözüme

Hacı Bektaş vatan tutmuş Urum'dan
Bu nasıl sevdâdır gitmez serimden
Hayır himmet aldım güzel Pîrimden
Hazret-i Pîr nûr göründü gözüme

Dervişleri mengüşesin takınır
Umarım ki yol bilmezden sakınır
Anda Yed-ullâh âyeti okunur
Haret-i Pîr nûr göründü gözüme

Âşıkların bâdesini dolduran
Düşmüşlerin elin alıb kaldıran
Darı çec üstünde namaz dıldıran
Hazret-i Pîr nûr göründü gözüme

Kul Himmet üstadım hem Kulhüvallah
Hüsnüne âşıkım âmentü-billâh
Yüzüm basa geldim Pîrim Feyzullah
Hazret-i Pîr nûr göründü gözüme

★ ★ ★

Elif Allah adın okur yazarım
Be bir nokta ile te'yi ne güzel
Bektaş Velî'de kaldı nazarım
Fatma Ana'nın usûl boyu ne güzel

Kâtibler oturmuş hüsnünü yazar
Kaldırılmış nikabın değmeye nazar
Arafât dağında salınıp gezer
İsmail'in servî boyu ne güzel

Gel Ali yoluna gideyim dersin
Salmayasın Muhammed'in peşini
El kaldırıp tavâf edeyim dersin
Salmayasın Muhammed'in peşini

Şu dünyada malı mülkü nidersin
Yâd yola gidersen yanlış gidersin
Kahırlar getirib gamlar yutarsın
Salmayasın Muhammed'in peşini

Peşinden gitmezsen yoldan azarsın
Gözlerinden kanlı yaşlar süzersin
Gurbet illerinde ağlar gezersin
Salmayasın Muhammed'in peşini

Bir köprü yaptırmış ol kıldan ince
Niceleri gidiyor gidemez nice
Melekler kılavuz gider öncüne
Salmayasın Muhammed'in peşini

Zebâniler gelir sual sormaya
Dilin tutmaz cevabını vermeye
Biri hamle eder sana vurmaya
Salmayasın Muhammed'in peşini.

Zebâniler odlu topuz atışa
Her nerene değse yana tutuşa
Çağırınca ulu Hünkâr yetişe
Salmayasın Muhammed'in peşini

Kul Himmet'im bir gün günâh tartılır
Altın gümüş mihenklere sürtülür
Ol Rasûl'a çağırınlar kurtulur
Salmayasın Muhammed'in peşini

★ ★ ★

Mansûr gibi dâr'a vardığım zaman
Ol zaman konuştum üstâzımınan
Pîr'in divânına durduğum zaman
Niyâzbend oldum danışım üstâzımınan

Cebraîl inerek âyet sununca
Nûr ile balkıyıp yere konunca
Şâh-ı Merdân bize dolu sununca
Cür'asından içtim üstâzımınan

Yusuf ile kuyulara atıldım
Yunus ile balıklara yutuldum
Esir oldum pazarlarda satıldım
Mısır'da buluştum üstâzımınan

Hak Muhammed Ali dilimde virdim
Günbegün artıyor onulmaz derdim
Mansur'un darında özümü gördüm
Çözüp ağzım açtım üstâzımınan

Hâlii Peygamber'i nâr'a attılar
Mancınığı put'a doğru tuttular
Ol Kûfe şehrinde neler ettiler
Od'lara karışım üstâzımınan

Erenler dâmenindedir benim desdim
Yağmur ile yağdım yel ile esdim
Ferhâd ile bile kayalar kesdim
Dağlarda buluştum üstâzımınan

Bölük bölük nûr fışkıran yüzüne
Ağlayı ağlayı düşüm izine
Mûsa ile girdim Nil denizine
Sularından içtim üstâzımınan

Şâh-ı Merdân bize dolu sunalı
Kırklar ile bile içip kanalı
Bir sayı söyledim on bir hanel
On iki'ye yetirdim üstâzımınan

Hacı Bektaş Dergâhına varalım
Evlâd-ı Rasûl ü anda görelim
Kul Himmet'im pîr'e ikrâr verelim
Şükür necât buldum üstâzımınan

★ ★ ★

Muhammed Ali'nin yolun gözlerim
Odur elâ gözlü sultânım benim
Bektaş Velî'nin izin izlerim
Odur elâ gözlü sultânım benim

Cebraîl cennette sordu haberi
Bu bir kadîm yoldur ötedenberi
Biri o nun düldülü biri Kanberi
O dur elâ gözlü sultânım benim

Hasan Hüseyin'e ağlar gezerim
Başıma karalar bağlar gezerim
Zeynel Bâkır Ca'fer'dedir nazarım
Odur elâ gözlü sultânım benim

Kâzım Mûsâ Rızâ'dır katarım
Takî Naki Askerî'ye yeterim
Mehdî-i Livâ'nın peşin tutarım
Odur elâ gözlü sultânım benim

Kul Himmet'im aklım başımda
Gündüz hayâlimde gece düşümde
Selmân'ın çiğninde çocuk yaşımda
Odur elâ gözlü sultânım benim

★ ★ ★

Dün gece seyrinde bir şâr'a vardım
Niyâz ile kapıları açılır
Lâleli sünbüllü bağıni gördüm
Bübül öter gence güller açılır

Pazarında gül ahrlar satarlar
Koklaşuben canı cana katarlar
Gerçekleri bir kıl ile yederler
Müminlere Hulle donu biçilir

Dallarında duaları yazılı
Yaprakları bir sıraya dizili
Meleşirler kurbanları kuzulu
Canlar başışlanır kandan geçilir

Gül kokusu Muhammed'in teridir
Gönlü sâf olanlar Hakk'ın yâridir
Âşık mâşûkunun bergüzârıdır
Sevdâlar nasibler nurlar saçılır

Bu şâr Kul Himmet'im erenler şâr'ı
Bu şâr'da satarlar erenler vârı
Bu şâr'ın adı var gönül pazarı
Engûrler ezilir meyler içilir

★ ★ ★

Gel seninle ahd-i îman edelim
Hal evinde hâl olalım sevdiğim
Bağlanalım bir ikrar'a gidelim
Yaradana kul olalım sevdiğim

Doymadım bu dünyanın tadına
Âşık oldum Muhammed'in adına
Âşık Kerem gibi aşkın oduna
Yana yana kül olalım sevdiğim

Pir didarı görenler hep hacı oldu
Kâbe dıvarını öpen nicoldu
Sevdiğimden ayrılması güc oldu
Maşheredek bir olalım sevdiğim

Gel seninle bir salâha çıkalım
Enginlerden uğran uğran bakalım
Kalp evine aşk ateşi yakalım
İntizarda bir olalım sevdiğim

Kul Himmet'im bilmem nedir çareleri
Göz göz oldu sızılıyor yareleri
İkimizi bir kefene saralar
Bir kabirde sır olalım sevdiğim

★ ★ ★

Seher vakti Şâh kervanı gidiyor
Anın katarından ayırma bizi
Kanber önü sıra katar yediyor
Anın katarından ayırma bizi

Ezel ezel imiş Muhammed Ali
Urumda söylenir Bektaş Veli
Bir arab geliyor eli develi
Anın katarından ayırma bizi

Gül kokusu Mihammed'in teridir
Hakk sözüyle karlı dağlar eridir
Hatice Fatıma Hakk'ın gülüdür
Anın katarından ayırma bizi

O! Cebraîl kanadını açınca
Rahmetini yeryüzüne saçınca
Hasan Hüseyin birer cür'a içince
Anın katarından ayırma bizi

İmâm Zeynel bekler zindan içini
Söylemezler günâhını suçunu
Bâkır Ca'fer çeker gider göçünü
Anın katarından ayırma bizi

Kâzım Mûsâ Rızâ Hakk'ın nûrudur
Taki Nakî Askerî anın intizandır
Selmân'ın çiğninde bir civân vardır
Anın katadından ayırma bizi

Kul Himmet bilmiyor Mehdi nicoldu
Pir eşiğine yüz sürenler hacı oldu
On iki İmâmların tacı yücoldu
Anın katarından ayırma bizi

★ ★ ★

Günde varsam gelsem Şâh-ı Kerim'e
Pir'e varmayınca yoktur çâresi
Lokman hekim em çalamaz yâreme
Pir'e varmayınca yoktur çâresi

Ateş olsam türab olsam yol olsam
Erisem de hal evinde hâl olsam
Tekkelerin eşiğinde kul olsam
Pir'e varmayınca yoktur çâresi

İsmaile inen koçu getirsem
Cebraîlin her hizmetin yetirsem
Selmân gibi civân Şâh'a erişsem
Pir'e varmayınca yoktur çâresi

Seksen bin hacıyla Kâbe'ye varsam
Makâm-ı Muhammed'e yüzümü sürsem
Şâh aşkına su dağıtsam su versem
Pir'e varmayınca yoktur çâresi

Tevaf edip her yeri Kâbeden gelsem
Amentü okusam abdestim alsam
Ulu camilerde beş vakit kılsam
Pîr'e varmayınca yoktur çâresi

Günde günde kurban edip yedirsem
Kurbanınız kabul ola dedirsem
Mihmanlar'a her gün yatak serdirsem
Pîr'e varmayınca yoktur çâresi

Çağırınız Muhammed'e Ali'ye
Yüz süreriz gerçeklere Veli'ye
Varıb hizmet etsem Kızıl Deli'ye
Pîr'e varmayınca yoktur çâresi

Şeyh Ahmed'e bir niyâz etsem
Karaca Ahmed'e halim arzetsen
Kendi elim ile devemi yedsem
Pîr'e varmayınca yoktur çâresi

Kâdir Allah sen bilirsin hâlimiz
Yeter mi ola eşiğine elimiz
Yine onlar musmul etmez ölümüz
Pîr'e varmayınca yoktur çâresi

Kul Himmet'im der Vallâh ve Billâh
Hüseynî'ler çağırışır Kerîm-Allah
Pîr meydânındayız Allah-Eyvallah
Pîr'e varmayınca yoktur çâresi

★ ★ ★

Bu gün bize Ali geldi
Elleri hem dolu geldi
Şükürler olsun bu güne
Hacı Bektaş Veli geldi

Bu gün bize Şâh geldi
Ulu bir secdeğâh geldi
Muhammed Rasûlullah
Ali Veliyullah geldi

Bu gün bize düş geldi
Safâ geldi hoş geldi
Allah Muhammed Ali
Yıldız ay güneş geldi

Hakk bizden razı geldi
Afinımıza yazı geldi
İsmail Peygambere
Arşdan bir kuzu geldi

Kul Himmet'im bu demde
Keramet vardır âdemde
Dünyaya gelende gidende
Önün sıra Mürşid geldi

★ ★ ★

Fatma Ana özün dâra çekince
Gözünden akan yaş sel olmadı mı
Ah edip göz yaşın yere dökünce
Üzüm göverip de dal olmadı mı

Üzümün dalında bir üzüm oldu
Muhammed kopardı eline aldı
Üzümün içinde bir çiğir çıktı
Ol zaman babında kul olmadı mı

Selman geldi şeydullahın istedi
Ali Muhammed'i gördü dost dedi
Bu engür kırklara hissedir dedi
Engür ezilip de bal olmadı mı

Tevhid mumu kudretinden uyandı
El-Hâk derviş bir ıkrâra dayandı
Her biri türlü renge boyandı
Erler üstâdından el almadı mı

Mansur olan ayrılmadı dârından
Er olanlar meylin kesmez yârından
Muhammed nurundan Ali sırrından
Uyanıp da hâli hâl olmadı mı

Kul Himmet karındaş gör bana noldu
Aşıkım gül benzim sarardı soldu
Muhammede' rehber Cebrail oldu
Mü'minlere müstakim yol olmadı mı

★ ★ ★

Gönül evine bir karaltı gelse
Şol nefis bulutunun dalâletidir
Kişi yol bulmasa yabanda kalsa
Yaramaz huylarının şiddetidir

Ettiği günahı eline alsın
Erenler cem'ine mürvete gelse
Kişi eksikliğin özünde bulsa
Dervişlik mü'minlik âlâmetidir

Sürüp gerçeklerin izin izlemek
Ma'sûkun mihrini canda gizlemek
Üstat mezarında edep gözlemek
Belî şu gerçeğin cennet zâtıdır

Zirâ cennet zâttır cehennem sıfât
Hırsın nefsin öldür bulasın necât
Edeb üstâddurur ilim hakıykat
Öğrenebilir Hakk'ın zanaatıdır

Miyan-beste olan üstadsız olmaz
Rehber olmayınca bu yol bulunmaz
Üçü bir kimsedir ismi bilinmez
Mürebbi farz musâhip sünnetidir

Er Hak nazarıdır üstad nazarı
Gerçek olan alır gevher pazarı
Süreler dergâhtan mizân bozarı
Çal düşür bindiği Şeytan atıdır

Muhammed Alî'dir Ali Muhammed
Sevenin ıvazı dîdar mahabbet
Mürşit-i kâmile getir irâdet
Ol Hakk'ın seyîd-i saadetidir

Nesline belî de Murtaz'Alî'nin
Bülbül olasın cennet gülünün
Can merd iyesidir ışk-ı Alî'nin
Ezelden buluşmuş ünsiyetidir

Mürşid de Alî'dir tanyık ehline
Bilişen buluşur erer rahmine
Gel beri durursan diken zahmine
Bülbül hod bu gülşenin lezzetidir

Çeşm-i bülbülleri sadâlaştıran
Beni zülfü teline dolaştıran
Kul Himmet'i sevdaya ulaştıran
Yine güzel şahın inâyetidir

★ ★ ★

Hakkın gevherinden Arşın nurundan
Andan hâsıl oldu gürûh-ı Nâciî
Hak sana bir evlâd ederse ihsan
Verince tatlıdır alınca acı

Değme ârif bu sözümü bile mi
Münkirler ne bilir sırr-ı âlemi
Yoğrumazdan evvel Cibrîl Âdem'i
Ruhlar idi Hakla buluşan hacı

Çekilip giderken mirac yolunda
Rastgelip de sekiz uçmak ilinde
Cennet evlerinde elma dalında
Fatma Ana idi ar çeken bacı

Ârif ârif ile gönül katmadan
Hak taâlâ bu dünyayı yapmadan
Selman dahı ol kırklara yetmeden
Ya kim idi kırklardaki duacı

Ben günahkâr kulum söylerim Allah
Nur örtülü kara donlu beytullah
Körügü gûlbangdır çekic'eyvallah
Andan hâsıl oldu Alî kılıcı

Gerçek erenlerin incedir yolu
Sen seni sanmagıl divane deli
Yüz yigirmi dört bin nebî evveli
Fahr-i âlem giydi ol nurlu tacı

Kul Himmet'im aydur yeter bu sözün
Söyletme Huseyn'im açıktır gözüm
Bir sağıma baktım bir sol omuzum
Kâmile yakındır dünyanın ucu

★ ★ ★

Her bir söze sakın dilin uzatma
Doğru söyleyene dilde nemiz var
Aybın görüp elin gıybetin etme
Kendimiz görelim ilde nemiz var

Nadana söz atıp dile getirme
Cahile uyup kendin yitirme
Her ağaç dibine varıp oturma
Meyvesi olmayan dalda nemiz var

İhtilâf çoğaldı okur kitaptan
Her bağa girilmez oldu gazelden
Ayırma gönülünü sen de sohbetten
Halk içinde kıyl-ü kalde nemiz var

Herkese kaş çatıp fena söyleme
Helâlden gayrıya minnet eyleme
Her güle gül diye hizmet eyleme
Dikende açılan güldede nemiz var

Diur olmaz yerde çok sır verilmez
Cümle bir sıfattır kâmil bilinmez
Her akan sulardan abdest alınmaz
Yuvarlanıp akan selde nemiz var

Sakın bir kimsenin metain satma
Bülbül gibi bezm-i gülşende ötmeye
Her gördüğün bala parmağın batma
Lezzeti çıkmayan balda nemiz var

Kul Himmet'im der ki bu sır Alî'nin
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş Velî'nin
Kurbanıyım erkânının yolunun
Kırmızılar giydik alda nemiz var

★ ★ ★

Evvel Allah deyip yola gelenler
Dilinden mâbudun koyma divane
Ayağın kayarsa bakana yapış
Sakın bir kardaştan bilme divane

Şen de varıp el işine karışma
Şeytanın atına binip yarışma
El san ilişsin sen ele ilişme
Ko desinler sana deli divane

Sen de varıp elin kuyusun kazma
Kuyuya düşersin yolundan azma
Barış hasmın ile küsülü gezme
Yüzü kara götürürler divana

Sen de varıp elin yükün getirme
Serseriye varıp aklın yitirme
Demircinin dükkanına oturma
Üstüne bulaşır kara divane

Mümin yola gelir yoldaşım gibi
Halimden bilirse kardaşım gibi
Müminin gönülü ibrişim gibi
Dolaştırma çözemezsin divane

Kul Himmet'im hak nefesin haklarım
Hak nefesin kalb evinde salkarım
Hatayı yüklemiş, bende yüklerim
Kalk gidelim senin ile divana

★ ★ ★

Yedi iklim dört köşeyi dolandın
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim
Kısmet verip âlemleri yaradan
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim

Bir ismi Ali'dir, bir ismi Allah
İnkârım yoktur, hem vallah billah
Muhammed, Ali yoluna Allah eyvallah
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim

O kudret bendini kırdım, gark ettim
Sarı öküz tüyün saydım, fark ettim
Arş-ı muallayı gezdim, seyrettim
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim

Ali gibi er gelmedi cihana
Ona da buldular türlü bahane
Yedi kez vardım ben ulu divana
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim

Cennet bahçesinin nedendir taşı
İncidir toprağı, hikmettir işi
Yüz yirmi bin peygamberler başı
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim

Kul Himmet'im eydür, Kırklara beli
Dilim medhin söyler, aslımız deli
Eveli Muhammed, âhiri Ali
Ben Ali'den gayrı bir er görmedim

★ ★ ★

Yine mihman gördüm gönlüm şaz oldu
Mihman kardaş safa geldin merhaba
Kalktı gam kaşavet bahar yaz oldu
Mihman kardaş safa geldin merhaba

Dileyin Mevladan misafir gele
Yavan yaşık demen yüzünüz güle
Büyük küçük onu hep Hızır bile
Mihman kardaş safa geldin merhaba

Hak zulm ettiği yere mihman göndermez
Çağırır çabalar ettiği bitmez
Bu yola gidenler menzile yetmez
Mihman kardaş safa geldin merhaba

Mihman dedikleri gayet uludur
Mihman ev sahibinin gonca gülüdür
Mihmanımız Hak, Muhammed, Ali'dir
Mihman kardaş, safa geldin, merhaba

Kul Himmet, üstadım, tuttuğun gele
Mihman nasibini getirir bile
Misafir Ali'dir, öz nefsin dile
Mihman kardaş, safa geldin, merhaba

★ ★ ★

Nurdan kuşak kuşattılar belime
Hak Muhammed Ali geldi dilime
İndim gittim on iki imam yoluna
İmamlar didârın görmeye geldim

Derviş olan bunda hırkasın ister
Var al rehberini mürşide göster
Yüküm lâl ü güher bir satan ister
Kimin alıp kimin satmaya geldim

Hep muhibler mürşidine tapılı
Duvarları lal ü güher yapılı
Bir şehrim var yetmiş iki kapılı
Kimin açıp kimin örtmeye geldim

Kul Himmet'im göğe kim kimler uçtu
Ol İdris peygamber çileler biçti
Suyu suya köprü kurup kim geçti
Erenler didârın görmeye geldim

★ ★ ★

Kahpe felek sana nettim neyledim
Attın gurbet ele parelerimi
Âhirinde beni sıladan ettin
Bulunmaz derdimin çarelerini

Günden güne al kanlarım akıyor
Yaram yürektedir beni yakıyor
Biri sağalmadan biri çıkıyor
Sar cerrah incitme yarelerimi

Bakmaz mısın tenden akan kanıma
Yarelerim ceza verir canıma
Gelenim yok gidenim yok yanıma
Yine ben sarayım yarelerimi

Bir kemlik görmedim hüsnü aladan
Çetin kurtulurum ben bu yaradan
Gözlerim ki merhem gele sıladan
Dağlar perde tutmuş aralarını

Kul Himmet'im ötesini bilirim
Çeke çeke ben bu dertten ölürüm
Vadem yeter gurbet elde kalırım
Dost olan giyinsin karelerini

★ ★ ★

Sabahın seher vaktında
Ali'yi gördüm Ali'yi
Eğildim niyaz eyledim
Ali'yi gördüm Ali'yi

Aslan'ı gördüm Meşhedde
Kırk mum yanar bir şişede
Yedi iklim dört köşede
Ali'yi gördüm Ali'yi

Aslan'ı gördüm çağında
Açılmış cennet bağında
Musa ile Tur dağında
Ali'yi gördüm Ali'yi

Cennet kapısında duran
Hayber'in kilidin kıran
Kâfire Zülfikar çalan
Ali'yi gördüm Ali'yi

Çiskin dağlar başı çiskin
Kul Himmet'im oldu küskün
Cümle yerden erden üstün
Ali'yi gördüm Ali'yi

★ ★ ★

Yolcu oldum yola düştüm
Yollarım Ali çağırır
Bülbül oldum güle düştüm
Güllerim Ali çağırır

Bir zaman türapta yattım
Türlü çiçeklerden bittim
Arı ile çok bal yaptım
Ballarım Ali çağırır

Bulut oldum göğe ağdım
Yağmur olup yere yağdım
Coşkun coşkun ben kaynadım
Sellerim Ali çağırır

Bu hane ye mihman gelmişim
Kâh ağlayıp kah gülmüşüm
Bahr-i ummana dalmışım
Göllerim Ali çağırır

Kul Himmet'im aşka düştü
Aşk deryası boydan aştı
Virdimiz Ali'ye düştü
Dillerim Ali çağırır

★ ★ ★

Sevdiğim Muhammed Ali
Çağırırım gel ha gel
Urum'da Bektaşî Veli
Çağırırım gel ha gel

Cebrail arşın yüzünde
Melekler döner izinde
Hızır Nebi hazır demde
Çağırırım gel ha gel

Ferhat isen dağı dolaş
Şehit isen kana bulaş
Fatma Ana cara ulaş
Çağırırım gel ha gel

Zeynel Bâkır Cafer canda
Çok günahlar vardır bende
Dzüm dârda gözüm yerde
Çağırırım gel ha gel

Kâzım Musa Rıza aman
Taki'ye Naki'ye daman
Eriş Mehdi Sahip-zaman
Çağırırım gel ha gel

Kul Himmet söylemez yalan
Sen de bu ikrara dolan
Kesikbaş carına gelen
Çağırırım gel ha gel

★ ★ ★

Gel benim derdime bir derman eyle
Âlemler derdine derman olan Şah
Hükmümün üstüne bir ferman eyle
Âlemler hükmüne ferman olan Şah

Bir ismi Seyyit'tir, bir ismi Ali
Hak sana Murtaza dedi yâ veli
Şu dünyanın evvelisin, âhiri
Şu kevn-ü mekânda sultan olan Şah

Sevrangâhım oldu arşın yücesi
Düldül'ün ıssısı, Kanber hocası
Server enbiyanın Miraç gecesi
Yedinci kat gökte arslan olan Şah

Musa'nın asâsın ejderha eden
İsâ'ya ölüyü hem de dirilten
Muhammed aşkına Zülfikar çalan
Küfür yerlerini iman eden Şah

Kul Himmet'im eydür, meydanda sırdım
Her nereye baksam Ali'yi gördüm
Her seher vaktında dilimde virdim
Müminler dilinde ezber olan şah

★ ★ ★

Muhammed, Ali'den bir yardım dedi
Yetiş imdadıma, buyurdum, dedi
Safa geldin benim aç kurdum, dedi
Dkşadı Muhammed, haykırdı Ali

Düldül'e kulağın verdi, dinledi
Kâfir beylerin ömrü sökülüdü
Zülfikar çalındı, kanlar döküldü
Düldül'ü kanlara yüzdürdü Ali

'Hanı ya, Hamza'nın başın kim kesti'
İşte, orda Ali mürveti bastı
Kâfirler bunaldı, ayağa düştü
Müslüman oldular cümleri, varı

Cebrail der: Zülfikar'ı kınına at''
Gözün açtı, baktı bir sâfi avrat
Tekbir okuyup eyledi lânet
Müslüman olmasın kâfir leşleri

'Hanı ya, Hamza'nın kalkanı, atı
Der Muhammed: Ali bastın mürveti''
Vallah işitmedim Hak hazreti''
Ali'm ayağına düştü yalvarı

Mübarek kolunu boynuna saldı
Öptü gözlerini teselli kıldı
Hak yanında dilekler kabul oldu
İşte böyle gerçek sevmek yâr yârı

Kul Himmet'im bu mânâdan almayan
Seri, başı dost yoluna vermeyen
Hakkı kendi özünde hazır bilmeyen
Ha dolansın şu cihani serseri

★ ★ ★

Müminler bu yola türap olursa
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın
Darda, bun'da, zulumatta kalırsa
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın

Akılbâlık yaşı tende ise de
Hakk'ın hayalleri canda ise de
İki elleri kazıl kanda ise de
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın

Tâlib on yaşında musahib tuta
Yiğirmide özün gerçeğe kata
Otuzunda vara mürşide yete
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın

Kırk yaşında pişkin söyler sözünü
Ellisinde türap etse özünü
Altmışında Hakk'a dikse gözünü
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın

İhlâs tâlip meylin Şah'a verirse
Yetmişinde bâlâsına durursa
Sekseninde Hak aşkına varırsa
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın

Kul Himmet, üstadım yiye hânını
Doksanında değiştirse donunu
Yüz yaşında Hakk'a verse tenini
Mahrum kalmaz Ali diye çağırın

★ ★ ★

Mahabbetten geçen Hakk'tan da geçer
Mahabbet de mahabbetten hâsıldır
Ârifler boyuna bir kaftan biçer
Neslin yitirmeyen yine asıldır

Amel olmayınca Hakk'a varılmaz
Mürvet demeyince dâra durulmaz
Şimdiki insana öğüt verilmez
Ârif isen eğer hemen usul dur

Cehdeyle, kendine eyidir,
Özünün karasın mürşide yudur
Hemen sofuluktan menfaat budur
Garazdan, buğuzdan, kinden kesil dur

Derviş olup meyden içeyim dersen
Sırat'ı, mizanı geçeyim, dersen
Ahrete imanla göçeyim, dersen
Günah bendedir, de, dârda asıl dur

Kul Himmet'im saklı nefes tutulmaz
Burda kalbe giren orda atılmaz
Türap olmayınca Hakk'a yetilmez
Türap gibi ayaklarda basıl dur

★ ★ ★

Yakuttur yanağın, hilâldir kaşın
Şekerdir dudağın, incidir dişin
Gezdim şu cihanı, yok imiş eşin
Bulamam hüsnüne bahane, dilber

Kaşların 'lâmelif', gözlerin 'ayın'
Huri kızlarında yok imiş tay'ın
Sığındır bakışın, ceylandır soyun
Gözlerin benziyor şahana, dilber

Ben bezirgân olsam, sen de bir esir
Yeter mi pahana Şam ile Mısır
Yüz bin altın versem, daha ne kusur
İste kıymetine, daha ne dilber

Âyık derler, cemalini görene
Evlâd-ı Resul derler yeşil sarana
Sefil Kul Himmet'in, nendir, diyene
Kölemdir, diyesin sorana, dilber

★ ★ ★

Esti sinem yelî, derdim artırdı
Ateşim yanmadan koylandı yine
Gülîstan elinden selâm getirdi
Sinem bülbülleri söylendi yine

Hayellerin kalb evime yeritti
Benliği perişan etti, dağıttı
Senin aşkın bana "Hû dost" çağırıtı
Can, zülfün teline bağlandı yine

Gerçek bu meydanda gafil oturmaz
Asla vücuduna hile getirmez
Gönül aşnasını buldu, yitirmez
Dost zülfün teline bağlandı yine

Değme dala, değme, gönül sayyadı
Dostun bahçesine kondurma yâdı
Muhammed Ali'den tuttum bünyâdı
Gönül bir ikrarar bağlandı yine

Çoştı Kul Himmet'im çoştı, ayılmaz
Arığına muhabbete doyumaz
Tabip olmayınca yara sarılmaz
Yâr geldi, yaralar sağlandı yine

★ ★ ★

Pervaneyi aşk oduna yandıran
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle
Dalga dalga vurup deryaları çoşturan
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

Mansur'u öldürüp darda astıran
Çekip Zülfikâr'ı taşı kestiren
Miraç'ta Muhammed'e nişan gösteren
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

Fani imiş şu dünyanın ötesi
Söylerim sözümü var mı hatası
Hasan ile Hüseyin'in atası
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

Zindanda Zeynel'in payını veren
Muhammed Bâkır'ın kalbine giren
Mahrum kalmaz dergâhına yüz süren
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

İmam Cafer Kâzım Musa İrızâ
Mümine irahmet Yezid'e ceza
Sahib-i Zülfikar hulk-ı İrızâ
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

Taki Naki hem dertlerin devası
Hasan-ül Askeri Mehdi likası
Muhammed Mustafa sırr-ı Hüdâsı
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

Kul Himmet'im ziyan etmez kârında
Her kulun bir sevdası var serinde
Dünyada ahrette mahşer yerinde
Aman Şahı Merdan sen imdat eyle

★ ★ ★

Gece gündüz intizarım pîrime
On-ki İmam, seher vakti gel yetiş
Kanım kaynar ehl-i beytin yoluna
On-ki İmam, seher vakti gel yetiş

Kimin umudu var, kimin akçası
Kimi şalvar geyer, yoktur bohçası
Bu garip gönlümün bağı, bahçesi
On-ki İmam, seher vakti gel yetiş

Bizi iletiler Mansur dârına
İmân ikrar getir derler pîrine
Lânet olsun münafıklar canına
On-ki İmam, seher vakti gel yetiş

Tavus kuşu cevân kurar bu demde
Çekmişler Manzur'u dâra meydanda
Nice sefillerin boynu urganda
On-ki İmam, seher vakti gel yetiş

Kul Himmet der, kulhüvallahü ahad
Cesedimde can kalmadı bu saat
Dünü günü virdim Âl-i Muhammed
On-ki İmam, seher vakti gel yetiş

★ ★ ★

Bu gün Pîr bize geldi
Gülleri taze geldi
Önü sıra Kanberi
Ali Murtaza geldi
(Lâ ilâhe illâllah)

Ali Murtaza Şâhım
Yüzüdür kiblegâhım
Miracdaki Muhammed
Âlemde padişâhım
(Lâ ilâhe illâllah)

Padişâhım yaradan
Okur Akdan karadan
Ben Pîrden ayrıları
Yüz yıl geçti aradan
(Lâ ilâhe illâllah)

Aramı uzattılar
Yâreme tuz attılar
Bir kul geldi Fazlı'ya
Bedestende sattılar
(Lâ ilâhe illâllah)

Sattılar bedestende
Ses verir gülistanda
Muhammedin hâtemi
Bergüzâr bir arslanda
(Lâ ilâhe illâllah)

Arslanda bergüzârım
Pîr hayâlin gözlerim
Hep hasretler kavuştu
Ben hâlâ intizarım
(Lâ ilâhe illâllah)

İntizarım çekerim
Lebleri bal şekerim
Ben Pîr'den ayrı düştüm
Göz yaşları dökerim
(Lâ ilâhe illâllah)

Dökerim göz yaşını
Bak Mevlâ'nın işini
Kurban eyledi keşiş
Yedi oğlunun başını
(Lâ ilâhe illâllah)

Keşiş kurban eyledi
Kâfirler kan eyledi
Gökden indi melekler
Yerde figân eyledi
(Lâ ilâhe illâllah)

Figân eyler melekler
Kabul olsun dilekler
Yezid bir derd eyledi
O derd beni helâkler
(Lâ ilâhe illâllah)

Yezid bir derd eyledi
Erenler vird eyledi
Pîr'im bir şehir yaptı
Kapısın dört eyledi
(Lâ ilâhe illâllah)

Dört eylemiş kapısın
Lal-ü gevher yapısın
Yezidler şehid etti
İmâmların hepsin
(Lâ ilâhe illâllah)

Hasana ağu virdiler
Huseyine kıydılar
Zeynel ile Bakırı
Bir zindana koydular
(Lâ ilâhe illâllah)

Zindanda bir ezâdir
Ca'fer yolu gözedir
Ca'ferin de bir oğlu
Mûsa Kâzım Rıza'dır
(Lâ ilâhe illâllah)

Takî Nakî ağlarım
Sinem yara dağlarım
Askerî ye Mehdi'ye
On ikiye bağlarım
(Lâ ilâhe illâllah)

Müşteriye satarım
Dürlü Matah tutarım
Yüküm lâil-ü gevherdir
On ikidir katarım
(Lâ ilâhe illâllah)

Satarım müşteriye
Kervan kalsın geriye
Cebrail hûş eyledi
Cennetteki hûriye
(Lâ ilâhe illâllah)

Cebraîl hûş eyledi
Hatırım hoş eyledi
Kanat verdi kuluna
Havada kuş eyledi
(Lâ ilâhe illâllah)

Kuş eyledi havada
Gezer dağda ovada
El kaldırmış melekler
Saf saf durmuş duada
(Lâ ilâhe illâllah)

El kaldırmış Hak'ına
İsm-i âzâm okuna
İsm-i âzâm duası
Tatlı cana dokuna
(Lâ ilâhe illâllah)

Dokunur tatlı cana
Ağlarım yana yana
İmâmların davası
Kaldı ulu divâna
(Lâ ilâhe illâllah)

Ulu Divân kuruldu
Cümle mahlûk derildi
Yezdân işaret etti
Sûr-u mahşer vuruldu
(Lâ ilâhe illâllah)

Pîr dediler Ali'ye
Hacı Bektaş Veli'ye
Hacı Bektaş tâcını
Vurdu Kızıl Deliye
(Lâ ilâhe illâllah)

Kızıl Deli tâcımız
Şeyh Ahmet müracımız
Karaca Ahmet Gözcümüz
Yalınca duacımız
(Lâ ilâhe illâllah)

Kul Himmet Üstâdımız
Bunda yoktur yâdımız
Şâh-ı Merdân aşkına
Hak vere muradımız
(Lâ ilâhe illâllah)

SÖZLÜK

A

âb	Su
âbad	Zengin olma, varlıklı olma
âb-ı hayat	İçene sonsuz yaşam sağlayan kutsal su
âb-ı Hayvân	İçene mutlu yaşam sağlayan su, hayat veren su
âbûs	Somurtkan
adem	Yokluk
âdem	İlk peygamberin adı, insan
adet	Sayı, tane
âdet	Gelenek
âdû	Düşman, yağı
aduvan	Düşmanlar
âğâh	Bilgili, haberi, uyanık
âğû	Zehir
ağyâr	Başkaları, yabancılar
ahad	bir, kişi, kimse
ahîr	en son, en sondaki
âhir	son
âhsen	Pek güzel
ahsen-i takvim	en güzel, insan (mecazî)
ahter	Yıldız, necm
âhû	Ceylân, güzellerin gözü
akdem	İl, önce, daha önceki
akide	Gelenek, dini inanış
âlêf	Cana yakın, teklifsiz
alem	Nişan, bayrak, sancak
âlem	Dünya, evren
aleyh	Karşı, karşıt
aleyhisselâm	Peygamberlere ve melekeler verilen unvan
âl-i aba	Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyinden oluşan topluluk
âl-i Osman	Osmanoğulları, Osmanlılar
âl-i Yezîd	Muaviyenin oğlu Yezîd ve onun soyu
Allame-l Esmâ	Allah'ın isimleri
alûde	Bulaşmış, karışmış
â'mâ	işler, (amel'in çoğulu)
amân	Emin olma, bağışlama, bağış
anâsır	Unsurlar, elemanlar, öğeler
anâsır-ı erbaa	Dört unsur, (Ateş, hava, su, toprak)
anber-efşân	anber saçan
anber fezâ	anber kokan, anber kokulu
andelib	bûlbûl
anid	çok inatçı
ankêbut	örümcek
anka	ismi olup var olmayan efsanevi kuş, Zümrüd anka kuşu
ârâm	Yerleşme, karar kılma, eğlenme
ârif	Bilge, irfân sahibi, sezgi sahibi
arş	dokuzuncu kat gök
arş-ü ferş	gökyüzü ve yeryüzü
arş-ü zemîn	Gökyüzü ve yeryüzü
arûs	Gelin
arz	Dünya, toprak
arzuman	İstek, heves
âsân	Kolay
asef	bal

ashab-ı kehf	mağara ehli, Kur'anda bir mağarada yüzlerce yıl uyuduktan sonra tekrar uyandıktan sonra söz edilen kişiler)
asfiya	içi temiz, doğru yolda olan kişi
âsib	belâ, çarpışma, âfet, zarar
asitan	eşik
asitâne	ev, ikametgâh
asitane-i aadet	İstanbul, padişahın bulunduğu yer
âsiyan	ayaklananlar, kıyamcılar
asûde	rahat, gâilesiz
âsümân	gök, semâ
âşikare	açık, belirli
âşina	bildik, tanıdık
âşiyân	kuş yuvası, ev, mesken
avn	yardım, yardım eden
ayân	Belli, açık, meydanda
ayâr	mutluluğa doğru gitme, kıymetli madenlerin karışma derecesi
âyet-i Kurba	Kur'an Şûra suresinin 23 no. âyeti. âyette: "Ya Muhammed, sen ümmetine söyle ki, size tebliğ ettiğim din hükümlerine mukabil akrabana sevgiden başka bir şey istemem" denmektedir. âyette 'akraban' karşılığı olarak 'fil kurba' sözcüğü geçtiği için âyet bu adla anılmaktadır.
ayrtmak	söylemek
ayn	göz, asıl kendisi, tıpkısı
ayn-el-yakin	gözü ile görmüş gibi, kesin. Tasavvuf ehlince, bilgi, bilmek görmek ve olmak mertebelerine ayrılır. Bir kişinin bir gerçeği bilmesi 'ilm-el-yakin', bilgisini görüş haline getirmesi ise 'ayn-el-yakin' dir.
ayn-i cem	Alevî-Bektaşî'lerce yapılan dini tören. Kur'an âyetlerinin ve saz eşliğinde düvazdeh-îmâm (on iki İmâm) ve nefeslerin, mersiyelerin okunduğu bu törende ibadetin dışındaki toplumsal sorunlar da görüşülür, varsa kişiler arasında ve toplum yaşantısında ki kötülükler el birliği ile giderilmeye çalışılır.
ayş	yaşama
ayyâş	çok içki içen
âzâd	âzâd edilmiş, serbest olan
âzâde	serbest
a'zam	Çok büyük
azâzil	İblis'in melek olduğu sıradaki esas adı
âzer	ates
azimet	gitme, gidiş
	kesin karar verme
azvâ	ışıklar
bâb	
bâd	yel, rûzgâr, hava
	şarap
	cimn, tamahkâr, hasis
bahr	deniz, büyük göl
baid	
bair	şaşkın, hal-i perişan
	Sebeb olan, icab ettiren
bâki	daimî, câvid, Tanrı
bân	Yaratan, yaratıcı, Tanrı
bâr-i mihnet	eziyet, elem
bâr	yağdıran, saçan, dökken
	gören, görücü

basiret	önden görüş, sezgi
bâtil	boş, beyhude, geçersiz Görünmeyen, gizli, iç
bâtını	Kur'an âyetlerinin göze görünen anlamlarından çok ç ver gerçek anlamlarına önem verenler. Bu yönde yorum yapanlar. soy, nesil, kuşak
bed	fena, kötü, çirkin Bedahşân yakutu, kıymetli taş
bed-huy	kötü huylu
bedid	meşhur, görünür, açık
bedr	Ayın on dördü, dolunay veda, esenlik, esenleme devam, evvelki hal üzere kalma evet, hayhay. Kalû-belâ = evet dediler. Düzgün söz söyleme, uz dillik
belde	yöre, şehir
befî	evet
bende	kul, köle
benefşe	menekşe, mor rütbe, nişan imtiyaz verdiğini bildiren ferman, görev belgesi
berât-ı âkîşân	padişâh fermanı
bergüzâr	asılmış, idâm edilmiş hediye, hatıra, andaç düğüm kapıcı uyma, tanıma
beyne-hû	Ancak Tanrı bilir
Bayt-ullah	Allah'ın evi, kâbe, tasavvuf ehline göre inananların gönlü
beyyinât	deliller, tanıklar meclis, toplantı
bezm-i elest	Tanrı'nın evreni yarattığı anda kı toplantı
bî aynihî	ayniyle, tıpkı
bî-dâd	Zulüm, iskence
bîdâr	uyanık, uyumayan
bî-gâne	ilgisiz, alâkasız
bî-gümân	Şüphesiz, Kuşkusuz
bî-kes	kimsesiz, çaresiz oğul, (Hüseyn bin Ali Ali'nin oğlu Hüseyn çok
bisyâr	nefret
bühtân	yalan, iftira
bükâ	ağlama, göz yaşı dökme
bülend	yüksek, yüce
bünyâd	asil, esas, temel, bina
bürhân	delil, isbat, tanık
bürudet	soğukluk
büt	put, sanem
büt-hâne	putların konulduğu yer, puthane
câhim	İtibar, makam, mevki
câlib	cehennem, tamu çekici, çekbeden
câvid (câvidân)	Taraf, cihet, yan sonrasız, ebedî

cebân	yer
cehl	korkak
celâl	Bilgisizlik, cehalet
cefl	Büyüklik, Ululuk (Zü-l-celâl celâl sahibi, Allah) âşikâr, meydanda, sülûs türünde bir çeşit arap yazısı Yüz güzelliği
cemil	
cerem	hata (lâ-cerem kuşkusuz, elbette)
cevr	eziyet, ıstırab
cezbe	ruhun heyecana gelmesi, tarikat ehlinin kendinden geçme hali
cibril	Cebrail aleyhisselâm leş. ceset genc
cû	arama soruşturma
cûd-i seha	cömertlik
cüş	coşma, kaynama
cüda	ayrı, ayrılmış
cünun	delirme, çıldırma
cür'a	
cür'a nüş	yudumlayan, içen
cüst ü cû	arayıp sorma, araştırma
çâker	Kul, köle
çâr	dört
çec	çarh, tekerlek tahıl yığını, buğday yığını Bektaşî'lerde ve mevlevî'lerde pir soyundan gelen postnişin'lere verilen sıfat
çeşm	göz
çevgâr	dört
çün	nasıl, gibi, çünkü
cüst	çevik, hareketli.
dahim	Tanır, adaletli hükümdâr
dalâl (dalâlet)	nasib, rızık
dâm	sapıklık, doğru yoldan ayrılma
dâmen	tuzak, ağ etek bilgiç, âlim biliş, bilgi, ilim ev, yurt
dâr'a durma	dede dua ederken, dua edilen talib'in aldığı vaziyet
Dârâ	keyâniyan unvanı ile anılan eski İran Hükümdârlarından Keykûbad. Ahiret, öte dünya
dârü-l-emân	yardım kapısı, yardım beklenen yer Ocak-zâde, tarikat yöneten din adamı, Mürşid'in (yetki ve icazet verdiği tarikat yöneticisi.
dehâlet	birinin merhametine, himayesine sığınma
dehen	ağız
dehr	dünya, zaman, devir
delâlet	Yol gösterme, iz, işaret Kılavuz, yol gösterici, cem ayinlerinde yakılan mum veya kurbanın yağ ve yününden yapılmış çerağ.

dem	soluk, nefes, içki
dem-â-dem	her vakit, sık sık
dendân	dış
derc	belirtme, toplama, açıklama
derd-mend	dertli, tasalı
dergâh	tekke, pîr makamı
dervaze	kapı, kale kapısı, şehir kapısı
dest	el
destâr	sarık, tûlbend
dest-gir	Elinden tutan, koruyucu, kurtarıcı
destûr	izin, müsaade
deşt	çöl
devriye	gelmiş geçmiş büyüklerin adlarının anıldığı deyişler
devvâr	dönen, çok dönen, çarheden
deyr	Manastır, kilise, meyhane
deyyâr	biri, bir kimse, manastırı yöneten
dîdar	yüz, insan cehresi
dide	göz
dil-ârâ	gönül alan, gönül oksayan
dil-dâr	sevgili, birinin gönlünü almış
dil-rûba	gönül alan
dildâr	sevgili
dirahşân	parlak, parlayan
divân	büyük meclis, yüksek düzeyde toplantı
dûd	duman, tütün
dûd-i âh	beddua
dûha	kuşluk vakti, sabah
dûn	aşağı, altta, alçak
dûr	uzak, durdurma, mani olma
dûzah	cehennem
dû	iki
dûcâ	karanlık, zulmet
dûm-dâr	kuyruk tutan, artıcı, ordunun gerisini koruyan kuvvet
dûrd	torlu, çöküntü
düşvâr	güç, zor
dûvaz	On iki imâm'ın adlarının anıldığı nefesler. Bektaşî cemlerinde üç nefesden sonra bir düvaz okunur. Dûvaz'ı erkekler diz üzeri, bacılar ayakta sayğı ile dinlerler.
dûvâzdeh	on iki
Dûvâzdeh İmâm	On İki İmâm (İmâm Ali, İmâm Hasan, İmâm Hüseyin, İmâm Zeyne'l Âbidin, İmâm Muhammed Bâkır, İmâm Ca'fer Sâdık, İmâm Müsâ Kâzım, İmâm Ali Rıza, İmâm Muhammed Takî, İmâm Ali Nakî, İmâm Hasan-el Askerî, İmâm Muhammed Mehdî) Emevî saltanatını yıkıp, Abbas oğulları devletinin kurulmasını sağlayan ünlü komutan ve Türk-İslâm kahramanı. Horasan lı Kayıhan kabilesinden Buhtu Han'ın soyundandır.
Eba-Musfîm	
eb	baba, ata
ebced	eski sâmi alfabe sırasına göre tertiblenmiş, arapçaya özgü sesleri gösteren harflere bir'den on'a sıra ile, ondan yüze onar onar, yüzden bin'e yüzer yüzer olmak üzere bir sayı değen verilmiş olan arap harflerinin diziliş sırası ve bütünü. Şair ebced yön-temi ile bir olayın tarihini şiir içinde belirtebilmektedir.
ebrû	kaş
ebsem	susma, sükût etme, sessiz olma
ebter	soyu türememiş, evlâtsız, hayırsız
abû	baba, ata
echel	cahiller, bilgisizler
ednâ	pek aşağı, âdi, az
edyân	Allaha inanma, bağlanma biçiminde oluşan dinler, din'in çoğulu

ef'at	işler, ameller
efgan	inleme, ıstırap içinde bağırma
efkâr	düşünceler
eflâk	gökler, zamanlar, bahtlar
efrâz	kaldıran, yükselten
efrûz	şûle, parıltı
efsâne	masal, dillere düşmüş olay
efser	tâc
efsûn	sihir, fûsûn
efşân	saçan, serpen
ehl-i beyt	hane halkı, Hz. Muhammed'in yakınları (Ali, Fatıma, Hasan, Hüseyin ve onların soyundan gelenler)
ehl-ü iyâh	karı, çoluk çocuk
ehl-i müşûr	Kıyâmet ehli
ehl-ullah	Tanı adamları, velî, evliyâ
ehremen	Zerdüşterin kötülük ve karanlık tanrısı
ekber	büyük, en büyük
ekmel	Mükemmel, kusursuz olan, eksiksiz
ekrem	çok şeref sahibi, çok cömert
ekrim-i dayfen	ikrâm edici, ağırlayıcı

elest (Elest-bezm)	Allah'ın ruhları yarattıktan sonra "elestü bi -Rabbiküm" 'ben sizin Rabbiniz değil miyim" dediği zaman. İnsanların yaratılışının başlangıcı
elfâz	sözler, kelimeler
Elifi tac	Hacı bektaş Veli'nin giydiği özel biçimli tac
emraz	illetler, hastalıklar
en'am	bütün yaratılmış canlılar
enbiyâ	bağımsız din kurmamış olan peygamberler
ercüm	yıldızlar
endek	az, azıcık
enderûn	saray çevresi, saraya mensup
endüh	gam, keder, tasa
endühûr	tasalı, kaygılı, kederli
engür	üzüm
enis	düst, arkadaş, sevgili
enis-i dil	gönül dostu
ensâb	soylar, baba tarafından hısımlar
envâr	ışıklar, parıltılar
eriver	nurlu, çok parlak
erham	merhametli
erkân	esaslar, kurallar, destekler
ervah:	ruhlr, canlar
esfel	i, çok aşağılık, bayağı
eshâb	Peygamberin sohbetinde bulunmuş olan yakınları, arkadaşları
eslâh	daha iyi, daha temiz
esmâ	adlar, isimler
asrâr	gizli, bilinmeyen şeyler
eş'âr	şiiirler, vezinli ve kafiyeli güzel sözler
eşk	gözyaşı
eşkâl	şekiller, biçimler, suretler
etkiyâ	Allah korkusu ile günâh işlemekten sakınanlar
etvâr	hal ve haketler, tavırlar
evc	yüce, bir şeyin en yüksek noktası doruk.
evlâd-ı Rasûl	Hz. Muhammed'in kızı Fatıma ve onun soyundan gelenler

evrâd	okunması adet olan dualar, vird'in çoğulu her vakit dil de ve ağızda dolaşan sözler
evsat	orta, ortadaki
eyyâm	günler, gündüzler
Eyyüb	Kur'an'da adı geçen ve kendisinde kulumuz diye bahsedilen, sabırlı insan örneği olarak gösterilen İsrail oğulları peygamberi
ezel	başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik
fahr	büyüklük, ululuk, şeref, onur
Fahr-i kâinet	Hz. Muhammede verilen sıfat
fahr-i mezîd	büyük onur, çok büyük şeref
fariğ	din hukuku bilgini
fasîd	vazgeçmiş, çekilmiş kötü, bozuk, yanlış açığa vurma, dile verme
fehîm	fazla, fazlalık, erdem
fem	anlama, anlayış
feraset	ağız
ferdâ	anlayışlılık, çabuk sezîş
ferhunde	yarın, gelecek
fer'i	mübarek, kutlu, uğurlu
ferîşteh	ikinci derecede olan
fermân	melek
ferrâş	emir, buyruk, padişahın verdiği yazılı emir
ferzend	süpüren, süpürgeci, Bektaşî Cemâ'inlerinde on iki hizmetliden biri
fesâne	yeryüzü, döşeme, yayma
fettah	oğul, erkek evlâd
fettan	bozukluk, isyan
fevz	efsane, masal, asılsız hikaye
feyz	fetheden, açan, kullarına kapalı yolları açan Tanrı
fıtrat	yaratılış, huy, mizac
fîil	ayartan, oynak, cazibeli
firkat	üst, üst taraf, yukarı
Fırdevs	bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, ölüm
fînb	zafer, üstünlük
fi-sebil-illah	bolluk, verimlilik, ilim, irfân
ficur	yaratılış, huy, mizac
füzûn	iş, amel
gaddar	ayrılış, dosttan ve sevgiliden ayrılma
Gadir-Hûm	Eski Mısır hükümdarı, Allahlık iddia ettiği için Hz. Mûsa ile uğraşan hükümdâr.
	Cennet, uçmak, bahçe
	aldatan, aldatıcı
	mutlu, uğurlu
	Allah yolunda, karşılık beklemeksizin
	iyi ile kötü arasındaki farkı gösteren şey, Kur'an, kitab.
	ahlâka aykırı durum, işret, sefihlik
	erdemli kişiler, faziletliler
	çok fazla
	Zulmeden, hain, merhametsiz
	su birikintisi, göl. (Hz. Muhammed'in vedâ haccından Medine'ye dönerken kendisi ile beraber gelen yüz bini aşkın insan kalabalığını toplayıp" ben kimin mevlâsı (efendisi velisi) isem, Ali'de onun mevlâsıdır. ben öldükten sonra hasıl olacak boşluğu manen ve maddeten Ali dolduracaktır. Onu öyle tanıyacaksınız" dediği yer.

gam-gin kederli, hüznü
gammâz iftira ederek zarar veren, koçucu, fitneci.
gani zengin, varlıklı,
Gavs-ül-vasilîn Hakikate ve marifete eren kamillerin başı, Hacı beктаş Veli'ye verilen sıfatlardan

gavvâs dalgıç, inci bulamak için denize dalan
gazâ din uğruna yapılan savaş
gerâ dilenci, yoksul
genc hazine, define
genç-i hakikat gerçek servet, gerçeklerin varlığı
gerdûn dönen, devreden, dünya
germ sıcak
gevhâr elmas, bir şeyin esası
giriban yaka. (Çâk-i giribân yaka yırtma)
giriftar tutulmuş, yakalanmış, uğramış
giryân ağlayan, ağlayıcı
gufran bağışlama, merhamet etme
gulâm köle, esir, genç
gûman zan, şüphe, sezme
gûrab karga
gussa keder, kaygı
güş kulak, dinleme, işitme
guftar söz
gûlbang ayinlerde ve törenlerde okunan dua
gürûh-u naci cemaat, topluluk
günahlarından kurtulmuş, selâmete çıkmış topluluk. Hz. Muhammed'in gerçek üm-
meti olan insanlar.
güsâr içen. (gam-güsâr der ortağı)
güvâh şahit, delil
güzer geçme, geçiş
güzide seçkin, seçilmiş

H

hâb uyku, rüya
habâb su üzerindeki hava kabarcıkları
habbe damla, tane
habib sevgili, dost
Hâbil Hz. adem'in oğlu
hacer taş
hâcat dilek, ihtiyaç, lüzum
hacil utanmış, utancından yüzü kızarmış
hadang kayın ağacından yapılmış ok
hâdi doğru yolu gösteren
hâdîd öfkeli, hiddetli, tiz
Hakk Allah, Tanrı
hâk toprak
hâk-i pây ayak toprağı, tozu
hakayık gerçekler
hakim bilgün, her şeyi bilen, filozof
hakîr değersiz, aşağı, bayağı
halîfe bir makam sahibinin yerine atadığı kişi. Hz. Muhammeden sonra islâm devletinin başına geçenler
Halîfa-i müslimin müslümanların halifesi, Yavuz'dan sonraki Osmanlı padişahlarının kullandıkları unvan
hallâk yaradan, vareden, Allah
hamdü-lilah Tanrıya şükrolsun

hâme	kalem
hamr	şarap, bade
hamûş	susmuş, sessiz
handân	gülen, sevinçli
hande	gülme, gülüş
hanende	şarkıcı, şarkı söyleyen
hangâh	tekke
hanûman	ev bark, ocak
hâr	eşek
hâr	aşağı, bayağı, yıkılmış
harâbat	harabeler, meyhaneler
hare	meneviş, ışık titreşimi
haridâr	satın alıcı
harif	teklifsiz dost, meslektaş
haşr	toplama, ölenlerin tekrar dirildikten sonra mahşerde toplanması, kıyâmet.
hatar	tehlîke
hâtem	mühür, mühürlü yüzük, yüzük
hatif	gayıb, bilinmeyen, ölüm
hatm	son verme, son
Hatm-el-Nebi	Hz. Muhammed
Hayrül-beşer	Hz. Muhammed'in sıfatlarından
Hayrû-n-nisâ	kadınların en hayırlısı, Hz. Fatıma
hây	vay, eyvâh
hayâ	utanma, âr, namus
hayvân	canlılık, dirilik, tüm canlılar
hazer	sakinme, kaçınma
hazik	işinin ehli, usta, eli uz
hecr	ayırılma, terketme
helâk	mahvolma, ölme
hem-dem	sıkı fıkı, çancığer, arkadaş
hem-tâ	benzer, denk, eşit
hengâm	zaman, çağ, vakit
herze	boş lakırdı, saçma, küfür
hestî	var olma, varlık
heşteri	sekizinci
hevâ	heves, istek, sevgi, hoşlanma
hezâr	pek çok, bülbül
hezyân	saçma sapan konuşma, saçmalama
hıfzetmek	saklamak, korumak
hırâmân	salına salına, naz ve edâ ile yürüyen
hired-ment	akıllı, anlayışlı
hicâb	utanma, sıkılma
hicri	hicretle ilgili, Hz. Muhammed'in Medine'ye hicretini başlangıç alan takvim
hidâyet	Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama
hikmet	bilinmez şey, felsefe, hakimlik
himmet	gayret, emek, erenlerin yardımı
hizrân	bir tür ağaç, hezâren
hú	Allâha sığınma, yalvarma
hûb	güzel, hoş, iyi
hûban	güzeller, iyiler
Hûda	Tanrı, Rab
huffâş	yarasa, gece kuşu
	hınzır
huld	sürüp giden, sonu olmayan, cennet
hulk	huy, tabiat
hûn	öldürme, öc

hünhar	kan içen, kan dökücü, zâlim
hüş eylemek	akıl fikir vermek, şuurlu kılmak
hüccetü-l-bürhan	açıklayan, gerçekleri gösteren
hünkâr	bâtın padişahı, sultan, hükümdâr
hürşid	güneş
hurûf	harfler
hurûş	coşma, şamata, telâş
huşk-leb	dudağı kurumuş, susamış
hüvel-bâki	baki kalan odur, Allah çavuş kuşu, ibibik mübarek, kutlu
hürrem	şen, sevinçli, güler yüzlü
hüşyâr	aklı başında, akıllı, uslu

İ

ictinâb	sakinma, çekinme
idbâr	talihsizlik, bahtsızlık
iflâh	kutlu olma, selamete çıkma, kötü durumdan kurtulma
ihdâs	meydana getirme, ortaya çıkarma
ihlâs	gönülden gelen dostluk, içtenlik
ihvân	sâdik dostlar, yol arkadaşları
iktifâ	kabul, saklamayıp söyleme, dil ile söyleme
iktizâ	yeter bulma, yetinme
ilm-i ledûn	lazım gelme, gerekme, işe yarama
İmâm	gayb ilmi, Tanrı sırlarına ait manevi bilgi kayıрма, tutma, yapılmasını isteme susturma, cevap veremez hale getirme Kur'an-ı ke'nim'in yorumu ve uygulanması konusunda Hz. Muhammed'in vasi ve temsilci olarak gösterdiği kişi: Hz. Ali ve onun soyundan gelen diğer on bir kişiye verilen unvan.
imtinâ	bir şeyden el çekme, perhiz
in'âm	çekilme, geri durma
inkiyâd	nimet verme, iyilik etme
intihâ	gayret, lütuf, iyilik
intizâr	boyun eğme, kendini teslim etme
irfân	nihayet, son, bitme
irşâd	başlangıçta, en evvel
istiğfar	bilgi, kültür, evrenin sırrını bilme gücü
istiğna	doğru yolu gösterme, uyarma
istivâ	tövbe etme, Allah'dan günahının bağışlanmasını isteme nazlanma, çekinme
ittika	denk olma, düz olma. (Hurûfî inancında insan yüzünü saçlardan çene altına kadar yukardan aşağıya iki eşit kısma bölen hat)
izâr	sakinma, Allahdan korkma, dayanma, yaslanma
izdiyâd	açık, belli yanak (gül-izâr gül yanak) ziyadeleşme, artma, çoğalma
kâd	boy, mahzun olma
kadd-i dal	Allah kutsal kılsın
kâdim	beli bükülmüş ayak, adım
kâdim	eski, çok eskiden beri

	kudret sahibi, güçlü, Allah hep, bütün, cümle söyleyen, razı olmuş, boyun eğmiş kancık, hilebaz, dönek
kâlü belâ (kamer	bezm-i elest'de ruhların Tanrı'ya verdiği cevap evet dediler. ay boy, boy bos
kân-ı merhamet karış Karûn	bir şeyin menbaı, kaynağı merhamet kaynağı beddua, kötü dilek zenginliği ile ünlü olan hükümdür rezüs. köy yemin, and keşfeden, bulan damla, damlayan şey kanunlar, yasalar millet, aşiret, boy yalan söyleyen, yalancı büyük
kavânin	kâfirler, inanmayanlar söz, ibare, nutuk, kur'an Allah'ın sözü, kur'an köpek, it kötü, fena, bozuk
kelâm Kelâm-ullah	olduğu gibi, zatına mahsus olgunluk, yetkinlik, eksiksizlik yay, kavis hakir, itibarsız, aralıksız hazine, gömü
kemâhi kemal keman kem-ter	cömertlik, lutf, bağış kerem sahibi, ulu, cömerd savaşda döne döne, tekrar tekrar kılıç sallayan (Hayder-i kerrar Hz. Ali'ye verilen unvan.
kerem kerim kerrar	çokluk dervişlerin para topladığı abonozdan yapılmış çanak
kesret keşkûl ketm-i adem kevn ü makân kevineyn kilk kibriyâ kil-ü kal	hiçbir varlığın olmadığı çağ varlık, kâinat, evren cismani ve Ruhani âlem, dünya ve ahiret kamuş kalem büyüklük, ululuk dedi kodu
kuds küh küh-ken	iklim, memleket, ülke temizlik, anlak, kutsallık dağ kazıcı, dağ delici
kullab	çengel, kanca deniz
kúfar kúhl	susuz yerler, çöller göze çekilen sürme Yakın olma, yakınlık
kurretü-l-ayn	göz nuru, parlak, nurlu
kutbü-l-aktâb	tarikatin en ulusu, din konusunda geniş bilgisi ve yetkisi olan kişi din ve tarikat alanında en ulu kişi

kutbü-l-ârifin kuyûdat	âriflerin büyüğü, başı, Hacı Bektaş Veli'nin unvanlarından kayıtlar, belgeler kadılar
küfr kül	büyük, daha olan Allah'a inanmama, dinsizlik hep, bütün, çok olan, olsun
kün fe-kân kühü-l-ahbar künt-ü kenz	olan oldu. (Allah bu emirle bütün varlıkları yarattı-tasavvuf-) haberlerin aslı gizli hazine, tasavvuf inancına göre Allah âlemi yaratmadan önce gizli bir hazine gibi idi.

lâ fetâ	besbelli, elbette, kuşkusuz Fatih yoktur anlamındadır. Hz. Muhammed'in Hende savaşında Ali için söylediği "lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar" sözünden alınmıştır.
lâf ü güzâf lâkab lâ'î lâ'î ü gevher	boş lakırdı bir kişiye asıl adından başka takılan ad. Mahtâs kırmızı değerli taş lâl ve elmas
lât lâ tenahi lâ yezal lâzimetü-l-ımtisâl leb leben	mekânsız, yere ihtiyacı olmayan, Allah İslâm'dan önce Kâbede bulunan putlardan biri sonsuz, bitmez, tükenmez zeval bulmaz, son bulmaz uyulması gerekli olan dudak süt
leşker levh-i mahfûz	yatak asker Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu levha, Tanrısal ilim, kader levhası
levlâk	Bir hadis-i kudsî'den alınmış Hz. Muhammed'e hitap. Allah'ın Hz. Muhammed'e "levlâke levlâk lemâ halâktü-l eflâk (sen olmasaydın yeri göğü yaratmazdım) geceler
leyl leys libâs	gece yokluk (leyse fild-dâri gayrihü deyyar evde ev sahibinden başkası yoktur) giysi, elbise yüz, çehre, kavuşma sancak, bayrak
mâ ma'bud	inci su bilimler, bilgi, kûltür tapınılan, Allah
mağfiret mağfûr mağlûb	Allah'ın kullarının günâhlarını bağışlaması yargılanmış, bağışlanmış yenilmiş, yenilen
mâh mahbûb mahfi mâh-ı dirâhşân	öz ile iç ile ilgili ay, kamer sevgili, sevilmiş, sevilen saklı, gizli parlak ay

mâh-ı tâbân	çok parlak, çok parlak ay
mahdûm	oğul, erkek evlâd
mahlâs	. şairlerin şiirlerinde kullandıkları takma ad.
mahlûk	: yarılmış, yaratık
mahlûkat	. yaratıklar
maşher	: kıyamet toplantısı, tüm ruhların kıyamet günü toplanacakları yer
mahrem	. haram, nikâh düşmeyen, çok samimi
mahrem-i esrâr	. kendisine sır söylenen kişi
mahzâ	. ancak, yalnız, halis
mahzûn	hüzünlü, tasalı, kaygılı
makâlat	. sözler, gazete ve dergilerde çıkan yazılar
makber	mezar
makdûr	: güç, kudret, Allah'ın takdiri
makdûn	: yakın, kavuşmuş, yaklaşmış
	. istenen şey, istek
manzûm	. vezinli, kafiyeleli söz ve şiir
manzûr	. nazar olunan, bakılan, beğenilen
	: yılan
marîz	: marazlı, hastalıklı, sayır
ma'rûf	herkesce bilinmiş, tanınan
masivâ	: dünya ile ilgili şeyler
	: âsîlik, itaatsizlik, günâh
maşûk	. sevilen, âşık olunmuş
matlâ	. doğacak, doğacak yer
matlâb	. istenen, merâm, aranılan
matlûb	: istenilen, alacak
mazhar	. bir şeyin görüldüğü çıktığı yer, nail olma, şereflenme
mazmûn	. anlem, nükte, ince söz
me'cur	. ahirete ait mükâfat, sevab verilmiş olan
	: medheden
meded-kâr	: yardımcı
medfen	. defnolunacak yer, mezar
meftûh	fethedilmiş, ele gerilmiş
meftûn	sihirlenmiş, gönül vermiş, hayrân
meh	. ay
	. âyar taşı, kıymet ve değer ölçüsü
mekân	yer, mahal, hane
mekr	. hile, aldatma, düzen
melâhat	güzellik, yüz güzelliği
melâl	. hasret, sıkılma, gurbet hüznü
melâmet	. ayıplama, kınama, çıkışma
melâmi	parıltılar, aydınlıklar
melce	. sığınacak yer
melûl	mahzûn, bıkmış, usanmış
memât	ölüm
me'mûn	. emin, korkusuz, sağlam
men-aref	: kendini bilme
menât	. Kâbe'de bulunan putlardan biri
menâkib	. menkabeler, mitolojik anlatımlar
menca	: kurtuluş yeri, necat bulma
	: sürgün edilen yer
mengüş	: küpe
menkabe	: tanınmış ve tarihe geçmiş kişilere ait fıkra ve hikâyeler, mitolojik hikâyeler, destanlar
menân	ihsanı bol, bağışlayan
mensûh	hükümsüz bırakılmış, hükmü kaldırılmış
merâtib	rütbelere, derecelere

merdân	yiğitler, merd insanlar, (Hz. Alinin sıfatıdır. Şâh-ı Merdân = yiğitlerin şâhi)
merdâne	merdce, erkeke
merdümân	insanlar, adamlar
merdüm	insan
merdüm-i çeşm	göz bebeği
merdüd	red olunmuş, koğulmuş
merkad	mezar
merküm	yazılmış, adı geçmiş
marsiye	ağıt. Ölüm üzerine duyulan üzüntüyü anlatmak için yazılan şiir
merva	rivayet edilen söylenen
mesa	akşam
mesâlih	işler
mescüd	secde edilmiş, kendisine tapılmış
mesh	silme, sığama
mesih	mesholunmuş, sığınmış
meşih	İsa peygamber. (elini sürdüğü hastaların iyi olmasından kinaye)
mesrûr	memnun, sevinmiş
mest	sarhoş
mest-i müdâm	devamlı, her zaman sarhoş sarhoşlar
mestân	sarhoşlar
mest-âne	sarhoşca, sarhoşcasına
mestür	örtülü, kapalı, gizli
meşâ	açıklanan, duyulan
meşâmm	burun, koku alacak yer
meşihat	şeyhlik, postnişinlik
meşk	yazı örneği, yazı nümunesi
meşreb	huy, tabiat, yol
mevâfi	köle, mevleviyet pâyesine ulaşmış sanki âlimler
mavt	ölüm, benliği öldürme
mey	şarap, bade
mezbûr	adı geçen, yukarda söylenmiş olan
mezheb	bir dinin kollarından biri, mezheb kurucusunun düşüncesine göre tutulan yol
mezkûr	zikrolunmuş, adı geçmiş
mezid	artma, arttırma, çoğaltma
mısbâh	kandil, çerâğ, meş'ale
meftâh	anahtar
mihmân	misafir, konuk
mihnet	eziyet, keder, dert
mihr	güneş
mihr-bân	şefkatli, muhabbetli, merhametli
min	den, den beri (min fazla ilâhîni tealâ Yüce ilâhımız Fazl sayesinde)
minhâc	açık, geniş yol
mine-ş-şems	güneş gibi, açık
minval	tarz, yol, şekil
Mirâc	Hz. Muhammed'in gök yüzüne çıkışı
mir'at	ayna
miri	beğlik, devlet hazinesine ait
miyân-bent	kemer, kuşak
mizân	terazi
mualece	ilaç yapma, ilaç kullanma
muâllak	asılmış, ertelenmiş, askıda kalmış
muamber	güzel kokan, güzel kokulu
muattar	ıtırılı, güzel kokan
muayyen	belli, belirli, kararlaştırılan
muazzeb	eziyet çeken, sıkıntı gören
mubahhai	bahil, cimrî, pinti

muciz	acze düşüren, başkalarının geride bırakan, izin veren
muhabbet-nâme	sevgi mektubu, dostca mektup
muhâl	mümkün olmayan, olamaz olmayacak
muhânet	iş bitirmeyen, nekes
muhâsât	icad edilen, yeniden meydana getirilen
muharrer	yazılmış, yazılı
muhîb	seven, sevgi besleyen, dost
muhîbbân	muhibler, dostlar
muhlis	halis, dostluğu içtenlikli olan
muîn	yardımcı, kurtarıcı
muhkemât	anlamı açık hükümler bulunan kur'an ayatleri
muhtasar	kızaltılmış, özet
muhterem	sayın, saygı değer
muhteşem	görmekli, tantanalı, ihtişamlı
mukaddem	önceki, daha önce sunulan
mukadder	takdir olunmuş, kıymeti biçilmiş kaderde olan
mukarrer	kararlaştırılmış, şüphesiz, bildirilmiş
muhtedâ	uyulan, örnek tutulan
mûnis	ünsiyetli, cana yakın, alışılmış
murg-ı şeb	gece kuşu
musaffâ	süzülmüş, yabancı maddelerden ayrılmış
musâhib	yol kardeşi, sohbette bulunan, konuşan, arkadaş
musavver	reşimli, tasarlanmış, düyürülmüş
mushaf	kitab, kur'an
musîbet	felâket, ansızın gelen belâ
mûsikar	dervişlere mahsus bir saz, kaval, düdük
mutahhar	temizlenmiş, temiz
mutalsam	tılsımlı, büyüdü
mutasavvif	tasavvuf ehli, sûfi
mutî	itaat eden, bağlı, boyun eğen
mutnib	çalğı çalan, hanende
muttasıl	ulşan, bitişen, aralıksız
muvahhid	Allah'ın birliğine inanan
mûy-bend	saç bağı
mûye	hıçkırma hıçkırma ağlama
mustanib	sıkıntılı olan, rahatsız
mübeccel	yüceltilmiş, yüce, ulu
mübeddel	tebdil edilmiş, değişmiş
mübeyyin	bildiren, meydana koyan
mübtelâ	düşkün, tutkun
mücerreb	denenmiş, sınanmış
mücerred	ayrılmış, soyutlanmış, dünya işlerinden ayrılmış, evlenmemiş derviş
müctebâ	seçilmiş, seçkin
müdmâm	devam eden, sürekli
müdevâ	devâ arama, hastaya bakıp ilaç verme
müddel	davacı, iddia eden
müeyyide	yaptırım
müferrih	ferahlık veren, iç açan
müfsid	fesad çıkaran, bozan
müheyyâ	hazır, âmâde
mühlik	helâk eden, öldüren
müjgan	kirpikler
mülket	ülke
mü'min	inanmış, müslümân
mü'minin	inanmışlar, müslümânlar
münevver	nurlandırılmış, aydınlatılmış

münâfir	nifâk çıkararı, iki yüzlü
münci	kurtaran, halâskâr
menezzeh	temiz, arı, arıtılmış
münir	ışık veren, parlak
münkir	inanmayan, inkâr eden
münşi	yapan, inşa eden
müræbbi	terbiye eden, yetiştiren
mürşefin	peygamberler
mürid	mürşide veya şeyhe bağlı olan
mürşid	irşâd eden, doğru yol gösteren, tarikat piri
mürtefi	yükselen, yükselmiş, yüce
mürüvvet	insaniyet, cömertlik, iyilik sevme
mürüvvet-kân	iyilik seven, cömert
müselnel	zincirleme, ardı ardına
müsemmâ	adlanmış, adlı, belirli
müstakim	doğru, düz
müstecâb	kabul olunmuş
müstedâm	devamı istenen, sürüp giden
müşerref	şereflendirilmiş, şerefli
müşrik	Allah'a şerik, ortak koşan
müştâk	özleyen, can atan
müttakîn	çekinenler, sakınanlar, Allah'dan korkanlar
müyesser	kolay gelen, kolaylıkla olan
müzahim	zahmet, sıkıntı veren
müzeyyen	süslenmiş, süslü
müznib	günâh, suç işleyen, suçlu
müznibin	günâh işleyenler, suç işleyenler

N

nâb	saf, katıksız, berrak
nâ-bedid	görünmez, belirsiz, kayıp
naci	kutrulan, selâmete kavuşan
nâ-dân	bilmez, kaba, terbiyesiz
nâ-dide	görülmemiş, çok değerli
nâ-gâh	vakitsiz, ansızın
nağehân	beklenmedik bir zamanda
nahl	arı, bal arısı
nâhun	tırnak
nâhun-u hasret	ayrılık pençesi
nahvet	kibirlenme, büyülenme
nâim	bollukda yaşayış, cennetin bir kısmı
nakkâş	süsleme sanatçısı, nakış yapan
nakş	resim, süsleme san'atı
nakışatü-l-akl	aklı kısa, kadın (mecaz)
nakz	bozma, sözleşmeyi yok sayma
nâle	inleme, inilti
nâ-merd	merd olmayan, alçak, korkak
nân	ekmek
nân-hâne	ekmek övi, ekmek kapısı
nân ü namek	tuz-ekmek (tuz ekmek hakkı)
nâr	ateş
nâs	insanlar, toplum, halk
nâsıh	nasihat eden, öğüt veren
nasûh	öğütcü (tevbe-i nasûh bozulması imkânsız tövbe)
nâşi	ileri gelen, üstün olan, sebebiyle

natık	söyleyen, konuşan
nâ-tüvan	zayıf, kuvvetsiz
nâvek	ok
nazargâh	Bir dîn büyüğünün, bir pîr in işareti veya himmeti sonucu meydana gelen ziyaret yeri veya tekke
nâzenin	nazik, ince, nârin, cilveli (Tarık-i nâzenin beктаşı yolu)
nazil	yukardan inen, inme
nazir	benzer, eş
nebi	peygamber, haberci
necâbet	soyluluk, soy temizliği
necaset	insan pisliği, murdar
necl	evlâd, oğul, sülale
nedâmet	pişmanlık
neth	üfleme, rüzgâr esmesi
nehâr	gündüz
nekes	iş bitirmez, cimri
nesh	fesih, ortadan kaldırma
nesl	soy, kuşak
nesl-i Ali	Ali'nin soyundan gelenler, seyyid şerif
nesl-i ezher	güzel soy, nurlu soy
neşâd efzâ	seviniç arttıran
neşve bahş	sevindiren, keyif veren
nevâ	ses, seda, ahenk, nağme
nevâhi	yanlar, taraflar, yasak şeyler
nevcivân	taze, genç, delikanlı
nezr	adâk, adama, nezredilen şey
nezzâra	seyirci, bir şeye bakma
nısıf	yarı
niâl	nalınlar, ayakkabılar
nidâ	seslenme, ses verme, çağırma
nigün	tersine dönmüş, alt üst olmuş
nihâl	taze, düzgün fidan, taze fidan
nihân	gizli, görünmeyen
nik	hoş, güzel, beğenilen
nikâb	peçe, yüz örtüsü
nik-hisâl	huyu iyi olan, ahlâkı güzel
nik-mâm	namı iyi olan
nil-gün	çividi, lacivert
nisâr	saçen, saçısı
nisbet	bağlılık, kıyas, ilgi
nisbet-i tarikat	bir tarikatın meydana geliş bağlantısı, dizisi
nişti	yokluk
nusayri	nusayri mezhebinden olan, Ali'yi tanrı bilen kişi
nush	nasihat verme
nusret	yardım, Tanrı yardımı, başarı
nûş	içen, içici
nutfe	döl damlası, saf su
nutk	pîr sözü, nasihat, konuşma
nükheth	koku
nümâyan	görünen, meydanda
nüzül	inme, âyetlerin inmesi

O

od	ateş
ocak	bir tarikatın kollarından biri, bir tarikata bağlı olan yöneticilerin geldikleri soy

ocak-sâde

ocakdan gelenler, yol ulularının soyundan gelenler

pâ	ayak
pâkize	temiz, an
palheng	temiz, lekesiz
pas-bân	kement, dizgin
pây	gece bekcisi
pefid	ayak, kadem
penâh	rûtbe, derece, önem
penc	pis, murdar
penc-i âl-i abâ	sığınma, sığınacak yer
pend	beş
pergâle	Muhammed, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin beşlisi sözcüğünden gelen ve giderek bu beş ulu kişiyi temsil eden bir elin beş paramağına venlen anlam (Pençe-i al-i abâ) nasihat va'z
pertâb	kanad
perverdigâr	parça
pesend	pergel
peydâ	atılma, sıçrama, uzağa atılma
peymâ	rızıklandırıcı, terbiye edici, Allah
peymânçe	beğenme, seçme
peymâne	alçak, aşağı
peyveste	ortaya çıkma, meydanda, açıkda
pinhân	ölçen, ölçücü
Pir-i mugan	yemin, and
pirehan	sağ ayak parmakları sol ayak üzerinde, eller önde kavuşmuş veya sağ el göğüsde sol el serbest bırakılmış olarak ve öne doğru hafifçe eğilerek saygı ile duaya durma şekli
pire-zan	büyük kadeh, şarap bardağı
pişe	ulaşmış, bitişik
piş-rev	gizli
pişûde	tankat kurucusu, dinde ve ibadette bir yöntem meydana getiren kişi, din ulusu
postnişin	meyhaneçi,
put	gömlek
Put-u Uzzaz	kocakarı
pülâd	san'at, meslek
Râb	haberci, kılavuz, önden giden
râh	örnek tutulan, öncü, başkan
râhib	örtülmüş, örtü
râhiblik	postta oturan, müşid, bir tarikatın yöneticisi
rahm	çok tanrılı kavimlerin tapındıkları heykelcikler, başka tapınılan şekiller
rahmân	islâmiyetten önce Kâbe'de bulunan putlardan biri
râfi	polat, çelik
Râb	Allah, Allahım
râh	istek, isteyen
râhib	yol
râhiblik	Evlenmeyen papaz, mücerred papaz
rahm	evlenmeme koşulu ile yapılan papazlık
rahmân	acıma, esirgeme, koruma
râfi	herkese merhamet eden Allah
	yücelten

râfizi	Hz. Muhammed'den sonra Ebübekir ve diğerlerinin halfifeliğini kabul etmeyen ve ı saymayanlara verilen sıfat
râm	itaat eden, boyun eğen
rânâ	güzel, lâtif
Râsûl-ullah	:Tanrı'nın temsilcisi, Muhammed
ravi	• rivayet eden, nakleden, anlatan
ravza	bahçe, çayırı çimeni olan yer
râz	sır, gizlenen şey
râzık	nzık veren, Allah
ref	• kalkındırma, lağvetme hükümsüz bırakma
rafik	• arkadaş, yoldaş
reform	• yeniden şekil vermek, düzeltmek
reftâr	yürüyüş, salınarak edalı yürüyüş
reg	damar
rehâ-kâr	kurtancı
rehber	yol gösterici, kılavuz, bektâşî yolunda on iki hizmetten birini yapan kişi
rah-nûmâ	yol gösterici
remin	çürümüş, çürük (Azm-i remim çürümüş kemik)
remz	işaret, işaretle anlatma, kapalı bir anlam
remz-i dil	gönül işareti
rence (rencûr)	sıkıntılı, incinmiş
re's	baş, kafa
reşâdet	doğru yol bulan, irşâd eden
reşk	kıskanma, hased edilmiş
revâ	yakışır, uygun
revan	yürüyen, giden, akan
reviş	gidiş, tarz, üslûb
revnâk	parlaklık, tazelik
revzen	pencere
rdvân	razi olma, hoşnutluk, cennette bir melek
rfk	yumuşaklık, hafiflik
ricâl	mevki sahibi kişiler, erkekler
rical-i-geib	her devirde olan fakat bilinmeyen ve Allah'ın emirlerine göre yeryüzündeki insanları idare eden kutsal kişiler, (Rical-ı gayb)
rî'at	yükseklik, yücelik
rikka:	incelik, merhamet
rind	kalender, aldırışsız
rindân	kalenderler, hoş görülüler
risale	kısa yazılmış kitap, dergi
risâlet	elçilik, peygamberlik
rişde	iplik, ilgi,
rişhend	bıyık altından gülme
rû	yüz, çehre
rûhsar	yanak, yüz, çehre
rûh-u revân	gezen, bir yerde durmayan ruh
rûhü-l kudûs	kutsal ruh
rumuz	işaretler, manası gizli sözler
rûşen	aydın, parlak
rutab	hurma
rûz	gün, gündüz
rûz ü şeb	gece ve gündüz
rûze	
rûşd-ü reşâd	manevi doğru yolu bulup ona gitme
rû'yet	görme, bakma

Ş

şâd	sevinçli
şudûmân	sevinçli olan, memnun olan
şakî	bahtsız, haylaz, haydut
şakird	talebe, çırak
şâm	akşam
şâr	şehir
şarâben tahûr	Kur'anın Dehr suresinde cennet ehlinin eceğinden bahsettiği şarap
şâz	sevinç, kural dışı
şeb	gece
şecaat	yiğitlik, yüreklî
şecer	ağaç
şeddât	Yemen de Âd kavminin hükümdârı. (büyük bina ve bahçelerle cennet kurmak istemiş özellikle "İrem Bağı" adı ile ünlü bir bahçe yetiştirmiştir. Ancak bunların içine girmeden Allah'ın gazabı ile her şey alt-üst olmuştur.)
şefâat	birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi
şefî	şefa'at eden, suçun bağışlanması için aracılık eden
şefî-ul-müerimeyn	mücrimlere şefâat eden, Hz. Muhammed
şehd	bal, gümeç balı
şehr-yâr	padîşâh, hükümdâr
şehvâr	şâha yakışacak surette, büyük, çok değerli, inci
sek	şüphe, zan, tereddüt
şekâvet	haydutluk
şem'a	munlu fitil, muma batırılmış fitil
şems	güneş
şemşîr	kılıç
şer	âyet, hadis, icmâ-i ümmet ve kıyas-ı fûkaha esasları üzerine kurulmuş din kuralları
şerh	açıklama, yorum
şerhâ	kesilmiş, delinmiş, parça
şes	altı
şes-cihet	altı yön
şevk	arzu, keyif, neş'e
seydâ	aşktan aklını kaybetmiş, divâne
seydullah	bağış, yardımlaşma
şiar	amaç
şikeste	kınk, yenilmiş
şikib	sabır, tahammül
şimşed	şimşir ağacı
şir	arslan
şitâb	acele, sûr'at, çabukluk
şivekâr	cilveli, işveli
şiven	matem, inleme, sızlanma
şuara	şairler, ozanlar
şugl	dert, gaile
şüm	uğursuz

T

Taaccüb	şaşma, şaşakalma
taarruz	saldırı
taassub	düşünce saplantısı, bağnazlık
tâat	Allahın emirlerini yerine getirme, ibâdet
tâb	güc, kuvvet. (bî-tâb gücsüz) parlayan, parlatan
tâbân	ışıklı, parlak
tabâyi	tabiatlar, huylar

semmi-sefid	: ak zehir
senâ	: övme, övüş
seng	: taş
ser	: baş, başkan, reis
ser-a-ser	baştan başa, büsbütün
ser-dâr	: askerin başı, komutan
ser-efrâz	: başkalarından üstün olan, baş üstünde olan
ser-fûru	: baş eğme, söz dinleme
sergerdân	: başı dönen, sersem, şaşkın
ser-geşte	: şaşkın, manyak
sergüzeşt	: serüven, birinin başından geçen olaylar
ser-te-ser	: baştan başa, hep, bütün
serzeniş	: başa kakma, takaza
server	baş, baştan
setr	örtme, kapama
setretü-l-müntehâ	son perde, en son aşama, daha sonraki olmayan durak, Mirac'da Hz. Muhammed'in vardığı son merhale.
settâr	örtten, günâhları örtten Allah
sevâd	karalık, karartı, karalam
seyl	sel, şiddetle gelen şey
seylâb	sel suyu, taşkın
seyr-i fillâh	tarikatta, tasavvufta izlenen usûlün ikinci mertebesi. (dört aşama: seyr-illallah, seyr-fillâh, seyr-i maallâh, seyr-i anillâh)
seyyid	: Hz. Muhammed'in torunları İmâm Hasan ve İmâm Hüseyin'in soyundan gelenler
sezâ	münasib, uygun, yaraşır
sıbt	torun
sırât	yol
sırtât-ı müstakim	doğru yol, alevi-bektaşî yolunu adlandıran bir deyim
sidre	: kiraz, arabistan kirazı
silke	: iplik, dizi, yol
sim	: gümüş
simürğ	: anka kuşu, masallarda anlatılan kuş
sipahi	: tımar sahibi, süvari askeri
sipâs	: şükretme, dua etme
sipîhr	: gökyüzü, talih
biret	: bir kimsenin iç yüzü, gidişi, ahlâkı
sitr	: perde
siyânet	: koruma, himaye
subh	: sabah, sabah vakti
subh-u şâd	: neşeli sabah, sevinçli gün
sulehâ	: salihler, günâh işlemeyen temiz insanlar
sûd	fayda, kâr
sulb	zürriyet, evlâdlar
sunullah	Allah'ın kudreti
sûr	düğün, şenlik, kıyamette İsrâfil'in üfleyeceği boru
sûret	dış görünüş, biçim
sûzan	yakıcı
subhân	Allah
sücûd	secde etme
sükkân	: oturanlar, yerleşmiş olanlar
sülâle	: soy
sûlus	: üçde bir, bir yazı çeşidi
sünnî	: müslümanların bir bölümü, sünneti yerine getiren kişi
sürût	: şarkı, türkû
sürûr	: sevinç
süst	: gevşek, sölpük

S

sabâ	gün doğusundan esen hafif ve lâtif rûzgâr
sâbir	sabreden, dayanan
sâbit-kadem	sözünde duran
sa-bûh	sabah içilen şarab veya süt
sâcid	secde eden, alnını yere koyan
sa'd	kutluluk, uğur
sad-hezâr	yüz bin
sadr	sadrizam, sadrazamlık makamı
sâf	dizi, sıra
sahâvet	cömertlik, el açıklığı
sâhib	mâlik, koruyan
sâhib-i serir	taht sahibi
sahih	noksanı olmayan yazılı eser doğru, gerçeklerin anlatımı
sâib	bir şeyle ilişkisi olmayan
sâibane	hata yapmayan, doğruyu gören
sail	sual soran, dilenci
sair	ateş, cehennem
sakim	hasta, yanlış, sağlam olmayan
sâkin	bir yerde oturan, hareketsiz
salâh	iyileşme, dine olan bağlılık
sâlâr	en büyük, baş komutan
sâlâr-i velâyet	velîlerin en büyüğü
salât	namaz, ibadet
salavât	Hz. Muhammed'in adı anılarak yapılan dua
salib	haç
sâliha	dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan
sâmed	pek yüksek, ulu, kimseye muhtaç olmayan, Allah
sançmak	saplamak
sânem	put, güzel kimse, tapınlan
sani	ikinci
sarın	açık, belirgin
savn	koruma, muhafaza, siyanet
savn	ses, sedâ
sayd	av, avlanma
sâye	gölge, sahib çıkma, himaye
sayyâd	avcı
sâzende	saz çalan, çalgıcı
sebak	ders, öndül
seb'ül mesân	yedi kat gökyüzü
secde	el ayasının ve alının yere yapıştırılması şeklindeki ibadet vaziyeti
sefid	ak, beyaz
sehâb	bulut
seher	tan yeri ağarmasından biraz önceki vakit, sabah erken
sehv	yanlış, hata
sakahüm hamri	Kur'anın dehrînsân) suresinde 'Allah tertemiz şaraplar içirir'' anlamındaki 21. nolu ayetindeki 'Sekahüm Rabbihüm şeraben tahûra'' sözcüğünden kaynaklanan bir deyim.
selâtin	sultanlar
selef	görevde daha önce bulunmuş kimse, eski adam.
selsebil	Tatlı ve hafif su, cennette bir çeşmenin adı, çeşme
sem	işitme, kulak
semek	bakk
semen	paha, kıymet

tâbende	parlayan, ışık veren
tağyir	değiştirme, başkalaştırma, bozma
tahâret	temizlik, temizlenme
tâhir	temiz, pâk
taife	kavim, cemaat, fırka
takvâ	Allâhdan korkma, dinin yasak ettiği şeylerden sakınma
tâlib	isteyen, istekli, bekaşı yolunda ocak zâdelere, dedelere bağlı olan kişi, mürid
ta'lik	askıda bırakılma, asma, bir tür yazı şekli
taksir	kısaltma, eksik yapma, suç, günah
ta'at	yüz, surat, çehre
ta'n	sövme, ayıplama
tapşirmek	teslim etmek, tenbih etmek
tarab	sevinçlilik, şenlik, coşkunluk
tarîk	yol
tarikât	Allah'a ulaşmak arzusu ile tutulan yol, dini tasavvuf mesleği
târ-mâr	karmakarışık, dağınık, perişân
tarrâr	yankesici, hırsız
tasarruf	kullanma, sahip olma
tasavvuf	bir tür felsefe ve inanç sistemi
tasavvur	zihinde şekillendirme, kurma, göz önüne getirme
taşdır	başa koyma, başa geçirme
tasvir	resim, yazı ile tarif etme
tavâf	etrafını dolaşma, ziyaret
tavîl	uzun, çok süren
tavk	gerdanlık
tay etmek	denk tutmak, eş kabul etmek
ta'yinat	maaşdan başka verilenler, giyecek, erzak
tayyid	güzel, hoş
teâl-Allah	Tanrı yüceltsin
tebâh	bozuk, çürük, berbat
tearuz	zıtlaşma, maraza çıkarma, terslik
tebârek	mübârek etsin
tebeddûlat	değişiklikler, çeşitlemeler
teber	balta, derviş baltası
teberrâ	ehl-i beyt'i sevmeyenleri sevmemek, Yazîd'e ve onun soyuna lânet etmek, uzak durma, uzaklaşma
teberrük	kutsal tanıma
tecellî	görünme, belirme, talih
tecrîd	soyma, ayırma (ehl-i tecrid dervişler)
tedâvül	eldenele geçme, dolaşma
tedric	derece derece, basamak basamak ilerleme, azar azar
teessüf	esef etme, tasalanma, kederlenme
tefâhur	övünme, övünç
tefekkür	düşünme, zihin yorma
tefe'ül	hayra yorma, uğur sayma
tefsir	yorumlama, kur'an âyetlerinin yorumlanması
teğâful	anlamazlıktan gelme
tekbir	Tanrı'nın büyüklüğünü ifade eden deyim. (Allah-ü Ekber)
temasa	seyretme, bakma
temessuk	senet, borçluluk belgesi
temettu	kâr etme, kazanma
temkin	ağır başlılık, ihtiyat, tedbir
tereşşuh	sızma, terleme, sızıntı
teselsül	silsile halinde, zincirleme
teşbih	benzetme
tevâbi	bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları

tevakkuf	durma, bekleme, bağlı olma
tevarih	tarihler
teveccüh	yönelme, nasib olma, çevrilme
tevellâ	ehl-i beyt'î, Hz. Muhammed ve yakınlarını sevmek
tev'em	eş, benzer, ikiz
tevfiz	kurtarma, selâmete çıkarma görevlendirme
tevhîd	bir kılma, Allah'ın birliğine inanma, birlik
tevhîd	bilerek yanlış yorumlama, saptırma
teyîd	doğrulama
tezyin	ziynetlendirme, süsleme
tiğ-bend	Bektaşî âyinlerinde görgüsü yapılabacakları veya düşkünlükden kalkacaklarını beline sanılan kuşak.
tiğ	kılıç
tiğ-müjen	kırpık kılıcı
tîlâvet	okuma, okunma
tiryâk	zehirlenmelere karşı kullanılan macun, panzehir
tûba	cennet'de sidre'de bulunan ve gölgesi tüm cennet'i kaplayan İlahî ağaç.
tufeyl	dalkavukların piri
tuhfe	hediyeye, güzel şey
tûmar	dürülmüş nesne, tomar
tûrab	toprak (Ebû-Tûrab Hz. Ali'nin lakabı)
turfe	görülmemiş, yeni, tuhaf
turre	alın saçı, kakül

U

ukbâ	âhiret, öbür dünya
ulemâ	âlimler, bilginler
uryân	açık, gönlü açık, çıplak
uşşak	aşıklar
utarîd	merkür gezegeni
uzlet	yalnızlık köşesine çekilme, bir yana çekilip yalnız yaşama

Ü

üftâde	düşmüş, biçare, âşık
ülfet	alışma, kaynaşma, dostluk
ümmehat	anneler, esaslar, asıllar
ümmü-l-kitâb	arş'in üzerindeki kader levhâsı, kur'anda Fâtiha sûresi
ümmî	okuma yazma bilmeyen
üslûb	yazma ve söyleme özelliği, ifade yolu ve yöntemi
üstühân	kemik

V

vâcib	yapılması gerekli
vâfir	çok, bol
vahdet	yalnızlık, birlik, Allah'a ulaşma
vahid	yalnız, tek
vâj.gûn	ters, uğursuz
vakıf	belli amaç için para veya mal tahsis edilerek kurulan tüzel kişilik
vâlih	şaşmış
vâmık	Vâmık ile azrâ hikayesinin erkek kahramanı
vâsil	erişen, ulaşan, kavuşan
vahy	bir emrin Allah tarafından peygamberlere bildirilmesi
Vâris	kendisine miras düşen, Tanrı adlarından bir

vech	yüz, cehre
vechullah	Tanrı yüzü, Tanrı Güzelliği
vecize	öz deyiş, kısa anlamlı söz
ve'd-dua	dualarımız sizinle beraberdir
vedia	emanet
vedia-t-ullah	ruh, can
vefâ	sözünde durma, dostluğu devam ettirme, sadakat
velâdet	doğma, doğurma
velâyet	veflilik, ermişlik
velâyet-nâme	veflilerden, veflilikden bahseden eser menkabeler
veli	evliya, tanrı yolunda olan kişi, Tanrısal sırların bildirildiği kişi, Hz. Ali ve Hacı bekaş Veli'ye verilen sıfat.
verd	gül
veş	gibi anlamını veren birbenzetme edatı
vildân	yeni doğmuş çocuklar, kullar
virđ	dualar, belli zamanlarda okunan ayetler
visâl	ulaşma, sevgiliye kavuşma
vûslat	bir şeye ulaşma
vûsul	ulaşma, gelme, erişme
vuzüh	açık olma, açıklık, aydınlık

Y

yâb	bulunan, ele geçen (nâ-yâb bulunmaz, bulurmayı)
yahşi	yakışıklı, yiğit, güzel
Yedüllah	Allah'ın kudreti, Allah'ın eli (bektaşî âyinlerinde görgüsü yapılan tâlib'in kulağına de-de tarafından okunan Kur'anın Fetih sûresinin 10. âyeti: 'Ey Muhammed şüphesiz sana baş ağerek ellerini verenler Allah'a baş eğip el vermiş sayılırlar. Allah'ın eli onların elinin üstündedir. Verdiği bu sözden dönen ancak kendisi aleyhine dönmüş olur. Allah'a verdiği sözü yerine getirene Allah büyük ecir verecektir.
yek	bir, birlik
yeksân	düz, bir, beraber
yek-tâ	tek, eşsiz, benzersiz
yevm	gün
yevmü-l bair	kötü gün, perişan gün
yezâl	zebâle eren, biten (lâ-yezâl zevalsız, bitmez)
Yezdân	Allah

Z

za'f	zayıflık
zâhid	softa, kaba sofu, alevî olmayan
zâhir	görünen, açık, belli
zahm	yara
zâr	ağlayan, inleyen
zât-ı Rasûl	Hz. Muhammed
zâtullah	Allah'ın varlığı
zaviye	tekke, tekkelere bağlı şube, küçük tekke
zebân	dil, lisan
zebâne	bazı âletlerin dili, alevî ateş
zebûn	zayıf, âciz
zenah	çene
zer	altın
zerre	pek ufak parça, molekül
zerk	hile, riya
zevâl	sona erme

zevrak	çiçek kadehi, çiçek vazosu, kayık
zeyn	süs, bezek
zib	süs (zibâ süslü, yakışıklı)
zihi	şu bu, ne güzel ne hoş
zinde	diri, canlı
zinhar	sakin, asla
zira	çünkü
zi-şân	şanlı, şerefli
zuhûr	görünme, meydana çıkma
zulûmat	karanlık
zübde	bir şeyin en seçkin parçası, özet
zühd	her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme
zühd	her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme
zühd ü riyâ	gösteriş amacı ile ibâdet
zühd ü takvâ	dinin emirlerine sınıksız bağlı, süreli ibâdet hali
zülâî	saf, hafif, güzel, tatlı su
zülf	yüzün iki yanından sarkan saç lülesi, sevgilinin saç
zülfekar	Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye armağan ettiği ucu çatal kılıç
zümre	bölük, sınıf, cins, grub
zünbûr	eşek arısı
zunnâr	papazların bellerine bağladığı ucları sarkık ipden örme kuşak

**A. CELALETTİN ULUSOY'UN
YAYINLANMIŞ KİTAPLARI**

- Hünkâr Hacı Bektaş Veli
ve Alevî - Bektaşî Yolu
- Hacı Bektaş Veli Külliyesi
ve Diğer Ziyaret Yerleri
- Pîr Dergâhından Nefesler
- Gerçeğe Çağrı
- Yedi Ulu'lar